

**REŞAT NURİ GÜNTEKİN'İN MİSKİNLER TEKKESİ
ROMANININ KELİME GRUPLARI BAKIMINDAN
İNCELENMESİ VE MİSKİNLER TEKKESİ
ROMANININ TÜRKÇE EĞİTİMİNE KATKISI**

Erkan ACUR

Yüksek Lisans Tezi

Türkçe Öğretmenliği Bilim Dalı

Yrd. Doç. Dr. Rıdvan CANIM

2011

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

REŞAT NURİ GÜNTEKİN'İN MİSKİNLER TEKKESİ ROMANININ
KELİME GRUPLARI BAKIMINDAN İNCELENMESİ VE MİSKİNLER
TEKKESİ ROMANININ TÜRKÇE EĞİTİMİNE KATKISI

(The Study of “Miskinler Tekkesi” by Reşat Nuri GÜNTEKİN from the Point of
Word Formation and Its Contribution to Turkish Education)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Erkan ACUR

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Rıdvan CANIM

**ERZURUM
MAYIS, 2011**

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Yrd. Dç. Dr. Rıdvan CANIM danışmanlığında, Erkan ACUR tarafından hazırlanan “Reşat Nuri GÜNTEKİN’in Miskinler Tekkesi Romanının Kelime Grupları Bakımından İncelenmesi ve Miskinler Tekkesi Romanının Türkçe Eğitime Katkısı” başlıklı çalışma 17/05/2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi : Yrd.Dç.Dr. Rıdvan CANIM

İmza:

Jüri Üyesi : Yrd.Dç.Dr. Fikret KILIÇ

İmza:

Jüri Üyesi : Dç.Dr. Halit DURSUNOĞLU

İmza:

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

20-06-2011

Prof.Dr. H. Ahmet KIRKKILIÇ

Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Reşat Nuri Güntekin’in Miskinler Tekkesi Romanın Kelime Grupları Bakımından İncelenmesi ve Miskinler Tekkesi Romanının Türkçe Eğitimine Katkısı” başlıklı çalışmamın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

17/ 05/ 2011

Erkan ACUR

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

REŞAR NURİ GÜNTEKİN'İN MİSKİNLER TEKKESİ ROMANININ KELİME GRUPLARI BAKIMINDAN İNCELENMESİ VE MİSKİNLER TEKKESİ ROMANININ TÜRKÇE EĞİTİMİNE KATKISI

Erkan ACUR

2011, 320 Sayfa

Çağdaş roman, hikâye ve tiyatro edebiyatımızın seçkin siması Reşat Nuri, eserlerinin büyük bir kısmında. Anadolu'daki yerli ve millî hayata geniş ölçüde yer vermesi dolayısıyla (Birinci Cihan Harbi ve İstiklal Savaşı yıllarından beri) Memleket Edebiyatı mahiyetinde gelişen bir edebî hareketin kurucuları arasındadır.

O, Türk insanının kendi içinde ve cemiyetle münasebetlerinde gösterdiği değişik davranışlara, devir devir yaşadığı tecrübe ve karşılaştığı meselelere büyük bir hassasiyetle dikkat etmiş, dilin genişlik ve güzelliğini bütün zenginliğiyle eserlerine mal etmiştir. O, eserlerinde çocuğa sosyal, psikolojik ve pedagojik bakımdan büyük bir yer ve değer vermiştir.

Bundan hareketle bu çalışmada Milli Eğitim Bakanlığında tavsiyeli kitaplar arasında da bulunan Reşat Nuri Güntekin'in Miskinler Tekkesi romanındaki kelime grupları incelendi. Öncelikle her bir kelime grubu ile ilgili olarak araştırmacıların görüşlerine yer verildikten sonra grupların tasnifi yapıldı.

Çalışmanın sonuç kısmında ise incelemeye esas olan kelime grupları hakkında istatistikî bilgiler verildi ve eser Türkçe Eğitimi bakımından değerlendirildi.

Öneriler kısmında eserde verilen örneklerin ders kitaplarına girebileceği vurgulandı.

Anahtar Kelimeler: Güntekin, roman, kelime grupları, Türkçe öğretimi

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

THE STUDY OF “MİSKİNLER TEKKESİ” BY REŞAT NURİ GÜNTEKİN FROM THE POINT OF WORD FORMATION AND ITS CONTRUBITION TO TURKISH EDUCATION

Erkan ACUR

2011, 320 Pages

As Reşat Nuri Güntekin, an outstanding face of the literature and story writers ,underlines primariliy the local and national daily life and he is one of the founders of the Country -based developing literary movement since (the World of war 1 and the War of Independence).

He cared for the different behaviors of and the social relationship of Turkish People and the problems he experienced in time and he had his works owned the vastness and the beauty of language with a great skill. He gave a great importance and place for the children in social, phscological and pedagocial point.

Thus,in this study the groups of the words in the novel Miskinler Tekkesi (The temple of the lazy people) by R.Nuri Güntekin were examined. Firstly, for each seperate group of the words, the views of the researchers were taken into consideration and then they were classified.

In the final part of the study, a statisticial information of the groups of the words above were given and the work was examined in regard of Turkish Education.

It is empasized in the sugestions phase that the examples given in the study can be utilised in the course boks.

Key Words: Güntekin, novel, the group of the word, Teaching Turkish

ÖN SÖZ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum bu çalışma Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Öğretmenliği Bilim Dalında hazırlanmıştır.

Tez çalışmamda hiçbir zaman manevî desteğini benden esirgemeyen, her an yardımlarını yanımda hissettiğim danışman hocam Sayın Yrd.Doç. Dr. Rıdvan CANIM'a teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim Fakültesi hocalarından olup gerek ders aşamasında, gerekse tez aşamasında yardımlarını benden esirgemeyen Sayın Prof. Dr. Ahmet KIRKKILIÇ'a, Sayın Prof. Dr. Muhsine BÖREKÇİ'ye, Sayın Yrd. Doç. Dr. Lütfi SEZEN'e, Sayın Yrd. Dç. Dr. Turhan KAYA'ya, Sayın Yrd. Dç. Dr. Tacettin ŞİMŞEK'e, Sayın Yrd. Doç. Dr. Vedat Nuri TURHAN'a teşekkür ederim.

Türkçe Eğitimi Bilim Dalı Doktora Öğrencisi Sayın Esengül TAN'a, Abstract bölümünde yardımlarını esirgemeyen Sayın Akın BEKTAŞ'a, çeşitli konularda fikir alışverişi yaptığım Kimya Bölümü Yüksek Lisans öğrencisi değerli arkadaşım Serdar ALTINOK'a teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca çalışmamda özellikle karamsarlığa düştüğüm anlarda bana "Canından kıymetli mi bırak" diye her zaman moral vermeğe çalışan sevgili eşim Medine ile canım oğullarım Gürkan ve Efe Furkan'a teşekkür ederim.

Erzurum-2011

Erkan ACUR

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ÖN SÖZ	v
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TABLolar LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR	xiv

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	2
1.2. Amaç	2
1.3. Önem	3
1.4. Sınırlılıklar	3
1.5. Tanımlar	3

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1. Reşat Nuri Güntekin	5
2.1.1. Reşat Nuri Güntekin'in hayatı	5
2.1.2. Reşat Nuri Güntekin'in edebî şahsiyeti	6
2.1.3. Reşat Nuri Güntekin'in dili ve üslubu	8
2.1.4. Reşat Nuri Güntekin'in romancılığı ve roman şahısları	9
2.1.5. Reşat Nuri Güntekin'in eserleri	11
2.1.5.1. Romanları	11
2.1.5.2. Miskinler Tekkesi romanı	11
2.1.5.3. Oyunları	12
2.1.5.4. Gezi Yazıları	12
2.1.5.5. Eğitimle İlgili Eserleri	12

2.2. Çalışılan Konu İle İlgili Kuramsal Çerçeve	12
2.3. Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar	19

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	22
3.1. Araştırma Modeli	22
3.2. Evren ve Örneklem	22
3.3. Veri Toplama Teknikleri.....	22
3.4. Verilerin Analizi	22

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM.....	23
4.1. İsim Tamlaması.....	23
4.1.1. Unsurları tek kelime olan isim tamlamaları	24
4.1.1.1. Unsurları tek kelime olan belirtili isim tamlaması.....	24
4.1.1.2. Unsurları tek kelime olan belirtisiz isim tamlaması.....	28
4.1.2. Unsurlarından biri veya her ikisi zamir olan isim tamlamaları	34
4.1.2.1. Tamlayanı zamir olan belirtili isim tamlaması.....	34
4.1.2.2. Tamlananı zamir olan belirtili isim tamlaması.....	38
4.1.2.3. Her iki unsuru zamir olan belirtili isim tamlaması.....	39
4.1.3. Unsurlarından biri fiilimsi olan isim tamlamaları	39
4.1.3.1. Tamlananı isim-fiil olan belirtisiz isim tamlaması.....	39
4.1.3.2. Tamlananı isim-fiil olan belirtili isim tamlaması.....	39
4.1.3.3. Tamlananı sıfat-fiil olan belirtili isim tamlaması.....	40
4.1.3.4. Tamlayanı isim-fiil olan belirtisiz isim tamlaması.....	40
4.1.4. Tamlayanı cümle olan isim tamlamaları	41
4.1.4.1. Tamlayanı cümle olan belirtisiz isim tamlaması.....	41
4.1.5. Birden fazla unsuru bulunan isim tamlamaları.....	41
4.1.5.1. Birden fazla tamlayanı bulunan belirtili isim tamlaması	41
4.1.5.2. Birden fazla tamlananı bulunan belirtili isim tamlaması	42

4.1.5.3. Birden fazla tamlayanı bulunan belirtisiz isim tamlaması	43
4.1.5.4. Birden fazla tamlananı bulunan belirtisiz isim tamlaması	44
4.1.6. En az bir unsuru isim tamlaması olan isim tamlamaları.....	44
4.1.6.1. Tamlananı belirtili isim tamlaması olan belirtili isim tamlaması....	44
4.1.6.2. Tamlayanı belirtisiz isim tamlaması olan belirtili isim tamlaması .	44
4.1.6.3. Tamlayanı belirtili isim tamlaması olan belirtili isim tamlaması....	45
4.1.6.4. Tamlananı belirtisiz isim tamlaması olan belirtili isim tamlaması .	46
4.1.6.5. Tamlayanı belirtisiz isim tamlaması olan belirtisiz isim tamlaması	47
4.1.6.6. Tamlayanı belirtili isim tamlaması olan belirtisiz isim tamlaması .	48
4.1.7. Unsurlarından biri ya da her ikisi kelime grubu olan isim tamlamaları ..	48
4.1.7.1. Tamlayanı sıfat tamlaması olan belirtili isim tamlaması	48
4.1.7.2. Tamlananı sıfat tamlaması olan belirtili isim tamlaması	53
4.1.7.3. Tamlayanı sıfat tamlaması olan belirtisiz isim tamlaması	57
4.1.7.4. Her iki unsuru da sıfat tamlaması olan belirtili isim tamlaması.....	62
4.1.7.5. Tamlananı zarf tamlaması olan belirtili isim tamlaması	64
4.1.7.6. Tamlayanı isim-fiil grubu olan belirtisiz isim tamlaması	64
4.1.7.7. Tamlayanı isim-fiil grubu olan belirtili isim tamlaması	65
4.1.7.8. Tamlananı isim-fiil grubu olan belirtili isim tamlaması	65
4.1.7.9. Tamlayanı sıfat-fiil grubu olan belirtili isim tamlaması	68
4.1.7.10. Tamlananı sıfat-fiil grubu olan belirtili isim tamlaması	68
4.1.7.11. Tamlayanı sıfat-fiil grubu belirtisiz isim tamlaması	71
4.1.7.12. Tamlayanı bağlama grubu olan belirtili isim tamlaması.....	72
4.1.7.13. Tamlananı bağlama grubu olan belirtili isim tamlaması.....	72
4.1.7.14. Tamlayanı bağlama grubu olan belirtisiz isim tamlaması.....	72
4.1.8. Farklı yapıdaki isim tamlamaları	72
4.1.8.1. Tamlayanın uzaklaşma hâli eki aldığı isim tamlaması.....	72
4.2. Sıfat Tamlaması	75
4.2.1. Sıfat unsuru tek kelime olan sıfat tamlamaları	76
4.2.1.1. Belirtme sıfatıyla yapılan sıfat tamlaması.....	76
4.2.1.2. Bir niteleme sıfatı ve bir isimden oluşan sıfat tamlaması	97
4.2.2. Birden fazla sıfatla kurulan sıfat tamlamaları.....	108

4.2.3. Sıfat unsuru iyelik, uzaklaşma hâli veya aitlik ekini almış kelime ya da kelime grubu olan sıfat tamlamaları	114
4.2.3.1. Sıfat unsuru iyelik eki almış olan sıfat tamlaması	114
4.2.3.2. Sıfat unsurunun +dan uzaklaşma ekiyle yapıldığı sıfat tamlaması	116
4.2.3.3. Sıfatı “+ki” aitlik ekini almış olan sıfat tamlaması	116
4.2.3.4. Sıfatı gibi edatıyla kurulmuş olan sıfat tamlaması	118
4.2.4. Sıfat unsuru zarfla derecelendirilmiş olan sıfat tamlaması	119
4.2.5. Unsurlarından en az biri kelime grubu olan sıfat tamlamaları	120
4.2.5.1. Sıfat unsuru belirtisiz isim tamlaması olan sıfat tamlaması	120
4.2.5.2. İsim unsuru belirtisiz isim tamlaması olan sıfat tamlaması	120
4.2.5.3. Sıfat unsuru sıfat-fiil grubu olan sıfat tamlaması	126
4.2.5.4. Sıfat unsuru sıfat-fiil gurubu ve başka bir sıfattan oluşan sıfat tamlaması	139
4.2.5.5. Sıfat unsuru “+lık” eki almış bir başka sıfat tamlaması olan sıfat tamlaması	145
4.2.5.6. Sıfat unsuru “+lı” eki almış bir başka sıfat tamlaması olan sıfat tamlaması	145
4.2.5.7. Belirtme sıfatının niteleme sıfatıyla kurulan sıfat tamlamasının sıfat unsuru olarak kullanılması	147
4.2.5.8. Niteleme sıfatının belirtme sıfatıyla kurulan sıfat tamlamasında sıfat unsuru olarak kullanılması	151
4.2.6. Sıfat unsuru ikileme olan sıfat tamlamaları	159
4.3. Sıfat-Fiil Grubu	160
4.3.1. “-an” ekiyle yapılan Sıfat-fiil grubu	161
4.3.2. “-acak” ekiyle yapılan Sıfat-fiil grubu	166
4.3.3. “-maz” ekiyle yapılan Sıfat-fiil grubu	167
4.3.4. “-r/ar” ekiyle yapılan sıfat fiil grubu	167
4.3.5. “-dık” ekiyle yapılan sıfat-fiil grubu	167
4.3.6. “-mış” ekiyle yapılan Sıfat-fiil grubu	174
4.4. Zarf-Fiil Grubu	175
4.4.1. “-arak” ekiyle yapılan zarf fiil grubu	176
4.4.2. “-ınca” ekiyle yapılan zarf fiil grubu	191

4.4.3. “-ıp” ekiyle yapılan zarf fiil grubu	195
4.4.4. “-madan” ekiyle yapılan zarf fiil grubu	196
4.4.5. “-dıkça” ekiyle yapılan zarf fiil grubu	198
4.4.6. “-ken” ekiyle yapılan zarf fiil grubu	199
4.4.7. “-r...-maz” kalıbıyla yapılan zarf-fiil grubu	203
4.4.8. “-e...-a” kalıbıyla yapılan zarf-fiil grubu	203
4.4.9. “-dı...-mı” kalıbıyla yapılan zarf-fiil grubu	204
4.5. İsim-Fiil Grubu	204
4.5.1. “-mak” ekiyle yapılan isim fiil grubu	205
4.5.2. “-ma” ekiyle yapılan isim fiil grubu	211
4.5.3. “-ış” ekiyle yapılan isim fiil grubu	219
4.6. Tekrar Grubu	221
4.6.1. Kelimenin aynen tekrarıyla yapılan tekrar grubu	223
4.6.2. Yakın anlamlı kelimelerin yan yana getirilmesiyle yapılan tekrar grubu..	226
4.6.3. Zıt anlamlı kelimelerin yan yana getirilmesiyle yapılan tekrar grubu.....	227
4.7. Edat Grubu	228
4.7.1. “başka” edatıyla yapılan edat grubu	229
4.7.3. “dair” edatıyla yapılan edat grubu	230
4.7.4. “diye” edatıyla yapılan edat grubu	230
4.7.5. “doğru” edatıyla yapılan edat grubu	233
4.7.6. “evvel” edatıyla yapılan edat grubu.....	234
4.7.7. “gibi” edatıyla yapılan edat grubu	235
4.7.8. “için” edatıyla yapılan edat grubu	244
4.7.9. “kadar” edatıyla yapılan edat grubu	252
4.7.10. “karşı” edatıyla yapılan edat grubu	255
4.7.11. “rağmen” edatıyla yapılan edat grubu	256
4.7.12. “sonra” edatıyla yapılan edat grubu.....	256
4.7.13. “üzere” edatıyla yapılan edat grubu.....	261
4.7.14. “göre” edatıyla yapılan edat grubu	262
4.7.15. “dolayı” edatıyla yapılan edat grubu	263
4.8. Bağlama Grubu	265
4.8.1. “ile” bağlama edatıyla yapılan bağlama grubu.....	265

4.8.2. “ve” bağlama edatıyla yapılan bağlama grubu	266
4.8.3. “...da...da” bağlama edatıyla yapılan bağlama grubu	267
4.8.4. “ha...ha” bağlama edatıyla yapılan bağlama grubu	267
4.8.5. “hem...hem” bağlama edatıyla yapılan bağlama grubu	267
4.8.6. “ne...ne (de)” bağlama edatıyla yapılan bağlama grubu.....	267
4.8.7. “kâh...kâh” bağlama edatıyla yapılan bağlama grubu	268
4.8.8. “ya...ya” bağlama edatıyla yapılan bağlama grubu	268
4.9. Unvan Grubu.....	269
4.9.1. “Bey” unvanıyla yapılan unvan grubu.....	270
4.9.2. “Hanım” unvanıyla yapılan unvan grubu	271
4.9.3. “Efendi” unvanıyla yapılan unvan grubu	271
4.9.4. “Paşa” unvanıyla yapılan unvan grubu.....	271
4.9.5. “Ağa” Unvanıyla Yapılan Unvan Grubu.....	271
4.9.6. “Hoca” unvanıyla yapılan unvan grubu.....	271
4.9.7. “Molla” unvanıyla yapılan unvan grubu	272
4.9.8. “Sultan” unvanıyla yapılan unvan grubu.....	272
4.9.9. Akrabalık veya meslek isimleriyle yapılan unvan grubu	272
4.10. Birleşik İsim Grubu.....	273
4.10.1. İki şahıs ismiyle yapılan birleşik isim grubu	273
4.10.2. Unvan veya meslek bildiren ismin başa getirilmesiyle yapılan birleşik isim grubu	275
4.11. Ünlem Grubu.....	275
4.12. Sayı Grubu	278
4.13. Birleşik Fiil Grubu	279
4.13.1. Ad + yardımcı fiille kurulan birleşik fiiller	280
4.13.1.1. “ol-” yardımcı fiil ile yapılan birleşik fiiller	280
4.13.1.2. “et-” yardımcı fiil ile yapılan birleşik fiiller.....	282
4.13.2. “sıfat-fiil + başla- yardımcı fiili” biçiminde oluşturulan birleşik fiiller ..	287
4.13.3. “sıfat-fiil + kalk- yardımcı fiili” biçiminde oluşturulan birleşik fiiller ...	288
4.13.4. “sıfat fiil + ol- yardımcı fiili” biçiminde oluşturulan birleşik fiiller.....	288
4.13.5. “sıfat fiil + bulun- yardımcı fiili” biçiminde oluşturulan birleşik fiiller..	289
4.13.6. “sıfat fiil + gör- yardımcı fiili” biçiminde oluşturulan birleşik fiiller	289

4.13.7. Bir fiil unsuru ile bir yardımcı fiilden oluşturulan birleşik fiiller.....	289
4.13.7.1. “bil-” yardımcı fiili ile yapılan ve olumlu olan birleşik fiiller	289
4.13.7.2. “bil-” yardımcı fiili ile yapılan ve olumsuz olan birleşik fiiller..	291
4.13.7.3. “ver-” yardımcı fiil ile yapılan birleşik fiiller	291
4.13.7.4. “koy-” yardımcı fiil ile yapılan birleşik fiiller	292
4.13.7.5. “gel-” yardımcı fiil ile yapılan birleşik fiiller	292
4.13.8. Anlamca kaynaşmış birleşik fiiller	292
4.14. Kısaltma Grupları.....	304
4.14.1. İsnat grubu	305
4.14.2. Yükleme grubu	305
4.14.3. Yaklaşma grubu.....	305
4.14.4. Bulunma grubu	306
4.14.5. Uzaklaşma grubu	307
4.14.6. Vasıta grubu.....	308
4.14.7. Çeşitli kelime grupları ve cümlelerden kısaltılmış kısaltma grupları	310
4.14.7.1. “+dan...+a” yapısındaki kısaltma grubu.....	310
4.14.7.2. “+ı...+ına” yapısındaki kısaltma grubu	310

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	312
ÖNERİLER	315
KAYNAKLAR	316
ÖZGEÇMİŞ.....	317

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Yazarların Kelime Grubu Tasnifleri	17
Tablo 4.1. İsim Tamlamalarının Dağılımı.....	74
Tablo 4.2. Sıfat Tamlamalarının Dağılımı	160
Tablo 4.3. Sıfat-Fiil Gruplarının Dağılımı	175
Tablo 4.4. Zarf-Fiil Gruplarının Dağılımı.....	204
Tablo 4.5. İsim-Fiil Gruplarının Dağılımı	221
Tablo 4.6. Tekrar Gruplarının Dağılımı.....	228
Tablo 4.7. Edat Gruplarının Dağılımı	264
Tablo 4.8. Bağlama Gruplarının Dağılımı	268
Tablo 4.9. Unvan Gruplarının Dağılımı.....	272
Tablo 4.10. Birleşik İsim Gruplarının Dağılımı.....	275
Tablo 4.11. Birleşik Fiil Gruplarının Dağılımı	304
Tablo 4.12. Kısaltma Gruplarının Dağılımı	311
Tablo 5.1. Kelime Gruplarının Genel Dağılımı	312

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
bk.	: Bakınız
c.	: Cilt
Nu.	: Numara
s.	: Sayfa

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ

Dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan işaretler bütünüdür. İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan her şey dilin kapsamına girer. Dil insanlar arasındaki anlaşmalarda çok önemli bir yere sahip olduğu için dil öğretimi de çok önemlidir. İyi bir dil öğretimi sağlıklı anlaşmaları, iyi anlaşmalar, iyi bir kültür yapısını ortaya çıkarır. Dilde kelimeler, bir kavramı bildirmek, bir niteliği karşılamak, bir olayı anlatmak ve durumu belirtmek için bazen dil birlikleri halinde kullanılmaktadır. Kelime grupları adını verdiğimiz bu dil birlikleri, anlatılmak istenenleri daha eksiksiz aktarmak için gereklidir.

“Dil bir kâğıda da benzetilebilir: Düşünce kâğıdın ön yüzü, ses ise arka yüzüdür. Kâğıdın ön yüzünü kestiniz mi, ister istemez arka yüzünü de kesmiş olursunuz. Dilde de durum aynı: Ne ses düşünceden ayrılabilir, ne de düşünce sestem” (Saussure, 1980, s.105).

“Dil, konuşucunun bilincinin iç dünyasını da içine alan gerçek dünya deneyimlerinden oluşan içeriğin ifade edilmesini sağlar. Dil, insanın sosyal ilişkiler kurmasını ve bunu sürdürebilmesini sağlar. Son olarak dil, kendisiyle ve kullanılan durumlardaki özelliklerle bağlantılar yapılmasını sağlar” (Halliday, 1970, s.143).

Bir dili kavrayabilmek için o dile ait gramer yapısını da iyi bilmek gereklidir. Nitekim İlköğretim Türkçe derslerinde dil bilgisi konularına ilk sınıflardan itibaren yer ayrılmaktadır. Ancak gene de konunun tam olarak anlaşılması genellikle öğrenci suçlamaları onların konuyu kavrayamamaları ile açıklansa da sebebin başka yerde aranması gerektiği kaçınılmazdır.

Dil bilgisini çok iyi bilen bir kişinin o dili çok iyi yazacağı ve konuşacağı peşinen kabul edilemez. “Ancak dil bilgisi öğretimi yapılması tümünden yararsız görülemez. Dilde doğru yanlış kavramı, büyük ölçüde dil bilgisinin saptadığı kurallarla belirir. Yanlışlar, öğrenciye, ancak bu kuralları ölçü olarak göstermekle anlatılabilir.

Öğrenci de kendi yanlışlarını, ancak bu kuralların ışığında anlayıp düzeltebilir. Dil bilgisi bir bilim olarak kuralları saptar, terimler koyar. Terimler ise bizim kavram, kural ve doğru yanlış üzerinde anlaşmamızı kolaylaştırır. Sözelimi, ad durumu yanlış kullanılmış bir tümcenin bozukluğunu anlatabilmek için, tümce kuruluşunu bilmek gerekir” (Bozkurt, 2004, s.340).

Kelime grubu kavramı “cümle içinde kavramlar arasında ilişki kurmak üzere birden çok kelimenin belirli kurallar ile yan yana getirilmesinden oluşan, yapı ve anlamındaki bütünlük dolayısıyla cümle içinde tek bir nesne veya hareketi karşılayan ve herhangi bir yargı bildirmeyen kelimeler topluluğu” şeklinde tanımlanır (Korkmaz, 1992, s.100).

Kelime grubu için birden fazla kelime birtakım kaidelerle belirli bir düzen içinde yan yana getirilir. Bu kelime gruplarının yüklendiği anlam, hangi sıklıkta kullanıldığı, kaç çeşit kelime grubuna yer verildiği, söz konusu şahsın üslubunu ortaya koyması bakımından önemlidir. Kişi, eseri içinde kullandığı kelimelerin yüklendiği anlamla ve o kelimeleri kullandığı sıklıkla, dünya görüşünü ortaya koyar.

1.1.Problem

Reşat Nuri belirli romanların adamı mıdır? Yani onun romanları tabiri caizse sadece filmlere konu olmak için mi yazılmıştır? Tabii ki hayır. Onun eserlerinin gerek dili, gerek üslubu gerekse kelime gurubu bakımından zengin örnekler teşkil etmesi rahatlıkla ders kitaplarına girebilecek yeterliliğe sahip olduklarının bir göstergesidir.

Reşat Nuri'nin şimdiye kadar eserlerinden hiçbirinin kelime grupları bakımından incelenmemiş olması çalışma konusu olarak bu eserin seçilmesinde etkili olmuştur. Çalışma Türkçe eğitime katkı itibariyle de verimli bir çalışma olabilir.

1.2. Amaç

Çalışmada ilköğretim okulları için belirlenen 100 Temel Eser arasında bulunan Reşat Nuri GÜNTEKİN'in “Miskinler Tekkesi” adlı romanında bulunan kelime gruplarının tasnifini yapıp bu eserin Türkçe eğitime katkısını anlatılacaktır. Romanın

Milli Eğitim Bakanlığının ilköğretim okulları için tavsiye ettiği yüz temel eser arasında olması, dili ve üslubunun da bu seviyeye hitap etmesi kendisinin örnek metin olarak alınmasında etkili olmuştur.

1.3. Önem

Yazarlar, eserlerini oluştururken kalıcı olabilmek için muhakkak farklı bir üslup benimsemeleri gerekir. Böyle olunca da hayatı ve insanları yorumlarken sıradan bir kelime dizilişiyle yetinmezler. Bu öyle bir dizidir ki, içtima alınan bölükteki eratin görüntüsüyle eşdeğerdir. Dil bilgisinde bu dizilişi meydana getirecek olan ise kelime gruplarıdır. Türkçe cümle yapısında kelime gruplarının önemli bir yeri vardır. Hele isim ve sıfat tamlamaları neredeyse cümlenin vazgeçilmez unsurları halindedir (Ergüzel, 2006, s.35).

Reşat Nuri'nin "Miskinler Tekkesi" romanındaki kelime grupları dil bilgisi açısından önem arz eden örnekler sunmaktadır. Kelime grupları konusu verilirken bu örneklerden yararlanılması koynu kavratıcı mahiyette olacaktır.

1.4. Sınırlılıklar

- 1) Reşat Nuri GÜNTEKİN'in Miskinler Tekkesi romanı esas alınmıştır.
- 2) Kelime grupları esas alınmıştır.
- 3) Dil bilimsel konularda bilimsel çalışma yapanlara, ilköğretim ikinci kademe ve ortaöğretim öğrencilerine yöneliktir.
- 4) Tartışma ve gösterip yaptırma yöntemleri esas alınmıştır
- 5) Soru-cevap, tümevarım ve tündengelim teknikleri kullanılmıştır.

1.5. Tanımlar

Tartışma Yöntemi: Ortaya atılan bir görüşe bütün katılımcıların fikir belirterek katkıda bulunduğu yöntem türüdür.

Gösterip Yaptırma Yöntemi: Olgu ya da olayın meydana geliş şeklini öğretmenin anlatıp benzer yollarla öğrencilerin de çözümler üretmesini istediği, öğrencilerin duyuları yoluyla bilgi ve beceri sahibi olduğu yöntemdir.

Çözümleme Yöntemi: Bütünün parçalanması yöntemidir.

Soru-cevap Tekniği: Öğretmen öğrenciler arasında karşılıklı sorular sorulup bu sorulara cevaplar verilmesi tekniğidir.

Tümevarım ve Tümdengelim Teknikleri: Tümevarım özel kurallardan yola çıkarak genele varma, tümdengelim ise genelden özele ulaşma tekniğidir.

Kelime Grubu: Birden fazla kelime ya da kelime grubunun bir araya gelerek bir anlam bütünlüğü içerisinde oluşturduğu gruptur.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde Reşat Nuri Güntekin, çalışma konusunun kuramsal çerçevesi ve konu hakkında yapılan önceki çalışmalara yer verilmiştir.

2.1. Reşat Nuri Güntekin

"Cumhuriyet devri Türk edebiyatının en sevilen, en çok okunan, eserleri en fazla baskı yapan, romancı hikâyeci ve tiyatro yazarı Reşat Nuri Güntekin'dir " (Emil, 1989, s.V). Onun kadar yaygın ve haklı bir şöhrete kavuşmuş başka bir romancımız yoktur. Bunda Reşat Nuri'nin hiçbir yabancı moda kapılmadan Türk insanının ve Türk cemiyetinin şahıs tiplerini, meselelerini buhran ve saadetlerini daima iyimser, müsamahalı ve merhametli bir bakış tarzıyla ele alması kadar süzölmüş , berrak bir dil ve üsluba sahip olmasının da rolü vardır. "Reşat Nuri Türkçesi, kendi zamanında olduğu gibi bugünün de yarının da Türkçesidir. O, Türk insanının kendi içinde ve cemiyetle münasebetlerinde gösterdiği değişik davranışlara, devir devir yaşadığı tecrübe ve karşılaştığı meselelere büyük bir hassasiyetle dikkat etmiş, dilin genişlik ve güzelliğini bütün nüans zenginliğiyle eserlerine maletmiştir. O, eserlerinde çocuğa sosyal, psikolojik ve pedagojik bakımdan büyük bir yer ve değer vermiştir.

"Nihayet, şahıs ve mesele olarak, başka hiçbir romancımızın hayat sahası Reşat Nuri'nin dünyası kadar geniş ve zengin değildir" (Emil, 1989, s.VI). Böyle bir dünyası olan Reşat Nuri'nin bir eserini incelemeyden önce onun hayatına bir göz atmak gerekir. Bu nedenle kısaca Reşat Nuri'nin hayatı anlatılacaktır.

2.1.1. Reşat Nuri Güntekin'in hayatı

Kasım 1889'da doğan Reşat Nuri Güntekin, ilk öğrenimini İstanbul Selimiye ve Çanakkale mahalle mektebinde tamamladıktan sonra (1900) Galatasaray Lisesi'nde ve

İzmir Frereler okulunda okudu. İstanbul Darülfünunu edebiyat şubesinden (İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nden) mezun oldu (1912). Bursa Lisesi'nde, İstanbul'da Vefa, İstanbul Erkek, Çamlıca, Kabataş, Galatasaray, ve Erenköy Liselerinde edebiyat öğretmenliği ve müdürlük yapmıştır. 1927 yılında Millî Eğitim Bakanlığı müfettişliğine getirilmiştir. 1939'da Çanakkale'den milletvekili seçilmiş, dört sene sonra milletvekilliğinden tekrar müfettişliğe dönmüştür. Daha sonra Türkiye'nin Birleşmiş Milletler nezdinden Kültür Ataşesi ve Talebe Müfettişi olarak Fransa'ya gitmiştir (Banarlı, 1971, s.1209,1210).

1954 yılında emekliye ayrılmış; dönüşünde İstanbul Şehir Tiyatroları Edebî Heyet Üyeliğine seçilmiştir. Hastalığının son aylarında gönderildiği Londra'da 7 Aralık 1956'da ölmüştür.

2.1.2. Reşat Nuri Güntekin'in edebî şahsiyeti

Roman Türk edebiyatında, geleneği olmayan bir edebiyat türüdür. Edebiyatımızın asıl geleneği şiidir. Eskiler her şeyi nazma dökerek söylüyorlardı. İyi incelendiği takdirde görülüyor ki eski şiirimiz kendi estetiği ve güzellik ideali içinde dünyanın herhangi bir klasik edebiyatıyla boy ölçüşebilecek bir mükemmelliğe erişmişti. Bu edebiyat bir medeniyetin, bir imparatorluk medeniyetinin edebiyatı idi. Bütün insanî değerlerimiz, zevkimiz, hassasiyetimiz, lirizmimiz, hüznümüz, zevkimiz, zaferlerimiz... kültür ve medeniyetimiz o mücevher parıltılı divanlarımızdadır. Dahası da şu ki, eskiler insanı varlığın özü ve kâinatın gözbebeği sayacak kadar yüceltmişlerdi (Emil, 1989, s.6,7). Böyle olmakla beraber eski edebiyatımızda roman yoktu. Edebiyatımızda batılı tarzda insanı kendi içinde ve çevre ile münasebetlerinde bütün karışıklığı ve karmaşıklığı ile anlatan roman türü Tanzimat'tan sonra görülür. Öncelikle çeviri ile başlayan bu değişim başka hiçbir edebi türle kıyaslanmayacak derecede hızlı olmuştur. Batılı tarzda ilk büyük sıçrama Servet-i Fünun yazarlarından Halit Ziya'nın eserlerinde olmuştur. II.Meşrutiyet, Mütareke ve Cumhuriyet devri Türk romancılarının -1950'lerden sonra ortaya çıkan sosyal realist ve sosyalist realist romancılar hariç- münakaşasız tek ustası odur. Bu bakımdan Reşat Nuri'nin de onu ilk ustası ve rehberi sayması sebepsiz değildir (Emil, 1989, s.7).

Reşat Nuri Güntekin; roman, hikâye, tiyatro, gezi ve çeviri alanlarında eser vermesine karşın edebiyatımızda romancı olarak tanınır. Özellikle “Çalıkuşu” romanı, yazarın ününü pekiştirmiş, öyle ki edebiyat tarihine Çalıkuşu yazarı olarak girmiştir.

Türk edebiyatının sürekli ve çok yazan sanatçılarından biri olan Reşat Nuri, ilk roman denemelerini Birinci Dünya Savaşı yıllarında yaptı. Batı edebiyatını tanıyarak geliştirdiği roman tekniğini yerli konuları, insanları ve Türkiye coğrafyasını temel alarak kullandı. Yaşadığı dönemin insan manzaralarını, sosyolojik ve psikolojik yapısını eserlerinde yansıtmaya çalıştı. Sosyal eleştiriyi de belli bir insan sevgisi ve hoşgörü açısından bakarak işledi. Eserlerinde canlı ve hareketli bir hayat atmosferi kurdu. Fazilet, alçakgönüllük, paylaşma ilkelerini ön plana çıkararak Anadolu insanına kendi kendini sevmeyi öğretti. Ezilmiş, geri kalmış, cahil köylüyü en sevimli haliyle eserlerine konu etti.

Başlangıçta Eski Ahabap (1917) gibi büyük hikâyeler, Hançer ve Eski Rüya gibi sahne eserleri (1920-1922) ve Gizli El gibi bir roman (1924) yazan Reşat Nuri'nin ilk büyük şöhreti, 1922'de Vakıf gazetesinde tefrika edilen Çalıkuşu isimli romanıdır (Banarlı, 1971, s.1210).

Çalıkuşu adlı ünlü romanı ve onu takip eden ilk eserlerinde bireysel ve duygusal ilişkileri ön planda işlemiştir. Sanat hayatının ikinci döneminin eserleri sayılabilecek romanlarında ise Atatürk inkılâplarını tanıtmaya ve benimsetme amacını ön plana çıkarmıştır. Bunların dışında Tanzimat'tan bu yana bütün yazarların ilgi duyduğu Batılılaşma, aile ilişkileri, fedakârlık vb. konuları da işlemiştir. Eserlerinin çoğunda, kendi fikirlerini temsil eden ve doğru yolu gösteren idealize edilmiş tipler yaratmış; fakat bu tipler aracılığı ile ortaya koyduğu toplumsal sorunlara çözüm üretme yoluna gitmemiştir (Banarlı, 1971, s.1212).

Toplumun eğitimle kalkınacağına inanan yazar, idealist öğretmen tipleri çizerek Millî Edebiyat'ın düsturlarından olan "mektepten memlekete" ülküsüne katkı sağlamış ve mesleğinden dolayı olsa gerek daha çok, eğitim sorunlarına eğilmiştir. Çalıkuşu, Yeşil Gece, Acımak ve Kan Davası gibi romanlarının kahramanlarının öğretmen olması onun eğitime verdiği öneme bir işarettir.

Reşat Nuri'nin ikinci tip romanları arasında yer alan Miskinler Tekkesi, Gizli El, Eski Hastalık ve Yaprak Dökümü gibi eserlerinde hayata belli bir zihniyetin arkasından bakan çevreler irdelemiştir. Bu romanlarda sosyal çözülmenin kaynağı olarak aile gösterilmiştir. Akşam Güneşi, Dudaktan Kalbe ve Ateş Gecesi ise bireysel konuları ele alan aşk romanlarıdır.

Hikâyelerini Maupassant tarzıyla yazması onun bir olay öykücüsü olduğunu gösteriyor. Hikâyelerinde olayların kurgusu sağlamdır.

Tiyatro eserlerinde daha çok, sosyal konulara yer vermiştir. Aile, evlilik kurumu, kadın-erkek ilişkileri, aşk ve sosyal değişmeler tiyatro eserlerinin konularını oluşturur.

Yazar, memlekete bir bütün olarak bakmış ve memleketi İstanbul, Bursa, Çanakkale, Ankara, Kayseri vb. tek coğrafya olarak görmüştür. Bu bakımdan kahramanlarını bir anda İstanbul'da, Bursa'da, Ankara'da yahut Anadolu'nun herhangi bir kasabasında görebilirsiniz.

Reşat Nuri Güntekin, dil yönünden bağlı olduğu Millî Edebiyat hareketinin anlayışıyla hareket eder. Sade dille ve zengin bir kelime kadrosuyla anlatacaklarını ortaya koyar.

2.1.3. Reşat Nuri Güntekin'in dili ve üslubu

Reşat Nuri'nin toplumun geniş bir kesimi tarafından sevilmesinde şüphesiz dil ve üslubunun payı büyüktür. Edebiyatı sanat yapan dilin kullanılış şeklidir. Aksi hâlde kurulan her cümle sanat olurdu. Büyük yazarlar sadece milletlerinin dilini en güzel ve mükemmel şekilde kullananlar, işleyenler onu şahsî ve millî bir üslup haline getirenler değildir. O dilin sırrını keşfedenler, dil ile insan ve millî varlık arasında daha doğuştan ve beşikten başlayan içten bir münasebet bulunduğunu bilenlerdir (Emil, 1989, s.16). Reşat Nuri Türk dilini sadelik ve tabiiyet vasıflarıyla nüans zenginliğiyle yoğurarak eserlerini özgün bir üslupla ortaya çıkarmıştır. Onun her eserinde güzel ve temiz olan Türk dili bilhassa sahne eserlerinde örnek bir dil derecesine varmıştır.

Reşat Nuri'nin konuşma diline de ne kadar önem verdiği bir konuşmasından alınan şu cümlelerle anlaşılabilir:

Arada söyleyeyim ki tiyatroya temas edişimin bir sebebi de dildi. Littre'nin dereye benzettiği diller daima akarlar ve değişirler. Fakat bizimki son zamanlarda çağlayana dönmüştü; durmadan değişiyordu. Bir yazarın yazdığı şeyin, kendinden hiç değilse onbeş yirmi sene daha fazla yaşayacağını umması elbette onun hakkıdır. Halbuki biz daha kendimiz yaşarken onun değiştini görüyor, üç beş senede kendi kendimizi tanımiyacak hale geliyorduk. Buna mukabil konuşma dili daha az gelişmelere tabi'di. Onu taklid ederek, yani konuşan birinin ağızından yazılacak bir eserin, bir piyesin yaşama şansı bir parça daha fazla görünüyordu.

Herhalde, Reşat Nuri'nin henüz yaşamakta ve hararetle okunmakta olan bütün eserleri yalnız onun, milletin Türkçesine sadık kalmasından değil, milletin de kendi yarattığı Türkçe'yi onun eserlerinde bulmasındandır (Banarlı, 1971 s.1213).

2.1.4. Reşat Nuri Güntekin'in romancılığı ve roman şahısları

Reşat Nuri'nin eserlerini besleyen duygu kaynağı onun sevgi, güven, şevkat, merhamet, müsamaha, affetme, feragat, fedakarlık, tevazu, anlayış ve yardımsever vasıflarıdır. Ondaki hakim duygu insan sıcaklığıdır. Öyleki o en düşkün kahramanlarına bile daima mazeretler arar, onların ferdi zaaf, iradesizlik ve başarısızlıklarını ya yaradılış aksaklığına, yahut da çevrenin ve cemiyetin anlayışsızlığına bağlar (Emil, 1989, s.18).

Reşat Nuri kahramanlarını daima bizim ve bizden olan şekilde görmesi onun sevilmesindeki önemli faktörlerdendir.

Televizyon dizisinde gözyaşlarıyla seyredilen Acımak romanının asli şahsı Mürşid Efendi her düşüşünde biraz daha sevilmiş, daha da affedilmiştir. Damga romanında derin bir cemiyet yarası deşilmiştir. Romanın ana fikri kanunların mahkûm ettiği her insanın, kendi içinde, her zaman kötü ve suçlu olmadığı düşüncesidir. Romanda cemiyetin umumî ahlak ölçülerini temsil eder görünen şahısların İffet'e karşı davranışlarındaki sebepler iyi anlaşılınca mahkum kahraman okuyucu vicdanında beraat eder ki romancının gayesi bu hassasiyet ve müsamahayı uyandırmaktır (Emil, 1989, s.18).

Dudaktan Kalbe romanındaki Lamia da böyledir. Bir harikulade genç kız bütün saffet ve iffetiyle sevdiği ünlü bir musikişinasın bencil gururuna genç kızlığını feda

eder. Maceranın başında olay bir eğlence gözüyle bakan musikişinasın sonunda intiharı bile acıma duygusu uyandırmazken Lamia roman boyunca merhamet, sevgi, saygı ve hayranlık duygularıyla takip edilir.

Sonuç olarak denilebilir ki Reşat Nuri'nin roman kahramanlarının davranışları arkasındaki ırsî, sosyal ve psikolojik sebepler yahut romancının onlara bulduğu mazeretler iyi anlaşılınca bu insanların hiçbiri kötü değildir. Kötülük hiçbir zaman bir insan ve hayat prensibi olamaz. Bunun içindir ki kötü insan yoktur, daha az iyi insan vardır.

Reşat Nuri'yi büyük sanatkâr yapan özelliklerden biri de onun, romanlarında fert ile sosyal çevre arasında dengeli ve ölçülü bir münasebet kurmasıdır. O, eserlerinde yaşadığı dönemin sosyal olaylarına ayna tutar.

Roman şahısları bakımından Reşat Nuri'nin asıl insan tipi şahsî, meslekî ve ailevî meseleleriyle orta-tabaka insanıdır. Bundan olsa gerek Prof. Dr. Mehmet Kaplan Reşat Nuri'yi öğretmenler ve memurlar romancısı olarak vasıflandırmıştır.

Reşat Nuri orta tabakadan seçtiği asil şahıslar ve bunların etrafındaki yığınla şahıs vasıtasıyla hem Türk insanının ve cemiyetinin hem de insanlığın meselelerini ortaya koymuştur.

Reşat Nuri'nin romanlarında aslî şahısların çoğunluğunu erkekler teşkil eder. Ancak üç romanda (Çalıkuşu-Feride, Kızılılık dalları- Gülsüm, Eski Hastalık- Züleyha) kadın veya genç kız ön planda gelir. Tek bir romanda ise (Dudaktan Kalbe-Lamia) eserin yapısı itibariyle kadın kahraman bir yerden itibaren birinci plana geçer ve romanın dünyası ikinci bir roman veya uzun hikâye gibi onun etrafında kurulur (Emil, 1989, s.29).

On beş romanın şahısları erkektir. Bunlar sosyal statü, meslek, yaş ve bazı karakter vasıfları itibariyle birbirlerine benzerler.

Sosyal tabakalaşma ve ferdin sosyal hareketliliği bakımından şahısların bir kısmı ilk çocukluklarından sonra farklı bir statüye geçmişlerdir.

Meslek itibariyle erkek kahramanların bazılarında sonradan değişmeler görülür.

Reşat Nuri GÜNTEKİN'in romanlarında, aslî şahısların çevresinde toplanan bir yığın ikinci ve üçüncü plânda gelen şahıs vardır. Onların bir kısmı eserlerin konusu, meseleleri, aksiyonu ve aslî şahısların hayatlarıyla doğrudan doğruya ilgilidir ve bu sonuncuların üzerinde bazan değiştirici tesirleri olan “fonksiyonel tipler“dir. Daha kalabalık bir kadro teşkil eden arka plandaki (üçüncü plan) şahıslar ise böyle bir münasebet ve fonksiyonu haîz olmamakla beraber aslî şahsın hayat sahasını genişleten, sosyal tablolar çizen, hülâsa romanın dünyasını zenginleştiren “epizodik figürler“dir (Emil, 1989, s.44).

2.1.5. Reşat Nuri Güntekin'in eserleri

Reşat Nuri, müfettişlik görevi ile Anadolu'da gezdiği için Anadolu insanı yakinen tanımıştır. Eserlerinde Anadolu'daki yaşamı ve toplumsal sorunları ele almış insanı insan çevre ilişkisi içinde yansıtmıştır. Romanlarında kullandığı dil ve anlatım oldukça yalın, diyalogları canlıdır.

2.1.5.1. Romanları

Çalıkuşu (1922), Gizli El (1922), Damga (1924), Dudaktan Kalbe (1925), Akşam Güneşi, (1926), Bir Kadın Düşmanı (1927), Yeşil Gece (1928), Acımak (1928), Yaprak Dökümü (1930), Kızılıcık Dalları (1932), Gökyüzü (1935), Eski Hastalık (1938), Kavak Yelleri (1938), Miskinler Tekkesi (1946), Harabelerin Çiçeği (1953), Ateş Gecesi (1953), Avrupa Yakası (1961), Son Sığınak (1961), Kan Davası, (1962), Leyla İle Mecnun, Değirmen (1993), Sönmüş yıldızlar

2.1.5.2. Miskinler Tekkesi romanı

Miskinler Tekkesi romanı, paşa çocukluğundan başlayıp dilenci krallığında son bulan bir hayatın biyografisidir. Burada tabaka, çevre insanları ve cemiyet ön plandadır. Romanın esas kahramanı, aslî şahıs gibi görünen Süleyman değil, bizzat cemiyettir. Süleyman'ın ne kaderi ne macerası ne de şahsiyeti fazla bir hususiyet arzetmez. Romanda dilencililiğin kaynağının sadece sefaletin değil, yükselmek mevki ve ikbal sahibi olmak hırsının da var olduğu ortaya çıkar.

2.1.5.3. Oyunları

Hançer (1920), Eski Rüya (1922), Ümidin Güneşi (1924), Gazeteci Düşmanı, Şemsiye Hırsız, İhtiyar, erseri (1925, üç oyun), Taş Parçası (1926), Yeşil gece (1928) .İstiklâl (1933), Hülleci (1933), Yaprak Dökümü (1971), Eski Şarkı(1971), Balıkesir Muhasebecisi (1971), Tanrıdağı Ziyafeti (1971), Bir Köy Öğretmeni, Çalıkuşu

2.1.5.4. Gezi Yazıları

Anadolu Notları (ilk cildi 1936; ikinci cildi 1966).

2.1.5.5. Eğitimle İlgili Eserleri

Dil ve Edebiyat:Türk Kıraati (1930), Fransızca-Türkçe Resimli Büyük Türk Klavuzu(1935)

2.2. Çalışılan Konu İle İlgili Kuramsal Çerçeve

Kelime gurubu, en az iki kelimenin bir anlam bütünlüğü çerçevesinde kendi anlamlarını gerek koruyarak gerekse kaybederek oluşturdukları yeni oluşum olarak tanımlanabilir. Çalışılan konuya bir ışık olması bakımından bu bölümde çeşitli yazarların kelime gurubu tanım ve tasniflerine yer verilmiştir.

Ergin (1985) kelime grupları ile ilgili olarak “Kelime gurubu birden fazla kelimeyi içine alan, yapısından ve manasında bir bütünlük bulunan, dilde bir bütün olarak muamele gören bir dil birliğidir.” Kelime gurubu için birden fazla kelime bir takım kaidelerle belirli bir düzen içinde yan yana getirilir. Böylece belirli bir düzenle kurulduğu için kelime gurubunun yapısında bir bütünlük bulunur. Kelime gurubundaki bütünlük bilhassa mânâ bakımından göze çarpar. Kelime gurubu tek bir nesneyi veya hareketi birlikte karşılayan kelimeler topluluğu demektir. Kelime gurubunun kullanımında da bu bütünlük kendisini gösterir. Kelime gurubu kelimelerle ve diğer kelime grupları ile bir bütünlük hâlinde münasebete geçtiği gibi, cümlelere de bir bütün hâlinde iştirak eder. Bu arada tek bir kelime gibi çekime tâbi tutulur, sona gelen işletme eki bütün gurubu şümulü içine alır.” (s.377) demektedir.

Tahsin Banguoğlu'nun kelime öbekleri diye adlandırdığı kelime grupları ile ilgili tanımı şöyledir: “Kelime grupları (Kelime öbekleri): Sözü geliştirmek üzere kelimeler öbelenir, kavramlar arasında derece derece ilişkiler meydana getirirler. Böylece tek kavramdan anlatmaya doğru giderler. Bunlara kelime öbekleri (groupe de mot) diyoruz” (Banguoğlu,2004, s.496).

Bilgegil (1963), kelime gruplarını “belirtme grupları” diye isimlendirerek bunları “Birden ziyade kelimedenden meydana geldiği halde, cümledeki görevi bakımından bir tek kelimedenden farksız olan, gerektiği takdirde yine bir kelime imiş gibi çekim eki alabilen isim soyundan kelimelerin teşkil ettiği birleşik sözlere belirtme (tayin) grupları diyoruz.” (s.115) şeklinde tarif etmiştir.

Hatipoğlu (1997), “yargısız anlatımlar” adını verdiği kelime gruplarını “yargısız anlatımlar en az iki sözcüğün türlü ilgi ve nedenlerle yan yana sıralanmasından doğan birliklerdir. Yapı bildirmeyen bu birlikler, anlatımlar ya kalıplaşmamış sözcüklerden kurulan her türlü tamlamalardır, ya da kalıplaşmış sözcüklerden kurulan birleşik sözcükler, deyimler veya ikilemelerdir.”(s.2) şeklinde tanımlamıştır.

Korkmaz (1992), kelime grubu “Cümle içinde kavramlar arasında ilişki kurmak üzere birden çok kelimenin belirli kurallar ile yan yana gelmesinden oluşan, yapı ve anlamındaki bütünlük dolayısıyla cümle için tek bir nesne veya hareketli karşılayan ve her hangi bir yargı bildirmeyen kelimeler topluluğu.” (s.90) diye tanımlamıştır.

Tüm bu tanımlar ışığında kelime gruplarının bir yargı bildirmediğini anlaşılmaktadır. Birden fazla kelimedenden meydana gelen kelime grupları belli birtakım kurallar dahilinde yan yana getirilir.

Kelimeler, cümlede belirli bir sıra dahilinde yer alırlar. Kelime grupları içinde yan yana gelen kelimelerin sırasını tayin eden temel kaide ise Türkçe’de yardımcı unsurun ana unsurdan önce gelmesidir. Türk sentaksının bütün yapısı bu ana kanun üzerine kurulmuştur. Bütün kelime grupları ve cümlede belirtilen, tamlanan, tabi olunan, asıl unsur sonda; belirten, tamamlayan, tabi olan, yardımcı unsur başta bulunur (Ergin, 1985, s.375). Fiile dayalı gruplarda bu düzen, aynı zamanda hareketin oluş sırasını gösterir. Türkçenin bu kanuna dayanan kelime sırası, nazımda geçici olarak

değişebilir. Vezin, kafiye ve ahenk zaruretleriyle nazımda şekil bakımından geçici olarak yerlerini değiştiren unsurlar kelime grupları ve cümlelerdeki asıl çekim şekillerini ve asıl sıra içindeki mana ve fonksiyonlarını yine muhafaza ederler. Kelime sırası her zaman asıl normal sırasıyla idrak edilir. Düşünce sırasıyla kelime sırası birbirinden ayrılmaz (Ergin, 1993, s.374).

Türkçede kelime gruplarındaki sıra aynı zamanda bir zaman sırasıdır da. Türkçede kelimelerin sırası onların karşıladıkları nesnelere ve hareketlerin zaman içindeki var oluş sıralarına uygundur. Türkçede önce yapılan hareket önce sonra yapılan hareket sonra olmak üzere söylenir ve sıralanır. Kelime gruplarında kelime sırası zaman sırasına dayanır (Karaörs, 1993, s.1).

Türkçenin ekler sistemi de tamamen kelime sırasına uygun, kelime sırasını destekler niteliktedir (Ergin, 1993, s.375). Kelime köküyle ilgisi daha fazla olan, kelimeleri daha önceki kelimelere bağlayan, yani yönleri geriye doğru olan, şümul dar olan ekler önce; kelime köküyle fazla ilgisi olmayan, şümul geniş olan ekler sonra gelirler. Yapım eklerinin şümulleri çekim eklerine göre daha dardır. Yapım ekleri köklerin hemen ardından gelirler. İyelik ekleri eklendikleri kelimeyi kendinden önceki kelimeye bağlarlar. Hal ekleri ise bağlandıkları kelimeyi, kendilerinden sonraki kelimeye bağlarlar. Bu sıralanış Türkçede eklerinde mantıklı bir biçimde kelime bünyesinde yer aldığını, sıralandığını göstermektedir (Karaörs, 1993, s.2-3).

Kelimeler bazen ekli, bazen eksiz birbirine bağlanmak suretiyle kelime gruplarını oluştururlar. Kelime gruplarının dış münasebetleri için getirilecek ek ise grubun sonuna, asıl unsurun sonuna eklenir. Eklenen ek bütün grubu şümulü içine alır (Ergin, 1985, s.375).

Kelime grupları, cümle içerisinde daima tek bir kelime gibi vazife görür. Cümlenin çeşitli unsurları veya onların bir parçası olarak kullanılırlar.

Kelime gruplarının vurgusu, grubun yapısına göre değişir. Vurgu, başta, sonda veya sondan bir önceki kelime üzerinde olabilir. Bazı gruplarda, bütün unsurların vurgusu aynıdır. İki den fazla kelimeli kelime gruplarında içi içe geçmiş, birbirini tamamlayan başka kelime grupları bulunur (Karahana, 1999, s.13).

Kelime gruplarının sayısı hususunda dilbilimcilerinin bu duruma çeşitli sınırlılıklar getirdikleri tasniflerinden anlaşılmaktadır. Bu farklı tasnifleri su şekilde sıralayabiliriz.

Karahan (1999) kelime gruplarını, “isim tamlaması grubu, sıfat tamlaması grubu, sıfat-fiil grubu, zarf fiil grubu, unvan grubu, birleşik isim grubu, ünlem grubu, sayı grubu, birleşik fiil grubu ve kısaltma grupları – isnat grubu, yükleme grubu, yaklaşma grubu, bulunma grubu, uzaklaşma grubu, vasıta grubu.” (s.13-40) olmak üzere on dört başlık altında ele almıştır.

Ergin (1985) “Tekrarlar (aynen tekrarlar, eş manalı tekrarlar, zıt manalı tekrarlar, ilaveli tekrarlar), Bağlama grubu, sıfat tamlaması grubu, iyelik grubu ve isim tamlaması, birleşik isim grubu, birleşik fiil grubu (isimle birleşik fiil yapan yardımcı fiiller, fiille birleşik fiil yapan yardımcı fiiller), Unvan grubu, ünlem grubu, sayı grubu, edat grubu, isnat grubu, genetik grubu, Datif Grubu, Lokatif Grubu, Ablatif Grubu, Fiil Grubu, Partisip Grubu, Gerundium Grubu, Kısaltma Grupları ve Akkuzatif Grubu” (s.377-397) başlıkları altında yirmi bir adet kelime grubu tespit etmiştir.

Korkmaz (2003) “İsim Tamlamaları, (belirli, belirsiz ve zincirleme isim tamlaması), Sıfat Tamlaması (Zincirleme Sıfat tamlaması), Sıfat-Fiil Grubu, ikileme Grubu, Edat Grubu, Bağlaç Grubu, Unvan Grubu, Birleşik Fiil Grubu, Birleşik İsim Grubu” (s.100) başlıkları altında dokuz adet kelime gurubu tespit etmiştir.

Bilgegil (1963) tasnifinde kelime gruplarını; “İsim Tamlaması, Sıfat Tamlaması, Bağlaç Grupları, Zarf Grupları, isim grupları ikizlemeler, edat grupları ve Ünlem Grupları” (s.116-163) olmak üzere sekiz başlığa ayırmıştır.

J. Deny (1943) Türk Dili Grameri adlı kitabında kelime öbeği adıyla dile getirdiği kelime gruplarını belirtici öbekler (isim ve sıfat tamlamaları, yaklaşma, ayrılma, bulunma grupları), yanaşmalık öbekler (unvan ve birleşik isim grupları), yığılma öbekler (edat ve fiil grupları), cümle öbekleri (yarı cümleler, cümleler, sıfat-fiil ve zarf fiil grupları) (s.709) olmak üzere dört başlıkta inceler.

Banguoğlu (2004) kelime gruplarını, “Ad Takımları, Sıfat Takımları, Zarf Öbekleri, takı öbekleri, çekim öbekleri (İsim öbekleri, fiil öbekleri), bağlam öbekleri,

Yanaşma takımları (san öbekleri, Ayama ve soyadı öbekleri, künye ve mahlas öbekleri), katma öbekler (ünlem öbekleri, saplama öbekleri)” (s.496-519) olmak üzere sekiz başlık altında tasnif etmiştir.

Dilbilimcilerin kelime grupları hakkında yukarıda verilen tasniflerine göre dilbilimcilerin temelde birleştikleri noktalar şunlardır:

- 1- Kelime grubu en az iki kelimedenden oluşur,
- 2- Kelime grupları yapı, mana ve kullanılış bakımından bir bütün oluşturur,
- 3- Cümle içerisinde tek bir kelime gibi muamele görür,
- 4- Grubu meydana getiren kelimeler ekli veya eksiz bir araya gelip birbirlerinin manalarını bütünleştirirler.

Tek kelime ile karşılanabilen nesnelere ve hareketleri daha geniş olarak ifade etmek ya da tek kelimenin karşıladığı nesnelere ve hareketlerden daha geniş nesnelere ve hareketleri karşılamak için kelime gruplarına ihtiyaç vardır. Bir belirtme, bir tamlama esasına üzerine kurulan kelime grupları bir ana unsur bir de yardımcı unsur ya da belirten ve belirtilenden oluşur. Türkçe kelime dizimi kurallarına göre ana unsur umumiyetle sonda, yardımcı unsur başta bulunur.

Belirli bir düzenle kurulduğu için kelime grubunun yapısında bir bütünlük bulunur. Kelime grubundaki bütünlük bilhassa mana bakımından göze çarpar. Kelime grubu kelimelerle ve diğer kelime gruplarıyla bir bütün halinde münasebete geçtiği gibi, cümlelere de bir bütün halinde iştirak eder. Tek bir kelime gibi çekime tabi, sona gelen işletme eki bütün grubu içine alır (Ergin, 1999, s.374).

Baydar (2001)'in yayımlanmamış yüksek lisans tezinde verdiği, yazarların kelime grubu adlı tablo sayesinde bu konuda daha fazla fikir edinilebilir.

Tablo 2.1.

Yazarların Kelime Grubu Tasnifleri

Yazar	İsimTamlaması	Sıfat Tamlaması	Sıfat Fiil Grubu	Zarf Grubu	Fiil Grubu	İsim Fiil Grubu	Ünlem Grubu	Birleşik İsim Grubu
N.Atabay İ.Kutluk S.Özel	Ad Tam.	Sıfat Tam.						
T.Banguoğlu	Ad Takımları	Sıfat Takımları					Ünlem Öbekleri	Soyadı Öbeği
A.Beserek	İsim Tamlaması	Sıfat Tamlaması					Ünlem Grubu	
K.Bilgegil	İsim Tamlaması	Sıfat Tamlaması					Ünlem Grupları	
F.Bozkurt	İsim Tamlaması	Sıfat Tamlaması	Ortaç Birliği	Ulaç Birliği	Eylemlik Birliği		Ünlem Birliği	
J.Deny	Terkib-i İzafî	Terkib-i Tavsifî						
H.Ediskun	İsim Takımları	Sıfat Takımları	Partisip Grubu	Gerundium Grubu	Fiil Grubu		Ünlem Grubu	Birleşik İsim
M. Ergin	İsim Tamlaması	Sıfat Tamlaması						
E.G. Naskali	İsim Tamlaması	Sıfat Tamlaması						Birleşik İsim
V Hatipoğlu	Ad Tamlaması	Sıfat Tamlaması						
L.Karahan	İsim Tamlaması	Sıfat Tamlaması	Sıfat Fiil Grubu	Zarf Grubu	Fiil Grubu	İsim Fiil Grubu	Ünlem Grubu	Birleşik İsim
N.Koç Yeni Dilb.	Ad Tamlaması	Ön Ad Tamlaması						
N Koç ADT Sözlüğü	Ad Tamlaması	Ön Ad Tamlaması						
Z. Korkmaz	İsim Tamlaması	Sıfat Tamlaması	Sıfat Fiil Grubu					Birleşik İsim
M.Kükey	Ad Tamlaması	Sıfat Tamlaması					Ünlem Öbeği	
R.Şimşek	Ad Takımları	Ön Ad Takımları					Ünlem Öbeği	
K. Yavuz K. Yetiş N.Birinci	İsim Tamlaması	Sıfat Tamlaması	Sıfat Fiil Grubu	Zarf Grubu	Fiil Grubu	İsim Fiil Grubu	Ünlem Grubu	

Tablo 2.1. (Devamı)

Yazar	İsimTamlaması	Sıfat Tamlaması	Sıfat Fiil Grubu	Zarf Fiil Grubu	İsim Fiil Grubu	Ünlem Grubu	Birleşik İsim Grubu	
N.Atabey İ.Kutluk S.Özel								
T.Banguoğlu	Zarf Öbekleri	Takı Öbeği	San Öbekleri			Bağlama Öbekleri	Çekim Öbekleri	
A.Beserek	Zarf Grubu	Edat Grubu	Unvan Grubu		Tekrarlar	Bağlaç Grupları	İsim Grupları	
K.Bilgegil	Zarf Gruplar	Edat Grupları			İkizleme	Bağlaç Grupları	İsim Grupları	
F.Bozkurt		İlgeç Birliği	San Birliği	Eylem Birliği	İkileme	Bağlama Birliği	Sayı Birliği	Kısaltma Birliği
J.Deny				Birleşik Filler				
H.Ediskun		Edat Grubu	Unvan Grubu	Birleşik Fiil	Tekrarlar	Bağlama Grubu	Sayı Grubu	Kısaltma Grupları
M. Ergin								
E.G. Naskali		Edat Grubu		Birleşik Fiil	İkizleme			
V Hatipoğlu				Birleşmiş Eylemler	İkileme			
L.Karahan		Edat Grubu	Unvan Grubu	Birleşik Fiil	Tekrar Grubu	Bağlama Grubu	Sayı Grubu	Kısaltma Grupları
N.Koç Yeni Dilb.	Belirteç Öbeği	İlgeç Öbeği		Eylem Öbeği				
N Koç ADT Sözlüğü	Belirteç Öbeği	İlgeç Öbeği		Eylem Öbeği				
Z. Korkmaz		Edat Grubu	Unvan Grubu	Birleşik Fiil	İkileme	Bağlaç Grubu		
M.Kükey	Belirteç Öbeği	İlgeç Öbeği	Unvan Öbeği		İkilemeler	Bağlama Öbeği	Sayı Öbeği	Kısaltma Grupları
R.Şimşek	Belirteç Öbeği	İlgeç Öbekleri	San Öbeği	Eylem Öbekleri	İkileme	Bağlama Öbekleri	Sayı Öbeği	Çekim Öbekleri
K. Yavuz K. Yetiş N.Birinci		Edat Grubu	Unvan Grubu	Birleşik Fiil	Tekrar Grubu	Bağlama Grubu	Sayı Grubu	Kısaltma Grubu

2.3. Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Aytekin, T. (2009). Elvân-ı Şîrazî'nin Gülşen-i Râz Tercümesi'nde Kelime Grupları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gültekin, G. (2008). Bâkî Divanı'ndaki Kelime Grupları ve Söz Varlığı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Durmaz, C. (2008). Yûnus Emre Divanı'nda ve Risaletü'n Nushiyye'de Kelime Grupları ve Söz Varlığı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Mıdık, Ö. (2008). Sait Faik Abasıyanık'ın Az Şekerli Adlı Hikâye Kitabındaki Hikâyelerin Kelime Grupları Bakımından İncelenmesi ve Türkçe Eğitimine Katkısı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yüce, Y. (2007). Ömer Seyfettin'in Hikâyelerinde Kelime Grupları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özcan, A. (2006). Refik Halit Karay'ın Gurbet Hikâyelerindeki Kelime Gruplarının Tespit ve Türkçe Öğretimi Bakımından Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, DEÜ Eğitim Bilimler Enstitüsü.

Özkan, M. Ali (2003), Mustafa Kutlu'nun Bu Böyledir Hikâye Kitabı Üzerine Sözdizimi İncelemesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Türker, H. (2003). Sovyet Sonrası Kazan-Tatar Türkçesi ile Türkiye Türkçesinin Sözdizimi Farklılıkları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özden, G. (2003). Türkiye Türkçesinde Kelime Grupları Üzerine Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Turgut, A.(2002). Ali Şir Nevayi'nin Eserlerinde Kelime Grupları ve Türkiye Türkçesi ile Karşılaştırılması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Korkut, Ü. (2002). Ömer Seyfettin'in On İki Hikâyesinde Türk Dilinin Eğitimi Öğretimi Açısından Kelime Gruplarının Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Temizel, F. (2002). Nedim Divanı'nın Kelime Grupları ve Sözlüğü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Baydar, T. (2001). Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Huzur İsimli Romanında Kelime Grupları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Gündoğmuş, S.A.(2001). Yahya Kemal'in Manzum Eserlerinde Kelime Grupları: Yapılışları ve Kullanılışları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özsöyke, A. (2001). Refik Halit Karay'ın Memleket Hikâyelerinde Kelime Grupları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Enfel, D.(2001). Eski Anadolu Türkçesinde Kelime Grupları ve Kullanılışları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezer, K. (1999). Mehmet Akif'in Safahatında Kelime Grupları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Atabey, İ.(1998). Türkiye Türkçesi ve Kırgız Türkçesinin Kelime Grupları Bakımından Karşılaştırılması, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Koç, K. (1998). Kazak Türkçesinde Kelime Gruplarının Sentaksı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kayra, O.K. (1988). XVII-XVIII. Yüzyıl Metinlerinde Kelime Grupları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Küçük, M. (1988). Partisipli, Mastarlı veya Fiil-isimli Bir Kelime ve Ondan Sonra Gelen Yabancı Asıllı Bir Kelime ile Teşkil Edilmiş ve Cümlede Zarf Olarak Kullanılan Kelime Grupları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Çalışma Miskinler Tekkesi romanında bulunan kelime gruplarının inceleneceği betimsel bir çalışma olacaktır. Kelime tespitinde yapısalılık anlayışı etkindir.

3.2. Evren ve Örneklem

Miskinler Tekkesi romanının tamamı örnekleme oluşturmaktadır. Yüksek lisans çalışması için esas alınan metin, Reşat Nuri Güntekin'in Miskinler Tekkesi adlı romanın İnkılap ve Arka Kitabevleri Kollektif Şirketinin Nurgök matbaasında 1963 yılında basılmış olan 3.baskısıdır. Eserin bu baskısı yeni baskılarıyla karşılaştırıldığında çeşitli dil bilgisel farklılıklara rastlanılmaktadır.

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Öncelikle kelime öbekleri yapılarına göre türlere ayrılarak cümle içerisindeki görevlerine göre adlandırılmışlardır. Cümle ögesi konumundaki öbeklere bağlı alt öbekler de tespit edilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Romandaki sayfalar numaralandırıldıktan sonra incelenen cümlelerdeki kelime grupları çeşitlerine ayrılmış; ilgili başlıklarla grubun geçtiği sayfa aralık içerisinde gösterilerek verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. İsim Tamlaması

Tamlayan ve tamlanan adı verilen en az iki isim unsurunun iyelik ekiyle bir araya gelerek oluşturdukları kelime grubuna isim tamlaması adı verilir.

Muharrem Ergin başta olmak üzere Metin Karaörs, Kerime Üstünova gibi bazı araştırmacılar, tamlayanı zamir olan kelime gruplarını “iyelik grubu (öbeği)” olarak değerlendirirler.

Ergin (1985) “çocuğun kalem, ağacın gölgesi, ağaç gölgesi” misallerinde olduğu gibi iyelik grubunun her iki unsuru isim olan şekline isim tamlaması (s.382) demektedir.

Gencan (1979) tamlayanı zamir olan isim tamlamalarını “Kişi Adılarıyla Kurulan Ad Takımları” (s.261) olarak değerlendirmiştir.

Hatipoğlu, (1972)“adıl tamlamaları”ndan bahseder ve özlük adlı olan “kendi” sözcüğü ile kurulan belirtili ve belirtisiz tamlamalara da değinir.(s.24)

Üstünova (2005) “Ad Tamlaması-İyelik Öbeği Ayrımı” başlıklı makalesinde,ad tamlamaları ile iyelik öbeklerinin aralarında benzerlikler olduğu gibi farklılıklarında bulunduğunu bu yüzden söz konusu öbeklerin aynı terimle karşılanmasının öğretimlerini sıkıntıya sokacağından doğru olmadığını (s.419-424) savunur.

Gemalmaz (1996) “Türkçede İsim Tamlamalarının Derin Yapısı” başlıklı makalesinde su görüşlere yer vermektedir: (s.165) “Alışılmış ifadesiyle ‘belirtisiz isim tamlamaları’ niteleme, ‘belirtili isim tamlamaları’ ise -adlandırmadan da anlaşılacağı gibi- belirtme grubu oluşturur. Yani, tamlayan öge durumundaki isim, belirtisiz isim tamlamalarında bir niteleme sıfatı, belirtili isim tamlamalarında ise bir belirtme sıfatı görevi yüklenmiştir.”

İsim tamlamalarını incelerken Ediskun (1996) “Türk Dil bilgisi” adlı eserinde “İsim Takımları” (s.114), Banguoğlu (1998) da “Türkçenin Grameri”nde “Ad Takımları” (s.498) başlığını kullanır

4.1.1. Unsurları tek kelime olan isim tamlamaları

4.1.1.1. Unsurları tek kelime olan belirtili isim tamlaması

canımın kıymeti (s.5)

ayağımın altı (s.5)

Gözünüzün önü (s.6)

ayaklarımızın altı (s.6)

Padişahın sofrası (s.9)

saye-i devletin (s.9)

ıslığın sesi (s.10)

Ailenin demirbaşları (s.16)

havuzun kenarı (s.18)

Mesrurenin babası (s.24)

avucumun içi (s.26)

dişlerinin yerini (s.30)

Mülkiyenin kapısı (s.32)

Ahretliğin efendisi (s.32)

Talat'ın hafızası (s.33)

Mermerin üstü (s.47)

Kemiklerimin resmi (s.47)

Tamaşalığın ahalisi (s.50)

Kulübelerinin önü (s.50)

Tamaşalığın kışı (s.50)

Kadının bacakları (s.51)

Tamaşalığın hali (s.51)

biçarenin saadeti (s.51)

bacının odası (s.51)

semtin büyükleri (s.53)
bacıların dilleri (s.54)
boyunun uzunluğu (s.54)
ayağının altı (s.59)
bizim tamaşalık (s.59)
benim ev (s.59)
Bayramın hazırlığı (s.60)
penceremin önü (s.61)
çocuğun başı (s.62)
çocuğumun üstü (s.64)
mesleğimin başlangıcı (s.66)
masanın altı (s.70)
davanın ruhu (s.71)
Sadakanın defteri (s.71)
Kıralın dilencisi (s.76)
rakiplerin sayısı (s.76)
mesleğin ilerisi (s.77)
oğlanın yüzü (s.78)
yatağın içi (s.79)
tabutun arkası (s.80)
Dedenin kolu (s.80)
İstanbulun hali (s.82)
fenerlerin altı (s.83)
toprağın üstü (s.85)
evimizin etrafı (s.85)
çınarların altı (s.90)
ellerinin üstü (s.94)
Defterdarın oğlu (s.94)
Hareketlerimin hesabı (s.95,96)
yüzünün derisi (s.96)
mektebin yeri (s.96)
ahbaplığımızın şekli (s.98)

muamelemin takibi (s.99)
 kunduralarının topukları (s.100)
 Talatın başı (s.100)
 elinin tersi (s.100)
 camın önü (s.100)
 Talatın çocukları (s.101)
 Büyüğün kocası (s.101)
 Tekkelerin aptalı (s.102)
 dairelerin aptalı (s.102)
 müdürün yanı (s.104)
 zilin sesi (s.105)
 Talatın niyeti (s.105)
 Salonun ortası (s.112)
 Sakalının ucu (s.114)
 Hacının da sesi (s.117)
 İsmailin yadigârı (s.118)
 oğlunun yanı (s.128)
 Kâzımın telgrafi (s.133)
 pardesünün cebi (s.133)
 merhumun başucu (134)
 direğin dibi (s.136)
 çocuğun keyfi (s.138)
 pancurların aralıkları (s.140)
 asmanın dalları (s.141)
 kerevetimin tahtaları (s.142)
 dizlerimin üzeri (s.142)
 yerin çamuru (s.142)
 evin içi (s.142)
 sobanın ağzı (s.144)
 söylemenin sırası (s.145)
 şahın gözü (s.146)
 uykunun rüyası (s.148)

kolumun üzeri (s.148)
 kemeçenin sahibi (s.149)
 tellâlin eli (s.150)
 koltuğunun altı (s.150)
 Vücudunun kanı (s.153)
 gözümün önü (s.153)
 bacının çarpıklığı (s.155)
 İsmailin mektebi (s.156)
 hocaların müdafaası (s.162)
 İsmailin sesi (s.163)
 karanlığın içi (s.168)
 çocuğun damlası (s.175)
 çocuğun yüzü (s.176)
 pencerenin önü (s.178)
 Allahın emri (s.179)
 zamanın cahili (s.180)
 zamanın adeti (s.180)
 insanın başı (s.180)
 evin yüzü (s.180)
 vakitlerinin çoğu (s.183)
 paltonun yakası (s.185)
 insanların nankörlüğü (s.185)
 imamın da yıldızı (s.187)
 babasının oğlu (s.188)
 Kadının midesi (s.196)
 memleketin çocuğu (s.198)
 yüzünün boyaları (s.199)
 dişlerinin şenliği (s.200)
 sobanın karşısı (s.200)
 kapımızın önü (s.203)
 İsmailin karısı (s.203)
 ayaklarının tozu (s.204)

insanların neleri (s.204)
 pencerenin ilerisi (s.206)
 çocukluğunun sefaleti (s.206)
 Tamaşalığın sefaleti (s.206)

4.1.1.2. Unsurları tek kelime olan belirtisiz isim tamlaması

Akşam üstleri (s.5)
 İntikam duygusu (s.5)
 yanık acısı (s.6)
 kuyruk acısı (s.6)
 Dilencilik oyunu. (s.7)
 elleri içi (s.8)
 padişah sofrası(s.8)
 Dünya hali (s.8)
 Dedelerim arası (s.8)
 Aksaray yangını (s.9)
 teşrifat sırası (s.10)
 delikanlılık çağı (s.11)
 tavan araları (s.12)
 akşam üstleri (s.12)
 sevgili tedariki (S.12)
 yangın zamanları (s.14)
 yemek odası (s.14)
 Cincimeydanı tarafları (s.14)
 yatak odaları (s.14-15)
 çamaşır leğenleri (s.14,15)
 hava tebdili (16)
 el üstü (s.23)
 su kasidesi (s.25)
 İdadî şهادetnamesi (s.34)
 Darülfünun dersleri (s.37)
 Yazı hocalığı (s.38)

Teneffüs bahçesi (s.38)
Teslimat makbuzu(s.39)
Şube amirleri (s.42)
Toprakkale civarları (s.45)
İnsan dalgaları (s.45)
Din uleması (s.45)
Hastane müdürü (s.46)
Akşam üstleri (s.49)
Dağın dibi (s.50)
Afrika zencileridir (s.50)
Ev sahibi (s.51)
Kira parası (s.51)
Pirinç çorbası (s.51)
Kapı eşiği (s.51)
deve eti (s.52)
hırsızlık vakası (s.53)
Tamaşalık mahallesi (s.53)
Ölü elbiseleri (s.53)
yaz geceleri (s.53)
Allah emri (s.54)
Lakırdı arası (s.55)
hareket hali (s.57)
can havli (s.58)
kanun namı (s.58)
ikbal mevki (s.58)
süs eşyası (s.60)
zerzevat kabuğu (s.60)
Yahudi karısı (s.63)
kan ter içi (s.64)
gece misafirlikleri (s.65)
Deniz kıyıları (s.66)
kaldırımlar üzeri (s.67)

yara,bere içi (s.68)
 vecd içi (s.68)
 kaburgalarım içi (s.69)
 bacak damarlarım (s.69)
 gönül rızası (s.71)
 dönüş yolları (s.71)
 Hayır sahipleri (s.72)
 Vücut sefaleti (s.74)
 ruh sefaleti (s.74)
 halk arası (s.76)
 ticaret şehri (s.76)
 Namazgâh mektebi (s.78)
 mektep çocukları (s.78)
 sadaka lakırdısı (s.79)
 İkiçeşmelik kıraethaneleri (s.79)
 halk arası (s.83)
 Namazgâh karakolu (s.83)
 memleket hastanesi (s.83)
 mektep dönüşleri (s.85)
 taş muharebeleri (s.85)
 tahta parçaları (s.85)
 kitap yaprağı (s.86)
 İstanbul yolu (s.87)
 Beyazıt meydanı (s.90)
 Süleymaniye tarafları (s.91)
 Çeşme duvarları (s.91)
 Ev sahibi (s.92)
 servi kokuları (s.94)
 İstanbul havası (s.97)
 İstanbul sokakları (s.97)
 kapı dipleri (s.99)
 pencere içleri (s.99)

yangın merdivenleri (s.99)
“git git” işaretleri (s.100)
kendi evlatları (s.101)
ev işleri (s.101)
Tatil zili (s.102)
Akşam karanlığı (s.102)
Kendi yorgunluğu (s.102)
Darulfünun mezunu (s.103)
mümeyyiz elbisesi (s.103)
odacı menzilesi (s.104)
bozgun esnası (s.105)
Sultanahmet parkı (s.106)
Bunlar arası (s.107)
yardım ihtiyacı (s.107)
dinleyiciler sırası (s.109)
merdiven başı (s.109)
soba başı (s.109)
mahkeme huzuru (s.110)
dilenci panayırları (s.113)
sahipleri tarafı (s.113)
panayır çadırı (s.114)
hamal cesameti (s.114)
insan beşibirliği (s.114)
dilenci simsarları (s.115)
saklamak yolu (s.115)
yangın arsaları (s.115)
hizmetçi tellallığı (s.116)
mahalle araları (s.116)
fıkalar arası (s.116)
Bunlar arası (s.116,117)
kemik hastalığı (s.117)
düşman şerri (s.117)

tebdil kıyafeti (s.119)
 yangın yerleri (s.119)
 temel çivileri (s.120)
 kasa hırsızı (s.122)
 mektep arkadaşı (s.124)
 kâr düşüncesi (s.124)
 Cami meydanı (s.127)
 cenaze alayı (s.128)
 tayin ekmekleri (s.129)
 tayin yağları (s.129)
 kız mektepleri (s.129)
 sokaklar boyu (s.129)
 çiçek çelenkleri (s.129)
 teşrifat sırası (s.129)
 el üstü (s.130)
 parmak üstü (s.130)
 cenaze alayları (s.130)
 karın kısmı (s.132)
 şu aşağısı (s.133)
 kebab kestaneleri (s.133)
 askerlik zamanı (s.135)
 Arabistan sesleri (s.136)
 Ziyaret günleri (s.136)
 Hastane bahçeleri (s.136)
 İmtihan zamanları (s.136)
 kendi ceketi (s.137)
 oyun meydanı (s.138)
 budak deliği (s.139)
 ayakları altı (s.140)
 kilim parçası (s.140)
 emniyet duygusu (s.140)
 külçe hali (s.141)

heyula sessizliği (s.143)
dudak uci (s.143)
sokak kapısı (s.143)
kış geceleri (s.144)
süprüntü arabası (s.144)
dert ortağı (s.144)
dayak yaralari (s.144)
soba başı (s.144)
peri masalları (s.146)
keramet masalları (s.146)
çoluk çocuk arası (s.146)
“F” harfi (s.147)
kendi derdi (s.148)
bitpazarı (s.148)
halk arası (s.149)
can üstü (s.149)
yol parası (s.149)
kalabalık arası (s.150)
dolma tencereleri (s.151)
et satırları (s.151)
Ay başı (s.152)
Eşref Paşa camii (s.153)
kalabalık içi (s.156)
dudak ucu (s.156)
Kariye camisi (s.159)
vasî safati (s.161)
dikbaşlılığı yüzü (s.161)
tekaüt yaşı (s.161)
Mecelle kaideleri (s.162)
Tarih hocası (s.163)
kurt masalları (s.165)
devlet talebesi (s.166)

bulaşık tıkrıtları (s.169)
 kapı önleri (s.174)
 uyku hali (s.176)
 anası zamanı (s.176)
 merdiven başı (s.178)
 dünya hali (s.180)
 edepsiz şerri (s.180)
 elbise dolabı (s.181)
 tuvalet masası (s.181)
 kızların eli (s.181)
 posta katibi (s.181)
 selamlık odası (s.184)
 el emeği (s.185)
 Suriye tarafları (s.185)
 Silah arkadaşı (s.185)
 Muharebe içi (s.186)
 kantar memuru (s.186)
 Abdulhamit devri (s.187)
 tatil günleri (s.191)
 gündüz gözi (s.198)
 deniz kıyafeti (s.199)
 omuz başı (s.203)
 ağaçlar arası (s.206)

4.1.2. Unsurlarından biri veya her ikisi zamir olan isim tamlamaları

4.1.2.1. Tamlayıcı zamir olan belirtili isim tamlaması

senin ayakların (s.7)
 bir şeyin oyunu (s.7)
 onun bildiği. (s.8)
 bizim aile (s.8)

Sizin kafalarınız (s.8)

birkaçının hala ayakta duran mezar taşı (s.8)

onların son torunlarıyla iftihar edebilecekleri (s.9)

bizim zavallı konak (s.14)

bunun da haremi, selamlığı, trabzanları kopmuş, yelpaze merdivenleri büyüklerin “içinde at koştur” diye tarif ettikleri taşlık ve sofaları, yüksek şahnişli pencereleri yıllarla kuruya çürüye kav halini alan ve tutuşmak için havadan bir kıvılcım bekliyen oymalı saçakları (s.14)

kimsenin kapısı (s.16)

onun başı (s.17)

benim ağzım (s.30)

Bunlardan bir tanesi (s.30)

Benim politikacılığım (s.35)

Bunun yeri (s.37)

Sizin çocuğunuz (s.42)

Bizim çocuğumuz (s.42)

Bunların arası (s.48)

Onun da bana dikkat etmeğe başladığı (s.48)

Onun oyunu (s.48)

Kendi yollarımız (s.48)

Bunların gücü (s.50)

onun müşterileri (s.57)

onun terbiyesi (s.58)

başkalarının toprağı (s.58)

onun bayramı (s.60)

oraların yabancısı (s.62)

bizim çocuğumuz (s.63)

evimizin şenliği (s.65)

bunların üzeri (s.68)

Hepsinin parmakları (s.68)

bunun mânası (s.69)

onun filizleri (s.78)

birbirinin ne yaptığı (s.79)
 kimsenin üstü (s.79)
 onun ölümü (s.80)
 kimsenin farkı (s.82)
 benim yüreğim S.86)
 Onun gözleri (s.86)
 benimkilerin içi (s.86)
 onun direkleri (s.91)
 senin kursağın (s.95)
 onun da daha ince elemeğe vakti (s.101)
 onun işi (s.102)
 Benim de hakkım (s.102)
 kendi yerim (s.103)
 senin yanın (s.104)
 benim halim (s.105)
 bunların işi (s.107)
 benim sırrım (s.111)
 kimsenin akli (s.113)
 onların etrafı (s.114)
 bunların âşıkı (s.114)
 bizim zamanımız (s.116)
 bunların sahipleri (s.117)
 onun bir inceliği (s.117)
 benim zamanım (s.118)
 onların yeri (s.119)
 onun sersemliği (s.120)
 onun âdetleri (s.121)
 bunun bir ufak teselli tarafı (s.122)
 benim hakkım (s.132)
 onun arkası (s.137)
 benim köşem (s.140)
 onun horultusu (s.141)

onun gözü (s.143)

benim kollarım (s.145)

benim Talât (s.150)

benim evim (s.151)

bizim âlemimiz (s.152)

onların üzeri (s.153)

onun burnu ile üst dudağı arasında gitgide uzayan mesafeyi ve içinde o şenlik gecesi gibi dişlere mukabil birdenbire bir maymun takımı sırtacak gibi görünen kabarık kapalı ağızı karşısı (s.155)

benim “sorulur mu elbette kalacak!” demem (s.155)

kendi hesabım (s.161)

onun çalışması (s.161)

ötekinin izzetinefsi (s.163)

kendi hakkı (s.169)

onun söylemesi (s.172)

senin kitabın (s.172)

benim İsmailim (s.173)

hepsinin içi (s.174)

onun anası (s.176)

bunun içi (s.177)

benim kendi keşfim (s.178)

onun oyunu (s.178)

benim ona göre ne işlerim (s.178)

benimde bazı şeyler çalınmıştır kulağıma (s.179)

onun tahtaları (s.180)

kimin haddi (s.181)

benim kapım (s.182)

kendi evi (s.185)

onun evi (s.187)

onun vazifesi (s.187)

bunun delili (s.188)

şimdikinin beş misli (s.193)

konak yetiştirmesi (s.195)
 bizim ev (s.201)
 bizim birbirimize son mektubumuz (s.202)
 sizin gelininiz (s.203)
 kimsenin böyle sedef gibi konuştuğu (s.204)
 benim hakkım (s.205)
 bunun da tesiri (s.207)

4.1.2.2. Tamlananı zamir olan belirtili isim tamlaması

biraz aşağımızdaki sıra bostanların biri (s.14)
 günün biri (s.15)
 Büyük annemin diline doladığı sözlerden biri (s.16)
 İlk sokağa atılanlardan biri (s.31)
 Çocuklarından biri (s.37)
 Gözünün biri (s.37)
 Bu Darülfünunlu çocukların bazıları (s.42)
 Günün biri (s.42)
 Büyük şairlerden biri (s.47)
 bacılardan bazıları (s.51)
 günün biri (s.53)
 bu habersiz kayboluşların biri (s.65)
 Günün biri (s.70)
 sokakta mahallebi yedirdiği küçük kızların bazıları (s.83)
 günün biri (s.83)
 takibedilecek bir muamelesi olanlardan biri (s.107)
 günün biri (s.129)
 binbaşının kendisi (s.129)
 Tellâln kendi (s.149)
 hocaların hepsi (s.163)
 gözlerinden biri (s.167)
 gecenin biri (s.173)
 tekaüt bulunan paşanın kendi (s.184)

4.1.2.3. Her iki unsuru zamir olan belirtili isim tamlaması

Bunların bazıları (s.15)

bunların hepsi (s.20)

Bunlardan bazıları (s.50)

kimlerin nesi (s.83)

Bunlardan biri (s.150)

bunların hepsi (s.190)

kendi kendisi (s.197)

4.1.3. Unsurlarından biri fiilimsi olan isim tamlamaları

4.1.3.1. Tamlananı isim-fiil olan belirtisiz isim tamlaması

Bakalım ay başı gelsin de münasip bir şey takdim ederiz demesi (s.38)

misafirlik dönüşleri (s.195)

konak yetiştirmesi (s.195)

4.1.3.2. Tamlananı isim-fiil olan belirtili isim tamlaması

Florinanın gitmesi (s.38)

Yeni yürüten bir çocuğun emekleyişleri (s.47)

Onların dilenmesi (s.66)

şimşek gibi parlamış gözlerin bakışı (s.74)

evimin etrafında bazı yerlerin kazılması (s.77)

yaşının büyümesi (s.79)

bilgisinin artması (s.79)

yeni maliye usullerinin ilerlemesi (s.116)

o korkunç muvazenenin bozulması (s.139)

onun çalışması (s.161)

onun söylemesi (s.172)

içindeki insanların yaşayışları (s.174)

4.1.3.3. Tamlananı sıfat-fiil olan belirtili isim tamlaması

onun bildiği (s.8)

Karpuz muayene edenlerin yaptığı (s.8)

...bacının dediği (s.8)

Hacının belirdiği (s.54)

halkın gördüğü (s.54)

kapının çekildiği (s.86)

elimin altında bulundurmaktan hoşlandığım bazı ufak tefek eşyanın durduğu (s.142)

yanık başlı süprüntücünün geçtiği (s.144)

her zamankilere benzemiyen ufak tefek düşüncelerin kıvıldığı (s.147)

benden işittiği şeylerin yeniliği karşısında bakışlarının değiştiği (s.147)

ne idiği belli olmıyan bu yarımıyamalak kâğıdın gösterdiği (s.170)

İsmailin korktuğu (s.173)

postacının mavi ceketli oğlunun, imamın beyaz yakalı, güderi eldivenli, rugan iskarpinli hanende oğlunun, paşanın arasına hastaneden izin alarak birkaç gün Mavi konakta misafir kalan morfin hastası oğlunun geldiği (s.194)

4.1.3.4. Tamlayanı isim-fiil olan belirtisiz isim tamlaması

durma alametleri (s.70)

yaradılışı icabı (s.102)

konuşmak mecburiyeti (s.108)

yetişme çağı (s.125)

dönüş günü (s.197)

bekleme odası (s.199)

4.1.4. Tamlayıcı cümle olan isim tamlamaları

4.1.4.1. Tamlayıcı cümle olan belirtisiz isim tamlaması

bir meslektaşla, bir akrana konuşur gibi bana kendisinin de vaktiyle şiire heves etmiş, hatta bazı gazeller karalamış olduğu (s.45)

4.1.5. Birden fazla unsuru bulunan isim tamlamaları

4.1.5.1. Birden fazla tamlayıcı bulunan belirtili isim tamlaması

Sağın solun rüzgarları (s.50)

aile terbiyemin, görgümün ve azıcık mürekkep yalamış olmamın da bu Tanrı vergisini beslemekte tesiri (s.72)

Edepsizin, hırsızın aliminin cahilinden az muvaffak olduğu (s.73)

En çenesi kuvvetli cerrar dilencilerin, en belalı sırnaşıkların, dökülmüş etleri arasından vücudunun kemikleri görünen cüzamlıların yapamadıkları (s.76)

Aile bağlarının ve muhabbetin her şekli (s.84)

babanın ve ananın bir emaneti (s.95)

gelenin, gidenin yanı (s.104)

iş kovalıyanlardan ve hatta dairenin küçük memurlarından çoğu (s.106)

dünyanın ve dünya varlıklarının hiçliği (s.114,115)

saçlarının da, entarisinin de uçacak halleri (s.137)

keder veya sevincin o kadar birbirinden farkları (s.139)

Bu kadar düşkünlüğün; bir lokma ekmek, yere düşmüş bir sabun parçası için bu kadar saç saça, baş başa döğüşmelerin ondaki konak kalfası nazlılığını, hatırşinaslığını bir türlü bozmamış olması (s.143)

Riy şehrinin belki İranın en büyük adamı (s.146)

Genç kadının da, anasının da hakları (s.194)

Senin yıllardan beri hâlâ yatağının yanında duran şu Mesneviye sardırıldığın merakın ve beni sonradan sarmış birtakım iptilâların o zavallı meczup Giritliden başlamadığı (s.206)

4.1.5.2. Birden fazla tamlananı bulunan belirtili isim tamlaması

devenin kendisine fenalık yaparı zamanla da affetmediği, bir aşiret reisi sebatıyla kin güttüğü (s.6)

insanın hamur veya çamuru (s.11)

bu mayanın az çok kabardığını ve yirmi yaşındaki delikanlıya çocuk ve ihtiyar insandan çok farklı bir çeşni verdiği (s.11)

bunun da haremi, selamlığı, trabzanları kopmuş, yelpaze merdivenleri büyüklerin “içinde at koştur” diye tarif ettikleri taşlık ve sofaları, yüksek şahnişli pencereleri yıllarla kuruya çürüye kav halini alan ve tutuşmak için havadan bir kıvılcım bekliyen oymalı saçakları (s.14)

Evin bundan başka bir yarım odası, ufak bir taşlığı ve bu taşlığın dibinde mutfak vazifesi gören bir ocaklığı (s.51)

Sopanın çevirdiği çarkın içine düşenlerin kafasından, gözünden (s.57)

Mesule bacının barakasıyla beraber kendini (s.59)

Mesleğin acemileri ve kabiliyetsizleri (s.75)

Bu korkunun merhametleri bir şehvet gibi azgınlaştıracığı, yeni kaldırıma çıkmış körpe kızlar gibi peşlerine taburla müşteri takılacağı (s.77)

İsmailin üç kat elbisesi, burnu demirli potinleri (s.77)

Mesule bacanın zeytunî atlas çarşafı ve karşısında adamakıllı bir insan gördüğü zaman –pislikte açan çiçek gibi- beyaz dişlerinde bütün inceliğiyle canlanan saraylı nezaketi (s.92)

ötekilerin boğazları, üst başları vesair masrafları (s.101)

Bunların hep bir arada döndükleri ve bana baktıkları (s.109)

Bizim tekkemiz de pirimiz de (s.113)

Pek çoklarının muayyen yerleri, mahalleleri, müşterileri (s.113)

Şehrin ötesinde, berisinde (s.113)

İstanbulun dörtte biri hatta belki daha fazlası (s.115)

Simsarların böylelerini Anadolu'da ailelerinden satın almağa çıktıkları, hattâ bazılarının küçükken gözlerini çıkardıkları, vücutlarının bir zararsız âzasını kopardıkları (s.118)

bu sürülerin ansızın bir bostana akın etmelerini, bahçe duvarlarını aşarak yemi ağaçlarına tırmanmaları (s.121)

İstanbulun büyükleri, hatırlıları ve nihayet öndeki mızıkayı işitemeyecek kadar gerilere dağılmış bir ayak takımı kalabalığı (s.129,130)

eski edebiyatın, efendim, o her biri birkaç mâna ifade eden cinaslarına, telmihlerine, tevriyelerine ve daha nelerine (s.131)

büyük şahların ihsanı gibi gazapları (s.146)

bacının şenlik geceleri gibi parıl parıl yanan dişlerinin bütün neşe ve hevesiyle, belki kendi de farkında olmadan, oynadığı bu konak oyunu, bu misafirlik oyunu (s.151)

Talâtın nazlanmasından ve bu esnada kendi ağzından çıkacak bazı büyük kelimelerin gürültüsünden heyecanlanarak büsbütün inada sapması (s.153)

burnunun ucu ve kanatları (s.153)

Mesule bacının uzun ince kollarını oda kapısının iki kenarına gererek simsiyah dikilmesi, bir zaman bu vaziyette durduktan sonra Talatın adını söylemeden ağır bir sesle bana "... yemeye kalaca mı bu gece?" diye sorması (s.155)

onların bazı en açık şeyleri anlamamalarından, anlamak istememelerinden ve en ziyade de haksızlıkları (s.161)

onun kendisine yardım gayretiyle bir şey devirtmesinden yahut kırdırması (s.175)

onun belinden büzmeli mavi ceket, paçası kıvrık bol pantolonları kolsuz gömlekleri, çeşit çeşit boyunbağları (s.181)

onun hiç kimsede görmediğim sukûneti, mazlumluğu (s.205)

4.1.5.3. Birden fazla tamlayanı bulunan belirtisiz isim tamlaması

hırs ve manfaat dünyası (s.72)

burun, ağız, yanak ve çene kemikleri (s.96)

hırsızlık, dolandırıcılık, boşanma davaları (s.109)

ağız ve burun delikleri (s.112)

parklar ve abideler altı (s.115)

sabun ve pirinç çuvalı (s.128)
 büyük küçük ayrılığı (s.132)
 otlar ve kurumuş çamurlar arası (134)
 vapur ve tren günleri (s.136)
 karanlık kırlar ve bayırlar arası (s.186)
 mevlûtçu, çalgıcı, köçek, hokkabaz pazarlıkları (s.187)
 köylü olduğunu saklamak, soyunu sopunu inkâr etmek şartı (s.196)
 sahte gururlar, sahte gösterişler fideliği (s.205)

4.1.5.4. Birden fazla tamlananı bulunan belirtisiz isim tamlaması

Arabistan sesleri ve kokuları (s.136)
 Hastane kapı ve bahçeleri (s.136)
 büyük mektep kapı ve bahçeleri (s.136)
 Riy şehir ve kasabası (s.146)

4.1.6. En az bir unsuru isim tamlaması olan isim tamlamaları

4.1.6.1. Tamlananı belirtili isim tamlaması olan belirtili isim tamlaması

Gönüllü Mevlevi alayını götüren trenin kırk kişilik vagonlarından biri (s.44)
 bu dairelerin en sevdiklerimden biri (s.108)
 her biri bir ayrı hikâye olan davaların hemen hepsinin altı (s.109)
 Bu kadar uzun ve ağır bir yürüyüşü çoktan unuttuğuma şüphe olmıyan ortadaki
 kibar cemaatin yaşlı, yahut fazla şişman olanlarından pek azı (s.130)
 kadının kendi oğlu (s.195)

4.1.6.2. Tamlayanı belirtisiz isim tamlaması olan belirtili isim tamlaması

intikam duygusunun yokluğu (s.6)
 sokak çocuklarının şerri (s.6)
 Kocabaşlar ailesinin hamuru (s.10)
 selamlık odasının duvarları dibi (s.16)

Bir incir ağacının altı (s.21)
 misafir odasının bir köşesi (s.24)
 Meşrutiyet inkılabının nasıl bir hengame olduğu (s.30)
 Zeynep Hanım konağının kapıları (s.32)
 cadde fenerinin aydınlığına doğru ilerlediği (s.54)
 Mesule bacının koynu (s.65)
 İzmir işgalinin ilk yılı (s.67)
 Mesule bacının kötü terbiyesi (s.78)
 Sultanahmet parkının ağaçları altı (s.102)
 sınıf gayretinin bizi pek uzun zaman ayıramıyacağı (s.105)
 Mesule kalfanın lezzetli dolmaları (s.106)
 Mahkeme kapılarının önü (s.108)
 Bu daire dilenciliğinin benim için yeni bir ihtisas şubesi açtığı (s.111)
 toplantı salonunun kapısı (s.112)
 polis ve mahkeme defterlerinin tertemiz olacağı (s.121)
 bir ilkbahar öğlesinin ılık güneşi (s.122)
 vefa taraflarının bazı mahalleleri (s.136)
 Mesule bacının yeri (s.143)
 bir kilim parçasının üstü (s.144)
 Riy şehir ve kasabasının eşeği (s.146)
 Sururi Paşa yalısının kim bilir nasıl hatıraları (s.151)
 araba tekerleklerinin altı (s.169)
 kir tabakalarının üstü (s.177)
 Elektrik avizelerinin aksi (s.196)

4.1.6.3. Tamlayanı belirtili isim tamlaması olan belirtili isim tamlaması

Binanın en mükellef odalarından biri (s.38)
 Bacıların bütün bu hizmetlerinin karşılığı (s.52)
 ihtiyar Araplardan birinin babası (s.61)
 masalarından birinin altı (s.68)
 bizim meslektaşlardan birinin marifeti (s.84)
 bu varlıklardan hiçbirinin öte tarafa taşınması kabil olmadığı (s.115)

- benim çocukluğumun mesut zamanları (s.115)
- bizim cinsimizin fazla tahammülü (s.129)
- o biçarenin adının bir kerecik bile geçmediği (s.129)
- Mesule bacının bu sözlerinin bir parçası (s.145)
- Tamaşalığın saç saça, baş başa kavgalarının az çok bir şey ilave etmemiş olması (s.155)
- Senin oğlanın mektebi (s.158)
- onun boynunun borcu (s.161)
- kızlardan birinin arasına nişanlı namzetlerinden biriyle sinemaya veya pastaneye gitmesi (s.182)
- o vakitki zenginlerden birinin bir Avrupalı oyuncu kızına banknotlardan bir yorgan yaptırdığı (s.185)

4.1.6.4. Tamlananı belirtisiz isim tamlaması olan belirtili isim tamlaması

- konağın bahçe kapısı (s.5)
- büyük annemin aylık kâğıtları (s.12)
- büyükannemin para çantası (s.23)
- Şefkati Beyin maaş meselesi (s.38)
- Mahallenin büyük günü şerefi (s.61)
- Benim Mesule bacı (s.61)
- Yiyeceğinin elinden alınması korkusu (s.63)
- Talatın başefendi masası (s.100)
- insanın izzet-i nefsi (s.103)
- onun devlet memuru nüfuzu (s.106)
- İsmailin küçüklük hali (s.120)
- Yeni belediyenin şimdi mum edip şamdana diktiği dilenciler arası (s.123)
- Arkadakileri bir ufak bekleme zamanı bile veremiyecek derecede darda bırakmış küçük ölülerin cemaatleri arası (s.129)
- Mezarlığın bugünkü kibar ziyaretçileri arası (s.131)
- kızın rüzgârla kabardıkça arasından gece ışıkları görünecek kadar ince elbisesi üzeri (s.137)
- bu çocukların bir yabancından sıkılmaları korkusu (s.137)

- evin bahçe yüzü (s.140)
- onların, bilmediğimiz bir dille, birbirlerine bitip tükenmez bir ey anlattıkları (s.145)
- masaların her biri yanı (s.166)
- gömleğinin koltuk altı (s.176)
- bu kadar saklanmağa uğraştığın yüz karası (s.185)
- benim de büyük vatan hizmetlerim (s.185)
- onların yaşama tarzları (s.191)
- karısının en sade kadınlık hakları (s.194)
- Damadından para ve asalet istemiyen bu büyük ailenin hiç değilse bir parça yumuşak başlılık istemek elbette hakkı (s.196)
- Karısının başı üstü (s.196)
- Tamaşalığın Arap danası (s.202)
- onun büyük zekası (s.202)

4.1.6.5. Tamlayıcı belirtisiz isim tamlaması olan belirtisiz isim tamlaması

- cenaze alayları arkası (s.8)
- incir ve palamut hanları önü (s.67)
- belediye vergisi yekunu (s.71)
- “Nur-i İrfan” mektebi katipliği (s.110)
- kapı kanatları üzeri (s.111)
- bir merdiven basamağı üzeri (s.112)
- melek adamı gözi (s.115)
- bir sıçan ölüsü manzarası (s.117)
- ufak bir mahalle arası bakkalı (s.127)
- Süruri Paşa yalısı nezaketi (s.155)
- haysiyetsiz hokkabaz yardağı maskaralıkları (s.155)
- kendi muvaffakiyetleri üzeri (s.161)
- kalem odası tekerlemeleri (s.162)
- hiçbir pahaya değiştirilemeyecek bir meslek kılığı meselesi (s.193)

4.1.6.6. Tamlayanı belirtili isim tamlaması olan belirtisiz isim tamlaması

insanın dirisi gibi ölüsü etrafı (s.129)

onların ayakları dibi (s.137)

Mesule bacının ayakları dibi (s.144)

İsmailin vasîsi sıfatı (s.161)

babasının ayakları arası (s.175)

gazinonun karanlık sokağına iki keçeli dizilen âşıkları arası (s.177)

gecenin sessizliği içi (s.178)

Boğaziçi iskelelerinden biri civarı (s.188)

Talatın becerikliliği sayesi (s.201)

Taşlığın karanlığı içi (s.206)

4.1.7. Unsurlarından biri ya da her ikisi kelime grubu olan isim tamlamaları

4.1.7.1. Tamlayanı sıfat tamlaması olan belirtili isim tamlaması

Sana yapılan haksızlığın altı (s.5)

şu kuş beyinli fellahın yakıştırdığı... (s.8)

ondan kalan nimetin kırıntıları (s.8)

Büyük annemin buna da cevabı (s.8)

Gülfidan bacının tahmini (s.8)

bu hürmetli dedelerin tesirleri (s.9)

şair dedem Osman Melali Efendinin divanı (s.10)

bu mayanın az çok kabardığını ve yirmi yaşındaki delikanlıya çocuk ve ihtiyar insandan çok farklı bir çeşni verdiği (s.11)

büyük annemin aylık kâğıtları (s.12)

ufak tefek vakaların pek öyle üzeri (s.13)

Geniş döşeme tahtalarının araları (s.15)

Büyük annemin diline doladığı sözlerden biri (s.16)

sarmaşıklarla sarılmağa başlamış bir çardağın altı (s.18)

şair dedemizin divanı (s.26)

- Çırak çıkarılmış bir ihtiyar kalfanın evi (s.31)
- Benimki gibi bir kafanın tasdiki (s.35)
- O fukaranın işleri (s.36-37)
- Bu Darülfünunlu çocukların bazıları (s.42)
- Kırk derece ateşli hastanın rüyaları (s.45)
- Erimiş vücudumun üzeri (s.47)
- Büyük şairlerden biri (s.47)
- İlk resmi müşterimin eli (s.48)
- Her mesleğin başlangıcı (s.49)
- Kızgın güneşin altı (s.50)
- Bazı kulübelerin eşyaları (s.50)
- Karşı sokağın karanlığı içi (s.54)
- damacı Hacının kendisi (s.54)
- bu potinlerin üzeri (s.54)
- Kadifekale eteğindeki dik sel çukurlarının biri (s.55)
- Bir taşın yanı (s.56)
- Görünmez bir ince telin ucu (s.59)
- Kuş kadar çocuğun boğazı (s.63)
- bu kuyunun başı (s.66)
- ayakta geçirdiğim o üç günün akşamları (s.69)
- kendimi harabedercesine acele ederek yaptığım işin ücreti (s.70)
- eski yoksul hayatın hasreti (s.70)
- kibar kıyafetli erkeklerin nezaketi (s.70)
- bir büyük şehirde bir yılda fukaraya verilen paranın yekünü (s.71)
- bu redingotun etekleri (s.74)
- benimki gibi bir sükutun tesiri (s.75)
- bu fukara-yı sabirîn arası (s.76)
- izzet-i nefiz denen hastalığın tohumu (s.78)
- büyük adamların nedimleri (s.80)
- İzmirdeki bazı temelli müşterilerim üzerindeki tesirimin gitgide zayıfladığı
(s.82)
- sefil bedeninin bütün ağrı acısı (s.85)

- birkaç defa tekrar ettiğim bu seferlerin biri (s.85)
- bugün bile içeri odada bir Kur'an mahfazası gibi hâlâ asılı duran çantasından aldığı eski ders kitaplarından biri (s.86)
- meşhur tablalı kuskusçunun pilavı (s.90)
- bir çeşme yalağının kenarı (s.91)
- ufak bir bahçenin üstü (s.93)
- Bu muammanın anahtarı (s.94)
- Bu kadar yılın alışkanlıkları (s.96)
- günden güne artan bir hastalığın tesiri altı (s.97)
- siyah ceketinin dirsekleri (s.100)
- Birbirimizi kaybettiğimiz yılların tarihi (s.101)
- benim sınıftan bir dilencinin ne kazandığı (s.101,102)
- vaktiyle ettiğim eşekliğin devamı (s.103)
- benim çöplükten çıkmış parmak kadar piçi ağlatan şeyin aynı (s.104)
- Soba başlarında ıslak kundura ve pantolonlarını kurutan, soğuk ve nezleden şişmiş yüzlerini ateşe uzatarak dertleşen fakir halli insanların halkası (s.107)
- her kapının önü (s.109)
- kendi halinde birkaç kişinin arası (s.109)
- Sofadaki büyük sobanın başı (s.109)
- birbirine yakın iki yuvarlak gözün altı (s.110)
- yalancı şahitliğin türlü tehlikeleri olduğu (s.110)
- İzmirdeki bir gencin afyon kaçakçısına benzeterek benden afyon istediği (s.110)
- Çehremi sık sık mahkemede gören avukatın marifeti (s.110)
- böyle kelleli, kulaklı yüksek zatlarn sokakta yüksek sesle bizimkilere çıktıkları (s.113)
- Bunlardan çocukluğumda tanıdığım bir tanesi (s.114)
- İstanbulun sapa sokakları (s.115)
- Bu usülün şimdi bizimkiler arasında da alıp yürüdüğü (s.116)
- Bu hacının zenaati (s.117)
- herhangi bir kadın veya kızın hangi erkekle bir dalaveresi bıraktığı (s.117)
- Azrail amcanın tırpanı (s.121)
- bu yumurcıkların lakırdısı (s.122)

En yıpranmış kalbin, aşka kadar bütün eski heyecan ve heveslerini yeniden bulmağa başladığı bir mayıs günü (s.122)

akacak gözyaşının tadı (s.123)

muayyen mezarlıkların gediklileri (s.123)

bembeyaz gözlerle dost ısrarlarına karşı koyan bu biçarelerin –bir arı hücumuna uğramış gibi- çukurlara batarak, taşlardan atlıyarak canlarını kurtardıkları (s.123)

yabani sarmaşıklar ve dikenlerle kaplı bir başka parmaklığın arkası (s.132)

yanındaki üç daimi arkadaşının iştiraki (s.133)

şişman zatın omuzları (134)

bir büyük cemiyetin içi (135)

önündeki parmaklığın demirleri (s.137)

gördüğüm, duyduğum şeylerin sarsıntısı (s.140)

hangi cânanın kucağı (s.140)

Halici, Beyoğlu tepelerini ve açık bulunduğu zaman da bir kıyısından Süleymaniye kubbesinin bir parçasıyla bir minaresini gören o kırık pancurlu pencerenin karşısı (s.140)

karşımdaki duvara asılmış iki büyük levhanın çerçeveleri (s.141)

oturduğu yerde yüzünü aleve karşı uzatarak uyuklıyan Mesule bacının horultusu (s.141,142)

İsmaili ondan ayırdığımız günlerin dehşeti (s.143)

oda kapısı yanındaki ördek sobanın ağzı (s.143)

sobanın açık ağzından hiç eksik olmıyan alevin aksi (s.144)

bu çocukların arası (s.146)

bu mucizenin sebebi (s.146)

bu sakallının yüreği (s.146)

bu hikâyenin ilhamı (s.147)

durmadan zıngırdayan camların sesi (s.148)

bu birinci senenin sonbaharı (s.158)

bu kavganın nafileliği (s.164)

karşı sokağın başı (s.166)

benim gibi bir adamın yardımını (s.168)

Mesule bacının terlikleri (s.169)

- Bu bir parça işin na olduğu (s.172)
- yaktığı sobanın başı (s.173)
- bu seferki ayrılığın çaresizliği (s.173)
- Bu muallimin şakakları (s.175)
- titreşen dudaklarının renksizliği (s.176)
- bütün haykırışlarının hulâsası (s.176)
- sabahları muallimin bulaşıklarını yıkamağa giden ihtiyar kadının evi (s.177)
- bu çerçevenin içi (s.177)
- benim Tamaşalıktaki evin bir numara hallicesi (s.180)
- mutfağın bitişiğindeki eski kümesin yeri (s.180)
- köşedeki kerevetin üstü (s.181)
- bu babalığın ayrıca bir tutamak tarafı (s.183)
- Mavi konağın köşe, bucağı (s.184)
- sahiplerinin öldüğünü, yahut başka memleketlerde bulunduğunu bildiği bazı boş arsaların taşları (s.188)
- bu kahvenin sahibi (s.188)
- büyücek bir çalgılı gazinonun sahibi (s.189)
- bu işin idaresi (s.189)
- Sakalın “bambeti” tâbir edilen kısmının biraz altında eski güzel sakalından, mecidiye çeyreğ büyüklüğünde, bir ağarmış hâtıra ve nümune çeğreği bırakmış olan imamın vazifesi (s.189)
- bu üst katın pencereleri (s.193)
- marifetli olduğu kadar da zevk sahibi olan işçinin demir teller ve karısının mavi ipek elbisesinden artmış kumaş parçalarıyla meydana getirdiği bir güzel abajurun ışığı (s.193)
- bu abajurun önü (s.193)
- gitgide kusurlarını görmeğe başladığı kanepesinin üstü (s.193)
- gizli münasebetlerin kokusu (s.195)
- Mesule bacının kucağı (s.195)
- o senenin yazı (s.198)
- ikinci senenin başı (s.202)
- birbirimizi görmediğimiz yılların havadisi (s.204)

soğuk geceleri beni yorganın içine alarak söylediği şeyler arasından bana görünmüş başka bir âlemin hâtıraları (s.205)

4.1.7.2. Tamlananı sıfat tamlaması olan belirtili isim tamlaması

mutfağın sarmaşıklerle kaplı duvarı (s.5)

Önündekinin bir hareketi (s.5,6)

hayatımın hiçbir çağı (s.6)

-İntikamın faydalı bir tarafı (s.6)

bahçivanın tek tekerlekli çekçek arabası (s.7)

Allahın akıl ermez bir hikmeti (s.9)

ailenin yeni doğan çocukları (s.9)

konağın yıllanmış borçları (s.12)

konağın bir tarafı (16)

hayatımın en mesut senesi (s.20)

bahçenin öbür ucundaki mutfağı (s.21)

hayatımın en nazik dakikası (s.22)

konağın kuytu bir köşesi (s.23)

Mesrur'e'nin bütün tadı (s.26)

Darülfünununun bir başka şubesi (s.37)

Tanrının bir inayeti (s.39)

Kocabaşların son torunu (s.44)

Tanrının asıl büyük mucizesi (s.45)

Reçetenin ilk iki maddesi (s.47)

Şehrin sapa bir köşesi (s.49)

Tanrının anlaşılmaz bir hikmeti (s.53)

İzmir'in bir meşhur damacı Hacısı (s.53)

Tilkiliğin meşhur meydan kahvesi (s.53-54)

Bacaklarının, dizkapaklarıyla bu düşük çoraplar arasındaki kısmı (s.55)

Sükunun büyük kudreti (s.56)

Onun iri vücudu (s.56)

yeldirmesinin kısa etekleri (s.58)

- hacının mahalle çocuklarından bir nevi gizli polis teşkilatı (s.58)
- Talihin bir garip cilvesi (s.59)
- Tamaşalığın her yıl meşhur Dana bayramı (s.60)
- Tamaşalığın inişli yokuşlu sırtları (s.60)
- oyunların asıl büyüğü (s.60)
- evin mektepli küçük beyi (s.63)
- İnsanların da böyle köklerinden kopmuş bir süprüntü kısmı (s.67)
- İnsan ile kuş arasında bir garip mahluk olan bu biçare Arapların sesleri arası (s.67)
- Bugünün hayatımda tarihî bir ehemmiyeti (s.68)
- Kutuların alt kısmı (s.68)
- Dilencinin asıl kuvveti (s.72)
- Belediyecilerin insanı gülümsetecek kadar çocukça bir düşünceleri (s.72)
- Sanatın bütün inceliği (s.72)
- Sizin bir ihtiyacınız (s.74)
- Kocabaş oğullarının çok vakitsiz bir köşesinden ağırarak çehrelerine yumuşaklıkla karışık bir vakar veren ve onları genç yaşlarında büyük mevkilere götürmüş olan meşhur köse sakalları (s.75)
- Benim en iyi zamanlarımdı (s.75)
- Mesule bacının kötü terbiyesi (s.78)
- İstanbulun nihayetsiz köşe bucakları (s.82)
- Şöhretin bir ikinci tehlikesi (s.82)
- bunun acıklı bir misali (s.82)
- onun terliğe alışmış uzun ceylan bacakları (s.91)
- benim redingotumla sakallı ve gözlüklü eski İstanbul efendisi çehrem (s.92)
- İsmailin bir merakı (s.94)
- benim bir lokma ekmeğim (s.95)
- onun benimkinden daha çıplak görünen cılız çıplak vücudu (s.98)
- zihnimin o altüst zamanı (s.98)
- ağırlığın büyük kısmı (s.101)
- Zilin ne işi (s.104)
- Sokağın açık kapısı (s.106)

- Tanrının her büyük vergisi (s.111)
- üzerine oturduğum bir kalorifer borusunun tatlı sıcaklığı (s.111)
- müdürün bize doğru çevrilmiş arkası (s.112)
- İstanbul ve Beyoğlunun fakir sokakları (s.117)
- İstanbulun büyük caddeleri (s.118)
- kunduralarının nalçalı pençeleri (s.119)
- ölünün bir uzak ve fakir akrabası (s.124)
- meselenin başka tarafları (s.125)
- mezarlığın börtü böcekleri (s.125)
- cenazenin en hatırlı çehresi (s.127)
- gelinin ne idüğü belirsiz serseri kardeşi (s.128)
- binbaşının karısı olan kızı (s.129)
- Bunun bir büyük adamın Eyübe götürülen cenazesinde gördüğüm bir misali (s.129)
- vapurun karanlık burnu (s.136)
- vapurun durmadan inip kalkan burnu(s.137)
- hayatlarının öyle ciddi bir anı (s.137)
- yazın fazla sıcak günleri (s.140)
- Denizden, yahut gökyüzünden, yahut da sadece aralık pancur tahtalarının henüz tamamiyle dökülmemiş rutubetli ve kaypak boyaları (s.141)
- gökyüzünün bazı fazla aydınlık geceleri (s.141)
- bunların bir kısmı (s.142)
- Tamaşalığın açlıktan hırtlambası çıkmış örümcek bacaklı, kuru ve sefil Mesule bacısı (s.142)
- Allahın bir muamması (s.143)
- Onun kuru portakal sandıklarından ince ince kesilmiş bir nevi meşale (s.143)
- Mesule bacının bir yeni aşkı (s.144)
- Onun karşımızdaki çeşmenin kuru yalağına doğurduğu yavruları(s.144)
- Benim İzmirde bir zavallı Gani dedem (s.145)
- bunun bir sebebi (s.145)
- alnının mor damgası (s.146)
- sakallının alnındaki yazı (s.147)

Mesule bacının, bir leyleğin hâtıralarından daha derli toplu olmasını beklemediğim hâtıraları (s.148)

kimsenin kimseyi görecek hali (s.148)

Evimizin tek misafiri (s.148)

Talatın o günlük sıkıntısı (s.151)

karısının bir türlü bir neticeye bağlanamıyan hastalığı (s.152)

sokağın tenhaca bir köşesi (s.153)

kadının zayıf zamanı (s.153)

Talâtın daima ayak altında kalmış bir küçük insan olarak İsmaille birçok noktalarda hak vermesi lâzım geldiği, hattâ yaşal, sefaletle kirli bir paçavra yıpraklığı almış küçük yüzü (s.162)

İsmailin bir sözü (s.163)

Talâtın bir oyunu (s.165)

benim ufak bir intikamım (s.168)

hareketin her şekli (s.169)

İsmailin bu geceki alayı (s.170)

mektebin İsmailden şikayeti (s.171)

cildinin saniyeden saniyeye değişen renkleri (s.171)

onun kimsenin benim kadar anlamıyacağını da gene daha evvelden söylediğim tarafı (s.173)

onun gülerken ve ağlarken bana âdeta güzel gelen bir sesi (s.173)

pencerelerinin dışarıdan ve karşıdan vuruyormuş gibi görülen ölü aydınlıkları (s.174)

göğüs ve ensesinin görünecek yerleri (s.177)

biçarenin bütün ömrü (s.180)

onun bu sese kulak vermeyerek uzakta konuşulan bir şeyi dinler gibi bir hali (s.181)

onun bütün derdi (s.181)

Kızların bu ihtiyatı (s.182)

Mahallenin hâlâ eski adıyla “Tombul imam” diye çağırılan eski imamı (s.186)

Mahallenin Defterhanede, Tekâüt sandığında, Şeyhislâm kapısında ve Şer’iye mahkemelerinde olan en bataklık işleri (s.187)

İmamın ilerida kedi yerine geçirmek için özene bezene hıfza çalıştırdığı küçük oğlu (s.187)

gecenin geç vakitleri (s.190)

İstanbulun bir kenar mahallesi (s.190)

Kızın öteki kardeşleri (s.191)

onun eski kıyafeti (s.192)

onun yeni işlemeğe başlamış taze ve hevesli zekâsı (s.192)

muallimin alt katı (s.194)

İstanbulun asil ve kibar bir ailesi (s.196)

Mesule bacının zaten seyrek olan saçları (s.200)

Hayatın bazen akıl sır ermiyen garip tavizleri (s.201)

Talatın artık içinden çıkılamıyacak bir kargaşalık halini almış görünen meselesi (s.201)

Kocabaşların son torunu (s.201)

Kendi mesleğinin bir... mütekaidi (s.201)

Benim bir yana konmuş birkaç param (s.201)

benim sofraya üstünde duran sakat elim (s.205)

benim de hemen hemen bu Mevlâna kadar sefil zamanlarım (s.206)

4.1.7.3. Tamlayanı sıfat tamlaması olan belirtisiz isim tamlaması

gayet ustalıkla kullanmaya başladığım bu silah sayesi (s.6)

elimizin erişemeyeceği boşluklar içi (s.6)

büyük insan taklidi (s.7)

bir eski zaman konağı (s.14)

mektepte bazı asker kaçakları sakladığımızı dair verilen bir yalan haber üzeri (s.43)

iki saat içi (s.52)

damacı hacı lakırdısı (s.54)

bir dayak manzarası (s.56)

kör dilenci kavgası (s.57)

bu beddua karşısı (s.58)

bir konak kokusu (s.59)

Havadaki toz toprak bulutlarını bir kat daha ağırlaştırarak sıcak günlük dumanları arası (s.60)

bu sesler arası (s.61)

bir adi düşme vakası (s.62)

Havra sokağında bir Yahudi karısı (s.62)

Fakir insanlar arası (s.63)

Bacının gösterdiği telaş ve hüznün karşısı (s.65)

Türlü şatavatlı ünvanlar ve vezir tuğları altında dilencilik türünü yapmış muhterem ve mübarek atalarım arasında (s.65)

İki alem arası (s.67)

bu kalabalık arası (s.67)

sokakta kalanlar arası (s.67)

bir duvar koğuşu (s.67)

tavanı tutan demir putreller arası (s.68)

birbirine karışan şarkı sesleri arası (s.69)

parmaklarını kaynar kahve ile dağlıyan ve aynı zamanda da şarkı söyleyen işçi sıraları arkası (s.70)

fıkara aile kızları (s.70)

bu müddet esnası (s.70)

bir çiçek demeti (s.70)

ötekenden daha az kuvvetli olmıyan bir başka anane hali (s.71)

kör kurttan biraz daha başka türlü yaşamağa gayret noktası (s.71)

Beyazıtta dilenip Sultanahmette sadaka vermek sözü (s.71)

ince bir oyun şekli (s.74)

benim meslektaşlar arası (s.75)

cemiyetin daha yukarı tabakalarındaki dilenciler arası (s.75)

korkunç bir geçim sıkıntısı (s.76)

bir yardım teklifi (s.77)

iki yıl içi (s.78)

bütün o taraflar halkı (s.80)

bir kibar cenazesi (s.80)

bir ezan vakti (s.84)

- bozguna ve İzmir hastanelerinde birkaç kereler yaptığım hazırlık tecrübeleri (s.85)
- herhangi bir sokak çocuğu terbiyesizliği (s.86)
- bu dönüş ümidi (s.87)
- Etyemez taraflarında bir küçük esnaf ailesi (s.87)
- Zeynep Hanım konağı (s.90)
- Mesule bacıya mezattan aldığımız yabancı eşya arası (s.91)
- bir viran konak yavrusu (s.92)
- bir sahtekarlık oyunu (s.92)
- bütün hesaplarımı altüst eden bir yürek çarpıntısı (s.93)
- bir körüklü payton içi (s.93)
- tetli bir baş dönmesi içi (s.93)
- o kan serpintisi gibi ince kırmızı beneklerle âdeta bir genç adam gözleri (s.96)
- bir istida müsveddesi (s.99)
- bir iş sahibi (s.101)
- bir mahkeme kâtibi (s.101)
- bir ilkmektep hocası (s.101)
- dayakla karışık bir alışveriş davası (s.110)
- yalancı şahitlik teklifi (s.110)
- aşağı sofadaki toplantı salonu önü (s.111)
- bir ibadet istiğrakı (s.112)
- bedeli hiçbir dünya faiziyle ölçülmiyecek bir Tanrı istikrazı tahvili (s.115)
- yıkık duvar kovukları (s.115)
- kibar insanlar arası (s.116)
- paralı fıkâralar arası (s.116)
- gezginci bir emniyet sandığı vazifesi (s.116)
- kiralık oda ilanları (s.117)
- bu dua karşısı (s.117)
- küçük mektep çocukları kıyafeti (s.119)
- silahlı çeteler hali (s.120)
- açık hava mektebi (s.121)
- yemişçileri, çalgıcıları ve salıncakları eksik- seyir yerleri (s.122)

bir duvar dibi (s.123)

arkadaki cemaat arası (s.125)

bir küçük adam cenazesi (s.127)

bir esnaf cenazesi (s.127)

bu vücut üzeri (s.132)

bir kesekâğıdı içi (s.133)

birkaç adım ötesi (s.133)

büyük bir heyecan içi (134)

Her türlü hareketten bir azap gibi tiksinen bu ağır ve sakat kamlumbağa bedeni (s.135)

Haliçte bir deniz kıyısı (s.135)

tükenmez maden damarı (s.136)

bulut halinde havaya kalkan bir su serpintisi içi (s.137)

Arkadan vuran bir fener ışığı (s.137)

Buradaki iri bir budak deliği (s.138)

aynı perişanlık içi (s.140)

geçen yıllar içi (s.140)

tavanda kaynaşan yol yol akar su akisleri (s.141)

aşağıdaki denizden gelen bir gerçek akar su aksi şüphesi (s.141)

Sarı, kırmızılı entarileriyle, mercan terlikleriyle, örme yün kuşağından sarkan anahtarlarıyla âdeta kelli fellî bir konak kalfası (s.142)

bu okuma merakı (s.147)

daha küçük bir İsmail şekli (s.148)

tellâlin arkasındaki kalabalık arkası (s.150)

sıcak bir helva kokusu (s.151)

o akşam üstü (s.152)

bir gece vakti (s.153)

ufak tefek sinir kahkahaları içi (s.153)

tulumba gibi inip çıkan gırtlak kemiği üzeri (s.155)

Bir yaz gecesi (s.158)

birbirimizi kaybettiğimiz müddet esnası (s.161)

bu işler üzeri (s.162)

- o bütün kinlerini unutmuş sübyan neşesi (s.162)
- bu söz karşısı (s.163)
- ne kadar küçük, ne kadar değmez çocuk kavgaları menzilesi (s.164)
- bir çocuk vehim ve hayali (s.164)
- başka şeyler üzeri (s.165)
- çılgınca bir sevinç içi (s.166)
- korkulacak bir iptila hali (s.170)
- bir nevi âşık ağzı ve nazı (s.172)
- geçen yıllar içi (s.174)
- dört köşe bir aydınlık çerçevesi (s.177)
- salkım saçak bir kadın gölgesi (s.177)
- yılların gözlerime kazandırdığı o esrarlı hassa sayesi (s.177)
- tombalak bir genç kadın çehresi (s.177)
- köşebaşındaki mavi konak arası (s.180)
- alafranga şarkı dersleri (s.181)
- uzun nişanlılık tecrübeleri (s.182)
- bir tabiat meselesi yüzünüzü bütün ışıkların odak noktasına çevirip herkese göstermek (s.186)
- Mavi konağın mukabilindeki köşe başı (s.190)
- böyle bir sarhoşluk esnasında yaptığı bir vukuat yüzü (s.190)
- bir temiz avcı ceketi (s.193)
- bu ve buna benzer şeyler yüzü (s.194)
- bir gece yarısı (s.195)
- bir köylü çocuğu (s.196)
- aynaya dönmüş kaypak cilâlı döşeme tahtaları üzeri (s.196)
- bir davet sofrası (s.196)
- daima göğsünde taşıdığı Enamı Şerif üzeri (s.197)
- bir vapur iskelesi (s.198)
- bu hayat içi (s.200)
- inanılmıyacak kadar az bir zaman içi (s.201)
- bir dolap gözü (s.204)
- bir sokak adamı (s.204)

Hiçbir aile çocuğu (s.205)
 bir padişah çocuğu (s.205)
 bir sokak feneri (s.206)

4.1.7.4. Her iki unsuru da sıfat tamlaması olan belirtili isim tamlaması

Oda ve sofadaki su tenekelerinin bir vazifesi (s.15)
 Çerkez amcaların Hicaza gittiği haberi (s.16)
 o seneki bahar , yaz ve sonbaharın bir kısmı (s.18)
 Bu gizliliğin bir ikinci faydası (s.19)
 uzun alışkanlıkların ne olduğunu bilen biri (s.31)
 Bir kısmı da sakalla örtülmüş yüzünün her zerresi (s.33)
 Şefkati Beyin büyük sağ gözü (s.42)
 Bu memleketin ikinci Fatihleri arası (s.44)
 Bu meşatlığın ince bir yosun tabakasıyla örtülü mermerleri (s.47)
 Tepedeki dağın , hamam taşları gibi kızan kayalıkları (s.49)
 Cemiyet halinde fıkarcılığın bu derecesi (s.52)
 Benim için doldurdıkları doldurmanın bir iki tanesi (s.52)
 Bu Tamaşalığın en hallice evlerinden birinin sokak yüzünde bir odası (s.52)
 Be Mesule kalfanın bir sevgili Guçubeyi (s.55)
 eczahane camekanlarında kavanoz içinde teşhir edilen ceninlerin bir büyüğü ve canlısı (s.55)
 bu Şeyh Abdunun aşağı caddede Dörtyol ağzında bir yeri vardı (s.56)
 Bir büyük caddenin yeni yanmış puslu fenerleri altı (s.73)
 O gecenin iliklerime işlemiş anlatılmaz ye'si (s.74)
 Hasılı sefaletin her nev'i (s.74)
 Bizim eskilerin fukara-yı sabirin dedikleri bir dilenci nev'i (s.76)
 Bu fukara-yı sabirîn çekinen sükûtlari (s.76)
 Aramızdan elini eteğini büsbütün çeken fukara-yı sabirînin boş kalan tahtı(s.76)
 eski elbiselerin terden sararıp akmış koltuk altları (s.77)
 bu adamın Zehra adındaki kızı (s.80)
 Her meczubun bir münasebetsizliği (s.82)

- Bu ayrılığın, her iki taraf için de bir teselli noktası (s.87)
- karşı evin üst pencereleri (s.91)
- karşı evin aşağı katı (s.92)
- düzmece şehzadenin kadife pantoloniyle sivri güzel çehresi (s.92)
- Arabada mutlaka karşımıza oturmak için inadeden Mesule bacının otuz iki dişi (s.93)
- Bu muhakemelerin meraklı olduğu kadar da düşündürücü tarafları (s.109)
- bir dairenin üst katı (s.111)
- Loş sofa üzerine birdenbire açılan kapının aydınlık çerçevesi (s.112)
- büyük cemiyetin birer deposu (s.121)
- büyük cemiyetlerin ahlâk, merhamet, vefa üzerine düzölmüş ve tesirleri bazen ölüm döşegine kadar süren masalları (s.121,122)
- İki buçuk sene sonra sokakta rastlıyacağım kelepçeli hırsızın, peynir sardırduğım gazetede resmi (s.122)
- Büyük zatın üç arkadaşı (s.133)
- Bir Karadeniz türküsünün bir parçacığı (s.150)
- küçük dünyamızın küçük dâvaları (s.164)
- her şeyin bir mevsimi (s.167)
- Önündeki yıkık çeşmenin kenarından bizim evin cephesine bir ince asma dalı uzayan dar yüzlü tahta evin üst katı (s.175)
- onun yanındaki dar oda (s.181)
- elma kürkün, kendi heybetli karnı üstüne gelen kısmındaki tüyleri (s.184)
- Mavi konağın üst katı (s.184)
- Üst üste içtiğı sigaranın parlayıp sönen ateşi (s.184)
- muallimin bir ev aşırısındaki yeni tuğla binanın üst katı (s.190)
- hafifçe horlıyan kocasının karyolanın kenarından sarkan çıplak kolu (s.193)
- O gece, hastanın yanına bekçi bıraktığım Mesule bacının çetrefil dili (s.195)
- Avrupadaki tahsilin son yılları (s.196)
- bu âsil ve büyük ailenin Şişlideki mükellef apartmanı (s.196)
- şevkatli bir ananın, böyle insanlar yanında oğlunun yüzünü yere getirmeğe bu kadar hakkı (s.197)

4.1.7.5. Tamlananı zarf tamlaması olan belirtili isim tamlaması

Kedinin en miskini (s.5)
 köpeğin en dalkavuşu (s.5)
 İnsanın en miskini (46)
 mahallenin en büyüklerinden biri mertebesi (s.52)
 bunların pek ufakları (s.53)
 daâvanın en meraklısı ve en heyecanlısı (s.109)
 yapılacak şeylerin en iyisi (s.118)
 çocukların en makbülleri (s.118)
 alınının ta ortası (s.146)
 Ayıpların en büyüğü (s.185)
 mahallenin en mamur adamı (s.188)
 mahallenin en yeni evi (s.190)
 sadakalarımın en muhteşemi (s.207)

4.1.7.6. Tamlayanı isim-fil grubu olan belirtisiz isim tamlaması

erkek olma yaşı (s.11)
 göğre uçmak arzusu (s.12)
 tasavvur etmek imkanı (s.23)
 <<kafamı kabak gibi patlatmak>> tabiri (s.22)
 (kımıldanmadan yatmak manası (s.47)
 işlerimi görmek bahanesi (s.59)
 çocuğu bizden almaları tehlikesi (s.65)
 Ayaklara dolaşmamak şartı (s.82)
 yüzlerini muslukta yıkayıp yıkayıp odaya giren, kızarıklık gözler ve şiş burunlarla gülümsemeğe uğraşan candan insanlar bulmak hayali (s.84,85)
 dikkati çekmek tehlikesi (s.106)
 şehri güzelleştirme cemiyetleri (s.115)
 mektupla dilenme usulü (s.116)
 kimin kimi görmeğe hali (135)
 yolcu bekleme yerleri (s.136)

seyrek sepet sazlarından yapılmış bir büyük kulübe içindae yatmak vehmi (s.141)

küçük insanlardan bahsetme tarzı (s.142)

âfâki bir konuşma esnası (s.152)

bir horozlanma alâmeti (s.152)

kadın kandırma vakaları (s.152)

bir parlak gösteriş arkası (s.164)

en âsi bir ruhu, bir düşüncenin yüksekliğiyle kendi boyunduruğuna vurmak hayali (s.164)

İsmaili, kendinin de bilmediği kim bilir hangi ateşin iştiyakiyle çırpınan bu bir parça boyalı tozdan ibaret pervaneyi Mesnevinin ateşiyle kendime çekmek hayali (s.164)

sokakta dolaşmak hakkı (s.185)

şarkı, şiir yahut güzel sözle süslemek ihtiyacı (s.191)

postacının kızlarının getirdiği romanlardan çabucak tamamlamak yolu (s.192)

kendimi bu uçurumdan kurtarmak kuvveti (s.205)

4.1.7.7. Tamlayanı isim-fil grubu olan belirtili isim tamlaması

Beş ,on kuruş arttırmanın kolayı (s.45)

bu habersiz kayboluşların biri (s.65)

Onun zengin ve fakir olmasının ehemmiyeti (s.107)

sevindiğimi söylemenin ne kadar doğru olduğu (s.167)

bugüne kadar oğlunu Mesule bacıdan saklamanın sebebi (s.196)

onu söylemenin sırası (s.201)

4.1.7.8. Tamlananı isim-fil grubu olan belirtili isim tamlaması

onun gündelik hayata mahsus bir görüşü (S.14)

Talihin beni de bir Kocabaş Kazasker yapması (s.8)

bütün memleketin kendileriyle öğrenmesi (s.8)

Şanlı dedelerimdeki Tanrı vergisinin ilerliye ilerliye bende tam kemal mertebesini bulmuş olması (s.10)

- dadısının onu bahçenin bir başka köşesine götürüp oturtması (s.19)
- başımın ayıbını saklaması (s.19)
- hattatın cahil olması (s.23)
- Talat'ın durup dinlenmeden işlemesi (s.32)
- Mabeyin biçimi redingotumun nasılsa elimde kalması (s.39)
- Çocuklarımızın yüksek ilminizden haftada iki saat istifade etmeleri (s.42)
- Onların orduda en yüksek kumanda mevkilerine çıkmaları (s.44)
- Vagonumun fazla yumuşak ve aydınlık olması (s.44)
- Ahalinin namazdan çıkışı (48)
- Onun da bana dikkat etmeğe başladığı (s.48)
- Tamaşalığın zengini sıfatıyla etrafımda birtakım şüpheli insanların dolaşmağa başlaması (s.77)
- Kimşenin İsmaille bizim nasıl geçindiğimizi anlatmış olması (s.79)
- sırtına giyecek gömleği omıyan ve tavuk gibi sokakta bulduğu ekme kırıntılarıyla çöplenen bir fukaranın önüne gelen çocuğa mahallebi yedirmesi (s.83)
- İsmailin, öğretilmiş gibi: “Ben dadımla yatarım efendim” demesi (s.92)
- Bekçinin bir aralık yanıma yaklaşarak bana gizlice: “Belki birkaç kuruş daha indirtiriz” demesi (s.93)
- onun artık benden utanması (s.95)
- eski arkadaşımın bu telaşlı giriş çıkışları (s.100)
- bizimkilerin sokakta avuç açışları (s.109)
- Hacıyatmazın on beş yirmi günde bir mahallemize uğraması (s.114)
- şimdikilerin yeni maliye usullerini öğrenmiş olmaları (s.116)
- benim mezarlıkları sevişim (s.124)
- onun kendine artık el sürmesi (s.127)
- Tabutun insanın yüreğini ağzına getiren hareketlerle sarsılıp sallanmağa başlaması (s.130)
- birinin kendini fazla unutarak yüksek sesle bir şey anlatması ve hattâ gülmesi (s.131)
- matemin tekrar dönmesi (s.131)
- hayatımın tabii gidişi (s.135)

iki eli üzerinde hastane kapısından arabaya götüren yaşlı babanın, karşıdan munis bir çehreyle bu sevince iştirak eden fakiri çiğneyip geçmesi (s.136)

herhangi bir aşkın bu ciddiyetle üst üste iki gece dayanması (s.137)

çehrelerimizin parlamasıyla sönmesi (s.137)

vükela yapılı kadının: “ Ben Mustafanın büyükanasıyım. Yavrumu keserlerken korktu mu, bayıldı mı? Bir kere karyolasında uzaktan gösterin.. gene çıkarım” diye uzun müddet bağırması (s.138)

onun elini sevgilisinin cebine ilk sokuşu (s.138)

terazinin şaşkın hareketlerle sağa, yahut sola aksamağa başlaması (s.139)

Mesule bacının gündüzlere mahsus bir görünüşü (s.143)

Kedinin bir zaman süprüntü arabasının arkasından koşuşu (s.144)

bir büyük şahın nasılsa cahil kalmış cevherli bir adaman bir Fahr-i Razi çıkarmış olması (s.147)

bacının, uçmağa hazırlanan bir kuru leylek gibi kollarının sallıyarak üzerine koşması (s.151)

kadının birdenbire öfkelenerek kalkıp gitmesi (s.153)

meselenin asıl kapanması hem de bir daha geri dönmek üzere kapanması (s.158)

Talâtın beni fazla sıkmadan yola gelmesi (s.159)

bu ağlamanın yavaş yavaş kesilmesi (s.168)

Yaşının çok üstünde bu kadar ince duyguları, bu kadar garip sezişleri olan İsmailin, az önce karanlıkta ağlayışını dinlediğim çocuk, sefil olduğu nisbette ve hatta asıl bunun için ilahi olan, merhamet kadar tatlı, bir muhabbeti hissetmesi (s.170)

Gerginleşen şakaklarının – kalemle yapılmış resimlerdeki gibi biraz yana çekerek – uzattığı gözlerinin saniyeden saniyeye değişen bakışları (s.171)

bu kadar çaresiz bir ayrılığın bu kadar kısa bir yolu olması (s.173)

onların girip çıkmaları (s.180)

On, on beş otomobilin, seyyar bir şenlik gecesi gibi, pırlırlı akışı (s.186)

bu zeki adamın yeniden yükselmesi (s.188)

onun da eskisi gibi yemenisiyle iş zamanlarında entarisinin üstüne çektiği basma doniyle balkona çıkması (s.192)

kendisini Haydarpaşa istasyonundan almağa giden oğlunun daha oracıkta, istasyonun bekleme odasında, hakikati açık açık anlatması (s.196)

Bu vaziyette bir genç kadının kendi âleminin asalet, gurur vesaire hakkındaki türlü türlü düşünce ve göreneklerinden bu kadar sıyrılması, bu kadar sadelikle aramıza girmesi (s.206,207)

4.1.7.9. Tamlayanı sıfat-fil grubu olan belirtili isim tamlaması

İlk sokağa atılanlardan biri (s.31)

rızka mâni olanın rızkını Allah keseceği (s.115)

yalnız yatanların pek küçükleri (s.120)

elimin altında bulundurmaktan hoşlandığım bir iki ufak tefeğim (s.140)

evlerinden ve babalarından utanmadıklarının tesiri (s.182)

bu evin mavi ışık yandığını söylediğim üst katı (s.190)

4.1.7.10. Tamlananı sıfat-fil grubu olan belirtili isim tamlaması

bu mayanın az çok kabardığını ve yirmi yaşındaki delikanlıya çocuk ve ihtiyar insandan çok farklı bir çeşni verdiği (s.11)

devenin kendisine fenalık yapanı zamanla da affetmediği, bir aşiret reisi sebatıyla kin güttüğü (s.6)

büyük annemin kendisinin de bildiği (s.17)

deniz tutmuş gibi saframın kabardığını ve vücudumun bütün azasına soğuk bir titreme yapıştığı (s.20)

Benim uddan başka bir marifetim olduğu (s.23)

Arapların ne oldukları(s.30)

Sahiplerinden bir kısmı ortada bulunmıyan bu konağa ne verdikleri (s.38)

Sayısını tasrih etmediğim şehit çocuklarının Nur-i İrfan ocağına nasıl geldikleri (s.43)

Doktorun tavsiye ettiği (s.47)

Onun da bana dikkat etmeğe başladığı (s.48)

Doktorların fil hastalığı dedikleri (s.51)

paşa ve vezir konaklarında kalfalık dadılık edenler bulunduğu (s.52)

Komşularımın bu Mesule bacıya çok ehemmiyet verdikleri (s.55)

Bu Guçubeyin paşa babadan kalma konakları, hanları yemiş bir mirasyedi olduğu (s.55)

benim akşam üstü İncir hanında yaptığım (s.71)

bunu vermemek için her türlü ayıbı, haciz ve hapsi gözealanların dilenciye hiç şaşmadan baş verdikleri (s.71)

dilencilerin kendilerinin bile daha düşkün meslektaşlara para verdikleri (s.71)

Akşamları Tilkilik istasyonundan galiba Bornovadaki evine giden orta yaşlı bir adamın bir gece bana kırk paramı vermek için son treni kaçırdığı (s.75)

Kelli felli efendiden adamların, hatta sarıklı ulemanın günden güne hırpanileşen kılıklarla, elleri koyunlarında, kaldırımları arşınladıkları (s.76,77)

Bazı serserilerin ustalıkla Mesule bacının hatta İsmailin ağzını aradıkları (s.77)

İnsanın terbiye ile değişeceği (s.78)

Yakup oğullarının vaktiyle kuyuya attıkları kardeşleri Yusuf'tan ekmek dilenmeğe gittikleri (s.79)

Bir zaman Peygamberlerin en zengini olan Eyüp Peygamberin bir sıkıntı zamanında yabancıya el açtığı (s.79)

Dilencilerin böylelerine karşı korkunç ittifaklar yaptıkları (s.82)

Kaybolan çocuğun kendi büyükannesi tarafından çalınarak Tireye kaçırıldığı (s.83)

İsmailin beni hor gördüğü (s.86)

Onun bana yapamadığı (s.87)

Benden besbeter birçok memur ailelerinin ikide bir borç ederek, daha olmazsa tencerelerini, yataklarını satarak İstanbul'a yazlığa gittikleri (s.87)

benim kim olduğum (s.98)

bir şeyin derinden derine bir yerlerimi kemirdiği (s.105)

Bunların kaloriferle ısınanları (s.106)

Karşısındakinin bir şeyi olabileceği (s.107)

İstanbulda iş isteyen bir memura tanıdığı bir hekimin, bulunduğu yerin havasının kendisine yaramadığına dair bir rapor va'dettiği (s.108)

Avukatla şişman adamın bizim ağır ağır merdiven başına doğru yürüyüşümüzü seyrettikleri (s.110)

yalancı şahitliğin türlü tehlikeleri olduğu (s.110)

İzmirdeki bir gencin afyon kaçakçısına benzeterek benden afyon istediği (s.110)

Bunların en çok iş yapanları (s.113)

her şeyin eski hamam eski tas olduğu (s.115)

müşterilerinin fazla atak ve pervasız olanları (s.117)

tığ gibi katil güzelinin o olmadığı (s.122)

yumuşak topraklarda ayak sesi işitilmemiş bir gölgenin sessizce omuş başımda belirdiği (s.124)

insanın sırtında nesi varsa çıkarıp yola öğle devam edeceği (s.125)

bazı çok iyi giyinmiş adamların lüzumundan fazla hürmet gösterdiklerinkendisi paltosunun amalı yerlerini elleriyle saklamağa çalışırkenötekilerin, önlerini ilikliyerek elini öpmeğe çalıştıkları (s.125)

bunun bir isyan ve nefret hareketi olduğu (s.127)

bu kendini tamamiyle başka bir insanın iradesine bırakmış külçe halinde ihtiyarın birdenbire silkelendiğini, kendisini düşünüyor sanarak daha kuvvetle yakalamağa uğraşan avcı elbiseli adamın kollarından kurtulmak için âdeta çabaladığı (s.127)

bu küçük cenazeler arkasındaki düşüncelerin buna pek uzak şeyler olmadığı (s.128)

herbirinin de kim bilir hangi ayıbı saklamak, hangi çorap deliğinin hangi pantolon paçasından, hangi içine kıvrılmış kirli gömlek kolunun hangi ceket kolundan fırladığını görmek kaygısıyla kendinden başkasını göremiyecek halde olduğu (135)

bu insanlardan birçoğunun kim bilir hangi korku veya utancı bastırmak için yüksek sesle gülüp şakalaştığı (135)

bunların arasında gündüzün rastladığım bazı çehrelerin gitgide kımıldanmağa, gündüzkü sesleriyle konuşmağa, gülüşüp ağlaşmağa başladıkları (s.141)

bu âlemlerin hangisinde bulunduğum (s.141)

kimsenin benim gibi anlayacağı (s.142)

bunun devam etmeyeceği (s.148)

bunun öyle rastgele bir tutuş olmadığı (s.150)

kendisinin de aynı sesi çıkaracağı (s.150)

benim tasavvur ettiğim (s.151)

onun bazen nerede bulunduğunu düşünerek pirelendiği (s.152)

oğlanın üçüncülükle sınıf geçtiği (s.158)

İsmailin türbe parmaklıklarına tırmanarak kapalı kepenkler arasından içerisini görmeğe uğraştığı (s.159)

İsmailin, benim için, çaresiz bir surette kaybolduğu (s.162)

İsmailin, biraz sonra gene farkında olmadan söylediği (s.163)

İsmailin sözümdeki zehri anlayacağı (s.168)

Vücutçuğunun kollarımda, vurulmuş kuş gibi hopladığı (s.168)

Beni ve kendini teskin için söyleyeceği her hangi bir sözün hiçbir şeyi değiştirmeyeceği (s.168)

İsmailin bütün bu tavırları, bu huyları mektepten aldığı (s.171)

ikimizin de uykuyu düşünmediği (s.172)

İsmailin yeni mektebindeki yatağında çoktan uykuya dalmış olduğu (s.173)

alacaklıların yeni ve yabancı olanları (s.184)

onların en edeplilerinden bazılarının bir zaman sonra sokak kapısı önünde tellal çağırır gibi seslerle ve en ağır kelimelerle bu kürke sövdükleri (s.184)

Asıl kahvecinin ne olduğu (s.189)

Ailenin kendisinin İstanbul'a geldiğini bilmediği (s.197)

bu talimli maymun gibi damadın haftada iki üç gece izin almadan nasıl sokağa çıktığı (s.197)

Enamı Şerif üzerine verdiği yemini bozmanın büyük günah olduğu (s.198)

onun geceleri küçük çocukları öldürerek taze mezarlara gömdüğü (s.205,206)

bir ufak çocuğun, o zaman hiç farkında olmuyor gibi görüldüğü şeyleri bu kadar teferruatıyla nasıl aklında tuttuğu (s.206)

kibar bir ailenin naz içinde yetiştirilmiş bir kızı olduğu (s.206)

4.1.7.11. Tamlayıcı sıfat-fiil grubu belirtisiz isim tamlaması

Yanında dert anlatmağa çalışan biri (s.100)

büyük adamı arabaya koymak isteyenler mezarına kadar el üstünde taşımak için sınıksıkı tabutun kollarına yapışanlar arası (s.130)

“bakkal korkutan” adı (s.184)

kollarında bir alay yiyecek paketi (s.199)

Bu zatın çok faziletli ve asil bir büyükbaba olmasından başka hiçbir şey bilmediğim cevabı (s.202)

4.1.7.12. Tamlayanı bağlama grubu olan belirtili isim tamlaması

İmamlarla papazların sarılıp öpüştüğü (s.30)

Tütün dumanı, sıcak meşin kokuları, Anadolulu neferlerin sazları ve aramıza düşmüş bazı Mevlevi fıkalarının nefesleri arası (s.44)

4.1.7.13. Tamlananı bağlama grubu olan belirtili isim tamlaması

insanın hamur veya çamuru (s.11)

bunların durup dururken korkunç haykırımlarla yerlerinden fırladıkları ve ortada bir hasır üzerine yatmış birinin etrafında kendilerini yerde yere çarptıkları (s.51)

eczahane camekanlarında kavanoz içinde teşhir edilen ceninlerin bir büyüğü ve canlısı (s.55)

taşlığın genzimi yakan ve Tamaşalıktaki Arapların kokusuna rahmet okutan kokusu (s.69)

4.1.7.14. Tamlayanı bağlama grubu olan belirtisiz isim tamlaması

eskilerle yeniler arası (s.116)

4.1.8. Farklı yapıdaki isim tamlamaları

4.1.8.1. Tamlayanın uzaklaşma hâli eki aldığı isim tamlaması

bunlardan biri (s.15)

Büyük annemin diline doladığı sözlerden biri (s.16)

Damgalıların sıkı duracak vaziyette olanlarından birçoğu (s.30)

Çocuklarından biri (s.37)

bu çocuklardan bir veya birkaçı (s.53)

kibar mahallelerden biri (s.53)

- komşu bacılardan bazıları (s.61)
- karşiki tümseklerden biri (s.61)
- ömrümde bir tek defa başkaları gibi çalışarak ekmeğimi kazandığım üç günden birincisi (s.68)
- hamal çamal takımından biri (s.70)
- yanımdan geçenlerden biri (s.73)
- mahallebi yedirdiği çocuklardan biri (s.83)
- ondan sonrası (s.87)
- memleket satan rütbeli adamlardan biri (s.95)
- İstanbuldaki sefahetlerimden biri (s.98)
- işte bu dairelerden biri (s.100)
- dairedeki şube müdürlerinden biri (s.112)
- söylediğim o iki korkunç fıkardan biri (s.119)
- kışın bin zorlukla çıkaran hasta ve ihtiyarlardan birçoğu (s.122)
- bu böceklerden biri (s.125)
- Merkezefendiye götürdüğüm cenazelerden biri (s.125)
- Musalla taşlarından biri (s.127)
- bu yollardan yalnız biri (s.135)
- bu yollardan biri (s.135)
- Bunlardan benim için emsalsiz bir vaka denecek kadar ehemmiyetli olan bir tanesi (s.136)
- Sünnet edilen fakir çocuklardan birinin büyükanası (s.138)
- o uyanık mı yoksa uykuda mı kestiremediğim hallerden biri (s.147)
- benim sevdiğim yerlerden biri (s.148)
- daha yukarda da bahsettiğim muvazenenin aksadığı yerlerden biri (s.148,149)
- ufak paranın pek hesabı kitabı düşünülmeyen yerlerden biri (s.149)
- satış yerini çeviren sıralardan biri (s.149)
- bir yağın hiç etrafındaki küçük didişmelerinden hiçbiri (s.164)
- hepsinden fenası (s.173)
- mütarekenin en karanlık günlerinden biri (s.185)
- tapu hediye ettiğim başka kadınlardan biri (s.185)
- iki kızdan büyüğü (s.187)

musikinin en şöhretli üstatlarından biri (s.189)
 misafirlerden biri (s.189)
 gözlerinden biri (s.190)
 büyük fabrikalardan biri (s.190)
 fabrikada kolunu bir çark kayışına kaptırarak parçalanmış bir ihtiyar gece
 bekçisinin dört veya beş çocuğundan biri (s.190)
 bu kibar hanımlardan birçoğu (s.192)

Tablo 4.1.

İsim Tamlamalarının Dağılımı

YAPISI	SAYISI	ORANI
1. Unsurları Tek Kelime Olan isim Tamlamaları	342	% 25.48
2. Unsurlarından biri veya Her İki Unsuru Zamir Olan İsim Tamlamaları	132	% 9.83
3. Unsurlarından Biri Fiilimsi Olan İsim Tamlamaları	34	% 2.55
4. Tamlayanı Cümle Olan İsim Tamlamaları	1	% 0.07
5. Birden Fazla Unsuru Bulunan İsim Tamlamaları	130	% 9.70
6. Unsurlarından Biri veya Her İki Kelime Grubu Olan İsim Tamlamaları	661	% 49.25
8. Farklı Yapıdaki İsim Tamlamaları	42	% 3.12
TOPLAM	1342	% 100.00

Çalışmada sıfat tamlamalarından sonra en çok rastlanılan kelime grubu isim tamlamaları oldu. Sekiz başlık altında incelenen isim tamlamalarında en fazla görülen tamlama çeşidi Unsurlarından Biri veya Her İki Kelime Grubu Olan İsim Tamlamaları olmuştur. Ayrıca çalışmada toplam 1342 isim tamlaması tespit edildi.

4.2. Sıfat Tamlaması

Sıfat tamlaması, sıfat ve isim unsurlarının, herhangi bir tamlama eki taşımadan bir araya gelerek oluşturdukları kelime grubudur. Burada isim unsuru asıl unsur, sıfat unsuru da onu belirten ya da niteleyen yardımcı unsurdur. Unsurlardan biri veya her ikisi bir kelime grubu olabilir. Sıfat tamlaması bir isim grubu olduğundan cümle içinde isim gibi görev yapar.

Sıfat tamlamalarında bir sıfat birden fazla ismi niteleyebileceği veya belirtebileceği gibi bir isim unsuru da birden fazla sıfat tarafından nitelenebilir veya belirtilebilir.

Gencan (2001), Banguoğlu (1998) ve Ediskun (1999), sıfat tamlamaları için “sıfat takımı” (s.123, 500, 144) ifadesini kullanırlar.

Ergin (1999) sıfat tamlamasını “bir sıfat unsuru ile bir isim unsurunun meydana getirdikleri kelime grubu” olarak tanımladıktan sonra “Sıfat bu birleşmede daima teklik halde bulunur, sıfatların çoklukları yapılamaz.” (s.359) diyerek bu tamlamaların bir özelliğine dikkat çeker. Ayrıca sıfat tamlamasında vurgunun sıfat üzerinde olduğunu belirtir.

Bazı dil bilgisi kitaplarının isim tamlaması bölümünde “takısız isim tamlaması”ndan bahsedilir. Asıl sorun, takısız isim tamlamasının bir isim tamlaması mı bir sıfat tamlaması mı olduğudur. Araştırmacılarımız bu konuda farklı görüştedirler.

Gencan (2001), “Üçüncü Türlü Ad Takımı (Takısız Tümleme)” başlığı altında her iki unsurunun da ek almadığı bir isim tamlamasından söz ederek özelliklerini şöyle verir: (s.162-163) “1- Tümlayıcı, asıl adın neden yapıldığını gösterir. 2- Tümlayıcı, asıl adın neye benzediğini gösterir.”

“Çağdaş Türk Dili” adlı eserinde Eker (2005), “Üçüncü Tip Ad Tamlamaları (Eksiz Ad Tamlaması)” başlığı altında böyle bir tamlamaya yer vererek “Eksiz ad tamlamalarında tamlanan ögenin niteliği, benzetme ve maddî ilişki kurularak belirtilir.” (s.465) açıklamasını yapar.

Karahan (1999) ise sıfat tamlaması olduğu görüşündedir. “Nesnenin neden yapıldığını belirten ‘demir kapı, cam bardak, mermer köşk, gümüş kemer’ gibi tamlamalar isim tamlaması değil, sıfat tamlamasıdır. Bu tamlamaları, ‘demirden kapı, demirden yapılmış kapı, camdan bardak, camdan yapılmış bardak’ şeklinde ve yine sıfat tamlaması kuruluşunda genişletebiliriz.” (s.21) açıklamasını yapar.

Karahan’la aynı görüşte olan Akbayır (2006) “Cümle ve Metin Bilgisi” adlı eserinde “Demir kapı” örneğini ele alarak “Demir kapı’nın takısız ad tamlaması olduğu iddia ediliyor ya ‘demir kapı’ ne demek? ‘Demirden yapılmış olan kapı’ demek.” (118) diyerek konuya dilbilgisel açıdan da yaklaşır ve bu tür tamlamaların sıfat tamlaması olduğunu dile getirir.

Biz de bu görüş doğrultusunda bu tür tamlamaların birer sıfat tamlaması olduğunu kabul ediyoruz. Artık ortaöğretimde okutulan dil ve anlatım kitaplarında da “takısız isim tamlaması” başlığı altında bir tamlamaya yer verilmemektedir.

4.2.1. Sıfat unsuru tek kelime olan sıfat tamlamaları

4.2.1.1. Belirtme sıfatıyla yapılan sıfat tamlaması

- o zaman (s.5)
- bir parça (s.5)
- o yaş (s.6)
- bu oyun (s.7)
- bu oğlan (s.7)
- bu yaş (s.8)
- bir lala (s.8)
- Bu çocuk (s.8)
- Bu iş (s.9)
- bazı şey (s.9)
- bütün aile (s.10)
- bu divan (s.10)
- bir cesaret (s.10)

birtakım tereddüt (s.11)
bu duygu (s.12)
bir gece (s.12)
bir çırpı (s.12)
bir kısmı (s.12)
bir parça(s.13)
birkaç adım (s.13)
bir felaket (s.13)
bir şey (s.13)
ta uzaklar (s.13)
Bir aralık (s.13)
her vaka (s.13)
bütün aile (s.14)
bazı odalar (s.14)
bütün aile (s.14)
yukarı kat (s.14)
ikinci kat (s.14)
böyle zamanlar (s.15)
bir tarih (s.15)
kafi derece (s.15)
birkaç hafta veya ay (s.16)
altı ay (s.16)
o esna (s.17)
her ay (s.17)
birtakım muameleci (s.17)
bu konak (s.18)
hiç şüphe (s.18)
ne zaman (s.19)
bu hal (s.19)
bu bakışlar (s.19)
bir ayna (s.19)
hangi yüz (s.19)

ne çare (s.19)
başka taraf (s.20)
o kış (s.20)
bir akşam (s.21)
bir ses (s.21)
birtakım şey (s.21)
bir fikir (s.21)
bu gece (s.21)
ne heves (s.21)
ne haset (s.21)
bu müdahale (s.22)
komşu bahçe (s.22)
bu vaka (s.22)
o esna (s.22)
bu tehlikeler (s.23)
o yıl (s.23)
başka bahar (s.23)
bu sene (s.23)
bir çocuk (s.23)
hiçbir hoca (s.24)
o kış (s.24)
ilk zamanlar (s.24)
bir akşam (s.25)
bir gece (s.25)
iki yan (s.25)
bu vesile (s.26)
bir parça (s.26)
şu kuzu (s.26)
Her nale (s.26)
bir akşam (s.26)
bir arkadaş (s.26)
bazı şiirler (s.26)

bir avuç turab (s.26)
Aynı zaman (s.26)
bu tedbir (s.27)
bu yaş (s.27)
bu derece (s.27)
bu konak(s.27)
ilk başlangıç (s.27)
bir fırsat (s.28)
bir gün (s.28)
epeyce zor (s.28)
uzun zaman (s.28)
şu iskambiller (s.28)
Bir fal (s.28)
her şey (s.29)
şu ramazan (s.29)
Bu mesele (s.29)
bir kere (s.29)
bu söz (s.29)
bir vakit (s.29)
bir kere (s.29)
birkaç kelime (s.30)
bir armudu (s.30)
o günler (s.30)
o zaman (s.31)
altı sene (s.32)
Bir gün (s.32)
bazı amirler (S.33)
bir an (s.33)
bu işler (s.33)
bu hareketler (s.33)
bir telaş (s.33)
bir heyecan (s.33)

bu sevinç (s.33)
bir yan (s.34)
iki koyun (s.35)
yedi kat (s.35)
iki fırka (s.35)
bütün kıyafetler (s.35)
İlk zamanlar (s.36)
bir oda (s.36)
bu suret (s.36)
o zaman (s.36)
iki tane (s.37)
bir ara (s.37)
üç sabah (s.37)
her sene (s.37)
ikinci görüşme (s.37)
bir iş (s.37)
tek mesele (s.37)
bu iş (s.37)
bir parça (s.38)
o merkez (s.38)
bir gün (s.38)
hiçbir muamele (s.40)
arka bahçe (s.40)
her gün (s.40)
bu marifetler (s.41)
birkaç ihtiyar (s.41)
bir fikir (s.42)
bir şey (s.42)
bu zamanlar (s.42)
bütün mesele (s.42)
ertesı gün (s.42)
İstanbuldaki sıkıntı (s.43)

bu sıralar (s.43)
her gün (s.43)
bir gün (s.43)
bir dilencilik (s.43)
bir akşam (s.43)
bu davet (s.43)
o zaman (s.44)
bir emir (s.44)
İlk hedef (s.44)
bir yer (s.44)
bir tesadüf (s.45)
bir gün (s.45)
birkaç yer (s.45)
bir mani (s.45)
o sıralar (s.45)
bu yollar (s.45)
bu sefer (s.46)
bir hastane (s.46)
bir don gömlek (s.46)
bu meşatlık (s.47)
bu güneş (s.47)
bu alem (s.47)
bir gün (s.48)
bir oyun (s.48)
bir ara (s.48)
bu akibet (s.48)
o gün (s.48)
o an (s.48)
bu kadın (s.48)
her şey (s.49)
iki taraf (s.49)
ne hal? (s.50)

o tarih (s.50)
bu tamaşalık (s.50)
bir sürü (s.50)
bu hayvanlar (s.50)
bu sıcağı (s.50)
her şey (s.50)
bir parça (s.51)
bir şey (s.51)
bir akşam (s.51)
o gece (s.51)
bu eşya (s.52)
hiçbir yer (s.52)
o vakit (s.53)
o günler (s.53)
bu yüz (s.53)
bir vaka (s.53)
o zamanlar (s.53)
iki ucu (s.53)
o akşam (s.54)
bu sıralar (s.54)
bütün cemaat (s.54)
bu Tamaşalık (s.54)
o vakitler (s.54)
bu zayıflığı (s.54)
bir kat (s.54)
bu defa (s.55)
bir gün (s.55)
bir oda (s.55)
bu Guçube (s.55)
hangi rüzgar (s.56)
bu vefa (s.56)
Bir gün (s.56)

bir ada (s.56)
bu mezarlık (s.56)
bu ses (s.56)
bu sükun (s.56)
bir vakar (s.57)
o gün (s.57)
hiçbir çizgi (s.57)
her defa (s.57)
tek kelime (s.57)
bir kadit (s.57)
birkaç kere (s.57)
bir kere (s.58)
o gün (s.58)
bu çocuklar (s.58)
bu sefer (s.59)
o gece (s.59)
bir şey (s.59)
her şey (s.59)
bir gece (s.59)
bir dadı (s.59)
o gün (s.60)
bir kalabalık (s.60)
bir ağız (s.60)
birtakım şarkılar (s.60)
birkaç lakırdı (s.61)
birer onluk (s.61)
bir gürültü (s.61)
birçok kimseler (s.61)
ne iş (s.62)
kırk para (s.62)
öteki çocuklar (s.63)
bir pazarlık (s.63)

o gün (s.63)
 bir defterdar (s.63)
 bu yumurcak (s.63)
 bu kız yahut kadın (s.64)
 bir kere (s.64)
 bir parça (s.65)
 bu duygu (s.66)
 hiçbir zaman (s.66)
 bir tiksinti (s.66)
 bir tür (s.66)
 bir kuyu (s.66)
 birçok defa (s.66)
 kaç sabah (s.67)
 ne garip (s.67)
 bir gün (s.68)
 bir mâna (s.69)
 ne kadar alet (s.69)
 ikinci gün (s.69)
 bir fazilet (s.70)
 bu dalgınlık (s.70)
 Bu saatler (s.70)
 üçüncü gün (s.70)
 o zaman (s.70)
 bu sözler (s.70)
 bir parça (s.70)
 bu hayat (s.70)
 bu defa (s.79)
 bu sefer (s.71)
 bu bolluk (s.71)
 şu hal (s.72)
 hangi kuvvet (s.72)
 bu kalb (s.72)

bir ara (s.72)
bir tahsildar (s.72)
bu para (s.72)
iki yan (s.73)
bu sefer (s.73)
bu dönüş (s.73)
bir şey (s.73)
bir düşünce (s.73)
bu hareket (s.73)
bir yanlışlık (s.73)
bir duraklama (s.74)
bu defa (s.74)
bir tür (s.74)
Hiçbir şey (s.74)
bu an (s.74)
o dakika (s.74)
o hal (s.74)
bir sanat (s.74)
bir kasket (s.74)
bütün mesele (s.75)
Bazı memleketler (s.76)
o kadar itibar (s.76)
birkaç yıl (s.76)
birkaç para (s.77)
bir akşam (s.78)
bir gün (s.78)
bir düşünce (s.78)
bu sefer (s.78)
o gece (s.79)
bir kere (s.79)
bu defa (s.79)
birkaç kuruş (s.80)

bir evlatlık (s.80)
bir mesele (s.80)
o gün (s.80)
bir tür (s.80)
ne halt (s.80)
hiçbir gün (s.81)
her gün (s.82)
bu biçare (s.82,83)
hangi alet (s.83)
bir gece (s.83)
bir tür (s.83)
bir gece (s.83)
bir çocuk (s.83)
birkaç gün (s.83)
bir şeyler (s.84)
kaç kuruş (s.84)
birçok kimseler (s.84)
bütün ömür (85)
bu muhabbet (s.85)
bu karar (s.85)
kaç defa, kaç yüz defa (s.85)
bir keçi (s.86)
bu dargınlık (s.86)
her hal (s.86)
birkaç defa (s.87)
Hangi tüccar (s.87)
birkaç ay (s.87)
bu ümit (s.87)
bir tür (s.88)
ne kadar zaman (s.90)
bu defa (s.91)
bir ıslık (s.91)

ne çok şey (s.91)
bir parça (s.91)
bu topuklar (s.91)
iki oda (s.92)
bir kere (s.92)
bu arzu (s.92)
bu ev (s.93)
bu kadıncağız (s.93)
bu gece (s.93)
hiçbir ikram (s.93)
bütün İstanbul (s.93)
çok kere (s.94)
bu merak (s.94)
bir örtü (s.94)
bir dolandırıcı (s.95)
bir gece (s.95)
bu para (s.95)
bu masal (s.95)
bu yumurcak (s.95)
ilk defa (s.96)
bir tesadüf (s.96)
bu iş (s.96)
Bu arkadaş (s.96)
bir yerler (s.96)
Bir gün (s.97)
birkaç ay (s.97)
sittin sene (s.97)
bir nev (s.98)
her hal (s.98)
bir gün (s.98)
bir şey (s.98)
bu davet (s.98)

bir çay (s.99)
iki tanıdık (s.99)
bu sevda (s.99)
ne sebep (s.99)
her Şey (s.100)
birçok masalar (s.100)
iki ocuk (s.101)
bir tür (s.102)
tek arkadaş (s.102)
Şu hal (s.102)
Bu defa (s.102)
bir kanepes (s.102)
bütün daireler (s.102)
bütün iş (s.102)
on iki ay (s.102)
hiçbir yer (s.103)
bir gün (s.103)
Şu kabuk (s.103)
bir kere (s.103)
ne sebep (s.103)
bir zil (s.104)
iki defa (s.104)
ne zaman (s.105)
bu dakika (s.105)
o akşam (s.106)
bu gece (s.106)
bütün cesaret (s.106)
o sene (s.106)
bir hasta (s.107)
birtakım insanlar (s.108)
bir nev (s.108)
bir daire (s.108)

o hal (s.108)
her şey (s.108)
bir zaman (s.108)
o tarih (s.108)
birtakım kimseler (s.109)
birçok insanlar (s.109)
bütün sakatlar (s.109)
bir gün (s.109)
bir avukat (s.109)
bir aralık (s.109)
beş kişi (s.109)
bu korku (s.109)
bir miktar (s.110)
bu iş (s.110)
bir ihtisas (s.110)
hiçbir mecburiyet(s.110)
bir kere (s.110)
bir ürküntü (s.110)
her gün (s.111)
bir sır (s.111)
her zaman (s.111)
bir misal (s.111)
bir gün (s.111)
bu kalabalık (s.111)
bu müdür (s.112)
bu manzara (s.112)
çok kere (s.113)
o zaman (s.113)
bir bunaltı (s.113)
iki misli (s.114)
bu insanlar (s.114)
her gün (s.116)

bir mektup (s.116)
 iki tane (s.117)
 bir yan (s.117)
 dört ayak (s.117)
 bir gülümseme (s.117)
 bu kadıncağızlar (s.118)
 bir müddet (s.119)
 bir ahbap (s.119)
 iki şamar (s.119)
 birkaç kere (s.119)
 bu oğlan (s.120)
 kaç defa (s.120)
 bir Allah (s.121)
 bu sürüler (s.121)
 ne zekâ (s.121)
 hiç şüphe (s.121)
 hiçbir zaman (s.122)
 bir kısım (s.122)
 ne vakit (s.122)
 çok acı (s.122)
 hiçbir yer (s.123)
 bu kadar yüzüzlük (s.124)
 bir hal (s.124)
 bir mektep (s.124)
 bu şairler (s.124)
 bir memur (s.125)
 kaç yıl (s.125)
 bir gün (s.126)
 kaç defa (s.126)
 bu biçare (s.126)
 çok vakit (s.126)
 bu fikir (s.126)

o gün (s.127)
birkaç yer (s.127)
bir ihtiyar (s.127)
bir şaşkınlık (s.127)
bu adam (s.128)
bir şey (s.128)
kaç yıl (s.128)
bir binbaşı (s.129)
bu binbaşı (s.129)
o zaman(s.129)
her zaman (s.129)
bu sıkıntı (s.130)
hiçbir zaman (s.130)
o gün (s.131)
bu ölüm (s.132)
o vakit (s.133)
bir aralık (s.133)
bir gazete (s.133)
bu defa (s.133)
bir tane (s.133)
o esna (134)
dört bir taraf (134)
o gün (134)
hiç kimse (134)
o dakika (135)
her taraf (135)
bütün ömrüm (135)
her gün (135)
bir parça (135)
birkaç Karadenizli (135)
bir bakım (s.136)
her yıl (s.136)

bir defa (s.136)
bir dalga (s.137)
bir an (s.137)
bu çocuklar (s.137)
o gün (s.137)
bir yan (s.137)
bir hareket (s.137)
bu defa (s.137)
bu an (s.137)
o zaman (s.138)
bir kâğıt (s.138)
bu hareket (s.138)
bir kere (s.138)
çok para (s.138)
üç lira (s.138)
bir kere (s.138)
ikişer lira (s.138)
onar para (s.139)
bu gezintiler (s.140)
bu zamanlar (s.140)
bu kapalılık (s.140)
bu oda (s.140)
her parça (s.141)
o hal (s.141)
bu an (s.141)
bu çiçeklik(s.142)
bu ses (s.143)
bu soba (s.144)
bir gün (s.144)
bir süprüntücü (s.144)
bu kedi (s.144)
bu biçare (s.145)

bu geceler (s.145)
o dakika (s.145)
bir parça (s.145)
o adam (s.146)
beş yıl mı, altı yıl mı (s.146)
bir kere (s.146)
bir soluk (s.146)
o hal (s.146)
bu haksızlık (s.146)
o vakit (s.147)
bazı ışıklar (s.147)
bir akşam (s.147)
o esna (s.148)
o zaman (s.148)
bir sır (s.148)
bu mahalle (s.148)
bir his (s.148)
bir gün (s.149)
bir ara (s.149)
çok kimseler (s.149)
bu defa (s.149)
bir istekli (s.149)
bu kelepir (s.149)
bu adam (s.149)
bir şeyler (s.149)
birkaç kuruş (s.149)
bu sefer (s.149)
birkaç ses (s.150)
o ses (s.150)
bir bohça (s.150)
bir gün (s.151)
her şey (s.152)

bu tutukluk (s.152)
bir gece (s.152)
bir miktar para (s.152)
bir yan (s.153)
bu kadar iyilik (s.153, 154)
bu Arap (s.155)
bu dakika (s.155)
bir akşam (s.156)
bir gece (s.156)
bir baskın (s.156)
bu sefer (s.156)
bu çare (s.157)
bir gün (s.157)
bu defa (s.157)
iki gün (s.157)
üçüncü gün (s.158)
bir tezkere (s.158)
Hangi aile (s.158)
O hal (s.159)
bu oğlan (s.159)
bir şeyler (s.159)
o gece (s.160)
bütün maskaralık (s.160)
bu sözler (s.162)
bir vehim (s.162)
bir kere (s.162)
çok kere (s.163)
bu ses (s.164)
o gün (s.164)
nasıl insan (s.164)
o adam (s.164)
bu kahve (s.165)

bir ara (s.165)
bir mucize (s.166)
bu taraf (s.166)
birçok şeyler (s.167)
bir şey (s.167)
bir sual (s.167)
bu iş (s.167)
o zaman (s.167)
o gün (s.169)
bir aralık (s.169)
bir ara (s.170)
bu huy (s.170)
birçok geceler (s.170)
her taraf (s.172)
bu saatler (s.173)
bir tür (s.173)
bazı geceler (s.173)
bir gazel (s.173)
bazı akşam (s.174)
ne hasret (s.174)
bir merak ve tecessüs (s.174)
bu sokak (s.174)
bir baba kız (s.175)
birkaç kere (s.175)
bir ara (s.175)
bu bulaşıklar (s.175)
bir düğme (s.176)
bu ses (s.176)
bu zindan (s.176)
bazı saatler (s.176)
bu şarkılar (s.178)
bu biçare (s.179)

bir koca (s.179)
bir hafta (s.180)
bir ay (s.180)
bir rezalet (s.180)
her defa (s.180)
bu iki kız (s.181)
bu masa (s.181)
hiçbir şey (s.181)
o zaman (s.182)
bu oda (s.184)
bir yan (s.184)
bir kar (s.184)
bu zenginlik (s.185)
bir gece (s.185)
ne fedakârlıklar (s.185)
bu ev (s.186)
bir tane (s.186)
hiçbir iş (s.187)
bir kahve (s.188)
bu iş (s.188)
bu teklif (s.188)
bu çocuk (s.188)
her gece (s.189)
epeyce haşarı (s.190)
iki ay (s.190)
o saat (s.190)
bu delikanlı (s.191)
bu kat (s.192)
bir para (s.193)
bu duygu (s.193)
bu adam (s.194)
bu kadın (s.194)

her sabah (s.194)
 iki komşu (s.195)
 bazı geceler (s.195)
 bir parça (s.195)
 bin güçlük (s.195)
 bir çatana (s.198)
 bu çatana (s.198)
 bu felaket (s.198)
 ne kabahat (s.199)
 bütün kabile (s.200)
 bu ev (s.201)
 birkaç defa (s.201)
 bir mektup (s.202)
 çok geç (s.202)
 bir otomobil (s.203)
 bir defa (s.205)
 birçok şeyler (s.205)
 bütün teferruat (s.206)

4.2.1.2. Bir niteleme sıfatı ve bir isimden oluşan sıfat tamlaması

kızdırılan hayvanlar (s.5)
 iyi alamet (s.5)
 açılmıyacak kapı (s.6)
 erilmeyecek mertebe (s.6)
 büyük annem (s.8)
 büyük babam (s.8)
 büyük sofa (s.10)
 eski korkaklık (s.10)
 teklifli misafir (s.11)
 acayip düşünce (s.12)
 muşamba fenerler (s.14)
 kadın misafirler (s.14)

hafif eşya (s.14)
esaslı tamir (s.15)
yanan konak (s.15)
güler yüz (s.16)
hazır para (s.17)
büyük baş (s.18)
fena hal (s.19)
akılsız fellah (s.19)
korkunç neticeler (s.20)
mehtaplı geceler (s.21)
karanlık intikam (s.22)
namert intikam (s.23)
yalancı şahitlik (s.26)
küçük bey (s.26)
yüksek ses (s.26)
salim kafa (s.29)
büyük yemin (s.29)
meşhur tavsiye (s.31)
bütün kalemler (s.32)
Sakallı Talat (s.33)
aynı zaman (s.33)
böyle zamanlar (s.33)
asli talebe (s.33)
ak koyun (s.35)
kara koyun (s.35)
ihtiyar kadınlar (s.36)
çocukça heyecan (s.36)
bütün dehşet (s.36)
büyük Tanrı (s.37)
gayretli çocuk (s.37)
boş zaman (s.37)
eski hal (s.37)

türlü nakış (s.39)
Rumelili avukatlar (s.40)
şışılacak taraf (s.41)
çıplak ayak (s.41)
basma şalvar (s.41)
uzun sopa (s.41)
karışık sakal (s.41)
Darulfünunlu gençler (s.41)
azdıkları zaman (s.42)
zavallı çocuklar (s.42)
umumi harb (s.43)
neşesiz haber (s.43)
büyük merasim (s.43)
başka çocuklar (s.43)
geçmiş aylılar (s.43)
aynı zaman (s.43)
göremiycek derece (s.44)
boş vakit (s.45)
sağ bileğim (s.45)
bol güneş, bol istirahat, bol gıda (s.47)
ilk zamanlar (s.47)
ertesi sabah (s.49)
hayvani mukavemet(s.49)
yaptığım siftah (s.49)
gündelik kazanç (s.49)
büyük yağmurlar (s.50)
komşu bacılar (s.51)
komşu bacılar (s.52)
bol miktar (s.52)
hurda hayvanlar (s.52)
kızarttıkları köfteler (s.53)
paylaşılamiyan haklar (s.53)

boncuklu pelerin (s.53)
kıvrıcık baş (s.53)
ertesi gün (s.53)
lastik potin (s.53)
aynı yol (s.55)
dolu torba (s.55)
nazlı kıvrımlar (s.55)
ince kelimeler (s.55)
eski Guçubey (s.56)
dolu torba (s.56)
ilk defa (s.57)
biçare Arap (s.57)
Sahici polis (s.58)
Zavallı kadın (s.58)
gizli dilencilik (s.58)
zavallı bacı (s.59)
civar kasaba (s.60)
beyaz seyirci (s.60)
seyyar kahve (s.60)
setentilyon entariler (s.60)
zilsiz def (s.60)
erkek Araplar (s.60)
ilk yıl (s.61)
şık hanımlar ve zabitler (s.61)
başka çocuklar (s.62)
fakir insanlar (s.62)
törlü vesveseler (s.63)
küçük yaş (s.63)
gezmedik yer (s.63)
verilen nasihatler (s.65)
sağ el (s.66)
resmi sıfat (s.66)

birtakım süprüntüler (s.66)
 uzun müddet (s.67)
 çocuklu kadınlar (s.67)
 yapışık tatlı (s.68)
 fevkalâde zamanlar (s.68)
 aynı intizam (s.69)
 verilen ücret (s.70)
 ipek çorap (s.70)
 halledilmeyecek mesele (s.71)
 toptan sadaka (s.72)
 sert ses (s.73)
 sakat el (s.74)
 dalgın hüzn (s.76)
 son zamanlar (s.77)
 asıl sebep (s.77)
 gelecek bayram (s.77)
 Ertesi sabah (s.80)
 büyük şehir (s.82)
 uzun parçalar (s.82)
 taze mezarlar (s.83)
 kaybolan çocuklar (s.83)
 kaçak esrar (s.84)
 korkulacak şey (s.84)
 asıl sebep (s.84)
 gerçek saadet (s.84)
 asıl dert (s.87)
 yırtık terlikler (s.87)
 dehşetli küskün (s.87)
 arsız gönlü (s.87,88)
 soğuk şerbet (s.90)
 kiraz baston (s.90)
 yayvan şahni (s.92)

karşı sırtlar (s.93)
düzmece şehzade (s.93)
küçük misafir (s.93)
mini mini boy (s.94)
iki sokak aşırı yol (s.94)
uyuyan yüz (s.94)
sakat avuç (s.95)
Giydiğin elbiseler (s.95)
okuduğun kitaplar (s.95)
uzun zaman (s.95)
aynı zaman (s.96)
vahşi çılgınlıklar (s.96)
son haftalar (s.96)
üç aylık taksitler (s.96)
yeni devir (s.97)
renkli peştamal (s.98)
tam müsavat (s.98)
çaresiz dert (s.98)
uzun tıraş (s.100)
büyük müdür (s.100)
seyrelmiş karışık saçlar (s.100)
kırık el (s.101)
büyük kız (s.101)
ortanca kız (s.101)
zavallı adam (s.101)
Geçen gün (s.102)
gidecek yer (s.103)
geçen gün (s.104)
güzel fikir (s.104)
kurumamış göz (s.105)
tenha yerler (s.106)
borç para (s.106)

büyük karlar (s.106)
Böyle havalar (s.106)
aynı derece (s.106)
Söylediğim kelimeler (s.108)
son hazırlık (s.108)
Kirli çamaşırlar (s.109)
kötü şer (s.110)
böyle biri (s.110)
kibar adam (s.110)
tatlı aş (s.110)
şerefli hizmet (s.110)
zoraki nezaket (s.110)
şair dedem (s.111)
geniş alını (s.112)
bahsettiğim müdür (s.112)
heykel vücut (s.112)
eski İstanbul (s.113)
balık sırtı caddeler (s.115)
katranlı yollar (s.115)
ihtiyar tekaüt (s.115)
ucuz otobüs (s.115)
dilenci tellâllar (s.116)
ucuz emlak (s.116)
borç para (s.116)
fakir insanlar (s.117)
pulsuz ilan (s.117)
kısılmış kollar (s.117)
boncuk göz (s.117)
iğrenç bıyık (s.117)
biçare kadın (s.117)
uzun ömürler (s.118)
kem göz (s.118)

tertemiz önlükler (s.119)
 boyalı potinler (s.119)
 büyük kalabalık (s.119)
 karşı kaldırım (s.119)
 büyük kalabalık (s.119)
 başka kapılar (s.121)
 büyük saltanat (s.121)
 soğuk geceler (s.121)
 serseri çocuk (s.121)
 Yağışlı geceler (s.122)
 başka meslekler (s.122)
 büyük cemiyet (s.122)
 şerefli vazife (s.122)
 öyle gün (s.122)
 büyük mezarlıklar (s.122)
 kalın ense (s.128)
 toparlak yüz (s.128)
 ihtiyar baba (s.128)
 öyle şeyler (s.129)
 büyük adam (s.130)
 son vazife (s.130)
 okunaklı kitabeler (s.131)
 yüksek ses (s.131)
 merhuma ait hatıralar (s.131)
 başka vadiler (s.131)
 çömeldiğim yer (s.133)
 aynı kalem (135)
 aşağı Anadolu (135)
 böyle zamanlar (s.136)
 artan rüzgâr (s.137)
 aynı cep (s.138)
 bahsettiğim kadın (s.138)

çiçekli masalar (s.138)
büyük hanım (s.138)
büyük ana (s.139)
mesut adam (s.139)
hakiki ölü mevsim (s.139)
bastıkları yer (s.140)
derin hışirtılar (s.140)
uzun müddet (s.140)
uzun zaman (s.141)
aynı zaman (s.141)
anlaşılmaz hal (s.143)
eski zaman (s.146)
ağarmış saç (s.147)
sallanan perde (s.148)
çıplak ayak (s.148)
aynı zaman (s.148)
güzel ses (s.150)
fena hal (s.151)
tunç tavan (s.151)
görülecek şey (s.151)
zavallı Talât (s.151)
âşıkane söz (s.153)
zavallı adam (s.155)
uzun müddet (s.156)
diz boyu rezalet (s.157)
leylek bacak (s.157)
mermer sütun (s.160)
küçük vücut (s.160)
gideceği vakit (s.160)
ıslak dudak (s.160)
terbiyesiz kelime (s.161)
başka fırsat (s.162)

eski günler (s.163)
hazırlanacak vazife (s.165)
taze kan (s.166)
geç vakit (s.167)
doğru cevap (s.167)
olduğu mektep (s.168)
istediği mektep (s.168)
açık yer (s.168)
güzel memleket (s.168)
başka zaman (s.169)
okuyacağım yer (s.172)
ilk ayrılık (s.173)
yırtıcı çığlık (s.173)
aynu sual (s.173)
uzun zaman (s.174)
uzun yıllar (s.174)
türlü maskaralıklar (s.175)
küçük kız (s.175)
başka tür (s.176)
kolonyalı pamuk (s.177)
açık göğüs (s.178)
küçük hanım (s.179)
epeyce dünyalık (s.179)
aynı saflık (s.180)
arka bahçe (s.180)
teklifsiz arkadaş (s.181)
eski titizlik (s.182)
iyi kısmet (s.182)
Mavi konak (s.183)
kazanılan zaman (s.184)
geç vakit (s.184)
büyük muharebe (s.185)

aynı tarih (s.185)
cömert adam (s.185)
son ev (s.185)
öyle geceler (s.186)
ilk karım (s.186)
utanılacak adam (s.186)
büyük merasim (s.187)
söylenecek söz (s.187)
tombul imam (s.187)
uzun zaman (s.188)
aynı semt (s.188)
çalgılı gazinolar (s.189)
hâfız oğul (s.189)
büyük kardeş (s.189)
küçük kız (s.189)
yukarı kat (s.189)
kibar kadınlar ve erkekler (s.189)
genç âşıklar (s.191)
ince entariler (s.191)
ince çorap (s.192)
şık iskarpin (s.192)
aynı heves (s.192)
uzun saç (s.192)
arka oda (s.192)
genç kadın (s.192)
deri tulum (s.193)
karşı taraf (s.194)
böyle birileri (s.194)
fena hal (s.195)
zavallı muallim (s.195)
ertesi gün (s.195)
türlü bahaneler, yalanlar (s.196)

köylü ana (s.197)
 kız kardeş (s.197)
 asil insanlar (s.197)
 asıl karı (s.198)
 gelin hanım (s.198)
 beceriksiz adam (s.198)
 öyle şey (s.199)
 hasta kadın (s.200)
 çengel iğne (s.200)
 son sınıf (s.202)
 İç Anadolu (s.203)
 güzel haber (s.203)
 ilk zamanlar (s.206)
 zavallı Mevlâna (s.206)
 hakiki guru (s.207)
 hakiki asalet (s.207)

4.2.2. Birden fazla sıfatla kurulan sıfat tamlamaları

kendileri gibi başkalarına da rahmi olmıyan, hasbetenlillah kötülük yapmaktan zevk duyan küçük canavarlardır (s.5)

Lapacı mizacına çok uyan kolay, rakipsiz ve kavgasız bir oyun (s.7)

Sonunda kucağıma düşeceğine emin olduğum bir şeftalinin, dalında ağır ağır irileşip kızarmasını beklemeye benzer zahmetsiz ve sakin bir aşk (s.12)

misafirlerin eteğini öpen başı kundaklı, ayağı çorapsız Anadolulu ahretlikler (s.16)

irili ufaklı bir alay çoluk çocuk (s.16)

kalpaklı, sakallı, çizmeli ihtiyarlar (s.16)

sarı saçlı, al yanaklı, yusuvarlak bir kız (s.18)

dağınık ve karasız çizgilerim (s.19)

yassı, yaygın ve gevşek burnum (s.19)

tatlı dalkavuk ses (s.20)

çiçek bozuğu, şaşılık vesaire gibi kusurlar (s.20)

bu ikinci sene (s.23)

oturmaktan ve arasına başımı çevirerek yanımdaki pencerenin kalın şam perdeleri arasından Marmarayı seyretmekten başka bir şey (s.27)

Çiçekli ve kuşlu bir mavi kâğıt (s.29)

ufak yapılı, gösterişsiz bir adam (s.32)

çok çalışkan ve becerikli bir memur (s.32)

bu kuru ve kılıksız küçük memur (s.33)

zeki ve yoksul çocuklar (s.40)

mektebin idare heyetini karakola götürdükleri ve komiserin karşısına dizdikleri zaman (s.43)

yumuşak, sıcak dil (s.47)

küçük, renksiz fikirler (s.47)

taştan, tenekeden hatta tahtadan yapılmış kümbetler (s.50)

uzun boylu, köse sakallı, kuru yüzlü bir ihtiyar Yemenli (s.53)

Uzaktan birbirlerine seslendikleri, kulübelerden birinin önünde toplanarak güлüştükleri, yahut kavga ettikleri zaman (s.54)

ince burma sarığı (s.54)

Peştemalcılarbaşı taraflarında bir ara sokak (s.56)

tanır gibi olduğum bir ses (s.56)

heybetli bir Arapça beddua (s.58)

kısa kadife pantolon (s.60)

sakat ve meczup dilenciler (s.61)

böyle fevkalâde günler (s.61)

biraz evvelki kandan sıçramış gibi kırmızı kırmızı zerrelerle benekli yeşile çalar renkte bir acayip göz (s.61,62)

kendi yaşında iki arkadaş (s.62)

saati saatine uymıyan delişmen bir çocuk (s.64)

Pasaport veya Puntadaki han (s.64)

Mesule bacının sokaktan bulup getirdiği bir sarı kedi ile beraber bu yumurcak (s.65)

İşe yaraması mümkün tek aza (s.66)

Göründüğü kadar kolay bir iş (s.68)

camî çinileri gibi süslü nakışlar (s.68)

fincan fincan sade kahve (s.68)

şivli tepe camlarından ışık alan geniş ve uzun bir taşlık (s.68)

bazılarında kabre kadar devam eden, ya bir kuru hasır üstünde, yahut bir darağacında gözlerini yummadan biçarenin yakasını bırakmayan hastalık (s.70)

evinizde hasta olduğunuz, çoluk çocuğunuzla kavga ettiğiniz, yahut bakkal kasap borcunuzun eksikliğini nasıl tamamlayacağınızı koyu koyu düşündüğünüz bir zaman (s.72)

çantalı, kravatlı bir efendi (s.72)

çantalı, zembilli, mendilli bir insan kalabalığı (s.73)

Uzun boylu, keskin yüzlü atmaca gibi bir adam (s.73)

lâstikleri gevşemiş temiz fakat boyasız galoş potinler (s.74)

yer yer kabukları dökülmüş kalın kiraz baston (s.74)

kulaktan atma tel saplı bir cam gözlük (s.75)

kırık sağ kol (s.75)

insanları anlaşılmaz bir mahzunluğun kavradığı, birçoklarının yorgun argın evlerine gittikleri gene birçoklarının nereye gideceklerini bilemiyerek hüznle adımlarını ağırlaştırdıkları o loş ve bulanık akşam saatleri (s.75)

Saklamak istediğiniz bir elem ve ayıp (s.75)

Eskimiş bir cübbe ve sarıkla dolaşan, büyük yoksulluğunu saklamağa uğraşıyor gibi görünen ve hiçbir zaman ağızlarından bir şikayet ve rica sözü çıkmayan bu insanlar (s.76)

Yıprak eski elbiseli, ağarmış pabuçlu, yorgun kasketli eski memur (s.76)

Yeni dilenci için en büyük tılsım (s.76)

çekingen ve utangaç tavır (s.77)

Beni yer değiştirmeye zorlayan bir ikinci sebep (s.77)

gayet güzel konuşan ehl-i dil, arif bir adamdı (s.79)

Belinden iple çıplak vücuduna bağlanmış yırtık sarı abalı, seyrek sarı sakallı, halîm mavi gözlü bir Giritli (s.82)

Kimşenin beni tanımayacağı ve hor görmek için sebep aramayacağı bir yer (s.84)

açık, namuslu bir dargınlık (s.86)

ılık ve ıslak dudaklar (s.86)

bir sabah vakti İstanbulun sislerine batmış kubbelerine bakarken, sonra otomobil gürültüleri arasında caddelerden geçerken duyduğum korku (s.87)

Korku ve bir de dargınlığa, kine benzer bir acayip soğukluk (s.87)

Parlak zeytuni çarşaf (s.90)

elli yaşlarında gün görmüş bir dul kadın (s.92)

gönülsüz ve kibirsiz sade bir mahluk (s.96)

yalnız sakalı değil, bıyıkları da defetmiş olan zavallı sakallı Talat (s.97)

şu veya bu yol (s.98)

sofa ve odalardaki sobalar (s.108)

çil mi, çiçekbozuğu mu olduğu anlaşılamıyan kirli beneklerle dolu bir kırmızı yüz (s.109)

uzun ve dimdik vücut (s.112)

sakin ve ağır hareket (s.112)

Hele ramazan gibi, muharrem ve üç aylar gibi mübarek zamanlar (s.113)

Utangaç ve edepli bir sükût (s.116)

İhtiyar dul kadınlar (s.117)

tek gözlü, sıracalı çarpık boyunlu bir ufak ihtiyar (s.117)

kıvrak ve sevimli çocuklar (s.119)

işlemeli beyaz yakalar (s.119)

medrese, kışla, kale artığı büyük viraneler (s.119,120)

büyük ve küçük sokaklar (s.120)

yeni mezarın mümkün olduğu kadar uzağında bir yer (s.123)

eski kiraz baston (s.125)

kılığı, kıyafeti benden farklı olmıyan ufak tefek, seyrek sakallı bir adam (s.125)

avcı elbiseleri giymiş, kasketli ve çizmeli bir genç adam (s.127)

kısa kunt ve vücutlu bir ihtiyar (s.132)

Beyoğlu bakkallarındaki yuvarlak Avrupa peynirlerine benzeyen kıpkırmızı ve çıplak bir baş (s.132)

İki ufak delikten ibaret kalmış bir burun altında diş fırçaları gibi sert ve kısa iki bıyık (s.132)

onu iyice göreceğ ve işiteceğ bir vaziyet (s.132)

dik ve azimli bir ses (134)

insanların türlü rüzgârlarla deniz gibi coşup taşıdığı ve inlediği bütün yerler (s.136)

hasta ameliyat ettiren, yolcu bekliyen yahut uğurlıyan, çocuk imtihana sokan kimse (s.136)

on beş, yirmi gün (s.136)

çok zayıf ve yeşilimsi aydınlıklar (s.140)

kısık ve bir parça hırıltılı bir ses (s.143)

uzaktan uzağa kendisine benzeyen sıska ve uzun bir Arap kedi (s.144)

hırsız yüzlü, sansar gibi bir mahlûk (s.144)

bir parça bana benzeyen kocaman başlı ve sakallı bir hırpani (s.146)

dedikodu meraklıları için şehrin büyükleri hakkında iğneler ve taşlarla dolu fıkralar (s.146)

geceleeri önümde yüzükoyun yere uzanarak boyundan büyük kitaplar okumağa kalkan, bana Acemce beyitler soran bu yumurcak (s.147)

uzaktan kararmış bir mutfak tavasına benzeyen, garip ve yuvarlak bir kemeççe (s.149)

o kadar iptidai ve gülünç (s.149)

bıyıkları ve saçları ağarmış çok fakir kıyafetli bir Karadenizli (s.149)

tıkanık mor burnu (s.150)

kısa boylu ve ayağı bir parça aksıyan bir adam (s.150)

bir iki lira (s.151)

havanın çok bozuk olduğu yahut evdekilerle kavgalı bulunduğu geceler (s.151)

aramıza düşmüş bir toy genç kadın (s.152, 153)

memurluk hayatında daima ayak altında kalmış ve etrafındakilerden gördüğü fena muamelelerden hastalık derecesine bir azap duymuş olan Talat (s.155)

cuma ve bayramlara mahsus elbise (s.158)

en değerli, en ağır insanları derin derin uğraştırıp düşündüren ve birbirine düşüren bütün bu meseleler (s.164)

bu biraz kısık, ağır ses (s.164)

sopalı ve torbalı bir adam (s.166)

aynı ıslak dudaklar (s.167)

billur gibi canlı ve pürüzsüz bir ses (s.168)

on, on iki gün (s.168)

uzun, ince vücut (s.169)

Gecenin bir kısmını bahçeye ve sokağa girip çıkmakla, sofada Mesule bacı ile görüşüp boğuşmakla geçiren İsmail (s.172)

yorgun ve durgun bir tavır (s.172)

karşı ve arka evler (s.173)

eski vahşi çığlık (s.174)

Boyaları dökülmüş, şahnişleri çarpılmış, saçaklarının kırıklanmış kafeslerinde güvercinler yuva tutmuş eski zaman evleri (s.174)

Onlar kadar sefil ve ihtiyar bir çehre bağlamış yeni zaman evleri (s.174)

yedi yaşında, zayıf, sarışın bir çocuk (s.175)

Mutfak haline getirilen aralık (s.175)

Yavaş yavaş şarkı söyleyen baba (s.175)

gözlerinin çukuruna, burnunun kenarlarına düşen gölge (s.176)

Ne acayip, bir genç kadın (s.176)

En güzel bir kadın gölgesi olabileceği gibi benim Mesule bacınınınki olmasına da hiçbir mâni bulunmayan salkım saçak bir gölge (s.177)

Güldükçe daha ufalarak yanaklarına gömülen küçük üzüm gözleriyle, kenarları dışarıya doğru yivrik dudakları ve ucu hafifçe yukarıya kalkık mini mini burnu ile çocuk kalmış bir çehre (s.177)

Sabahları bulaşığımızı yıkıyan, arasına odamızı süpürmeğe gelen anası (s.178)

bilmem hangi vilayette ölüm halinde bir ihtiyar amcadan miras yiyeceğini söyleyen, çuha pantolonunu diz kapakları deve diz kapaklarına dönmüş kalın kunduralı bir fakir dışarılıklı talebe (s.179)

üç defa evlenip üçüncüde müsrif, pasaklı, namussuz kadınlara düştüğünü ve buna rağmen bir dördüncü tecrübe yapmak istediğini söyleyen orta yaşlı, kılıksız ve ayyaş bir küçük memur (s.179)

tek katlı bir bodur ev (s.180)

Tramvayda birbiriyle Almanca konuşan, çaylarda pek üstlerine düşülürse – güftelerini ağız kalabalığına boğdukları – alafranga şarkılar söyleyen kızlar (s.182)

yaldızlı, oymalı eşya (s.184)

buna benzer daha bazı büyük işler (s.185)

Vefa yangınında camisinin yanması, serseri, afyonkeş ve kumarbaz çıkan büyük oğlunun büyükçe bir parayı alıp kaöması gibi sırtı sıraya birtakım felaketler (s.187)

İçki yasağı zamanında Anadoluda rakı kaçakçılığı yapmış ve son zamanlarda çok perişan bir vaziyette İstanbula düşmüş olan büyük oğlu (s.188)

Anadoludaki kocasının yanında çok sıkıntı çekmiş, fakat buna mukabil evde gizli kumar oynatmak sanatını bütün incelikleriyle öğrenmiş olan büyük kız (s.189)

Otuz yaşlarında, sağlam ve yakışıklı bir delikanlı (s.190)

Viranede yetmişmiş, aç ve çıplak bir bekçi kızı (s.191)

ona başka bir güzellik veren, top salata biçiminde bir kıvrıcık saç (s.192)

posta memurunun oğlunun taksitle yaptırdığı beli büzmeli mavi ceket (s.193)

açık yakalı, yahut kelebek boyunbağı ipek gömlek (s.193)

uzun boylu bir erkek misafir (s.195)

çam yarması gibi alı alına, moru moruna yakışıklı bir delikanlı (s.198)

ufak yüzlü, ufak boylu bir kadın (s.198)

oturduğu iskele babasının üstünde sinirden ayaklarını salladığı ve uzun boylu kocasını arasına şemsiyesiyle çağırarak karşısına diktiği zaman (s.198)

yakası göbeğine kadar açık, kolsuz bir beyaz gömlek (s.199)

geçerken mihnet gibi uzun, geçtikten sonra visal gibi kısa yıllar (s.200)

burnundan çıkardığı bir acayip ince ses (s.201)

çocukların taşla öldürdüğü o zavallı meczup Giritli (s.205)

soğuk ve ışıksız bir tavan arası (s.206)

4.2.3. Sıfat unsuru iyelik, uzaklaşma hâli veya aitlik ekini almış kelime ya da kelime grubu olan sıfat tamlamaları

4.2.3.1. Sıfat unsuru iyelik eki almış olan sıfat tamlaması

iki gözüm kardeşim (s.6)

dinlediğim hikâye (s.9)

başladığım an (s.13)

aradığım sevgili

okuyamadığım yer (s.24)

bizim konak (s.24)
 komşumuz Mesut Paşa (s.24)
 benim kendisine baktığım göz (s.24)
 bitirdiğim zaman (s.25)
 On sekiz yaşında rüştiyeyi bitirdiğim zaman (s.27)
 onu gözetlediğim zamanlar (s.28)
 bizim Gülfidan bacı (s.29)
 Tasfiyeden birkaç ay sonra Talatı tekrar gördüğüm zaman (s.33)
 Benim ittihatçılara karşı pek bildiğim bir şey (s.35)
 Yaptığım delilik (s.36)
 Sirkeçide ucuz bir otel odasına yerleştiğim gece (s.36)
 bizim mektep (s.37)
 Haftalarca sonra yeni bir kafiyele karışarak tekrar yola çıkacağım sıra (s.45)
 Olduğum yer (s.47)
 kendime seçtiğim yer (s.51)
 sokaktan döndüğüm zaman (s.51)
 ellerine sıkıştırdığım birkaç para (s.52)
 kendisinin aradığı küçük bey (s.59,60)
 yaptığı iş (s.71)
 okuduğumuz kitaplar (s.79)
 dilendiği yer (s.117)
 uyandırdıkları merhamet ve getirdikleri para (s.118)
 olduğu yer (s.119)
 durduğumuz zaman (s.127)
 yaşadığı müddet (s.128)
 pencerelerini bile kapalı tuttuğum evim (s.174)
 rüyasını gördüğü hayat (s.176)
 gördüğü sinemalar (s.192)
 darılttığı birkaç hoca (s.202)
 çocukken oynadığı yerler (s.203)
 kitap okuduğu yerler (s.203)

4.2.3.2. Sıfat unsurunun +dan uzaklaşma ekiyle yapıldığı sıfat tamlaması

peşrevden şarkılar (s.20)
 şakacıktan bir telaş (s.31)
 bizim meslektaşlardan bir şeyh (s.56)
 Hama kumaşından kabuk gibi çarşaf (s.60)
 İngiliz şayağından elbiseler (s.60)
 Ankara sofundan latalar (s.60)
 efendiden adam (s.80)
 taştan evcik (s.85)
 Efendiden bir arkadaş (s.96)
 bir hatip gibi ikna eden efendiden adamlar (s.115)
 ulemadan adamlar (s.115)
 hafiften mırıltı (s.133)

4.2.3.3. Sıfatı “+ki” aitlik ekini almış olan sıfat tamlaması

arkasındaki hiç suçu günahı olmıyan biçare (s.6)
 ondaki kafa (s.8)
 Bugünkü mesleğim (s.9)
 derimdeki kırışıklıklar (s.11)
 konağın dördüncü katındaki tahtaboş (s.13)
 haremle selamlık arasındaki dönme yemek dolabı (s.16)
 Cincimeydanı civarındaki bu ikinci konak (s.18)
 hakikatteki renk (s.18)
 nikahtaki keramet (s.20)
 ağacın altındaki iskemle (s.22)
 yangın duvarının öte tarafındaki konak (s.27)
 o zamanki Evkaf-ı Hümayun Nezareti (s.27)
 o vakıtki Darulfünun (s.34)
 Sinoptaki adam (s.36)
 Evkaftaki amirler (s.37)
 Odanın etrafındaki firdola (s.38)

babasının göğsündeki cüzdan (s.43)
 şimdiki kanun (s.44)
 etrafımdaki sarsıntılar (s.44)
 sağ kolumdaki çarpıklık (s.45)
 Suriyedeki bozgun (s.46)
 Etrafımdaki kerevetler (s.47)
 Ortasındaki iki gümüş kuruşluk açık (s.49)
 Depodaki arkadaşlar (s.49)
 O günden sonraki gezintiler (s.49)
 taşlıktaki ocak (s.51)
 evimin etrafındaki tepe ve çukurlar (s.51)
 uzun beyaz bir sakalla çevrilmiş tunç çehresindeki boş göz (s.56.57)
 şehirdeki iş (s.58)
 kapımın önündeki hasır (s.61)
 yüz ve bacaklarındaki sıyrıklar (s.62)
 önlerindeki kutular (s.68)
 bu sesteki sertlik (s.73)
 lambanın yanındaki pösteki (s.86)
 mahalle içlerindeki mezarlıklar (s.94)
 Çocuktaki bu yüz, bu burun, bu ceylan gibi gözler (s.94)
 Tamaşalıktaki odumu ocağımı (s.97)
 Galatadaki yazıhane (s.98)
 Ayasofyadaki Adliye binası (s.108)
 İki âlem arasındaki fark (s.115)
 eskilerle yeniler arasındaki bir tek fark (s.116)
 kapıdaki çiftler çiftler nefer (s.129)
 pencerlerdeki, damlardaki kadınlar (s.130)
 etrafındaki üç adam (s.132)
 etraftaki çocuklar (s.139)
 Süleymaniyedeki ev (s.140)
 oda kapısı yanındaki ördek sobanın daima açık kapağındaki ateş (s.141)
 çiçeklikteki lamba (s.142)

burnu ile dudağı arasındaki mesafe (s.143)
 sokak yüzündeki pencere (s.144)
 sokaklardaki yalınayak çocuklar (s.146)
 kendi hemcinsindeki çirkinlik (s.149)
 önümüzdeki sıra (s.150)
 her zamanki Talât (s.152)
 yarınki gezinti (s.159)
 bana daha genişlemiş gibi görünen alnındaki inatçı damar (s.161)
 ağızlarından nasılsa çıkmış bir haksızlıktaki ısrar (s.161, 162)
 aramızdaki son bağ (s.166)
 İsmaildeki bu vefasızlık (s.170)
 Süleymaniyedeki ev (s.170)
 ondaki değişiklik (s.170)
 bir otel odasındaki karyola (s.176)
 bahçesindeki sahne (s.177)
 bitişiğimizdeki ev (s.177)
 karşiki abla (s.178)
 sokak yüzündeki büyük oda (s.181)
 ortadaki masa (s.181)
 bahçedeki yeni daire (s.181)
 Bizim mahalledeki ev (s.189)
 elindeki tesbih (s.189)
 şimdiki karısı (s.190)
 yeni evin geniş balkonundaki kapı ve demir parmaklık (s.191)
 Karamandaki ana (s.196)
 sobanın ağızındaki alev (s.200)
 İzmirdeki Mevlâna (s.205)

4.2.3.4. Sıfatı gibi edatıyla kurulmuş olan sıfat tamlaması

pehlivan gibi erkekler (s.67)
 Fitre, zekat, ıskat gibi kelimeler (s.79)
 Sırık gibi boy (s.90)

- bir devlet işi gibi bir şey (s.99)
 koşar gibi adımlar (s.100)
 Talat gibi bir küçük memur (s.100)
 kalpak gibi kıvrıkcık saç (s.109)
 etleri dökülmüş çene kemikleri balon gibi gırtlaklar (s.113)
 Parayı hırka dikişleri arasına dikmek yahut kavanozla toprağa gömmek gibi eskilikler (s.116)
 İğne küpü gibi ayniyat (s.118)
 vapur, istasyon gazino gibi yerler (s.119)
 cıva gibi çocuk (s.137)
 Ufak tefek zeytin çekirdeği gibi şeyler (s.180)
 Kendilerinin mektebe başlanmaları, ikiz olmadıkları halde nasıl bir araya geldiği anlaşılamiyan isim günleri ve erkek kardeşlerinin sünneti gibi törenler (s.183)
 kapı ziline hızla çalınması, yahut sokakta yüksek sesle bir münakaşa olması gibi haller (s.189)
 mum gibi palto (s.198)
 kâğıt, kalem gibi şeyler (s.201)

4.2.4. Sıfat unsuru zarfla derecelendirilmiş olan sıfat tamlaması

- daha yumuşak yol (s.5)
 en kuvvetli bir silah (s.6)
 daha başka kâğıtlar (s.9)
 pek az eşya (s.15)
 ne hüzünlü saatler (s.19)
 en tatlı ses (s.21)
 en güzel sene (s.24)
 en yeni elbise (s.24)
 daha ustalıkla tertip (s.25)
 en güzel yazı (s.26)
 çok tuhaf şey (s.29)
 en emin defter (s.33)
 en ağır hakaret (s.33)

en iyi hüriyet (s.36)
 pek fena bir vaziyet(s.46)
 daha ertesi gece (s.59)
 pek küçük küçük taksitler (s.72)
 daha başka şeyler (s.77)
 daha iyi bir iş (s.103)
 en basit muamele (s.104)
 en emin yer (s.106)
 daha derin bir vefa (s.122)
 pek hareketli bir pazar yeri (s.123)
 çok fakir bir ihtiyar kadın (s.138)
 daha birçok lar lar lar (s.165)
 en gülünç vaziyetler (s.170)
 daha başka kitaplar (s.170)
 daha bütün gizli köşe (s.174)
 en mahrem hareket (s.174)
 pek lezzetli pişmemiş yemek (s.175)
 çok sert bir adam (s.181)
 en büyük camiler (s.189)
 en iyi doktorlar (s.197)
 pek küçük şeyler (s.206)

4.2.5. Unsurlarından en az biri kelime grubu olan sıfat tamlamaları

4.2.5.1. Sıfat unsuru belirtisiz isim tamlaması olan sıfat tamlaması

Süzme bal rengi gözlerim (s.19)
 zümrüt yeşil cübbesi (s.54)
 Eli, ayağı şaşırان ev sahibi kadın (s.195)
 çorapsız hasır örmesi terlikler (s.199)

4.2.5.2. İsim unsuru belirtisiz isim tamlaması olan sıfat tamlaması

- Parlak mehtaplı bir ağustos gecesiydi (s.21)
- iki başlı bir iskambil kızı (s.18)
- ilahi aşkımanın adeta bir hastalık halini aldığı bu uzun ve gamlı kış geceleri (s.23)
- bu kafa perişanlığı (s.23)
- Geceleri udun sesinde olduğu gibi gündüzleri de önümdeki deftere bir siyah nur gibi akan bezir mürekkebi (s.24)
- o su kasidesi (s.25)
- bir asalet hücceti (s.27)
- bir tevazu yalanı (s.27)
- yeni hayat usulleri (s.28)
- bayraklı ve davullu bir nümayiş alayı (s.30)
- bir dülger hikâyesi (s.31)
- sebepsiz bir sevinç dalgası (s.33)
- ilk meşrutiyet kışı (s.34)
- bir politika kazanı (s.34)
- zengince bir kitap satıcısı (s.36)
- yapıştığı kayada kabuklarını etrafı nakıntılarına karşı aralıyarak kısmetini bekleyen mesut bir midye hayatı (s.36)
- terbiyesi bozulan vatan çocukları (s.38)
- “Nur-i İrfan” a çocuk yazdırmağa ve aylık vermeğe gelen talebe velileri (s.39)
- Sarsak bir bahriye mütekaidi (s.42)
- beş kadar parasız şehit çocuğu (s.43)
- ilk ciddi dilencilik talimi (s.43)
- eskilikten çayır gibi yeşerip parlamış bir redingot takımı (s.46)
- Katipoğlu taraflarında bir eski tütün deposu (s.46)
- Tatlı bir göbektaş sıcaklığı (s.47)
- demirci nalbant gibi zenaat sahipleri (s.45)
- arasından geçen güneş ışığı (s.47)
- iyilik ve sevinçle dolu bir sübyan yüreği (s.47)
- bir pirinç çorbası (s.51)
- ufak bir idare lambası (s.51)
- çamaşırımdan artan bir sabun parçası (s.52)

- kuru ekmek kırıntıları (s.52)
- kapılarının önünde yaktıkları çerçöp ateşi (s.52)
- renkli Japon şemsiyeleri (s.53)
- bir ufacık kız çocuğu (s.53)
- bir ramazan gecesi (s.53)
- yandan düğmeli erkek potinleri (s.54)
- kalem gibi ince ayak bilekleri (s.54)
- kısa konçlu erkek çorapları (s.54)
- bir Afrika köyü (s.54)
- kibar konak kızı nazlılığı (s.55)
- altmışlık bir insan viranesi (s.55)
- baba malının nasılsa satılamamış bir parçacığı olan bu zavallı Mesule bacı (s.56)
- bir sed üzeri (s.56)
- eski bir mahalle mezarlığı (s.56)
- birtakım çocuk yaygaraları arası (s.56)
- hayattaki istinat noktası (s.59)
- edalı bir İstanbul sesi (s.59)
- Topaltının bir kısmını silip süpüren bir şiddetli su baskını (s.59)
- Afrikadan getirilmiş bir putperest ayini (s.60)
- Mesule bacının pencereye dizdiği fesleğen saksıları arası (s.61)
- Bazı öğle paydosları (s.64)
- Bacılarla aramdaki bu benzerlik duygusu (s.67)
- bir ayak işi (s.68)
- Bu acayip iş kıyafeti (s.68)
- Soğanlı ve ot minderli hayal müsveddesi (s.70)
- Mânevi ata miraslarım (s.72)
- bir meci diye çeyreği (s.74)
- bir konak çiçeği (s.77)
- bir paşa elbisesi (s.77)
- bu Namazgâh semti (s.78)
- paralı parasız bir yatılı mektebi (s.84)
- Darüşşafaka filan gibi bir parasız yatı mektebi (s.85)

Mahalldeki yarı çıplak Arap çocukları
 bu kadorcık mektep tahsili (s.85)
 havaya kalkmış küçük burun (s.90)
 diken ve taşlık dolu yangın yerleri (s.91)
 taşları arasında yosunlar bitmiş yıkık medrese (s.91)
 birbirine yaslanmış çarpık tahta evler (s.91)
 Birkaç defa gidip geldiği namazgâh mektebi (s.94)
 bir yat mektebi (s.95)
 kucağında kendini bilmeden yattığı ve her gözünü açtıkça benim çehremi
 gördüğü hastalık geceleri (s.96)
 iki tavsiye kartı (s.99)
 üstü tahta ile kapalı yangın kovaları üzeri (s.99)
 bir nane şekeri (s.100)
 bir devlet memuru (s.102)
 iki tane kapı kadar Darulfünun şehadetnamesi (s.103)
 buradaki çalışma tarzım (s.108)
 bu Adliye binası (s.108)
 her biri bir ayrı hikâye olan cinayet davaları (s.109)
 sandalyesiz kalem efendisi (s.111)
 bütün oda kapıları (s.111)
 temiz pak ev efendileri (s.115)
 ucuz bir balık işportası (s.119)
 bahsettiğim cenazedeki cemaat arası (s.126)
 çok uzakta olmıyan cenaze evi (s.129)
 tüfeklerin ucunu yere çevirmiş kara askerleri (s.129)
 pırıl pırıl deniz askerleri (s.129)
 renk renk erkek mektepleri (s.129)
 rüzgârın getirdiği katran kokuları (s.136)
 bir yaz gecesi (s.138)
 bir sünnet düğünü (s.138)
 kalblerin bir makine intizamiyle işlediği sükûnet ve muvazene zamanları (s.139)
 tazeliğini kaybetmiyen bir geyik postu (s.140)

- bu ışık çizgileri (s.141)
- bu kerevet üzerinde geçirdiğim bazı gece saatleri (s.143)
- hırsla titriyen ince burun kanatları (s.145)
- ilim ve fazilet âşıkı bir İran şahı (s.146)
- biçare Mesule bacı (s.147)
- bir lodos fırtınası (s.147)
- tertemiz yatak çarşafı (s.151)
- Mesule bacının sofrasını donatmağa başlayan dolma ve helva tabakları (s.152)
- bir ikinci trampet faslı (s.153)
- o kimseye benzemiyen Tarih muallimi (s.164)
- bu ömrümde belki ilk defa düştüğüm vecid hali(s.164)
- hoşuma gitmiyen bir ağız kalabalığı (s.165)
- içine peynir sarılmış gazete kâğıtları (s.170)
- anasının bize bıraktığı bir bohçadan çıkmış nüfus teskeresi (s.170)
- yalnızlığı içinde düşüncesi rüya, sözü bir nevi sayıklama haline gelmiş bir fikir fıkarası (s.173)
- vilayetlerde gezen bir saz takımı (s.176)
- pencereden salladığı bir kömür ütüsü (s.177)
- hafif bir pencere tıkırtısı (s.177)
- küçük çiçek demetleri (s.178)
- bir yer odası (s.180)
- Abdlhamit zamanından kalma bir paşa hazretleri (s.183)
- Bana bir tanesini tasvir ettiğiniz o donanma geceleri (s.186)
- Eski dil alışkanlığı (s.189)
- kendi eliyle yapıp boyadığı elbise dolabı (s.192)
- bazı kısa yaz geceleri (s.193)
- elli yaşlarında kadar görünen bir dışarlık kadın (s.194)
- sandıktan çıkardığı bir yeşil gaz boyaması (s.195)
- bir gönül işi(s.196)
- şimdi konuştukları bekleme odası (s.197)
- beyaz ipek boyun atkısı (s.198)
- çelimsiz gemi muçoları (s.198)

şemsiye pardesü gibi birkaç kadın eşyası (s.199)

şiddetli bir göğüs nezlesi (s.200)

babamın bana Bursaya göndermiş olduğu bir bayram parası (s.204)

sefil bir evlâtlık olan anamla beni sokağa atmış bir büyük babayı bana arattırmış
olan o buhran çağı (s.205)

4.2.5.3.Sıfat unsuru sıfat-fiil grubu olan sıfat tamlaması

açılır kapanır iskemlemi (s.5)

karşı viranede oynıyan çocukları (s.5)

Asil dediğimiz insan (s.5)

Aşırı bir titizlik ve hazımsızlığı olan insan (s.5)

hayvanların en asili olan at (s.5)

yaptığı kötülüğün yanına kalmadığını gören kimse (s.6)

Oldukça dişe dokunur bir maddi menfaate dayanmayan meseleler (s.6)

Arabaya bindiği zaman (s.8)

Bu padişahlarla bir sofrada yemek yemiş, dağlara deryalara hükmetmiş adamlar (s.9)

yedisinde korkak olan çocuk (s.10)

Koca şehrin bir başından öte başına kadar yalınayak koşan tulumbacı (s.13)

Adları anıldığı zaman (s.14)

kenarlarına bez yahut kâğıt şeritler çirişlenen ve rüzgarlı havalarda köçek zilleri gibi şingirdayan battal pencereler (s.15)

renkli camları kırıldıkça yerlerine adî cam ve bazen da mukavva takılan merdiven camekanları (s.16)

içinde çok kere bir gaz tenekesi kuru soğanla biraz kuru fasulye ve pirinçten başka bir şey bulunmayan kiler odası (s.16)

bakkaldan günü gününe alınan kömürü üfleyerek yakan Arab bacılar (s.16)

sabahları küçük hanımlarla küçük beyleri dizlerinin arasında Çerkezce şarkılı masallarla oyalyarak saçlarının sirkesini ayıklıyan dadılar (s.16)

her gittiği yer (s.16)

eldeki para tükendiği ve sokak satıcıları karıyı aşındırmaya başladığı zaman (s.17)

susadığı yahut başka bir şey istediği zaman (s.18)

bir yangını vesile ederek bizi birbirimize komşu yapan Tanrı (s.18)

terlemeğe başlayan bıyık (s.19)

birdenbire üfürülüp şişen başım (s.20)

Aynanın karşısında saçlarımı sağa, sola, öne , arkaya tarıyarak yaptığım tecrübeler (s.20)

bize gelen Hüsniye yenge (s.20)

onun beni görebileceği yerler (s.21)

yüreğimi şişiren gurur (s.21,22)

göklere taklak atan tayyareci (s.22)

Asıl korkması gereken şey benim düşmem olduğu halde (s.22)

bana şimdiye kadar sınıf geçiren sebepler (s.23)

mektebin ilk açıldığı gün (s.24)

Vücutta en kolay işliyen aza (s.24)

onun geleceği geceler (s.24)

yazısı pekiyi olmıyan dayım (s.25)

bu denlû tutuşan od (s.25)

iki tarafı da okşıyacak değişiklik (s.28,29)

Allahın yarattığı baş (s.29)

içerden zorlama hareket (s.29)

Eğri büğrü bir yazı ile gelen cevap (s.29)

birçoğu “Cezmi” romanından alınmış cümle (s.29)

yukarıdan kopan dalga (s.30)

İstanbulu inen büyük annem (s.31)

Artık yapılacak işi kalmıyan adamcağız (s.31)

çocuk denecek yaş (s.32)

her bulunduğu yer (s.32)

dairede kopacak curcuna (s.33)

Hiçbir şeyi anlamıyor gibi görüldüğü halde (s.33)

Dar ve küçük olduğu halde (s.33)

işini bitirdiği ve kendini yalnız zannettiği zamanlar (s.33)

İttihat ve Terakki hoşnutsuzları arasına atan sebepler (s.35)

Ortada dolaşan söz (s.38)

Tasfiyeye uğramış ailelerden açıkta kalan kimsesizler (s.40)

Harem mutfağında kaynıyan kazan (s.40,41)

Yemeği olmıyacak ot ve kök (s.41)

- Böyle zamanlarda otların arasına saklanarak bekçilik yapan baba (s.41)
- Para lakırdısını tehlikeli bulan müdür (s.42)
- Baba da dahil olduğu halde (s.43)
- Yerimden kımıldamadığım halde (s.44)
- Tek geçim vasıtam olan parmaklarım (s.45)
- Yunanlılar tarafından yeni işgal edilen İzmir (s.46)
- hastaneden çıktığım gün (s.47)
- erimiş vücudumun üzerinde eskisinden daha heybetli bir hal alan başım (s.47)
- ilk sadakası alınan kadın (s.48)
- büyük insan kalabalıklarının kaynaştığı caddeler (s.49)
- Tufandan evvel yaşamış ve Nuh Peygamberin gemisine sığılacak halde olmadıkları için nesilleri kurumuş fil-i Mahmudiler (s.50)
- Dağdan baktığınız zaman (s.50)
- Dağdan inen seller (s.50)
- her zaman görülen manzaralar (s.51)
- kedi mancası sata Arnavut mahalleye uğradığı zaman (s.52)
- Bundan daha fazla şaşılacak şey (s.53)
- entarisinin eteği dizkapağına çıkmış bacı (s.53)
- davalı bir sabun veya odun parçası etrafında saç saça baş başa kavgalar, hatta bazen erkekler de karışarak sopalı ve kanlı gazveler olduğu halde (s.53)
- yanımda konuştukları zaman (s.54)
- bir maden çemberiyle, gözlerini dışarı uğratacak derece (s.55)
- bembeyaz bornozun hakettiği paralar (s.57)
- kıpırdadığı görülmiyen dudaklar (s.57)
- bir tecavüzden kuşkulandıkları zaman (s.57)
- sokakta kalan bacı (s.59)
- burun deliklerinden şiddetle boşanan kan (s.61)
- bir şey istemedikleri halde (s.61)
- yere çömelmiş olan polis (s.62)
- yavaş yavaş çocuğa ısınmaya başlıyan Mesule bacı (s.63)
- İkiçeşmelikten ineceği yer (s.63)
- aklına estiği zaman (s.64)

- Anası gelmediği geceler (s.65)
- Bacıları yurdun dört bir tarafından Tamaşalığa sürüp getiren sebep (s.65)
- Akşamları mahalleme döndüğüm zaman (s.67)
- Kapılar açılınca başlıyan hücum (s.67)
- Ayak altında ezilen çocuklar (s.67)
- Baladurlar “tamam tamam” diye kapıları kapattıkları zaman (s.67)
- Sükût içinde kendi düşüncelerime dalarak yürümeye başladığım vakit (s.67,68)
- Ne kadar uğraşsam salkıyamadığım çarpık avucum (s.68)
- Bunların iki yanındaki tahta sıralara oturmuş insanlar (s.68)
- iki üç misli gündelik alan ustalar (s.68)
- devam edemeyecek hale geldikleri zaman (s.68)
- yaptığım umulmaz fedakârlık (s.68)
- Tamaşalıktaki evime döndüğüm zaman (s.68)
- Masalar arasında bir günde durmadan gidip geldiğim yollar (s.68,69)
- Benim başka vakit iki ayda yürüdüğüm yol (s.69)
- kerevetimin yanındaki şilteye çömelip tortop olarak karnımı kalkık diz kapaklarımın üstünden geçirdiğim kollarımla iyice sıkıştırdığım zaman (s.69)
- piyasanın kızıştığı saatler (s.70)
- Kapatma yahut sermaye olarak yaşadıkları hayat (s.70)
- razı oldukları hamal çamal (s.70)
- mutlak aciz demek olan dilenci (s.72)
- Vazifenin yeri kafa, merhametin yeri hesap ve kitabı olmıyan ve bir çocuk gibi kolay kanan kalb (s.72)
- Önünden geçerken her gün kırk para vermeyi adet ettiğiniz fakir (s.72)
- Sokak dilencilerine verdikleri para (s.72)
- bir hizaya geldiğimiz zaman (s.73)
- mesleğin kutsi sırrına erdiğim an (s.74)
- beni bir düşkün memura benzeten redingot (s.74)
- ihtiyacım olmadığı hal (s.75)
- hocalara ve belli başlı ailelere gösteriş olsun diye sefertasına doldurduğu dolmalar, tatlılar (s.78)
- yolumun üzerinde olduğu hal (s.78)

- ahalisinin yarısı dilencilikle geçinen Tamaşalık (s.79)
- efendilik sevdasına kaptırmış insan (s.79)
- adet olmadığı hal (s.79)
- Böyle olduğu hal (s.80)
- Dün akşam benden yediği zılgıt (s.80)
- Oğlanı elinden tutarak bir tümsekten indiren bacı (s.81)
- Şu veya bu marifetimiz için arandığımız müddet (s.82)
- meslektaşlar arasında uyandıracığı kıskançlık (s.82)
- Mevlânanın büyüklerce çok sevilip tutulmasını çekemiyen meslektaşlar (s.83)
- böyle küçük şeylere aldıracak adam (s.83)
- beni onlara benzeten bir şey (s.84)
- evimin etrafındaki toprakların yer yer kazılarak saklı para arandığını gösteren bazı alametler (s.84)
- sükûtlar uzun sürdüğü zaman (s.86)
- kafalarının ardında işkilli bir şey olmıyan insanlar (s.86)
- karşılıklı bakıştığımız hal (s.86)
- iki serserinin melezi olan bu anlaşılmaz yumurcak (s.86)
- onun ağır çocuk uykusunda olması gelen saatler (s.87)
- Bu acayip Arap kalabalığından kuşkulanın polis (s.87)
- Paytak paytak etrafımızda dolaşan güvercinler (s.90)
- Koca koca kubbeleri, minareleri hiç hayret etmeden seyreden yumurcak (s.90,91)
- Mesule bacının İstanbulda Galata Köprüsü ve yangın kulesinden sonra tanınması mümkün olan tek yer (s.91)
- Münasebetsiz bir şey yumurtlamasından korktuğum bacı (s.92)
- bekçinin gösterdiği ev (s.92)
- bize aklının yattığını anlatan işaretler (s.92)
- ortaklaşa kullanacağımız mutfak (s.92)
- Ömürde bir defa olacak saltanat (s.93)
- kadının ilk istediği para (s.93)
- arabaların arka dingilinden başka yerini bilmediği hal (s.93)
- bu loş ve serin sükûnet âlemlerine girdiğimiz zaman (s.94)

- daha hoşuma gittiği hal (s.94)
- her şeyi anlayacak yaş (s.95)
- ileride belki bir gün, her şeyi çok iyi anlayacak yaşa geldiğin zaman (s.95)
- öte tarafı sonradan düşünülecek şey (s.97)
- Bir gün bu hamamlardan birinde yıkandığım sıra (s.98)
- Benim bir parça soğuk su ile yaptığım yardım (s.98)
- sokak kıyafetimizle, karşılaştığımız zaman (s.99)
- karası kaybolmuş gözler (s.99)
- bana gayet kolay görüldüğü hal (s.99)
- ümidimi çoktan kestiğim hal (s.99)
- İşini bitirdiği zaman nereye gideceğini bilmiyen adam (s.99)
- Ortaya dökülmüş dertlerimiz ve sefaletimiz (s.99)
- karşısına çıkanlardan kendini kurtarıp yeni bir kapıya gireceği zaman (s.100)
- Tanınmıyacağıma yüzde yüz emin olarak durduğum yer (s.100)
- İki Darülfünundan mezun memur, yirmi küsur yıllık hizmetine karşı aldığı parayı söylediği zaman (s.101)
- Bir tramvay durağında, gene yalancı bir vaitle, kaçmak istediğim zaman (s.102)
- İş verecek adamlar (s.103)
- senin canla başla çalıştığını gören amirler (s.103)
- Geçenlerde bir gün daireye geldiğim zaman (s.104)
- Bu saçlı sakallı adamı ağlatan şey (s.104,105)
- Karanlıkta ayrılacağımız zaman (s.105)
- pek sıkıştığı zamanlar (s.106)
- incir hanında nafile bir ümitten kendimi kurtardığım gece (s.106)
- çekinip kaçınmaktan başka bir inceliği olmıyan, eski tecrübe edilmiş oyun (s.106)
- sokakları barınılmaz hale getiren yağmurlar (s.106)
- benim meslektaşlardan hiçbirinin bulamıyacağı kelimeler (s.107)
- insanlarla kaybettiğim yakınlık (s.107)
- benim çok iyi tanıdığım alâmetler (s.107)
- benim o dakikayı avlamakta göstereceğim incelik (s.108)
- merdivenleri koşa koşa çıkan şu geç kalmış memur (s.108)

- birer parmak genişliğindeki tahta aralıklarına çatlıyan ateş(s.108)
- Kara cübbeleriyle bir acayip kuş gibi aramızdan süzülüp geçen avukatlar (s.109)
- zaten yaraşmıyan çehre (s.110)
- pek sevdiğim Adliye (s.110)
- şubat geldiği hal (s.111)
- Ankaradan gelen vekil (s.111)
- Tanıyan, tanımayan gayriihtiyari (s.112)
- türlü bilinmez afetlerin üfürüp şişirdiği yahut dal gibi kuruttuğu âzalar (s.113)
- korkunç surette patlamış gözler (s.113)
- bir tarafı yaşarken bir tarafı çürüyüp dağılmaya başlamış insanlar (s.113)
- kalabalığı etrafına toplanmış gördüğü zaman (s.114)
- gözüne kestirdiği biri (s.116)
- kapısından hoşnut olmıyan hizmetçiler (s.116)
- Ay sonunu bir türlü getiremiyen küçük memurlar arasında peyledikleri müşteriler (s.116)
- Kaldırım kenarlarında kuyruk sokumu üzerine oturduğu zaman (s.117)
- Çorapçı, sinemacı için biriktirdikleri para (s.118)
- Baba veya kocalarından aşdııkları para (s.118)
- Nasırlanmış yüreğimi arasına sızlatır gibi olan bir şey (s.118)
- Yumurcağın bana geçirttiği sıtmalar (s.118)
- orasından, burasından delinip deşilmiş, yahut kopmuş vücutlariyle, hırdavatçı eşyası gibi, kaldırımlara serildikleri zaman (s.118)
- ona verilecek para (s.119)
- vücutundan irinler akan, ayakları diz kapağından kopmuş canlı çirkefe atılan para (s.119)
- oldukça muhafazalı bir sokak köşesi, içerlek bir kapı, yahut kenara çekilmiş bir araba altında bir karaltı, büyücek bir kümbet gördüğüm zaman (s.120)
- böyle üzüldükleri ve öksürdükleri zaman (s.120)
- İsmail, Tamaşalıktaki evde hastalanıp sayıkladığı, yahut derslerine çalışırken rahatsız bir vaziyette uyuyakaldığı horladığı zaman (s.120)
- bu yüreğimi ağır ağır kemiren kurt (s.120)
- perişan olan hafızam (s.122)

- ölümlerin çoğaldığı mevsim (s.122)
- Cemaat arasında kır havası almağa çıkan hastalar (s.123)
- Memuriyetlerinin ve maaş zamlarının büyüklere sırnaşmak ve asılmakla alınacağını sanan bazı küçük memurlara benziyen adamcağızlar (s.123)
- Mezar başından ayrılmamak için kilitlenmiş çeneler (s.123)
- Bir ölünün arkasından ağır ağır yürüyen insan (s.124)
- Udlar, kemanlar, darbukalarla dövünen çalgıcılar (s.126)
- köşesindeki masasında vergi hesabı yapan gazino sahibi (s.126)
- vergi alacak devlet (s.126)
- insanın bir cenaze arkasında yürüdüğü zaman (s.126)
- dünya hırslarından en temizlendiği zaman (s.126)
- bu düşmanca hareketi yaptıran şey (s.127)
- şaşkın kafacığında önceden bir ufak aydınlık gibi uyanarak sonradan bir yangın haline gelmiş bir düşünce (s.128)
- tavana asılmış süpürge (s.128)
- sevdiğimiz insanın ateşiyle yanıp tutuşarak melek gibi olduğumuz dakikalar (s.128)
- çukurun içinden kafaları ve çıplak göğüsleri görünen adamlar (s.131)
- eski yazı devrine yetişemediğini tahmin ettikleri gençler (s.131)
- bir mezarın etrafını çeviren parmaklık (s.132)
- yanındaki üç kişiden birinin parmaklık duvarına serdiği perdesü (s.132)
- karşı tepede görünen kümbetler (s.133)
- iki de bir de kulağıma gelen ses (s.133)
- çiğnemeğe vakit bulamadığı kestane (134)
- bir kalabalık meclise giren adam (134)
- etrafıma baktığım zaman (135)
- birer birer bellediğim kaldırım taşları (135)
- bende kalan izler (135)
- muayyen günü ve mevsimi olan yerler (s.136)
- şahane denecek sadaka (s.136)
- yeni doğmuş çocuk (s.136)
- bir nikâh,düğün ve eğlence yerinde aldığım para (s.136)

benim çocukluğumun gemilerinde yüzüstü uzanmış tahtadan bir deniz kızının başını denize sarkıttığı yer (s.136)

bir halat yığının üzerine oturmuş ben (s.136)

bu sırlıslıkla yüzünde bir garip ateş yanan kız (s.137)

yarısı yenmiş çikolata (s.137)

dahil olduğum hal (s.138)

titriyerek sıktığı el (s.138)

yakından gördüğüm hal (s.138)

bahçenin bayraklarla süslü kapısına yerleştirilmiş halılar (s.138)

içeriye oluk gibi akan halk (s.138)

mahalle arkadaşlarının ikisiyle beraber yaldızlı bir karyolada yatan Mustafa (s.138)

bizim için korkulacak şey (s.139)

ehemmiyetli olan şey (s.139)

seferden dönen gemiciler (s.140)

rutubetten küften dökülecek hal (s.140)

yanımdaki duvara oyulmuş çiçeklik (s.140)

basamak basamak Halice inen damlar (s.140)

bizi görececek kimse olmadığı hal (s.140)

izah edilmez bir mahremiyet (s.140)

geceleeri lamba yanmadığı zaman (s.140)

bu fazla hırpalanmış zamanlarım (s.141)

bu kerevete karşı duyduğum şey (s.141)

onun ağır ve sakat kabuğu içine hapsedilmiş kuş (s.141)

sırtımı bir yüksekçe duvar yastığına dayıyarak uzandığım yer (s.141)

hakikat âleminin eşyasından mürekkep bir zemin üstünde uyku âleminin vücutsuz mahlûku olan rüya (s.141)

kapıdan geçen satıcılar (s.142)

bitmez tükenmez pazarlıklar (s.142)

Talatın yanında arabaya koyduğumuz zaman (s.143)

kendisinin İsmailin arabası arkasında yaptığı rezalet arasında bir benzerlik bulan bacı (s.144)

yavru mavru düşünecek surat (s.144)

Tamaşalıktan bir yerlere kaçmayı iyiden iyiye kurmağa başladığım günler
(s.145)

İlim ve fazilet âşıkları için Farisî beyitlerle karışık Gülistan hikâyelerine benzer
hikâyeler (s.146)

Şahın yanında süs gibi gezdirdiği âlimler (s.146)

Riy şehrinin varlığıyla iftihar edeceği adam (s.147)

Dizlerimin üstüne açılmış Mesnevi (s.147)

benim ne iş gördüğümü öğrendiği zaman (s.148)

park kapısında ayrıldığımız gece (s.148)

az çok şaşalamış insanlar (s.149)

bazı çevrelerin getirebileceği uğur (s.149)

sahibi tarafından yapılmış kemeçe (s.149)

mezattan bir şey alacağım zaman (s.150)

böyle anlaşılmaz huylar (s.150)

arada bir bunaldığı zaman (s.151)

ne kadar gösterilecek eşya (s.151)

benim evimde gördüğü şeyler (s.151)

onun bize geldiği günler (s.152)

kavga veya başka sebeplerle evinden uğratıldığı günler (s.152)

havayı sattığı gün (s.152)

ilk müşterimden aldığım para (s.153)

aramızda bulunduğu hal (s.158)

senin bileceğin şey (s.158)

yalnız kaldığımız vakit (s.160)

bahane kalmadığı zaman (s.160)

o kadar çalıştığı hal (s.161)

gülerek ve hakaret ederek yaptıkları haksızlıklar (s.161)

çehresi gibi zekâsının ve konuşmasının da değiştiğini gösteren misaller (s.161)

anlayışsızlık dediği hal (s.161)

dudaklarında ve gözlerinde beliren sinsi alay (s.162)

bu çocukta kendime karşı sezdiğim istihfaf (s.162)

- aynı heyecanlarla kırıştığı hal (s.162)
- her söylediğim şeye inandığın zamanlar (s.163)
- kalkık kaşlarının altında birdenbire testekerlek olmuş gözler (s.163)
- küçük kabilemle Ayasofyadan Süleymaniye'ye çıktığım gün (s.164)
- zayıf kalmış dersler (s.165)
- arkadaşlarının yardımı olmadan anlaşılmıyacak dersler (s.165)
- mektepten başka yerde de bulunmıyacak kitaplar (s.165)
- bende bıraktıkları tesir (s.165)
- eve gittiğim zaman (s.166)
- İsmailin öptüğü yer (s.166)
- bir akşam eve döndüğüm zaman (s.166)
- Elinde boğazı kesilmiş bir horozla sokaktan gelen Mesule bacı (s.166)
- o gece yalnız kaldığımız vakit (s.167)
- onun mektepte kibar çocuklarından öğrendiği haller (s.167)
- duygularıyla yaşıyan bir küçük çocuk olduğu müddet (s.168)
- bacının mektepte yaptığı rezaletler (s.169)
- sofada hala işlerini bitirmemiş olan Mesule bacı (s.169)
- etrafta kahkaha sesi işittiği zaman (s.169)
- kendini en gülünç vaziyetlere düşürmekten adeta zevk aldığı hal (s.170)
- bu anlaşılmaz çocuk (s.170)
- benim arzumu çok aşacak şiddet (s.170)
- bir çeşme yahut mezar taşına rastgeldiğimiz zaman (s.170)
- onun şuradan, buradan eline geçirdiği kitaplardan bazılarını yakaladıkları zaman (s.171)
- Kariye camisinde bulduğumuz gün (s.171)
- bunun bir şeye yarıyacağına zaten pek inanmamış adam (s.171)
- bana karşı bitip tükenmez dargınlıklar (s.173)
- Mesnevî ile yalnız kaldığımız zaman (s.173)
- Rüzgâr tekrar pencereyi takırdattığı zaman (s.173)
- ilk geldiğim zaman (s.174)
- bu kapılardan girip çıkan insanlar (s.174)
- benim İsmailin bir ilah gibi göklere çıkardığı adam (s.175)

- gömleğinin kollarını sıvıyarak bir gazocağında pişirdiği yemek (s.175)
- bundan duyduğu tiksinti (s.175)
- kımıldanmadan yanacağı yer (s.175)
- lambanın bu yüzde oynattığı gölgeler (s.176)
- anası olmadığı zaman (s.176)
- evde olduğu zaman (s.176)
- şarkı söylediği zaman (s.176)
- şarkı bittiği zaman (s.177)
- el çırpan dinleyiciler (s.177)
- İsmaile “görsen ne kimseye benzemiyen bir insan o” dedirten şeyler (s.177)
- gittikçe artan bu şarkıya kitaplarının üstünden başını kaldıran muaalim (s.179)
- kendi kendine sona erdiği zaman (s.180)
- ucuzcu serserilerin kucağında geçtiği hal (s.180)
- ondan artan para (s.180)
- çok uzun boylu kalan baba (s.180)
- boyca ondan aşağı kalmıyan oğlu (s.180)
- gündüzleri evde buldukları zaman (s.181)
- eski mahalle imamının evindeki toplantıdan, yahut Beyoğlundan dönen oğul (s.181)
- parasızlıktan adamakıllı bir mektebe verilememiş olan oğlan (s.181)
- Bu kavgaların ilk başladığı zamanlar (s.182)
- Nişanlılar geleceği zaman (s.184)
- Sokakta rastladığım dostlar (s.185)
- hayatınızda belki ilk defa kazandığınız ekmek (s.186)
- Kocalarının zulmünden kaçan kadınlar (s.187)
- babalarının istemediği bir erkekle evlenmek için evlerinden kaçan kızlar (s.187)
- mahalle imamlığı ve sarık kaldırıldığı zaman (s.187)
- Hıfzı dinlendiği sıralar (s.189)
- Kur’an okurken, en meşhur mevlûtçulara yardım ederken sesinin ve okuyuşunun tatlılığına herkesi hayran etmiş olan hâfız (s.189)
- Arasına buluştuğu uygunsuz bir kadını bir odaya kapatmayı ciddî surette düşündüğü sıralar (s.190)

ilk evlendikleri zaman (s.191)

kendi sanatının sazı demek olan çekiç (s.191)

evde bulunduğu zaman (s.191)

boyalı saksılar içinde yetiştirilmiş sarmaşıklar (s.191)

tüy gibi bir fıkara güzeli olan karısı (s.191)

eli büsbütün genişliyen ve öğleyin yiyeceğini bile evden götürerek sokaktaki masrafını hemen tütün parasına indiren işçi (s.191,192)

İlk zamanlarda balkonda top gibi birbirine atıp tutmakla eğlendikleri çocuk (s.192)

kendini açık göğüslü ipek elbisesi ile, boyunu daha ziyade uzatan iskarpinleriyle, kıvrıkcık başıyla kocasının eliyle yaptığı elbise dolabının bir büyük su damlası gibi uzamış söbü aynasında gördüğü zaman (s.192)

beraber gezmeğe çıktıkları günler (s.193)

bir mermer sarayın mermer balkonunda, her düştüğü yere yaldızlı varak kâğıtları gibi yapışan bir mehtabın altında uzun saçlı bir genç erkeğin, kollarını boynuna doluyarak kendisinebakan bir güzel kadına söylediği işitilmemiş sözler (s.193)

gözlerini kapadığı zaman (s.193)

kızıyla damadı sokağa çıktıkları zaman (s.194)

arasıra çıkan kavgalar (s.194)

bütün mahalle karanlığa gömüldüğü zaman (s.194)

onun tıpkı, bacının tasvir ettiği şekilde, sokak kapısını açtığını, uzun boylu misafiri sokağa salıvermeden onun boynuna sarılarak tekrar tekrar öptüğünü, bununla da kalmıyarak uzun uzun arkasından baktığını gördüğüm hal (s.195)

Avrupadan dönen oğul (s.196)

Süleymaniyede oturduğu müddet (s.197)

ayağının birini kaldırdığı ve incecik bir sesle “Vay, bacağıma değdi; vay, bacağıma değdi” diye öteki ayağı üzerinde birkaç kere zıpladığı zaman (s.198)

benim tarafımda olan göz (s.199)

yüzü gülmeğe başlayan karı (s.199)

iskeleden ayrılmak üzere olan çatana (s.199)

düğmeleri kopmuş pantolon (s.200)

kâğıdını aldığı akşam (s.200)

onu soyup, kafes gibi kalmış sırtına kupa çeken Mesule bacı (s.200)
hepsini sicimlerle bağlı bir ufak çanta ile iki kese kâğıdına sığdırdığı eşya
(s.201)

Bir kere daha kendini toplıyan Talat (s.201)
zayıf kalmış dersler (s.202)
baş başa vererek çalışılacak arkadaşlar (s.202)
mektepten başka yerde bulunamayacak kitaplar (s.202)
Talatın zaman zaman öteden, beriden duyduğu şeyler (s.202)
bana onu, yüzü gözü kana bulanmış olarak kucakta getirdikleri gün (s.202)
onun artık yaşamasından bile ümidi kestiğim zamanlar (s.203)
onun Anadoluda dolaştığı yerler (s.203)
valilerle, vekillerle çıkmış resim (s.203)
bir dolaba sakladığı terlikler (s.203)
karanlıkta ancak gülümsemelerini fark edebildiğim sözler (s.203)
mutfakta Mesule bacıya yardım eden Talât (s.204)
bu insanın bende bıraktığı hatıralar (s.205)
bir serseri gibi gittiğim Avrupa (s.206)
beni asıl şaşırtan şey (s.206)
kollarımı okşamağa başladığı zaman (s.206)
ışıklar yandıktan sonra meydana çıkan renkler (s.206)
Benim babamı hor gördüğüm zamanlar (s.207)

4.2.5.4. Sıfat unsuru sıfat-fiil gurubu ve başka bir sıfattan oluşan sıfat tamlaması

Kendime en yakın saydığım Kocabaş Kazasker (s.9)
Kırmızıya boyanmış teneke kutu (s.43)
Verecek bir şeyi olmadığını söyleyen bir nalbur (s.43)
kah uyuyup kah uyanmakla geçen o yolculuk (s.44)
üzerime gelen bir levazım katırından kaçma mı kaçmamak mı tereddüdünü
geçirdiğim bir dakika (s.45)
o meşhur yazımla özene bezene yazdığım birkaç satır (s.45)
Yukarıda söylediğim büyük mucize (s.46)

uzaktan uzağa zavallı büyükanneme benzettiğim bu kadın (s.47)
 tamaşalık denen bir mahale (s.49)
 buna dair açık bir emir (s.44)
 iki seneden fazla bir zaman (s.45)
 Kızıldenizin yarılması, ayın yarılması gibi mucizeler (s.45)
 Lasikleri gevşemiş bir çift eski lapçın, kiraz kokan bir kalın baston (s.46)
 bir alay aç (s.48)
 bir takım talim (s.48)
 yaptıkları ilk alışveriş (s.49)
 içine indiğiniz vakit (s.50)
 iri kertenkeleler gibi yarı çıplak (s.50)
 gündüzleri aratmıyacak kadar sıcak (s.50)
 Nur-i Nigah kalfa adında bir hastabakıcı (s.51)
 Yanımdaki yarım oda (s.51)
 ölüm kadar sade bir dava (s.51)
 sırtın ucunda sallanan akciğerlerinden bir parça(s.52)
 fistolu ipek entariler (s.53)
 değme bir büyük adama nasibolmıyan bir cenaze alayı (s.54)
 burnundan göğsüne sarkan kırmızı şalı (s.54)
 yirmi yirmi beş yaşlarında bir çocuk sandığım bu küçük bey (s.55)
 rahmetli Nur-i Nigah kalfadan kalan küçük oda (s.59)
 o yılın ilk baharında bizimle beraber yaşamaya gelen bir ufak erkek çocuk (s.60)
 bir gün evvel salya, sümük içinde dolaşan kız çocuklar (s.60)
 Acemlerin Seyyit Ahmet deresi tekkesindeki eski on Muharrem ayinlerine
 benzer bir alay (s.60)

Su ve çamurdan birbirine yapışmış kıvrıkcık saçları, kenarları kemik gibi sertleşmiş ince kulakları, sivri burnu ve çenesiyle keçi oğlaklarına benziyen şipşirin bir yüz (s.61)

Topalaltında tuttıkları bir oda (s.62)

Bu içeri doğru kıvrılıp büzülmüş kuru parmaklar (s.66)

acı ve ağrı gibi yorgunluğu da duymaz bir hal (s.68)

İzmirdeki incir hanından çıktığım o meşhur gece (s.73)

O gün için gerçek olan bu hal (s.74)

Daima saklanacak bir yer arar gibi ağır ağır duvar diplerinden yürürken hafifçe sürümeğe alıştığım sağ ayağım (s.75)

ellerini ceplerinden çıkarmadığı kadife pantolon (s.90)

keçi kuyruğu gibi sivri bir ıslak sakalla göbek taşında çene atan çıplak adam (s.99)

İsmailin pek utanmıyacağı bir ticaret (s.99)

Bu dairelerde beni çeken daha başka bir şey (s.99)

bir defasında gene böyle gülümsiyerek kendisine baktığım bir sıra (s.100)

masaların başında dimdik oturan genç çocuklar (s.100)

kavga, yahut muameleyi bitirdiği zaman (s.101)

işe yarar bir tek adam (s.102)

İstanbulda geçirdiğimi söylediğim ikinci buhran (s.106)

Işıkların yeni yanmağa başladığı, yorgun insanların somun gibi şişen yüreklerle şuraya, buraya dağıldığı bulanık saat (s.106)

dalgın veyahut esrarlı bir gülümseme ile anlayamayacağı bir şeyler (s.107)

Yıprak pantolon paçalarından sızan çamurla sokak haline gelen kalabalık koridorlar (s.108)

Benim kendimin de bilmediğim bir sır (s.111)

Hepimizin kullandığımız bir sürü tatsız, tuzsuz kelime (s.111)

arkasında havlu ve sabun kutusu taşıyan bir odacı (s.112)

üstünde ortası hafifçe açılmış kır saç (s.112)

kendimin işitebileceğim bir ses (s.113)

kazma ile ortalarından ikiye bölünmüş solucanlar gibi yerlerde kıvranıp sürünen yarım adamlar (s.113)

iki başlı buzağıyı, sakallı balığı görmeğe giren meraklı kalabalık (s.114)

Hacıyatmaz adını verdikleri bu adam (s.114)

para hatırı için sabahtan akşama kadar kafasındaki uru ıslatmağa kalkışan o insan azmanı (s.114)

memleketime döndüğüm ilk günler (s.115)

ıdığını cıcığını tanıdıkları bazı mahalleler (s.116)

pulsuz ilan muhbirinden de daha çekinilecek bir adam (s.117)

vücudu, iskambil kâğıdı gibi tam ortasından ikiye bükülmüş genç bir adam
(s.117)

akrep kuyruğu biçiminde tükürükle kıvrılmış iki ince çapkın bıyık (s.117)

pek o kadar korkulacak bir şey (s.119)

belediye ve polis uğrağı olmıyan iç mahalleler (s.119)

boş bir fiçı içinde oturan, Yunan hakîmi Diyojen'e benzeyen bir adam (s.124)

adını sanını bilmeden arkasından yürüdüğüm şu adamcağız (s.125)

gözlerini kırıştıran bu ihtiyar (s.126)

biçare ölüden kalmış bu ses (s.126)

kıymetli Acem şallarına sarılmış bir tabut (s.127)

ikinci tabutun etrafında kalan beş, on kişi (s.127)

kimsenin dikkat etmediği bu hareket (s.127)

Kırk yaşında bir ölünün babası olmasından başka bir şey bilmediğim bir ihtiyar
(s.127,128)

Karabatak gibi bir batıp bir çıkan, ne iş gördüğünü kimse bilmiyen kâh hapse
girdiği, kâh kötü kadınlarla para yediği öğrenilen bu kayınbirader (s.128)

ölümün korkusunu alan bu adam (s.128)

kaç yılda meydana çıkmış zavallı bakkal dükkânı (s.128)

benim kendimden uydurduğum bir masal (s.128)

çocukluğumdan kalma bir hatıram (s.129)

çırak çıkarılmış bir Çerkez kalfa (s.129)

hiçbir şeyin önüne geçemeyeceği bir dağılma (s.130)

ömründe yediği tek hak (s.132)

iyi anlaşılamiyan bir şeyler (s.133)

mezarın tamamlandığını gösteren bir âlamet (s.133)

o kadar sevimli, birbirlerine yakınlıklarını o kadar şiddetle hissettiren bir şey
(s.138)

benim eski Nur-i İrfan müdürlerine benzeyen bir iki dolandırıcı (s.138)

el açmaktan çekinmiyen bir adam (s.142)

Mesule bacıda şimdi şimdi farketmeğe başladığım bir yenilik(s.143)

Sokağa atmış bir zalim (s.143)

başı bir kaza neticesi yanarak yüzü, gözü korkunç surette birbirine karışmış bir adam (s.144)

Aramızın en açık olduğu bir dakika (s.145)

o zaman benimle konuşan tek adam (s.145)

ne pek kısa, ne de pek uzun denemeyecek bir zaman (s.146)

çocukken gönlümden geçirdiğim bir kıza udla yaptığım zavallı tecrübe (s.147)

Tamaşalık gibi burada da âdeta ummanın ortasında kaybolmuş birer harap tekne (s.148)

güç anlaşılır çetrefil dil (s.148)

zehir gibi yüreğe işliyen bir ses (s.150)

kelepir avlamağa gelmiş iki şişman adam (s.150)

zümrüt ve yakut yüzüklerle süslenmiş kıllı küt parmak (s.150)

kıyafetinden ürkmeyeceğim bir kimse (s.150)

Talatın ömründe hayal edemeyeceği bir saltanat (s.151)

boşboşuna duran bir para (s.152)

korka korka yaptığım bu teklif (s.152)

büyükanneme benziyen ihtiyar kadın (s.153)

kime karşı olduğunu bilmediğim birikmiş bir hınç (s.153)

bende hiç görmediği bir sertlik (s.156)

ses veren loş kubbeler (s.160)

yana eğdiği ince boynu (s.160)

İsmail ile doğrudan doğruya konuşacağım her şey (s.161)

Mutlaka değiştirilmesi lâzım gelen bir kötü huy (s.161)

bu bir küçük çocuğa yakışmıyacak heyecanlarla değişip karışan küçük çehre (s.162)

iyiden iyi hırpalanmış bir tavır (s.163)

ne kimseye benzemiyen bir insan (s.163)

her iki halinde de hoşuma gitmiyen bir ses (s.163)

kendim için en akla gelmiyecek gülünç yalan (s.166)

kendisinde şimdiye kadar görmediğim oynak ve şakacı tavır (s.167)

Mesule bacının bir defa İzmirde bir Arap dilenciden yediği korkunç bir dayak (s.170)

- hocalar için düşündüğü bazı şeyler (s.171)
- hiç beklemediğimiz bir an (s.171)
- elimizde ateş alan bu havai fişekler (s.171)
- bana adeta korku veren bir yeni İsmail (s.171)
- imtihana girecek bir çocuk gibi tekrar tekrar okuduğum bir yer (s.172)
- yeni bir yangın veya viraneden çıkmışa benziyen birkaç virane (s.174)
- bizim bitişiğimizde oturan bir ihtiyar kadın (s.175)
- kendini uykuya teslim eden her çocuk (s.176)
- bu sesle şarkı söyleyen bir kadın (s.176)
- çocuklarını evlendirip nihayet kendine sıra geldiğini ve ırz ehli bir kadın aradığını söyleyen ihtiyar kurt (s.179)
- gümrük hamallarının bile burun kıvrıdığı bir aylık (s.181)
- yanlarındaki köşebaşını tutan yayvan konak (s.183)
- uzun beyaz sakalı ve seksene yaklaşmış olmasına rağmen hala dik duran vücudu ile gerçekten utanılmıyacak bir baba (s.183)
- göğüs kabartacak bir baba (s.183)
- vaktiyle Hünkar yaveri iken Abdulhamidin hediye ettiği söylenen bir elma kürk (s.184)
- dünyaya küsmüş bir adam (s.184)
- hudutlardan kuş uçmadığı bir zaman (s.185)
- elime geçen pek az para (s.186)
- düşükten sonra kalkınmış bir adam (s.186)
- efendilerinden kaçan Arap halayıklar (s.187)
- imamın eski mahallesinde uzun zaman oturmuş bir saf adam (s.188)
- iş yapamadığından şikâyet eden bu adam (s.188)
- imamın pek de fazla bir şey ümitmeden rastgele attığı bir olta (s.188)
- ihtiyarlıyan eski usta (s.189)
- atlarının boynuna renkli basmalar sarılmış eski talika arabalar (s.190)
- başına bir yemeni, arkasına bir siyah entari ile kendini ihtiyar kılığına sokan bu kaynana (s.191)
- gecenin geç saatlerinde yanmağa başladığını söylediğim mavi ışık (s.192)
- zarif hareketler ve güzel sözler cihetinden olan ufak tefek eksiklikler (s.192)

bir büyük mavi yıldız gibi parlamaya başlıyan bu ışık (s.194)

ne olduğu anlaşılamamış bir yara (s.196)

o her bir dört lisan konuşan asil erkekler (s.197)

Birkaç gün sonra bir otomobille anasını hastahaneye götürmeğe gelen bu oğul (s.198)

Benim Sinoptaki arzuhalci dükkanımı uzaktan uzağa hatırlatan bu dükkan (s.201)

ilk gördüğüm gün bana ince kan serpintileri gibi görünmüş olan kızıl benecikler (s.204)

babalar, amcalar ve hattâ ahbabların serveti, mevki ve şöhretiyle övünülen bir cemiyet (s.205)

ondan da daha fazla şaştığım bir şey (s.206)

4.2.5.5. Sıfat unsuru “+lık” eki almış bir başka sıfat tamlaması olan sıfat tamlaması

elli altınlık, yüz altınlık insan (s.10)

üç beş kuruşluk bir iş (s.34)

bunca yıllık müdür (s.104)

bir takım aşağılık düşünce (s.129)

üçer beşer kişilik ayak divanları (s.131)

4.2.5.6. Sıfat unsuru “+lı” eki almış bir başka sıfat tamlaması olan sıfat tamlaması

bizim zavallı konak (s.14)

tahta azalı malüller (s.15)

Tavanlardan kopup sarkan muşamba parçaları üstündeki boyalı ve yaldızlı resim artıkları (s.15)

Seyrek sakallı, kısa boylu bir efendi (s.16)

sarı saçlı, al yanaklı, yusuvarlak bir kız (s.18)

şaşalamış bir sakallı binbaşı (s.45)

o salıntılı yürüyüş (s.48)

- Heykel yapılı, tunç renkli, uzun aksakallı, beyaz bornozlu bir ama Arap (s.56)
- bizim zavallı Mesule kalfa (s.57)
- namus kadar köklü anane (s.70)
- aynı sinirli tavır (s.73)
- temiz kıyafetli bir genç adam (s.83)
- bir çift topuklu iskarpin (s.91)
- o kadar becerikli bir insan (s.103)
- bu göğse gitmeğe hazırlanan tereddütlü el hareketleri (s.107)
- kibar kıyafetli bir iri adam ve kürk mantolu bir ihtiyar kadın (s.109)
- güzel sesli musikişinaslar (s.115)
- bu elli, ayaklı mikrop (s.117)
- nur yüzlü bir kızcağız (s.125)
- ucuz akşam pazarı zerzevatçılarından hakaret görmüş olan o fakir kıyafetli adam (s.126)
- gecede kaç lire alan bu pullu entarili kız (s.126)
- beyaz önlüklü garson (s.126)
- eski yazıyı unutmamış belli başlı adamlar (s.131)
- küçük yüzlü, kara sakallı bir zat (s.133)
- öteden, beriden elime düşmüş birkaç keçe (s.140)
- kamaştırıcı bir aydınlığa bakar gibi kıstığı kırmızı benekli gözler (s.145)
- ilm ü fazilet âşıklısı şah (s.146)
- bu kuş beyinli Arap (s.156)
- Bir çocuk için azgın atların kuyruğunu çekmek, koşan tramvaylara sıçramaktan çok daha tehlikeli oyunlar (s.171)
- sofradaki kirli tabaklar (s.175)
- karşiki aşçıdan gelen kırmızı yağlı yemekler (s.177)
- sırma işlemeli elbise (s.177)
- yatağın başucundaki çilli ayna (s.177)
- Muallimin oturduğu uzun yüzlü ev (s.180)
- zaten alçak olup sokağın yükselmesiyle biraz daha toprağa gömülmüş olan tokmaklı kapı (s.180)
- bütün sıkıntılı zamanlar (s.183)

tutam tutam sarkan kır saçlarının üstünde çarpılmış bir yağlı kasket (s.188)
 akşam üstleri ve geceleri adam almıyan içkili gazinolar (s.188)
 renk renk ipekli elbise (s.192)
 bir fistolu önlük (s.192)
 karşımızdaki asmalı ev (s.194)
 gece gelen uzun boylu misafir (s.195)
 bu laf anlamaz köylü kadın (s.196)
 bu köylü kadın (s.197)
 muşambalı bir genç kadın (s.203)

4.2.5.7. Belirtme sıfatının niteleme sıfatıyla kurulan sıfat tamlamasının sıfat unsuru olarak kullanılması

bu mübarek adam (s.9)
 o büyük adam (s.9)
 bu mesut devre (s.9)
 bir başka gün (s.12)
 bu ikinci nevi aşık (s.12)
 bir pembe konak (s.18)
 iki ufak misafir çocuğu (s.21)
 bir odun parçası (s.25)
 bu şair arkadaş (s.26)
 birtakım acayip adamlar (s.31)
 bir ihtiyar dülger (s.31)
 bir ahretlik kız(s.32)
 her çeşit insan (s.34)
 bir iradesiz adam (s.35)
 bir müstakil oda (s.37)
 bir beyaz gömlek (s.37)
 iki lastik yaka (s.37)
 bazı açık ders (s.38)
 bir kırık trampet (s.38)
 bir acayip ot (s.41)

Bazı haşarı çocuklar (s.41)
bir kısım muallim (s.42)
bazı büyük istasyonlar (s.44)
bir ot minder(s.46)
bir ihtiyar hanım (s.48)
iki çil kuruş (s.48)
İlk resmi sadaka (s.48)
bir acayip sıkıntı (s.49)
bir parça süt (s.51)
birkaç erkek Arap (s.52)
bir ihtiyar Arap (s.53)
bir kırmızı şal (s.53)
bir Arap komşu (s.54)
bir acayip vefa (s.56)
bir ağır ahenk (s.57)
ne rezalet şey (s.58)
bu guzal oğlan (s.63)
bir Giritli baladur (s.68)
bir eski Aziziye fes (s.74)
bu çekingen sükût (s.75)
bir takım sebepler (s.76)
bir kırık ütü (s.77)
bu zavallı adam (s.80)
bir araba lâkırdı (s.84)
bu yılan gözlü oğlan (s.84)
o büyük göç (s.85)
bir yeni yeldirme (s.77)
bu ufak ayaklar (s.85)
bir güzel ziyafet (s.90)
bir eski hanımefendi (s.92)
bir hoş sada (s.93)
bir küçük defter (s.94)

o arka oda (s.94)
 bu ufak çocuk (s.94)
 bir ağır ıkıntı (s.95)
 bir parça yardım (s.98)
 bu sakat parmaklar (s.98)
 birkaç serinletici lakırdı (s.98)
 bir parça para (s.98)
 bir yığın evrak (s.100)
 bir başka kapı (s.100)
 bir dul kadın (s.101)
 ne tatlı şey (s.101)
 bir tek adam (s.102)
 bir alay çocuk (s.103)
 Bu çekingen bakışlar (s.107)
 birkaç fakir adam (s.109)
 bir adi şahit (s.110)
 hangi büyük sanatkâr (s.111)
 bir acayip sarsıntı (s.111)
 iki iri odacı (s.111)
 bir neşeli gülümseme (s.113)
 bir abani kundak (s.114)
 bir neşeli vaka (s.114)
 bu yarım adam (s.114)
 bir biçare acemi (s.115)
 bir büyük fark (s.116)
 o tek göz (s.117)
 iki mavi gözbebeği (s.117)
 ne dizginsiz cüretler (s.121)
 bu ilahî dakika (s.123)
 bir eski emektar (s.124)
 bir fakir eskici (s.125)
 bu fakir adam (s.125)

- bir acayip emniyet (s.126)
 bu nevi aileler (s.127)
 bu avcı elbiseli adam (s.128)
 bu meleklikle sebat (s.129)
 bir mükellef mızıkca (s.129)
 bir büyük zat (s.132)
 bir fevkalâde hal (s.137)
 bir büyük zaaf (s.137)
 bir kâğıt lira (s.138)
 bir umumi bahçe (s.138)
 bir büyük kerevet (s.140)
 bir cılız asma (s.140)
 bu yol yol çizgiler (s.141)
 bir yüksek istiğna (s.142)
 bir ağır sessizlik (s.143)
 bir başka damga (s.147)
 bu çocukça hayal (s.147)
 bir tunç tavan (s.150)
 bir başka cami (s.159)
 bir acayip darbimesel (s.161)
 bu bilgiç eda (s.162)
 bu dar zaman (s.163)
 bir gizli duygu (s.165)
 birkaç yaş daha büyük (s.170)
 bir parça iş (s.172)
 başka çeşit pencere (s.174)
 bir eski suluboya (s.174)
 bir karanlık kabartma (s.174)
 bu küçük kız (s.176)
 yarı çıplak göğüs (s.178)
 bir sarı badana (s.180)
 bir tek çare (s.182)

bazı kibar meclisler (s.183)
 bir kömür deposu (s.186)
 Bu tombul imam (s.187)
 bir emsalsiz adam (s.187)
 bir fakir kömürcü (s.187)
 bu ilk sermaye (s.188)
 bir mavi ışık (s.190)
 bir küçük tezgâh (s.191)
 bir tahta karyola (s.191)
 bu genç kadın (s.192)
 bu küçük mavi ışık (s.193)
 bir başka cümle (s.193)
 o asil baba (s.197)
 bu genç adam (s.198)
 o asil ana (s.197)
 birkaç okka ekmek (s.198)
 bir küçük dükkan (s.201)
 bu genç kadın (s.206)

4.2.5.8. Niteleme sıfatının belirtme sıfatıyla kurulan sıfat tamlamasında sıfat unsuru olarak kullanılması

pembe bir renk (s.11)
 tatlı bir ıslaklık (s.11)
 böyle bir delikanlı (s.12)
 ehemmiyetli bir insan (s.14)
 epeyce bir zaman (s.14)
 Bünyedeki bozukluğun tamirle düzeleceğine inana bol paralı ve iyi niyet sahibi
 bir adamcağız (s.15)
 kesili, biçili bir zaman (s.16)
 böyle bir şey (s.17)
 tatlı bir ses (s.18)
 yetişmiş bir erkek (s.19)

- başka bir tehlike (s.19)
- büyücek bir et (s.19)
- öyle kudurtucu bir mehtap (s.21)
- heyecandan kısılan bir ses (s.21)
- yeni bir yürüyüş (s.21)
- melun bir tesadüf (s.22)
- baştan kara giden bozuk bir devlet (s.24)
- sıkı bir ahbablık (s.24)
- zemin ve zamana münasip bir şiir (s.26)
- Evkaf Nezaretinin birinci sınıf insanları arasına girmeden daha tabî bir şey
(s.28)
- Paşanın beni gene göklere çıkardığı bir gün (s.29)
- Uzun bir name (s.29)
- büyük bir zarar (s.29)
- Parlak bir haziran mehtabı (s.30)
- yüreğimde tatlı bir ezinti (s.30)
- görüp göreceğim tek aşk (s.30)
- dedikleri gibi, kafası ezilecek bir hafiye (s.30)
- sakallı Talat diye bir çocuk (s.31)
- Eyüp peygamber kadar fıkara bir adamdı (s.31)
- Yirmi beşini geçmeden ötesinden, berisinden ağarmaya başlayan bu sakal (s.32)
- doğrudan doğruya bizim için uğraştığı bazı zamanlar (s.32)
- yolgeçen hanı gibi bir yer (s.34)
- heybetli bir tasdik (s.35)
- gönlüme göre bir iş (s.36)
- kekeme bir efendi (s.37)
- münasip bir şey (s.38)
- yağlıboya bir kubbe (s.39)
- antika bir yazıhane (s.39)
- ağır mesuliyetli bir iş (s.41)
- kabarmış bir hal (s.41)
- garip bir vehm (s.42)

- güzel bir yazı (s.42)
- Sizin için bir eğlence (s.42)
- uzun bir müddet (s.43)
- şerefli bir isim (s.43)
- neşe kaçırarak bir şey (s.44)
- başka bir zevk (s.44)
- gecemiz gündüzümüze karışmış bir hal (s.44)
- ağır bir kaza (s.45)
- büyük bir şehir (s.46)
- barınılmaz bir hal (s.46)
- yeni bir yolculuk (s.46)
- hazin bir tesadüf (s.46)
- düşünülecek bir taraf (s.47)
- gönlümce bir yer (s.49)
- ehemmiyetli bir insan (s.14)
- üç beş kuruluşluk bir iş (s.34)
- korkunç bir şekil (s.51)
- zümrüt yeşili bir cübbe (s.53)
- anlatılması güç bir başkalık (s.55)
- şirin bir gülümseme (s.55)
- nasıl bir büyü (s.56)
- bu Şeyh Abdudan daha ihtişamlı bir örnek(s.56)
- dönen bir makine kayışına kendini kaptırmak gibi bir şey (s.57)
- acayip bir horon (s.61)
- yeldirmeli bir kız (s.62)
- kibar bir mahalle (s.63)
- garazsız, ivazsız bir teklif (s.63)
- böyle bir şey (s.63)
- sızıntı halinde bir gurur (s.66)
- kanunu ve polis kuvvetine dayanan vergi tahsildarından daha kuvvetli bir insan
(s.72)
- yoluna gidecek gibi bir hareket (s.74)

masum bir utanma (s.74)
 yorgun bir redingot (s.74)
 yaz, kış koynumu ve göğsümü kapıyan bir atkı (s.75)
 hafif bir sakal (s.75)
 yeni bir namzet (s.76)
 sahici bir küçük bey (s.77)
 cenaze çıkmış gibi bir hal (s.78)
 nafile bir yorgunluk (s.79)
 hiç beklemediğin bir taraf (s.79)
 akla gelmiyecek bir şey (s.79)
 tertemiz bir ev (s.80)
 içli bir çocuk (s.80)
 Mevlâna diye meczup bir derviş (s.82)
 korkunç bir hikâye (s.83)
 kirli bir sargı (s.83)
 çekingen bir ses (s.84)
 zihinde büyütülecek kadar korkunç bir şey (s.85)
 yaşlı bir adamcık (s.85)
 acı bir sevinç (s.86)
 uzunca bir mola (s.90)
 rahat bir nefes (s.91)
 yanında yetişmiş bir asma (s.91)

Omuzunda sopaya takılmış iki gaz tenekesi su ile yanımızdan geçen iri boy bir bekçi (s.91)

Böyle bir fikir (s.92)
 bizim eki konağı hatırlatan bir yer (s.92)
 üç beş dakikayı geçmiyecek zararsız bir oyun (s.92,93)
 dışarıdan gelmiş tekaüt memuru gibi bir şey (s.93)
 Han odalarından daha ucuz bir ev (s.93)
 çok daha fazlasını verecek bir adam (s.93)
 çılgın bir mirasyedi (s.93)
 rastgele bir serseri (s.94)

- öylesine bir adamcağız (s.95)
- büyücek bir para (s.95)
- hiç aklıma gelmiyecek bir yer (s.97)
- epeyce bir para (s.97)
- derin bir tiksinti (s.97)
- göbek taşında yatan bir adamcağız (s.98)
- hafif bir baygınlık (s.98)
- karşılarında gördükleri ilk çehre (s.98)
- acayip bir yakınlık (s.98)
- şöyle hafif bir iş (s.98)
- müphem bir işaret (s.101)
- kötürüm gibi bir şey (s.101)
- derin bir hüznün (s.101)
- benim gibi bir adam (s.102)
- aksi bir tesadüf (s.102)
- böyle bir fikir (s.104)
- bunaltıcı bir gam (s.104)
- tatlı bir sıcaklık (s.107)
- zaruri bir ihtiyaç (s.107)
- büyük bir para (s.107)
- onun o dakikalardaki kendi bedbahtlığının derecesine bağlı bir mesele (s.107,108)
- açık bir mâna (s.108)
- tuhaf bir vaka (s.109)
- garip bir sezinti (s.109)
- ördek gagası biçiminde biraz çarpık bir burun (s.110)
- yalancı şahide benzer bir şey (s.110)
- kibar bir adam (s.112)
- davul gibi bir arka (s.112)
- birdirbir oynamaya hazırlanır gibi bir vaziyet (s.112)
- iyi bir şey (s.117)
- böyle bir küçük damar (s.118)

hatırlı ikinci sokaklar (s.119)
 şüpheli bir koku (s.120)
 korkunç bir suret (s.121)
 nasıl bir İstanbul (s.121)
 böyle bir gün (s.121)
 son bir kısmı (s.122)
 zavallı bir dost (s.122)
 ruhani bir zevk (s.123)
 tehlikeli bir rakip (s.123)
 titrek bir el (s.124)
 çekingen bir hürmet (s.124)
 büyücek bir para (s.124)
 boğazı beyaz tülbentle bağlı bir ihtiyar ihtiyar (s.127)
 garip bir canlılık (s.127)
 şöyle bir hikâye (s.127)
 baba hatırı diye bir şey (s.128)
 beş on dakikalık böyle bir mola (s.130)
 tamamlanacak bir eksik (s.130)
 ürpermeye benzer bir hararet (s.131)
 babacan bir sâflık (s.132)
 başka bir şeyler (s.133)
 garip bir kuruntu (134)
 karaya çekilmiş bir sandal (135)
 bahçenin etrafındaki viran perdenin kenarında bir yer (s.138)
 aşktan başka bir şey (s.141)
 birbirinden ayrı iki âlem (s.141)
 kalın bir Mesnevi şerhi (s.142)
 korkunç bir suret (s.143)
 Riy isminde bir kasaba (s.146)
 atnalı gibi bir düğme (s.146)
 şair bir adam (s.146)
 garip bir ateş (s.146)

- nasıl bir çalışma (s.146)
 böyle bir gece (s.147)
 böyle bir şey (s.147)
 nafile bir yorgunluk (s.148)
 antika bir kemeçe (s.149)
 utanıyor gibi bir manzara (s.149)
 son bir tecrübe (s.150)
 bohça ile savanı saklamak ister gibi bir hareket (s.151)
 fevkalâde bir şenlik (s.151)
 şu çekmece (s.152)
 garip bir suret (s.153)
 zâlim bir sevinç (s.153)
 tatlı bir şey (s.155)
 bayılacak gibi bir hal (s.156)
 fevkalâde şık bir kıyafet (s.158)
 güzel bir şey (s.159)
 tuhaf bir sinirlilik (s.159)
 tesadüf gibi bir şey (s.160)
 ayrı bir ses (s.160)
 başka bir söz (s.163)
 hafif bir ıslık (s.163)
 geçen sene bir gün (s.164)
 hoş bir hayal (s.164)
 apaçık bir yalan (s.165)
 nasıl bir müsabaka (s.166)
 küçük bir erkek (s.167)
 yapılacak bir şey (s.168)
 garip bir hile (s.169)
 garip bir hasiyet (s.169)
 korkunç bir çehre (s.170)
 güzel bir yer (s.172)
 hafif bir rüzgâr (s.173)

- şuracıkta bir yer (s.173)
- başka bir iddia (s.174)
- bu iki sıra ev (s.174)
- şöyle bir hadise (s.174)
- sesten ibaret bir kadın (s.176)
- kısa bir zaman (s.178)
- garip bir durgunluk (s.181)
- utanılacak bir adam (s.185)
- biraz ilerideki Şeyhislâm kapısının küçüğü gibi bir yer (s.187)
- Allah tarafından sabır ve sadakati denenen Eyüp peygamber gibi bir adam (s.187)
- koskoca bir erkek (s.188)
- çevik bir hareket (s.189)
- tornacı, tesviyeci gibi bir şey (s.190)
- mükellef bir hanımefendi (s.191)
- geniş bir şekil (s.191)
- insanla maymun arası bir mahlûk (s.195)
- ağır bir baygınlık (s.195)
- bu kadar yüksek bir kız (s.196)
- hâlâ çarşafını bile sırtından atamamış yeşil pazen entarili bir köylü (s.196)
- böyle bir oda (s.197)
- moda gazetesi resimleri gibi bir insan (s.198)
- garip bir tesadüf (s.198)
- sert bir işaret (s.199)
- on dört on beş yaşlarında ufak bir kız (s.199)
- hafif bir duman (s.200)
- öyle bir zaman (s.200)
- inanılmıyacak bir kolaylık (s.201)
- az bir para (s.201)
- mektep idaresinin üstüne titrediği görülmemiş bir talebe (s.202)
- değişik bir ses (s.204)
- ne namussuz bir gaddar (s.205)

sert bir itham (s.205)

bildiklerimizden ne kadar başka bir şey (s.207)

4.2.6. Sıfat unsuru ikileme olan sıfat tamlamaları

sekiz on sene (s.10)

bir iki sene (s.25)

İki üç saat (s.42)

bir iki lira para (s.43)

sürü sürü Gülfidan bacılar (s.50)

bir iki lira para (s.43)

sürü sürü Gülfidan bacılar (s.50)

kol kola âmâlar (s.61)

bir, iki gece (s.64)

sıra sıra masalar (s.68)

belli başlı adamlar (s.79)

bir iki ay (s.93)

ufak tefek eşya (s.93)

beş on para (s.98)

tomar tomar evrak (s.102)

Türlü türlü alacak verecek davaları (s.109)

iki, üç tane (s.120)

minimini torunlar (s.123)

üçer beşer kuruş (s.123)

kol kol askerler (s.129)

iri iri yaş (134)

uçsuz, bucaksız İstanbul (134)

ufak tefek rüşvetler (s.157)

bir, iki hoca (s.158)

renk renk şişe (s.181)

üçer beşer lira (s.188)

çeşit çeşit dert (s.200)

pırıl pırıl diş (s.203)

Tablo 4.2.

Sıfat Tamlamalarının Dağılımı

YAPISI	SAYISI	ORANI
1. Sıfat Unsuru Tek Kelime Olan Sıfat Tamlamaları	998	% 41.05
2. Birden Fazla Sıfatla Kurulan Sıfat Tamlamaları	146	% 6.00
3. Sıfat Unsuru İyelik, Uzaklaşma Hali ve Aitlik Ekini Almış Kelime veya Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	138	% 5.70
4. Sıfat Unsuru Zarfla Derecelendirilmiş Olan ya da Gibi Edatıyla Kurulan Sıfat Tamlamaları	51	% 2.10
5. Unsurlarından En Az Biri Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	1069	% 44.00
6. Sıfat Unsuru İkileme Olan Sıfat Tamlamaları	28	% 1.15
TOPLAM	2430	%100.00

Çalışmada en çok rastlanılan kelime grubu sıfat tamlamaları oldu. Bunlar arasında da Unsurlarından En Az Biri Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları 1069 âdetle en fazla bulunan tamlama oldu. Çalışmada toplam 2430 sıfat tamlaması tespit edildi.

4.3. Sıfat-Fiil Grubu

Sıfat-fiiller, fiil kök veya gövdelerine getirilen -an, -r/-ar, -mış, -dık, -acak, -maz, -ası, ekleriyle yapılan ve cümle içinde çoğunlukla sıfat görevinde kullanılan fiilimsilerdir.

“Fiilimsiler sayı ve şahsa bağlı fiil çekimine girmeyen fakat aldığı eklerle fiilin zamana bağlı olarak taşıdığı kavramı sıfatlaştırdığından kendisinde sıfat ve fiil niteliklerini birleştiren fiil şeklidir” (Korkmaz, 2003, s.132).

“Fiillerden yapırlar ancak fiiller gibi fiil çekimine girmezler. Cümlede bir sıfatın kullanılabilceği her yerde kullanılabilirler. Önüne gelerek niteledikleri ismin düşmesi sonucunda geçici hareket isimleri yaparlar. İsim gibi kullanılırlar, isim çekim ekleri ve ismin hâl eklerini alabilirler” (Bayraktar, 2004, s.46).

Sıfat-fiil grubu, bir sıfat-fiille ona bağı kelime veya kelimelerin oluşturduğu kelime grubudur. Grupta sıfat-fiil sonda bulunurken ona bağı unsurlar önce yer alır. Sıfat-fiil grubu, cümlede çoğunlukla sıfat görevindedir.

Ergin (1993), sıfat-fiil grubunu “Partisip grubu” başlığı altında ele alarak “Partisip grubu bir partisiple ona bağı unsurlardan meydana gelen kelime grubudur.” şeklinde tanımlar ve “Partisip bir fiil şekli olduğuna göre ona bağı unsurlar da fiilin gerektirdiği unsurlardır. Böylece partisip grubu fiili partisip olan bir fiil grubu demektir.”(s.374) açıklamasını yapar.

Karahan(1999), sıfat-fiil grubunu “Bir sıfat fiil ile bu sıfat fiile bağı unsur veya unsurlardan kurulan kelime grubudur” (s.21-23) şeklinde tanımladıktan sonra dört madde hâlinde özelliklerini verir: “a) Grubun ana unsuru sıfat fiildir, sonda bulunur. b) Sıfat fiil grubu, cümle ve kelime grubu içinde, isim ve sıfat görevi yapar. c) ‘vatansever, çöpçatan, cankurtaran’ gibi bazı birleşik kelimeler, sıfat fiil grubu kuruluşundadır. d) Grubun vurgusu sıfat fiilden önceki unsur üzerindedir.”

“Sıfat-fiiller grupta yüklem görevi yapar. sıfat-fiilin anlamı bir veya birden fazla unsurla belirtilir. Bu unsurlar cümlede olduğu gibi özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf olarak isimlendirilir”(Doğan, 2000, s.117).

4.3.1. “-an” ekiyle yapılan Sıfat-fiil grubu

babasının eteği dibinde namaz kılan (s.10)

zerzevatı çiçeğe benzeten (s.12)

ayağına üşenmeyenler (s.14)

barınılmaz hale gelen (s.14)

etraftan gelip geçenler (s.18)

ilk zamanlarda dehşetle başka odalara kaçışanları (s.21)

- ev halkından bana adeta yalvaranlar (s.23)
- Ben yaşta olanlar (s.30)
- muhtakkak olan (s.30)
- inkılaptan sonra yapılan (s.31)
- Evkafta sakallı olmayan (s.31)
- Her başı sıkılan (s.32)
- Tasfiye encümeninde bulunan (s.33)
- Şehadetnamesi olmayanlar (s.33)
- mahkemede, vergi dairesinde bazı çapraşık işi olanlar (s.36)
- bir istişareyi yumurta, bal, tavuk gibi hediyelerle ödiyenler (s.36)
- bana hasta okuyup okumadığımı soranlar (s.36)
- ağlayıp inliyenler, kavga edenler, ölmeğe kalkanlar (s.47)
- her biri beş altı fil cesametinde olan (s.50)
- biçareleri buraya toplayan (s.50)
- bu çırpınanları (s.52)
- bir iki pılı pırtı ve üç beş kab kacaktan ibaret olan (s.52)
- buna da imrenenleri, tavadan kalkan yağlı dumanı kedi gibi karşıdan koklıyarak ve kırmızı dilleriyle yalıyarak: “Gule gule ye komşu... Afiyet şeker olsun!” diye dua edenler (s.52)
- şehir dışında kesilen (s.52)
- şalvarının deliklerinden parça parça etleri görünen (s.53)
- tilkilik çarşısını heyecana düşüren (s.53)
- saçarlı dimdik olarak bağırınlar; avaz avaz salat ü selam okuyanlar; birbirini ezerek, sandalye ve masaları devirerek kaçısanalar! (s.54)
- onun elbiseleriyle giyinip kuşanan ve o keyifle teravihten sonra meydan kahvesinde bir çay içmeğe inen (s.54)
- hasta olan (s.55)
- bu biçareye, bu kadar düşkünlük, bu kadar düşkünlük içinde, bu bir eski saray kızı nazlılık ve kıvraklığını veren (s.56)
- Dayağı yiyen (s.57)
- o kadarına da takati olmıyan (s.57)
- kendi sınırlarınagirenler (s.58)

- bu civarda dilenmeğe cesaret edenler (s.58)
- o gün Tamaşalığın orta meydanında dananın etrafında oynananlardı (s.60)
- şimdiki dans havalarına benziyen (s.60)
- dananın etrafında iç içe birkaç daire teşkil eden (s.60)
- beni isteyenler (s.64)
- kendi rızasıyla giden (s.65)
- yani cedbecet dilenci olanları (s.66)
- Beni Tamaşalığa atan (s.67)
- Tamaşalıkta erkenden sokağa çıkıp gece ile beraber evime döndüğümü görenler (s.67)
- bağrışıp ağlaşanlar (s.67)
- iş istemek için yalvardığım zaman aldırmyıyanlar, hatta tersliyenler (s.67)
- Ayak işlerimi görenler (s.68)
- “Baba uyuma” diye bağırınlar (s.69)
- Asıl ayıp olan (s.71)
- yazılı vergisi olanlar (s.71)
- sadaka vermiyen (s.71)
- Kanunla kesilmiş vergi borçlarından kaçanlar (s.71)
- bilenle bilmiyen (s.72)
- ummadığım dakikada bu ummyıyacağım kadar büyük sadakayı getiren (s.74)
- Devamlı müşterilerim arasında bana, gazetecisine alışır gibi alışınlar, duvar kenarlarında gölgemi görmediği zaman rahatsızlık duyanlar (s.75)
- bir arıyan (s.83)
- Bu cihetleri soran (s.83)
- Ona en çok musallat olanlar (s.83)
- Belli başlı adamlardan benden para istemeye gelenler (s.84)
- Toprağın altında gerçekten hiçbir şey yokmuş gibi acayip bir kof ses çıkaran(s.85)
- kaldırımlardan yürüyenler (s.93)
- hiçbir büyüklük karşısında ürküp eziliyor görünmiyen (s.94)
- Halice bakan (s.94)
- muhakkak olan (s.95)

Bütün işi olanlar (s.99)

odalardan bağıarak yahut ağıyarak çıkanlar (s.99)

aldığı bir vaitten başlarını havaya kaldırıp sırtarak çıkanlar (s.99)

ona koşarak saldıranlar, elleri ve kollariyle yalvaranlar, önünde iki büklüm olanlar (s.100)

hakaret eden (s.106)

kömür sobası, yahut sadece insan nefesiyle ısınanları (s.106)

Ellerinde puldan, mühürden yüzleri görünmez hale gelmiş kâğıtlarla kalem odalarına dalıp çıkanlar, kapılarda bekleyenler, kendi kendilerine konuşarak dolaşanlar, duvar diplerine, merdiven basamaklarına çömelip birbirleriyle dertleşenler... (s.107)

Onu sokaktan, hattâ belki de otomobille daha uzaklardan kovalıyanlarla yüzünü görmek için kalem odalarından fırlıyanlar, yukarı kattan inenler (s.111)

Vekili görmek isteyenler (s.112)

Kendine bakanlar (s.112)

merhametten ziyade bir seyir hakkı olarak gönlünden kopanı (s.114)

İstanbul sokaklarında evliya diye başlarında mum yananlar (s.114)

goygoycular gibi şirket, iskatçılar gibi topluluk halinde çalışanlar (s.115)

pek iğrenç bir sakatlığı olanlar (s.115)

türlü acayip kılığa girenler (s.115)

buna, ihtiyacın gerçekliğini gösterecek sahte vesikalıklar bağıyanlar (s.116)

Dilencilikle beraber yardımcı bir zenaat yapanlar (s.116)

en edepsiz simsarları atlatanlar (s.116)

ne açığız hizmetçi idarecileriyle baş koşanlar (s.116)

ürkek ve mazlum olanlardan ve şakaya gelmez bir baba veya kocası bulunanlar (s.117)

Pulsuz ilan hafiyesi dilenci gibi ve bu Hacı gibi cemiyetin daha yüksek tabakalarına bırakılmak lazım gelen kibar işlere burnunu sokanlar (s.118)

görünür bir sakatlığı olanlar (s.118)

silahla öldüren (s.121)

sağ kalanlar (s.121)

en zekiler, en kuvvetli ve gözü pek olanlar (s.121)

Yıldızı parlak olan (s.122)

- Iskatçıya dayak atanlar (s.123)
- bir zavallı ölünün kemikleriyle geçinenler (s.125)
- bir ölünün yadigârı olan (s.125)
- bıraktığı zembille ve müşterilerle yıllar yılı geçinecek olanlar (s.125)
- ellerinde donanmış tepsilerle koşuşan (s.126)
- Bu giden şeyler arasında bir daha geri gelmiyeceği en muhakkak olan (s.129)
- oldukça geriye kalanlar ve bu suretle biraz da kuru kalabalığa karışanlar (s.130)
- hazırlanan mezarın mümkün olduğu kadar uzaklarına dağılıp öbek öbek oturanlar (s.131)
- gazete veya pardesüsünü serip uzatanlar (s.131)
- soğuklamak korkusuyla yalnız arkalarının bele kadar olan kısmını bir ağaca sıkıca yaslayıp, bacaklarını ileriye doğru kırarak yorgunluk alanlar (s.131)
- Eyüpte arkadaş ve ahababı bulunanlar (s.131)
- Merhumun çok yakınlarından olduğu söylenen (s.132)
- Yeni gelen (134)
- büyük sevincini etrafındaki çocuklara onar para dağıtmakla ifade eden (s.138)
- yaşamaktan devam ediyor gibi tazeliğini kaybetmiyen (s.140)
- onu bu evden atan (s.145)
- bizi bırakıp giden (s.145)
- bana Mesnevi okutan (s.147)
- bir sıkıntı üzerine bazı eşyalarını, kendileri için kıymetli bazı ufak tefeklerini satmağa gelenler (s.149)
- bu oyunu oynıyan (s.157)
- bunu yapan (s.161)
- mevzua pek uymıyan (s.161)
- bu imtihanı kazananlar (s.168)
- sokaktan geçenler (s.176)
- bu teklifi yapan (s.179)
- sizlerden elime geçen (s.182)
- borcun lakırdısını hiç ağzına almadan çıkanlar (s.184)
- Mahallede yüzünü gören (s.184)
- bu balkona kurulan (s.191)

gölünecek yeri olmıyanlar (s.204)

4.3.2. “-acak” ekiyle yapılan Sıfat-fil grubu

Yavrunun bütün ömrünce yiyeceği (s.10)

tadına doyumaz bir ömür geçireceği (s.18)

sene sonuna kadar sürecek bir iş (s.24)

Eski konakların Arapçıklarını benim gibi yakından tanımamış olanları şaşırtacak bir acayip vefa ve muhabbet! (s.56)

Sancılandığım zaman ayaklarımı hardallı suya sokacak, mini mini kuşhanelerde pişirdiği lezzetli yemekleri neredeyse kaşıkla ağızıma sokacak yeni bir Gülfidan dadı (s.59)

kabul edeceklerini ve göstereceği tek odanın soğan, ekmek ve minderlerini burada alıştığı güzel şeylere seve seve değiştirecekleri (s.70)

bana hiçbir şey sormıyacağı (s.102)

acele işim olduğunu, yakında tekrar geleceğimi (s.102)

Tekrar geleceğim (s.102)

çalışkan bir adamı kovmakla ne kaybedeceği (s.103)

Adamcağızın kendisine bakan kalabalığı görünce fena halde bozulacağı (s.112)

Kime yapışacağı (s.119)

bu adamcağızın bıraktığı parayı yiyecekler vardır (s.125)

içinde öldüğü yatakta yatacaklar, ayaklarından çıkmış çorabı giyecekler vardır (s.125)

bu cemaat arasında birbirleriyle boğuşacaklar vardır (s.125)

yıllar yılı elden ele, kucaktan kucağa dolaştıracaklar vardır (s.125)

nereye basacağını, ellerini nereye saklıyacağını (135)

onun ne Farisîsine, ne fikirlerine bir yakınlık iddia edecek değilim (s.142)

ne yapacağı (s.151)

bu evde tutunamayacağı (s.157)

bana olan borçlarını ne kadar zamanda nasıl bir usulle ödeyeceği (s.160)

para vermiyeceğimi söylemekle beni memnun edeceği (s.166)

ben gelirim horoz keseceğine (s.167)

şimdi söyleyeceğim (s.167)

- bana hürmetsizliğin en büyüğü bu olacağı (s.168)
 Bursaya gideceğimi (s.169)
 nasıl bir tertip meydana geleceği (s.171, 172)
 hiçbir düşüncenin, hiçbir küçük dünya hırsının benim elimden alamıyacağı
 (s.173)
 Gidenin şarkılarını hatırlatmakla beni kendine âşık edeceği (s.178)
 Onun ağlıyarak ve haykırarak kovacağı (s.179)
 bir diyeceğim (s.186)
 bir Tanrı gibi tapacağı (s.191)
 yırtıcı haykırışlarıyla yataklarımızdan uğramıyacağımız (s.194)
 bu yıldızın etrafındaki karanlığı uğursuz tabanca aydınlıklarıyla delinip deşiliyor
 görmeyeceğimiz (s.194)
 kim olduğunu, kimin nesi olduğunu herkesten salkıyacağı (s.197)
 bunun alamıyacağı (s.202)
 bu alacak (s.204)

4.3.3. "-maz" ekiyle yapılan Sıfat-fiil grubu

bitmez tükenmez pazarlıklar (s.142)

4.3.4. "-r/ar" ekiyle yapılan sıfat fiil grubu

- açılır kapanır iskemle (s.12)
 ona benzer bir fevkalâde hal (s.137)
 aynı düdüğün daha bir büyüğüne benzer bir ses (s.143)

4.3.5. "-dık" ekiyle yapılan sıfat-fiil grubu

- bazı tehlikeli alışkanlıklar yaptığı (s.10)
 bir cami minaresi ile bir bir servi arasında bir evin yandığını (s.13)
 bir tulumba geçtiğini (s.13)
 başta büyükannem olmak üzere bütün ev halkının sık sık tekrar ettiği (s.15)
 büyük annemin kendisinin de bildiğini (s.17)

iratlarla mücevherlerin en büyük kısmının rehinde bulunduğu (s.17)

başına dikkat ettiğini, vaziyete göre ona acınacak ya da gülünecek bir şey gibi baktığı (s.19)

Bir türlü yola gelmiyen bu baş karşısında bazen deniz tutmuş gibi saframın kabardığını vücudumun bütün azasına soğuk bir titreme yapıştığı (s.20)

beni dinlediği (s.21)

Mesrurenin işitebileceği (s.21)

Saraya takdim ettiği arızaları bana beyaz ettirdiği (s.25)

kendisinin de vaktiyle şiire heves etmiş, hatta bazı gazeller karalamış olduğu (s.27)

bana okuyacağını (s.27)

Paşanın arasına elini öpmeğe giden akraba ve ahbab çocuklarına beni misal gösterdiği (s.27)

Sinirli hareketlerle papatyaları dittiği (s.28)

Ne olacağı(s.32)

Talatı koruyan şeyin yalnız bu sakal olmadığı (s.32)

Sahiplerinden bir kısmı ortada bulunmıyan bu konağa ne verdikleri (s.38)

Surlar dışından hodana dediği (s.41)

Bu yavruları nasıl bağrımıza bastığımız (s.43)

birkaç avuç çivi aldığı (s.43)

bir sahtekarlık ve dolandırıcılık yapmadığımız (s.43)

bu bakışlarımı fark ettiği (s.48)

onun da bana dikkat etmeğe başladığı (s.48)

deve etinin biraz ekşi olmakla beraber sığır eti kadar lezzetli olduğu (s.53)

Bu kadar sefaletin, zenginliği dillere destan, Frenk mahallesinin bu kadar yakınında nasıl barındığı (s.53)

oyuncak bebekler gibi ellerinden tutularak gezdirildikleri (s.53)

pelerin gibi omuzlarına attığı (s.53)

belediyenin yıktırmağa başladığı (s.56)

Cadde ağzındaki makamını ancak polisle hoş geçinmek sayesinde muhafaza edebileceği (s.58)

beni polis sandığı (s.58)

Şeyh Abdunun bu semte bir nevi derebeylik idaresi kurduğu (s.58)

Mesule bacının bir kere daha haykırdığını ve vücudunun sopa ile öldürülen bir yılan gibi yerlerde kıvrandığı (s.59)

Yahudi karısının taşıdığındaki çocukların gününe göre kırkı, elli bulduğu (s.63)

Çocuğa oyuncak almak için kendi iskarpinlerini satarak günlerce şıptık terlikle işine gidip geldiği (s.64)

işe de gitmediği (s.65)

mesleğe ilk adımımı atarken bir parça irkildiğim (s.65)

bozgunda yaptığım dilencilik gibi bunun da geçici bir hal olduğu (s.66)

Bu sıtmanın sonradan bana daha başka delilikler de yaptırdığı (s.66)

burada duyduğum rahatlık ve emniyeti başka hiçbir yerde asla bulamayacağım (s.67)

ne yaptığım (s.67)

bir iş aradığım (s.67)

Vaktiyle bir külhanbeyinin sokakta birine “hay senin şavuluna” diye küfür ettiği (s.69)

Bir insanın şavulunun bozulması ne demek olduğu (s.69)

azalarımın yerlerine geldiği (s.69)

dilenmek için ağızla yalvarmayı henüz şart zannettiğim (s.73)

beni beklediği (s.73)

kendi incelikleriyle buldukları (s.75)

alışverişlerden arttırdığı (s.77)

Bu gördüğüm (s.78)

nasıl geçindiğimiz (s.80)

adımızın ne olduğu (s.80)

Nasıl bir serserinin piçi olduğu (s.80)

Şöhretin iyi tarafları gibi fena ve yıpratıcı tarafları da bulunduğu (s.82)

Onların beni alttan alta bazı yeni çehrelerle aldatmağa başladıkları (s.82)

akla gelmez iftiralarla kuyularını kazdıkları (s.82)

esrarı kimlerin sattığı (s.84)

büyük göçte insanın hiçbir şeye, ne muhabbete, ne hatta meşhur son yudum suya ihtiyacı olmadığı (s.85)

bana söylemek için zoraki bir şeyler aradığı (s.86)

terlikleri elinde, odaya girdiği (s.87)

yavaşça yanıma yaklaşarak uzun uzun bana baktığı (s.87)

talebe oldukları (s.90)

Bazı ramazan akşamları yalının hanımlariyle beraber, kapalı kupa arabaları içinde, buradan geçtiği (s.91)

yukarı katta bir oda açabileceği (s.92)

En hoşlandığı yerin camiler olduğu (s.93)

Bunlar arasında beğendikleri (s.94)

daima cebinde taşıdığı (s.94)

Son zamanlarda verdiğim ufak tefek harçlıkların hemen tamamıyla bu kitaplara gittiği (s.94)

Kim olduğunu (s.95)

Birkaç tahsilinin sonuna kadar idare edeceği (s.95)

bizden ayrılacağı (s.96)

onu yokliyacağı (s.96)

kanımdaki eski mikrobun yeniden üremeğe başladığı (s.97)

sebebi birdenbire görünmiyen hüznler ve korkularla karışık bir titremenini ağır ağır vücudumu sardığı (s.97)

çıkacak rüzgârı bekliyen zayıf irademle ne yapacağımı, kendimi buradan nasıl kurtaracağımı kestiremediğim günlerden birinde bu nüksün bana bir kere daha bir delilik yaptırdığı (s.97,98)

Galatada bir handa avukatlık ettiği (s.98)

Başka bir zamanda bu çeşit bir lâkırdıya kulak asmıyacağım (s.98)

numaramı daha iyi takdir ettiği (s.99)

arasıra sofadan geçen kelleli, kulaklı müdür beylerin pek farkında görünmediği (s.100)

masamı bir tarafa çektiklerini, bir işçinin yanımdaki duvara bir şeyler çakmakla meşgul olduğu (s.104)

ne aradığı (s.106)

Birçoklarına akıl veya hiç değilse teselli verdiğim (s.107)

vapuru kaçırdığını, yahut hastasına ilaç almağa gittiği (s.108)

bakılanın ben olduğumu ve şimdi yüzlerini tekrar öte tarafa çevirdikleri halde benden bahsettikleri (s.109)

Eserini nasıl yaptığı (s.111)

hepimizin kullandığımız bir sürü tatsız, tuzsuz kelimelerden o ramazan mahyelerine benzeyen nur parlaklığında mısraları nasıl çıkardığı (s.111)

hangi saatlerde ne vaziyetlerle kalabalığın arasına karışmak lazım geldiği (s.115)

bu ilanlara pul yapıştırılmadığı (s.117)

Arasına bir tramvayın arkasına yapışmış giderken, yahut bir durak, bir iskele kalabalığı arasında oyalanırken sıkışıp yakalandığı (s.119)

büyük bir Dörtüol ağzına birdenbire akın ettikleri (s.120)

uçlarına kurşunlu balık iğnesi takılı bir nevi oltalarla balkonlardan nasıl çamaşır avladıkları (s.121)

bütün dünya mallarını gözlerinden çıkardıklarına hulûs ile inandıkları ve bütün insanlığı kardeş gibi göğüslerine basmak ihtiyacını duydukları (s.123)

onlarla yaşıyacak kaç kişi bulunduğu (s.125)

bu adamın son zamanın en bestekârlarından biri olduğu (s.126)

bir yere çömelip bastonuma dayanarak alabildiğimce çömeldiğim (s.130)

sigara içtikleri (s.130)

buraya neye geldiği (s.131)

bir büyük insanı, bir nevi yeni zaman peygamberini toprağa verdiğimiz (134)

hastanede, mezarlıkta aldığım (s.136)

kazancım masrafımdan daha çok fazla olduğu (s.136)

Mesule bacımın yağmurlu havalarda bile her sabah sulamayı âdet ettiği (s.140)

Bunlar arasında en çok sevdiğim (s.142)

Ne Farisîsini, ne yüksek fikirlerini anladığım (s.142)

kendisini herkese saydırmasını bildiği (s.142)

pek de şikâyet etmediğim (s.143)

Gani dedeyi ehl-i dil kibarların çok sevip aradıkları (s.145)

benim kiminle beraber olduğum (s.145)

Karşımdaki duvara asılı: “Dil bedest âver ki...” levhasının yazısında saatlerce benim neyi seyrettiğim (s.145)

bunun nereden çıktığı (s.145)

yüreğine vurduğu (s.147)

bu fikirleri söylemeğe başladığım (s.147)

Bir gece kerevetimden birdenbire fırlayarak kırık kolumu bir kere daha kırılmak tehlikesine niçin düşürdüğüm (s.147)

Kim olduğumuz, neyle geçindiğimiz (s.148)

bana sürünmekten bile tiksindiği (s.148)

zihninde bir yalan tasarladığı (s.151)

benim odamda yattığı (s.151)

hakaretle reddettiği (s.152)

tanıdıklarından birine yüzünü kızdırdığını, “yarın belki bir çaresine bakarız “ diye garip bir cevap aldığı (s.152)

onu nasıl avcumda oynattığım (s.153)

insanların baz anlarda birbirlerine ne kadar benzedikleri (s.153)

çevik ve işkilli zekâsiyle nerede olduğunu, benim kim olduğumu hele kendine açıkça hakaret eden Mesule bacının kim olduğunu ve bunların hepsinin üstünde de kendinin kim olduğunu (s.155)

Talatla Mesule bacının yeniden anlaşmağa başladıkları (s.156)

nasil kızdığını, kaçdığını, hattâ: “Gelme utanıyorum!” diye kovduğunu (s.157)

El ele bir takım dar sokaklara girip çıktıkları (s.159)

yangın yerlerinin ötesinde bir yerlerde olduğu (s.159)

başkalarına yaptıkları (s.163)

bir kere daha işittiğim (s.164)

meselesini bu kadar kolay hallettiği (s.165)

sana ailenden bir para kaldığı (s.167)

senin için bir parça fedakarlık edebildiğim (s.167)

birkaç ay evvel gördüğüm (s.170)

uyku saatinde kendisini merdiven aralıklarında, kırık mektep eşyaları saklanan odalarda, cebinde taşıdığı bir mum parçasını yakarak, kitap okurken yakalıyan gece bekçilerini nasıl kandırdığı (s.171)

Mesnevinin ne kelimesini, ne de fikirlerini anlayacak bir adam olmadığım (s.173)

Onu yavaş yavaş tuttuğumu, benim artık hiçbir çirkinliği görmiyen gözlerle râmettiğim (s.173)

tuğladan taştan yapıldıkları (s.174)

bir kere bile ayak basmadığım (s.174)

aralık kapılarından bir göz atmayı merak etmediğim (s.174)

kulaklarının arkasının ve boynun kirli olduğu (s.176)

karşığı ablanın getirdiği (s.178)

bu kadıncağz hakkında ne düşündüğünüz (s.179)

günlerce evinden kaybolarak birtakım erkeklerle düşüp kalktığını, gazinolarda sarhoş olduğu (s.179)

eski evlenme usulünün değişmiş olduğu (s.180)

ne yaptıkları (s.180)

taşlığın karanlığından kedi gözü gibi parlıyan gözlerle sokaktan temiz kıyafetli bir yabancının geçip geçmediği (s.180, 181)

adam bile olduğum (s.185)

sigarasının kıvılcımında dudaklarının gamlı bir gülümseme ile burkulup kısıldığı (s.185)

evlerimden birini şerefleştirmiş bir kibar hanımefendiye ertesi sabah giderken bütün eşyasiyle beraber o evin tapusunu hediye ettiğim (s.185)

durgun başımın anlamıyacağı pek çok şeyler bulunduğu (s.186)

benim ne müslüman adam olduğum (s.188)

bir içkili gazinonun icabettirdiği resmi muameleler ve rakip komşularla, polisle olan daha bir sürü nazik iş için imamın arka olduğu (s.188)

öteki kibar hanımefendilerden farkı kalmadığı (s.192)

o sözleri ezbere tekrar ettiği (s.193)

kendi içinden geliyor zannettiği (s.193)

konuşkan bir kadın olduğu (s.194)

günün birçok saatlerinde pencerede gördüğü (s.194)

bayram için gönderdiğim biraz parayı bana posta ile iade ettiği (s.202)

onun için öğrendiklerim (s.202)

içinde ne olduğunu hiç merak etmemiş olduğum (s.204)

yalnız gözlerinin tatlı gülümsemesini fark ettiğim (s.206)

4.3.6. “-mış” ekiyle yapılan Sıfat-fiil grubu

ikinci kattaki misafir odasının pencerelerinden bahçeye atmak suretiyle kurtarılmış bir ceviz koltuk takımı (s.15)

bizden kale duvarları kalınlığında bir yangın duvarıyla ayrılmış bir pembe konak (s.18)

birçok göz yaşına malolmuş bir talihsizlik (s.21)

Ölüm döşeğine düşmüş bir ihtiyar dülger (s.31)

ayaklarımdaki çizmeleri almak için beni falakaya yıkar vaziyette yatırmış Arapça ayetler (s.46)

deve sırtı gibi biçimsiz yokuş ve inişlerden meydana gelmiş bir oyuk (s.50)

zaman zaman iyiliğini görmüş bir eski emektar (s.124)

hayvanlık ve sarhoşluktan kızarmış bu avcı elbiseli adam (s.128)

uzun bir devrialem seyahatine çıkmış bir serseri derviş vehmi (s.136)

yalnızlığı içinde dşncesi rüya, sözü bir nevi sayıklama haline gelmiş bir fikir fikarası (s.173)

asılı kaldığı bir duvarda güneşten, tozdan, rutubetten boyları silinmeğe yüz tutmuş bir eski suluboya (s.174)

yelpaze biçimindeki ifte merdivenli, sokağın iki yüzüne indiren kapı taşlığındaki iki tahta sütün ile kapı kemerinin üstündeki birkaç boya bulaşından başka maviliğin şahidi kalmamış Mavi konak (s.183)

Tablo 4.3.

Sıfat-Fiil Gruplarının Dağılımı

YAPISI	SAYISI	ORANI
1. “-an” Ekiyle Yapılan Sıfat-fiil Grupları	121	% 36.33
2. “-acak” Ekiyle Yapılan Sıfatfiil Grupları	37	% 11.11
3. “-maz” Ekiyle Yapılan Sıfat-fiil Grupları	1	% 0.30
4. “-r/-ar” Ekiyle Yapılan Sıfat-fiil Grupları	3	% 0.90
5. “-dık” Ekiyle Yapılan Sıfat-fiil Grupları	159	% 47.75
6. “-mış” Ekiyle Yapılan Sıfat-fiil Grupları	12	% 3.61
TOPLAM	333	%100.00

Altı başlıkta incelenen ve toplam 333 sıfat fiil grubunun tesbit edildiği çalışmamızda en fazla bulunan sıfat fiil grubu 159 âdet ile “-dık” Ekiyle Yapılan Sıfat-fiil Grupları oldu.

4.4. Zarf-Fiil Grubu

Zarf-fiiller, fiil kök veya gövdelerine getirilen –a, -ıp, -arak, -ınca, -alı, -madan, -dıkça, -r...maz, -dı...mı, -ken ekleriyle yapılan ve cümlede zarf görevinde kullanılan fiilimsilerdir.

Ergin (1993), “Gerundiumlar” başlığı altında incelediği zarf-fiillerle ilgili “Gerundiumlar şahsa ve zamana bağlanmayan mücerret bir hareket hâli karşılarlar. Hâl ve durum karşılayan kelimelere zarf diyoruz. Şu halde gerundiumlar fiillerin zarf şekilleridir.” (s.319) açıklamasını yapar.

Bayraktar (2004), zarf-fiilleri “kişi ve zaman kavramı olmadan temel cümlenin ya da yan cümlenin yüklemine niteleyen, cümlede genellikle zarf tümleci olarak görev yapan fiilimsilerdir.”(s.137) diye tanımlamıştır.

“Fiillerden eklerle türetilmiş ve zarf veya bazen de bağlaç olarak kullanılan kelimelerdir”(Üstüner, 2000, s.13).

Zarf-fiil grubu, bir zarf-fiille ona bağlı kelime veya kelimelerin oluşturduğu kelime grubudur. Cümle içinde zarf görevinde kullanılır. Grupta zarf-fiil sonda bulunurken ona bağlı unsurlar önce yer alır. Grupta vurgu zarf-fiilden önceki unsur üzerinde bulunur.

Ergin (1993), bu kelime grubunu “Gerundium Grubu” başlığı altında ele alır ve şu özelliklerine yer verir: (s.374) “Bu grup da fiili gerundium olan bir fiil grubu durumundadır. Gerundiumdan başka fiilin gerektirdiği unsurları ihtiva eder. Gerundium en sonda, gerekli unsurlar ondan önce gelir. Gerundium grubu daima zarf olarak kullanılır. Bu fiil grubunda fiilin gerekli bütün unsurları, bu arada fail de bol bol kullanılır.”

Karahan (1999) , zarf-fiil grubunu “Bir zarf fiil ile bu zarf fiile bağlı unsur veya unsurlardan kurulan kelime grubudur.”(s.23,24) şeklinde tanımladıktan sonra özelliklerini verir.

4.4.1. “-arak” ekiyle yapılan zarf fiil grubu

vücuda göre çok kocaman olan başımı mutfağın sarmaşıklarla kaplı duvarına yaslıyarak (s.5)

meslek icabı olarak (s.6)

açılır kapanır iskemlemi katlayıp bir kenara bırakarak (s.7)

Bir sadakacık verin ! diye sızıldanarak (s.7)

parmaklarını ucuna tükürerek (s.7)

salavat parmağını diliyle ıslatıp duvara işaretler çizerek (s.7)

ötesine berisine fiskeler vurarak (s.8)

ellerini açarak (s.9)

Sultan Mahmudun önünde kalan ekmek kırıntılarını yüzüne gözüne sürerek (s.9)
 sırf bu iş için yaptırılmış bir sedef kutuya koyarak (s.9)
 kunduralarını eline alarak (s.11)
 eve hırsız girdiğini tasavvur ederek (s.12)
 kollarını bağılayarak (s.12)
 kendimi piyangoda zengin olmuş görerek (s.12)
 nöbet tutarak (s.12)
 Allahın emriyle karım olacak eli, yüzü düzgün bir hanım kız bularak (s.12)
 Başka çocukları ağaca çıkararak (s.13)
 Beyaz başörtüsünün kenarları uçarak (s.14)
 birkaç kere yukarı çıkararak (s.14)
 Türkçe bilmiyen yüzlerine bakıldıkça utançlarından parmaklarını ısırarak sakallı
 Çerkezleri bile karşısına alarak (s.17)
 Hep birden bağışarak ve el ayak vurarak (s.17)
 güzel havalarda bahçeye çıkararak (s.18)
 kısa kollarını ucundaki pembe, tombul ellerini, yaşına göre bir parça fazla çıkık
 karnının üzerinde birbirine kilitleyerek (s.18)
 Mesrure'nin göğsüne yaslıyarak (s.18)
 Önündeki havuzun aynasına düşerek (s.18)
 sandığın bütün eşyasını bırakarak (s.19)
 kahkahalarla gülerek (s.19)
 Aynanın karşısında saçlarımı sağa, sola , öne, arkaya tarıyarak (s.20)
 Mesrureyi bile kanepesinden kaldırarak (s.21)
 Bir bahçe iskemlesine basarak (s.21)
 acayip bir şarkı mırıldanarak (s.22)
 üzerinde bulunduğum dalı ucundan yakalıyarak (s.22)
 ayağındaki nalınları fırlatarak (s.22)
 yahut bunun tersine olarak (s.23)
 mutfaktaki bulaşık bezleri arasına salkıyarak (s.23)
 içini çekerek (s.25)
 Dayımın kütüphanesini arıştırarak (s.25)
 Farsî hocamıza okutup dikkatle harekeliyerek (s.25)

- Onun bıraktığı yerden ben alarak (s.25)
- saat rakkası gibi vezne uydurarak (s.25)
- bu tebrikten kendisine de bir pay ayrılması lazım geleceğini düşünerek (s.26)
- Feryadederek (s.26)
- Mânalı manalı gülerek (s.26)
- ağzım kulaklarıma vararak (s.27)
- sonra gene cayarak (s.28)
- benim için bir fal olduğunu anlıyarak (s.28)
- kalenin içinden fethedilmek üzere olduğuna hükmederek (s.29)
- benim gibi pek anlamıyarak (s.29)
- dua eder gibi ellerimi açıp başımı sallıyarak (s.30)
- Evvela kimsenin bana ses etmediğine bakarak (s.31)
- İptidaiyi, rüştiyeyi, idadiyi atış alır gibi geçerek (s.31,32)
- Mahalleli harekete geçerek (s.32)
- El etek öperek (s.32)
- Para olarak eline vermeyi uygun görmedikleri için yağ, pirinç, şeker gibi ayniyat alarak (s.32)
- Yenip yutulmaz hamal küfürleriyle karşılık vererek (s.33)
- Kolunu sıkmağa sırtını sıvazlamaya başlıyarak (s.33)
- Hangi saadet ve ümit olduğunu bir türlü anlayamadığım taşkın ve sulu sevinciyle kolumu sıkarak (s.33)
- kaçamak yaparak (s.34)
- çoluk çocuğa acıyarak (s.34)
- sene sonunda imtihan vererek (s.34)
- Yirmibeşer paralık taş baskısı formalardan dersleri takibederek (s.34)
- Gevşek yaradılışım icabı olarak (s.35)
- Bir gaz sandığıyla bir hokka kalem tedarik ederek (s.36)
- Etek dolusu para dökerek üstelik de yalvararak (s.38)
- Bazı hemşerileriyle beraber bir miktar toprak alarak (s.38)
- aradaki adamlara biraz bir şey koklatarak (s.38)
- aradaki adamlar vasıtasıyla biraz peşin para vererek ve geri tarafını taksite bağliyerek (s.38,39)

redingotunun önünü ilikliyerek (s.40)

kır sakalının altında hindi kursağı gibi kabarıp şişen gırtlığı ile odaya girerek
(s.40)

tüfeğini sırtlıyarak (s.40)

bahçenin zerzevatiyle beraber doldurularak (s.41)

üzerine sirke, kuru nane ve kırmızı biberle yapılmış bir garip salça dökerek
(s.41)

Mektebin katibi sıfatiyle redingotumun yakasına bir kordela takarak ve saat
hasabiyle kiralanmış bir arabaya bindirilerek (s.43)

şubeye çağırarak (s.44)

arzuahaller, asker mektupları ve hatta muskalar yazarak(s.45)

sırtını kayasına yapıştırarak (s.45)

bir malül gazi olarak (s.45)

Türkçe dilenerek ve dayak yiyerek (s.46)

Kah hastalanıp günlerce kendimi kaybederek kah eceli gelmiyen için en iyi ilaç
olan büyük sefaletle iyileşerek (s.46)

bastonumu altına koyarak (s.47)

Kapının karşısındaki bir ağaca yaslanarak (s.47)

dinlenir gibi yaparak (s.48)

çantasını açarak (s.48)

aksi istikameti tutarak (s.49)

ticaretimi ihmal etmiyerek (s.49)

bu çukurda dolaşarak (s.50)

toprağı yalıyarak (s.50)

dağdan sel inerek (s.50)

ertesini gün kırık dökükler elbirliğiyle tamir edilerek (s.50)

pencereye gelerek (s.51)

üstü açık bir tabutu sırtlıyarak (s.52)

kuru ekmek unundan bir hamura bulayarak (s.52)

arkasında hışır hışır gron çarşafla tavus gibi kabararak (s.53)

kötü kötü küfür ettirerek (s.54)

elindeki ufak, boş torbayı bir çevre gibi sallıyarak (s.55)

Fazla olarak (s.55)
 onu komşulara emanet ederek (s.56)
 sopalarını kaldırarak (s.57)
 Mesule bacıyı da bırakmağa razı olmıyarak (s.58)
 çocukların beni ele vermesinden korkarak (s.58)
 birkaç para mukabilinde kadıncağızı çocuklara yakalatarak (s.58,59)
 zilsiz tefler çalarak, oyunlar oynıyarak (s.60)
 oldukları yerde maymunlar gibi zıplayıp dönerek ve ellerindeki sopaları birbirine vurarak (s.60,61)
 kenardaki çalı çırpı ateşinde pişirilerek (s.61)
 çalışmayı tatil ederek (s.61)
 gene öyle bir şey sanarak (s.61)
 sütlacı bırakarak (s.62)
 Bu kıza analığı yakıştıramıyarak (s.62)
 Salya, sümük birbirine karışmış çocuğun burnunu bir kere daha öperek (s.62)
 Derin derin içini çekerek (s.63)
 Dolma suyuna bir dilim ekmek basarak (s.63)
 “seni alacağım” diye kandırarak (s.63)
 bu işi namusuna yediremeyerek (s.64)
 Yedi senedir incirde, palamutta çalışarak (s.64)
 Şimdi ağlarken biraz sonra çalıştığı handaki müdürün galiba kendini alacağını söyleyerek (s.64)
 yere kapanarak (s.64)
 çocuğun kuvvet şurubu için ayırdığı paraile bir çift küpe alarak (s.64)
 tamamiyle iyi olmyan sıtma gibi arada bir beni yoklıyarak (s.66)
 kadınları kollarından yakalayıp savurarak (s.67)
 tamamiyle iyi olmamış kolum ve bacağım gecenin kırağularından sızlıyarak (s.67)
 parmaklarını fincana sokarak (s.68)
 büsbütün göze batacağımı düşünerek (s.68)
 eski alışkanlığa kapılarak (s.69)
 İnsanlığın şerefine olarak (s.72)

Birdenbire beni terslemesinden, acı bir şey söylemesinden korkarak: (s.73)

Yakın geçmekten çekiniyor gibi bir ufak çark çevirerek ve adeta duvara sürünerek (s.73)

Hafifçe titriyen kollarımı kaldırarak: (s.73)

altından ne çıkacağını bilemiyerek (s.74)

Kendisine karanlıkta uzun bir dert anlatmışım da ona cevap veriyormuş gibi derin derin başını sallıyarak (s.74)

yüzüme bakmaktan çekinerek (s.74)

Değirmendağı taraflarında bir ufak ev alarak (s.76)

Lokanta camekânları, kebabçı dükkanları önünde durarak (s.77)

ip haline gelerek (s.77)

elinden tutarak (s.78)

iki sınıf atlıyarak (s.78)

başına çatkı çatarak (s.78)

gayet haklı olarak (s.78)

hocaya çatarak (s.78)

“Ben artık mektebe gitmem!” diye ağlıyan oğlana şiddetle çıkışarak (s.78)

Bir üçüncü ihtimal olarak (s.79)

Bir an oğlanı önüme oturtarak (s.79)

pencereyi açarak (s.80)

bir duvar kenarına upuzun yatarak (s.82)

sokak fenerlerinin altında durarak (s.82)

polis de buna inanarak (s.83)

sürülerle peşine takılarak (s.83)

ışığa elini uzatarak (s.83)

para vereceğini zannederek (s.83)

esrar kaçakçısı diye belliyerek (s.84)

birinci defa olarak (s.85)

irili ufaklı mahalle arkadaşlarını peşine katarak (s.85)

kulübenin damlarına çıkararak (s.85)

yere oturarak (s.85)

düşmanca hareketlerle bozarak (s.85)

Bir çare olarak (s.86)
 yanıma gelerek (s.86)
 birbirlerinin gözünden içeri bakarak (s.86)
 bu sıkıya dayanamıyarak (s.86)
 birdenbire ateşlenerek (s.86)
 ağır ağır yürüyerek (s.90)
 bir aralık geri dönerek (s.90)
 Hatıraların rikkatine kapılarak (s.91)
 çarşafın eteklerini kıvrarak (s.91)
 bastonuma dayanarak ve sırtımı duvara yaslayarak (s.91)
 aza, çoğa bakmıyarak (s.92)
 temiz basma entarisi, beyaz başörtüsü ile önümüze düşerek (s.92)
 ellerimizde kunduralarımızla siyah kapı perdelerini aralıyor (s.94)
 tavşan gibi burun kanatlarını oynatarak (s.94)
 kalemiyle dilini ve dudaklarını boyayarak (s.94)
 eliyle yüzündeki pervaneleri kovarak (s.94)
 yavaşça onun kitabına kapıyarak (s.95)
 bir fuzulî babalık çıkararak (s.95)
 İsmaille ağız birliği ederek (s.96)
 elinden tutarak (s.96)
 dışarılıklı bir kimsesiz çocuk olarak (s.96)
 ayda bir mektebe uğrıyarak (s.96)
 ne yapacağımı pek bilerek (s.97)
 Yüzüne bir parça soğuk su serpererek, ötesini, berisini uğuşturarak (s.98)
 Beni kendi cinsinden bir adam sanarak (s.98)
 Başbaşa vererek (s.98)
 Bir iskemleye oturarak (s.99)
 Harp malûlü olarak (s.99)
 dal budak salarak (s.99)
 ağır ağır başımı yukarı kaldırarak (s.100)
 Birbirimize sarılarak (s.100)
 onun heyecandan yere dökülmüş evrakını topluyarak (s.100)

- Ellerimi okşıyarak (s.100)
- sıkı davranarak (s.101)
- bohçalarını ve iki çocuklarını alarak (s.101)
- Bu çıkışların uzunca süren bir tanesinden istifade ederek (s.102)
- Yırtık çantasını ve akşam pazarından aldığı ucuz zerzevatları önüne koyarak (s.102)
- Derin bir sükun ihtiyacıyla gözlerini kapıyarak (s.102)
- elinin eriştiği yerlerdeki otları kopararak (s.102)
- odacı ile çağırarak (s.104)
- Aşağıdan alarak (s.104)
- Kelimemde bir mürur-u zaman mazereti arıyarak (s.105)
- Başımı eğmeğe, yüzümü saklamağa tenezzül etmiyerek (s.105)
- Yerimizden kalkarak (s.105)
- ellerindeki kalabalığı bahane ederek (s.105)
- Nihayetindeki kötülüğü sesindeki ateşle saklamağa çalışarak (s.105)
- beni zille çağırarak (s.106)
- bende ağır bir bedbahtlık sezerek hayalinin zenginlik derecesine göre bundan bir masal çıkararak (s.107)
- bunun üzerinde pek fazla durmıyarak (s.108)
- tahkik ederek (s.109)
- Birçoklarını dinlerken (s.109)
- kuvvetle topuklarına basarak (s.109)
- bir nevi çark çevirerek (s.109)
- ötekilere bakarak (s.110)
- birdenbire bırakarak (s.110)
- Ayıp bir şey yapıyormuş gibi sıkılarak (s.110)
- ziyaretlerimi seyrekleştirerek (s.110)
- sokak adamı olmaktan çıkarak (s.111)
- Dairelerin birinden çıkıp ötekine girerek (s.111)
- dirseklerini birbirine geçirerek (s.111)
- odasından çıkarak (s.112)
- yana çekilerek (s.112)

- Vekil çıkıyor sanarak (s.112)
- kalçalarına yapışarak (s.112)
- işitmekte devam ettiği güzel sözlere gülümsüyerek (s.112)
- kundurmasının burnunu bu seferde kendi kapı eşiğine takarak (s.112)
- şarkı yahut ilahi söyliyerek (s.113)
- merhametten ziyade bir seyir hakkı olarak (s.114)
- aylıkla tutulmuş bir iri hamalın sırtına yükliyerek (s.114)
- günlerce evvelden para biriktirerek (s.114)
- suratını şekilden şekle sokarak (s.114)
- sakalını bırakarak (s.114)
- abuk subuk lakırdılarının kim bilir nerelerden geldiğini sanarak (s.114)
- ortalığı bomboş görerek (s.115)
- geriye çekilerek (s.116)
- birer ikişer haftalık aralarla kapı değiştirterek (s.116)
- Defterdarlık satışlarını takibederek (s.116)
- eşya karşılığı olarak (s.116)
- haber vererek (s.117)
- iki eline taktığı takunyalara dayanarak (s.117)
- o kadın veya kızların sokakta yollarını bekliyerek (s.117)
- kalabalığın arasına salıvererek (s.119)
- parmaklariyle kulağının memesinden yakalıyarak (s.119)
- çocuğun yüzünün pek salya sümüğe batmamış bir tarafını arıyarak (s.119)
- biraz evvel tuttuğu kulak memesinden parmaklarında kalmış kiri pantolonuna silerek (s.119)
- bastonuma dayanarak, güçlkle dizlerimi bükerek (s.120)
- birbirine sokularak (s.120)
- İsmailin uyanacağını, onun kızıl benekli gözlerinin açılacağını sanarak (s.120)
- Çömelmekten kesilmiş dizlerimi zorla doğrultarak (s.120)
- ukalâliğim tutarak (s.121)
- mezar yarımıyamalak örtülüp aşırılının arkası alınmadan ölü sahiplerinin arkasını sararak (s.123)
- çantalı bir memur yanlarına yaklaşıarak (s.123)

kâh bir alaturka tekbire, kâh bir alafranga mızıkanın ahengine uyarak (s.125)
 kitaplarda ve kürsülerde hamam kubbeleri gibi birbirlerine tekrar ederek (s.125)
 ufak bir ispenç horozu gururuyla başını kaldırarak (s.126)
 bizimle yere çömelerek (s.127)
 bir kolunu belinden geçirerek (s.127)
 evin perişanlığından istifade ederek (s.128)
 önümüzdeki iki adamın haline bakarak (s.128)
 bizi yanına alarak (s.129)
 tırnaklarını dişlerine takarak (s.130)
 teessürüne biraz ara vererek (s.131)
 ayakta kalmış mezar taşları arasında dolaşarak (s.131)
 birisi toprağı göstererek (s.132)
 hızlı hızlı yürüyerek (s.132)
 fazla saygısızlığa cesaret edemiyerek (s.132)
 yüzünü buruşturarak (s.132)
 serviler arasından dolaşarak (s.132)
 elini göğsüne bastırarak (s.133)
 bastonuma dayanarak (s.133)
 elini altındaki pardesünün cebine sokarak (s.133)
 başını öne uzatarak (134)
 dudaklarını sıkarak (134)
 teessürünü unutarak (134)
 mendilini ağzından kaldırarak (134)
 istediğim yere istediğim kadar dinlenerek (s.135)
 saçları uçarak (s.137)
 bir mini mini çocuk mâsumluğuyla gülerek (s.137)
 bunun nasıl bir çocukluk olduğunu fark ederek (s.137)
 elini kızın omzundaki ceketin koluna sokarak (s.138)
 gitgide büyüyerek (s.140)
 hafiflemiş elimi uzatarak (s.142)
 Arkamdaki yastığı düzelterek ve yerimde daha ziyade doğrularak (s.142)
 ne olduğu anlaşılmaz şarkılar söyliyerek (s.142)

boyu bile uzuyor görünerek (s.143)
 onun gömlekleriyle yüzünü, gözünü kapıyarak (s.143)
 dizlerini dikerek ve kollarını bacakları üzerinden geçirip kilitliyerek (s.144)
 sırtını daha ziyade uzatarak (s.144)
 uzun sivri yüzlerini hafif hafif sallıyarak ve çenelerini titreterek (s.144,145)
 ince ince sesler çıkararak (s.145)
 bunu onun gene yavrularını hatırına getirmesine vererek (s.145)
 kafasını okşayıp kaşıyarak (s.145)
 utanmayı bırakarak (s.145)
 gözlerini yumup sümüklerini şişirerek (s.146)
 ötekinin, berikinin eline eteğine düşerek (s.146)
 geceyi gündüze katarak (s.146)
 bir kere daha yakalatarak (s.146)
 tanımadığım bir ses çıkararak (s.148)
 Mesule bacının gevezeliğinden korkarak (s.148)
 kemeñeyi iğrene iğrene kuyruğundan tutulan bir hayvan ölüsü gibi
 parmaklarının ucunda sallıyarak (s.149)
 yayı sürterek (s.150)
 kestirmekte olduğu uykudan silkinerek (s.150)
 Karadenizliyi de, kemeñeyi de unutarak (s.151)
 kendi de utanarak (s.151)
 kendine ikram sanarak (s.151)
 bir zaman parmaklariyle şakaklarını sıkarak ve gözlerini sımsıkı kapıyarak
 (s.152)
 Anlamazlıktan gelerek (s.152)
 paraları çekmecedan alarak (s.153)
 onu büsbütün şahlandırarak (s.155)
 kirli lastik yakasını ve boyunbağıını düzelterek (s.155)
 sükümdan korkarak (s.156)
 ona da muvaffak olmıyarak (s.157)
 sıkıntımdaye çömelerek ve gözlerimi kapayıp avuçlarımla şakaklarıma ve
 yanaklarıma vurarak (s.157)

yatak ve yorganiyle beraber sokağa atmakla tehdidederek (s.157)
 Mesneviye el bastırarak (s.158)
 kibrit kutusuna koyduğu bir parayı bacının burnundan çıkararak (s.160)
 defterini çıkararak (s.160)
 Fıkralar ve hokkabazlıklar gibi bunlara da “ha! ha!” diyerek (s.160)
 utanç ve heyecandan sesim kesilerek (s.160)
 “Baba” diye boynuma atılarak (s.160)
 Üstümüzdeki ağaçtan boyuna etrafımıza inip kalkan serçelere simit kırıntılarını
 atarak (s.160)
 birbirimize gülümsiyerek (s.161)
 utanarak ve önüne bakarak (s.161)
 gözlerimin içine bakarak (s.162)
 boynunu yana eğerek (s.163)
 bir Farisî levhadaki güzelliği yarımıyamalak sezdiğine sevinerek (s.164)
 Zeynep Hanım konağından çıkan saçlı, sakallı talebelere bakarak (s.164)
 Söz arasında gibi başka yerlere bakarak (s.165)
 Birden telâşlanarak (s.165)
 Ağır ağır başımı döndürerek (s.165)
 yeni bir dargınlıktan ürkerek (s.165)
 ayağa kalkarak (s.166)
 horozu elinde sallıyarak (s.166)
 kahkahalarla gülerek (s.166)
 dilini çıkarıp burarak (s.167)
 sesini alçaltarak (s.169)
 kapıyı boş buldukça içeri kaçarak (s.169)
 ikide birde Mesule bacının konuşmasını taklidederek (s.169)
 İsmailin kahkahalarına iştirak ederek (s.169)
 bana göz kırparak (s.169)
 hemen pirelenerek (s.169)
 yeni bir zembereğe dokunmaktan korkarak (s.170)
 mektep kitaplarıyla kalmıyarak (s.170)
 iri iri gözlerini açarak (s.171)

onun mektep dışındaki daha ağır ve yüksek şeyler içinde bunlardan daha az
 korkunç olmıyan fikirler söylediğini işiterek (s.171)
 bu hali, uyku mahmurluğu sanarak (s.172)
 ona ve bana bakıp gülümsiyerek (s.172)
 âdeta nazlanarak (s.172)
 başını kaldırıp dinliyerek (s.173)
 etrafımı saran dua yalnızlığı içinde rahatsız edilmekten korkarak (s.174)
 ikidebir şarkısını keserek (s.175)
 başını bırakarak (s.175)
 birkaç kere aralığa gidip gelerek (s.175)
 şakırdatmamağa gayret ederek (s.175)
 yarın sabah oraya uğrıyarak (s.175)
 küçük kızı kanepeden alarak (s.175)
 kucağında evirip çevirerek (s.175)
 eğilerek, hattâ bazen gözlüğünü takarak (s.176)
 gözlüğünden sonra lambayı alarak (s.176)
 daha çaresiz surette sefil göstererek (s.176)
 hepsinden fazla olarak (s.176)
 uykudan uyanarak (s.176)
 kundura boyacılarının usulüne uyarak (s.177)
 çingene kemancıya gülümsiyerek (s.177)
 birbirleriyle yârenliklerine fâsıla vererek (s.177)
 bana doğru bakarak (s.178)
 utanmış gibi bir tavırla gülerek (s.178)
 gülümsemesi daha genişlemiş olarak (s.180)
 ağzı kulaklarına vararak (s.180)
 dipteki yatak yükünün kapılarını sökerek (s.181)
 çeşit çeşit firketeler ve kâğıt parçalarıyla sarılı saçlarını – kırmızı, sarı, yeşil ve
 siyah boya larla lekeli – bir tülbentle kundaklıyarak ve yüzlerini yağlıyarak (s.181)
 evi hemen tamamıyla çocuklara bırakarak (s.181)
 hızını kaybederek (s.182)
 yüzü terlemeğe başlayarak (s.182)

‘‘paşa baba şunu dedi, paşa bab bunu yaptı’’ gibi sözler sarfederek (s.183)
 Sofada şarkı söyliyerek (s.183)
 gülüşüp haykırışarak (s.183)
 yaptıkları kabalıktan utanarak (s.184)
 sokakta dolaşmak hakkını bile kendine vermiyerek (s.185)
 iyi zamanlardan kalma birkaç parça mcevherini satarak (s.186)
 kan tere boğularak (s.186)
 götürü olarak (s.187)
 ağabeyisinin arkadaşlarından onun gibi ayyaş ve kumarbaz bir memura vararak
 (s.187)
 vaktiyle evlerinde gündelikle dikiş dikmeğe gelen bir Rum terzinin yanına
 girerek (s.187)
 alt katta bir terzihane açarak (s.189)
 zerine telden bir aç örülerek (s.191)
 tahtalarını, villerini getirip götürerek, boya tenekeleri tutarak (s.191)
 balkona asılacak çamaşırları veya sucukları unutarak (s.191)
 karısını ikide birde çarşıya götürerek (s.192)
 genç kadını berbere götürerek (s.192)
 büsbütün büyük anaya bırakarak (s.192)
 eski mahallelerden, on iki, on üç yaşlarında bir kız çocuğu getirerek (s.192)
 yılan derisi iskarpinlerinden, adını bir türlü beceremediğim parlak kıvırcık tüylü
 krk mantolarından soyarak (s.192)
 bunları detta sömürerek (s.192)
 bir yandan öbür yana dönerek (s.193)
 yerinde doğrularak (s.193)
 pencereleri açarak (s.194)
 arşafını giyerek (s.194)
 perdeleri kapıyarak (s.195)
 evvela Konyaya, sonra İstanbula, sonra Avrupaya göndererek (s.195,196)
 bunu öğrenerek (s.196)
 gelinini getirerek (s.197)

kendisine taş atan üç dört yaşlarında bir küçük kızın taşıyla yaralanmış görünerek (s.198)

iskeleden balıkları seyrediyor gibi yaparak (s.198)

lakırdıyı nasıl ağzında geveliyerek (s.198)

kaşlarını çatarak (s.199)

çantasından aynasını çıkararak (s.199)

ellerinden biriyle genç adamı omzundan tutup ötekiindeki mendille yüzünden akan terleri silerek (s.199)

birbirleriyle şakalaşıp gülüşerek (s.199)

sesini çıkartmaktan korkmıyarak (s.199)

koşa koşa geri gelerek (s.199)

gözlerini sımsıkı yumup ağzını, yüzünü çarpıtarak kendi kendisiyle konuşuyor; ötüyor gibi acayip sesler çıkararak (s.200)

burnunu gazete parçalarına silerek (s.200)

ağzını kapıyarak (s.201)

sokaktan görünmiyen bir köşesine oturarak (s.201)

sesini biraz değiştirip alçaltarak (s.201)

başımı önüme eğerek (s.201)

hala kiraz kokan eski bastonumu alarak (s.202)

ufak bir yevmiye ile bir mühendisler heyetine katılarak (s.202,203)

Mesule bacıya da anlatarak (s.203)

İsmail eve geliyor sanarak (s.203)

Mesule bacıyı feryat, figan kucağına alarak (s.203)

kollarımı okşiyarak (s.203)

ikisi de bizi bırakarak (s.203)

ateşte bıraktığı tavayı hatırlıyarak (s.204)

kollarını yanına bırakarak (s.204)

bana bakmadan karısına eğilerek ve onun parmaklarından birini tutarak (s.204)

gene bana bakmıyarak (s.204)

yavaşça başımı sallıyarak (s.205)

gene karısına dönerek (s.205)

adını sanını öğrenerek (s.205)

geceleri karda, yağmurda sokak fenerlerine elini uzatıp asıl Mevlânadan beyitler okuyan bir adam olarak (s.206)

kendisine daha sokuluyor gibi görünen karısının başını okşiyarak (s.207)
onun elini dudaklarıma götürerek (s.207)

4.4.2. “-mca” ekiyle yapılan zarf fiil grubu

aşıkane gazeller başlayınca (s.10)

damarlar katılaşmaya başlayınca (s.10)

bütün vehim ve heyecanlarıyla genç bir adam olmağa ve hele sevmeye başlayınca (s.19)

Bahçe mevsimi tekrar gelince (s.21)

Yaz ilerleyince (s.21)

Beni ağaçta görünce (s.22)

Mesut Paşa, kürkünün içinde hafifçe omuzlarını kısarak etrafına bakmağa başlayınca (s.25)

yükni yılın kuzuları kesilmeğe başlayınca (s.26)

Bahar çiçekleri açmağa başlayınca (s.26)

Güzel yazım, rüştiyeden kulağımda kalmış Farisi beyitler yaşlı insanlar meclisinde öğrendiğim edibane konuşma tarzıyla bir araya gelince (s.28)

Buna kocaman kafatasımın verdiği ağırlık da katılınca (s.28)

Öteki meseleye gelince (s.28)

benim bahçede dolaştığımı fark edince (s.29)

Bize gelince (s.30)

Büyük annemden ödünç para almadan ay sonunu getiremeyen dayım büyük paşalarla beraber sürgüne gönderilince (s.30)

arsız arsız sırnaşmaya ve el şakaları yapmaya başlayınca (s.32)

beş altı gün de tıraş parası bulamayınca (s.32)

Balkan muharebesine doğru İttihatçılar düşünce (s.35)

Hava ve güneş almak için bu odanın kepenklerini aralayınca (s.36)

İttihatçılar düşünce (s.36)

Çocuklara “milli ve İslami şîara uygun” bir terbiye verecek muallimlere gelince (s.41)

- sıkıyı görünce (s.46)
- Biraz ayaklanınca (s.47)
- dizlerim kesilince (s.47)
- Asker dönüşündeki yiyecek dilenciliklerine gelince (s.48)
- güneş batınca (s.50)
- benim lambam da yanınca (s.51)
- bir zaman sonra kendim de konuşunca (s.55)
- Boğazda bir Süruri paşa yalısından bahsedince (s.55)
- Mezarlık duvarının yıkık bir yerinden başımı uzatınca (S.56)
- Çağırıldığı müslümanlardan şimdilik bir ümit olmadığını görünce (s.57)
- Karakol sözünü işitince (s.58)
- tehlikenin uzaklaştığını görünce (s.58)
- Mesule bacının bir zamandan beri buralara dadandığını öğrenince (s.58)
- o gidince (s.59)
- bayramın asıl ağırlık merkezi olan mukaddes danaya gelince (s.60)
- biraz sonra bir polisin, kucağında bir çocukla, kalabalığı yarararak bizim tarafa doğru geldiğini görünce (s.61)
- sonradan gözleri açılınca (s.61)
- Bizim tarafta artık merak edilecek bir manzara kalmayınca (s.62)
- İlkönce bizi telaşlandırmış olan burun kanı da dinince (s.62)
- onun ağladığını görünce (s.62)
- Biraz gelişip güzelleşince (s.63)
- Büsbütün bizim olunca (s.65)
- putreller ve tavanın açık kirişleri arasında sallanan sigara dumanlarına akşam aydınlıkları karışmağa başlayınca (s.69,70)
- hele sokakta sarıkla gezmek tehlikeli olmaya başlayınca (s.77)
- Bunun üzerine bir de “bey baba” lâkırdısı çıkınca (s.78)
- başkaları tarafından yüzüne çarpılmayınca (s.79)
- Vücudum yatakta bir yandan bir yana dönmekten ağrımaya başlayıp kafam karışınca (s.79)
- tenha bir sokakta benimle yalnız kalınca (s.80)
- benden yüz bulamayınca (s.80)

Arabın, hiçbir şey olmamış gibi, elinde sefer tası ile onu mektebe götürmekte olduğunu görünce (s.80)

Bir semtte müşterilerinize usanç vermeğe başladığınızı görünce (s.82)

dokuz yaşında bir kız çocuğu gerçekten kaybolunca (s.83)

Anlıyamadığımı görünce (s.83)

mektebe gitmeyince (s.85)

onun ufak taşlıktan geçtiğini işitince (s.86)

biraz karanlık olan arka odanın sıkışmış kırık pancurları bekçinin sert bir yumruğıyle açılınca (s.93)

Bana gelince (s.95)

İsmailin bizden ayrılacağını haber alınca (s.96)

Bana gelince (s.96)

arasıra yokluk âlemine kayar gibi olduktan sonra kendilerinin tekrar dünyada bulunca (s.98)

Elimde su tasımla ve kendisinininkine benziyen peştemalımı gülümsediğimi görünce (s.98)

“senin anlayacağın dilenciden “mek” parmak farklı bir aylık “ diye ilâve edince (s.101)

Bana gelince (s.103)

Bunu işitince (s.104)

Onun da kalktığını görünce (s.104)

kibar kıyafetli dediğim erkeğin onlardan ayrılarak bize doğru geldiğini görünce (s.109)

bende ekmek olmadığını görünce (s.110)

Hacıyatmazın hünerine gelince (s.114)

İlerde daha çoğalınca (s.121)

Bir iki de güzel sesli hâfız yanık yanık Kur’an okumağa başlayınca (s.123)

vakit gelince (s.123)

önde sallana sallana gidenin halini ibretle düşününce (s.125)

büyük kalabalık çekilince (s.127)

bizi görünce (s.129)

cemaat, kendini Eyüp mezarlığının diz boyu çayırları içinde bulunca (s.130)

- yoldan bir kere şaşınca (s.135)
- beni görünce (s.151)
- Talat, kapıdan girince (s.151)
- vücutuna bir erkek elinin hâkim olduğunu hissedince (s.153)
- meseleyi biraz daha eşeleyince (s.157)
- iyi anlamadığımı görünce (s.166)
- bizi bir arada görünce (s.166)
- sonradan düşününce (s.167)
- mektebe girmeyince (s.169)
- O, kendinde olanlarını bunlarla karıştırınca (s.171)
- “Ban sani aşkı ile...” diye gazel söylemeğe başlayınca (s.173)
- gece olunca (s.174)
- Her şey hazır olunca (s.175)
- O bir hafta, bir ay yahut daha fazla zamanın zararlarına gelince (s.180)
- O, gidince (s.181)
- oğul ile kızlara gelince (s.182)
- Nişanlı namzetlerinin aile büyükleriyle görüşme zamanı gelince (s.183)
- sebebine gelince (s.184)
- İmamın kendisine gelince (s.188)
- etrafını alan birkaç çalgıcı ve hanende kız arasında Kız Kulesine karşı gazele başlayınca (s.189)
- bu kızı fabrika kapısında gözyaşlarıyla yıkanmış sedef gibi yüziyle görünce (s.190)
- asıl yaraya gelince (s.196)
- son kalan beşibirlikleriyle ziynet altınlarını gelinine götürmek için tutturunca (s.196)
- baba ölüp midedeki yara da bir İstanbul seyahatini kaçınılmaz bir zaruret haline getirince (s.196)
- telgrafi alınca (s.197)
- Böyle olunca (s.200)
- Bu son haberi alınca (s.202)
- Yemek vakti gelince (s.204)

4.4.3. “-ıp” ekiyle yapılan zarf fiil grubu

kasideler bitip (s.10)

yeni kalfalara yamatıp (s.15)

umulmıyacak kadar süratle temizlenip (s.20)

kafanı kabak gibi patlatıp (s.22)

Katip bey teslimat makbuzunu bir berat kadar güzel bir hat ile ağır ağır yazıp
(s.39,40)

una bulayıp (s.41)

dalına basıp (s.54)

mezarlıkta çömelip (s.59)

akla sığmayacak bir süratle yüzölüp (s.61)

kendiliğimden onları durdurup (s.61)

bir masadan başka bir masaya götürüp (s.68)

o damarı yakalayıp (s.72)

hızla akıp (s.73)

karşlarına alıp (s.79)

yumurcağı karşıma alıp (s.80)

şehrin tanınmış çehreleri arasına karışıp (s.82)

beni bırakıp (s.87)

pılıyı pırtıyı toplayıp (s.87)

hoca olmayıp (s.90)

bir araba buldurup (s.93)

aynı aceleci adımlarla yanıma gelip (s.100)

yeniden kararıp (s.100)

ayak altında eziverip (s.118)

kendilerini tutamayıp (s.123)

alaydan çıkıp (s.130)

soğuklamak korkusuyla yalnız arkalarının bele kadar olan kısmını bir ağaca
sıkıca yaslayıp (s.131)

yeniden kararıp (s.132)

önüne gidip (s.132)

ölüleri çıkarıp (s.133)

kolundan tutup (s.138)
 daha incelip (s.171)
 tertemiz boyalar ve cilâlarla boyayıp (s.177)
 bir eyyam bir yere kapanıp (s.179)
 işini uydurup (s.181)
 korkunç sinir hareketleriyle, titreşip (s.183)
 evine gelip (s.185)
 başını geriye atıp (s.203)
 odalara girip (s.203)
 sana güzel bir yüzük alıp (s.204)

4.4.4. “-madan” ekiyle yapılan zarf fiil grubu

birtakım muamelecilere, Emniyet Sandığına bankalara taşınmadan (s.17)
 haline bakmadan (s.22)
 havasını bulmuş bir yelken gemisinde gibi durmadan (s.28)
 İradesini kullanmadan, önünde açılan yollardan hangisine gideceğini kendi kendine sormak zorunda kalmadan (s.36)
 günleri saymak yorgunluğuna bile katlanmadan (s.44)
 yüzüme bakmadan (s.48)
 kımıldanmadan ve hatta beni rahatsız edecek bir fazla ses bile çıkarmadan (s.51)
 yarım saat geçmeden (s.52)
 yaz, kış kımıldamadan (s.56)
 sürüden koyunsatın alır gibi Mesule bacının sırtını ve butlarını iyice yoklamadan (s.57)
 haber vermeden (s.64)
 bastığım yeri görmeden (s.67)
 bir lâhza oturup dinlenmeden (s.69)
 hakettiğim gündeliğe bile ehemmiyet vermeden (s.70)
 bazen o da olmadan (s.71)
 farkına varmadan (s.72)
 piyasa ahvalini bir kere yoklamadan (s.87)
 gün aşmadan (s.96)

- henüz yirmi yaşına gelmeden (s.101)
- Bir şey söylemeden (s.104)
- genç adamın kolunda bastığı yeri görmeden (s.127)
- son bir defa arabasına binmeden (s.130)
- hiç sıkıntı çekmeden (s.130)
- hepsine hiç değiştirmeden (s.132)
- çok geçmeden (s.133)
- başımı alıp, kimseye ve kendime bir şey sormadan (s.135)
- hiç acele etmeden (s.135)
- hiç şaşmadan (s.142)
- faciayı pencereden görerek yalınayak sokağa fırlıyan Mesule bacının yaygaralarına kulak asmadan (s.144)
- farkında olmadan (s.153)
- yüzüme bakmadan (s.156)
- başka delil istemeden (s.167)
- hiçbir şey bilmeden, görmeden (s.176)
- dudaklarımızı kımıldatmadan (s.178)
- aşağı inmeden (s.178)
- Belli etmeden (s.178)
- Hiç birbirinden ayırdetmeden (s.179)
- O da olmadan (s.180)
- koyun gibi gözlerle hiç ses çıkarmadan (s.182)
- gün doğmadan (s.184)
- bunu anlayamadan (s.186)
- ona danışılmadan (s.187)
- hiç vakit kaybetmeden (s.190)
- birbirimizi anlamadan (s.193)
- çok geçmeden (s.200)
- evine uğramadan (s.200)
- bir kelime söylemeden (s.201)
- ne başka bir hareket, ne bir cevap beklemeden (s.201)
- daha bahar gelmeden (s.202)

Talata bile bir şey söylemeden (s.202)

Hiçbir şey için yalvartmadan (s.205)

4.4.5. “-dıkça” ekiyle yapılan zarf fiil grubu

o halde gördükçe (s.7)

Eyübe, Edirnekapısına, Merkezefendiye gittikçe (s.8)

padişahın sofrasında kaymak gördükçe (s.9)

rehinler satılığa çıkarıldıkça (s.17)

Canım sıkıldıkça (s.38)

pek büyük bir kavga filan olmadıkça (s.41)

gün geçtikçe (s.43)

tahta köprüleri geçtikçe (s.44)

vagonun kapları açıldıkça (s.44)

sopayı yiyip bağırdıkça (s.57)

“Dadı kalfacığım” gibi kelimeler işittikçe (s.59)

Mahallede her çocuk öldükçe (s.64)

Pudralar, allıklar ve düzgünlüklerle şıklığın gitgide arttığını, Karantinada oturduğunu söylediği bir arkadaşının evinde geçirdiği gecelerin sıklaştığını gördükçe (s.64)

gözleri içine çökmüş, dudaklarında iyi yıkanmamış boyalarla yorgun argın kendini minderin üstüne attığını gördükçe (s.65)

kâğıdımı kaybetmek veya yanlış yazmak gibi kusurlar yaptıkça (s.99)

Yeri geldikçe (s.107)

polisine eline geçtikçe (s.115)

siz fikranızı korudukça (s.118)

suların baskınına uğradıkça (s.137)

kalabalığa karışıp kaçmak istedikçe (s.138)

başında “Maşallah”lı mavi takkesiyle, eline verilen bir şişirme düdüğü üfleyip öttürdükçe (s.138,138)

dalgınlıklarından uyandıkça (s.147)

kendisini gördükçe (s.157)

ömrünün büyük bir kısmını adam atlatmakla geçirmiş ihtiyar tilkinin oyunları karşısında şaşaladıkça (s.162)

Asma dalları penceremize çarpıp sallandıkça (s.173)

Paşa baba onlara – kendi hesabına bir parça da sahi tarafı bulunan – açık şakalar yaptıkça (s.183)

Kadın yükseldikçe (s.194)

birbiri ardınca yetişip, ötede beride evlendikçe (s.200)

ne yiyeceğini sordukça (s.200,201)

aklına bir şey estikçe (s.204)

4.4.6. “-ken” ekiyle yapılan zarf fiil grubu

bunu söylerken (s.6)

Dedelerimin bu mezarlıklarda hala vakar ile dikilen kavuklu taşlarına bakarken (s.9)

felsefe okurken (s.10)

sokağa çıkarken (s.11)

pencereden yıldızlara bakarken (s.12)

imsak topundan biraz sonra ortalık yavaş yavaş ağarırken (s.14)

o kargaşalıkta bostana taşınırken (s.15)

kış gelirken (s.15)

sokakta lapa lapa kar yağarken (s.20)

Havuzun yanındaki kanepesinde gene uslu uslu otururken (s.21)

Yaprakları hışırdatarak mehtap içinde yüzer gibi dalga dalga mesafeleri aşarak yükselirken (s.21)

Bunu tekrar ederken (s.23)

O, elini sigara kutusuna götürürken (s.25)

Bunu ellerim dizlerimde gözlerim kapalı okurken (s.25)

O, söylerken (s.27)

iki taraf arası lakırdı götürüp getirirken (s.28)

bir hamam kapısında susam satarken (s.30)

Evlerinde oturacak duracak yer olmadığı için karşılarındaki mezarlıkta mülkiye imtihanlarını hazırlarken (s.32)

Arkadaşlarım itibarlarına göre derece derece darağacına ve hapse giderlerken (s.35)

Beni katip bey diye çağırırken (s.39)

aptal bir merhametle ihtiyara bakarken (s.42)

ördek gibi yürürken (s.48)

bir gün evvel sokakta dolaşırken (s.53)

kalabalığın arasında bir yerden bir yere koşarken (s.62)

Biraz sonra ben, Mesule bacı ile beraber çocuğa sütlaç yedirirken (s.62)

Sabahları işe giderken (s.63)

İnsan vücudunda kafa gibi, kalb gibi bir sürü nafile aza sallanıp gezerken (s.66)

Akşam karanlığında depoya dönerken (s.66)

Burada çalışırken (s.70)

Her şey yolunda gidip dururken (s.78)

akşam kararırken (s.80)

Sarı sakalı şakağından sızan kanla ağır ağır ıslanırken (s.83)

Öğle ezanı okunurken (s.90)

kapıdan girerken (s.92)

Sokak yüzündeki odayı, taşlığı, mutfağı gezerken (s.92)

rahlesinin önünde alçak sesle hatim süren bir hâfızı dinliyerek otururken (s.94)

Yanımda uslu uslu yürürken (s.94)

Ben, minderimde kâh geceyi seyreder, kâh uyuklarken (s.94)

Durup dururken (s.96)

bir dairenin sofasında dolaşırken (s.97)

Sokaklarda gezerke, Süleymaniyedeki evimin pancurlu penceresinden Halici ve Okmeydanını seyrederken (s.97)

gerçek bir teessürle gözleri sulanmağa başlarken (s.101)

Divanyolunu çıkarken (s.106)

durup dururken (s.110)

ayakyoluna giderken (s.112)

Geri geri yürürken (s.112)

kapı kapı dilenirken (s.117)

bunlardan birinin üstüne eğilirken (s.120)

insanın kendi kemiklerini kemiriyor gibi bir ses çıkaran hınzır bir testere gıcirtısı içinde toprağa sokarken (s.122)

Bu vaziyette dururken (s.124)

Yol devam ederken (s.124)

Eskimiş paltosu, yorgun kunduraları üzerinde kısalmış pantolonu ile pazarda ucuz zerzevat ararken (s.125)

o kibar adamlarla konuşurken (s.126)

kireç, taş, su gibi şeyler isteyerek uğraşırken (s.131)

morarak öksürürken (134)

cenaze arkasında yürürken ve mezarlıkta oradan oraya dolaşırken (134)

hızlı hızlı kavga ederek ve şarkı söyliyerek kalafat ederlerken (s.135,136)

vapur sallanırken (s.137)

onu almağa uğraşırken (s.137)

uykuya dalarken (s.140)

aralarımda fısıldaşırken (s.142)

Hizmetlerimi sessiz sedasız yaparken (s.143)

birbirine benzeyen uzun, sivri yüzleriyle sokağa bakarlar (s.144)

onun mânasını sezinlemeğe başlar (s.145)

benden bir şey beklerken (s.145)

kitabımı okurken (s.147)

bütün eşyasiyle- duvardaki levhaları, rüzgârdan sallanan perdesiyle- açık gözlerimin önünde dururken (s.148)

etrafımda böyle birini ararken (s.150)

telaşla eğilirken (s.151)

bir yandan söylerken (s.153)

ortalık kararırken (s.155)

Hocaların kaba muamelelerini, ağır hakaretlerini söylerken (s.161)

okumadıkları bir vazifeyi okuduk diye söyledikleri yalanı anlatırken (s.162)

Talâtla pençe pençeye didişirken (s.163)

“Görsen ne kimseye benzemiyen bir insan o, baba!” derken (s.163)

“kim bilir neler biliyor onlar” derken (s.164)

Önünden geçen saltanat arabasiyle önünden geçen çöp arabasına daima aynı müsavi bakışla bakmış gözlerimle bu Tarih muallimini görmeğe çalışırken (s.164)

İsmailin yazı bizimle geçirmek istediğini söylerken (s.165)

hiç kırık numarası yokken (s.165)

bunları anlatırken (s.169)

sokakta giderken (s.170)

Talatla altalta üst üste boğuşurken (s.171)

Bir oyuncak gibi daima oynıyacağımızı sanırken (s.171)

mutfaktan gelen bulaşık şakırtıları arasında onun ilâhi bir acıyı bu kadar sefil ve gülünç bir kılığa sokan bu gazelini dinlerken (s.174)

hiçbir oyunu reddetmiyen güleryüzlü babacığa yeni bir oyun teklif ederken (s.175)

Bunları yaparken (s.176)

odamızda kızımınla oynarken (s.178)

Karısı burgu gibi incecik sesiyle geceleri başını yerken (s.181)

etek etek para toplarken (s.181)

daha bunu düşünürken (s.182)

onları bir koltuğa oturtup zarfı çini fincanla kahve içirirken (s.184)

Halk, çay bardaklarında zeytinyağı yakarken (s.186)

Vagon işi, altın işi daha bilmem ne işi yaparken (s.186)

kendi karınızla, kendi çocuklarınızla bölüşürken (s.186)

o perişanlık gününde bir dilenci kızınkinden farkı kalmamış kıyafetine bakarken (s.190,191)

üst kat böyle derece derece değişerek alt katlara hiç benzemez bir boyalı oyuncak haline gelirken (s.191)

böyle kozasından çıkmış renkli bir kelebek gibi havaya ve güneşe kanad açarken (s.193)

onların yan yana uzaklaşmalarını balkondan seyrederken (s.194)

geceliğinin üstüne giydiği bir palto ile kim bilir hangi karakolları dolaşır ve nafiye yere hekim ararken(s.195)

karısının karşıdan verdiği kaş göz işaretleriyle talimli maymun gibi yemek yerken (s.196,197)

mahallemize pek seyrek gelen otomobilin etrafında toplanmış birkaç küçük çocukla şakalaşırken (s.198)

telefonda asla gevelemediğini, fakat çantacıların ahlaksızlık ettiklerini yeminlerle anlatırken (s.199)

bu küçük sevgili baldızın yere düşürdüğü mendili alıp ona verirken (s.199)

İsmail, Bursaya giderken (s.202)

Ben, şaşkın, onları seyrederken (s.203)

daha söze başlarken (s.204)

çocuğuma bakarken (s.207)

4.4.7. “-r...-maz” kalıbıyla yapılan zarf-fiil grubu

yeni konağımızın henüz perdeleri takılmamış pencerelerinden görür görmez (s.18)

gözlüğünü takıp benim birkaç satırıma bakar bakmaz (s.25)

ziyaretçi çıkar çıkmaz (s.40)

mengene gevşer gevşemez (s.55)

satmağa getirdiği birkaç parça çamaşırı görür görmez (s.151)

trenden çıkar çıkmaz (s.204)

4.4.8. “-e...-a” kalıbıyla yapılan zarf-fiil grubu

büyük insanların arasında otura otura (s.24,25)

sümüğünü çeke çeke (s.78)

fener alaylarına benzeyen bir alay ortasında ite kaka (s.83)

utana sıkıla (s.106)

ağlata bağırtı (s.119)

parmaklığa çıkararak kollarını sallıya sallıya (s.169)

ayaklarının ucuna basa basa (s.175)

duvar diplerini sıyıra sıyıra (s.185)

4.4.9. “-dı...-mı” kalıbıyla yapılan zarf-fiil grubu

birinden ayrıldı mı (s.190)

Tablo 4.4.

Zarf-Fiil Gruplarının Dağılımı

YAPISI	SAYISI	ORANI
1. “-arak” Ekiyle Yapılan Zarf-fiil Grupları	428	% 55.20
2. “-Inca” Ekiyle Yapılan Zarf-fiil Grupları	104	% 13.40
3. “-Ip” Ekiyle Yapılan Zarf-fiil Grupları	39	% 5.03
4. “-madan” Ekiyle Yapılan Zarf-fiil Grupları	51	% 6.60
5. “-dıkça” Ekiyle Yapılan Zarf-fiil Grupları	30	% 3.87
6. “-ken” Ekiyle Yapılan Zarf-fiil Grupları	108	% 14.00
7. “-r... -maz” Kalıbıyla Yapılan Zarffiil Grupları	6	% 0.75
8. “-e...-a” Kalıbıyla Yapılan Zarf Fiil Grubu	8	% 1.03
9. “-dı...-mı” Kalıbıyla Yapılan Zarf Fiil Grubu	1	% 0.12
TOPLAM	775	%100.00

Çalışmada, sırasıyla -arak, -inca, -ip, -madan, -dıkça, -ken, -r... -mAz, -e.-a, -dı...-mı kalıplarıyla yapılan zarf-fiil grupları incelendi ve en fazla -arak ekiyle yapılanlar olmak üzere toplam 775 zarf-fiil grubu örneği verildi. Ayrıca yapılan incelemede -alı ve dı..-alı kalıplarıyla yapılan zarf fiil grubuna rastlanmadı.

4.5. İsim-Fiil Grubu

İsim-fiiller, fiil kök veya gövdelerine getirilen -mak, -ma, -ış ekleriyle yapılan ve fiilin ismini ifade eden fiilimsilerdir.

Banguoğlu (1998), “Türkçenin Grameri”nde isim-fiillerle ilgili “Türkçede -mek, -me, -iş ekleriyle yapılan üç türlü ad fiil vardır (satmak çalışma duruş). -meklik uzatılmış ekiyle yapılan ad fiiller de nadir olarak kullanılır (görmeklik okumaklık). Bunlar hepsi kılış adı sayılırlar.” (s.421) açıklamasını yaptıktan sonra isim-fiil gruplarının şu özelliğine de yer verir: “Ad fiillerde kişi anlamı olmadığı gibi zaman anlamı da yoktur. Aralarında az çok anlam ve kullanım farkları vardır.”

Bayraktar(2004), Banguoğlu’ndan farklı olarak isim-fiillerin zaman kavramı taşıdıkları halde kişi kavramı taşımadıkları için fiil çekimine girmediklerinden (s.8) söz eder.

İsim-fiil grubu, bir isim-fiille ona bağlı kelime veya kelimelerle oluşturulan kelime grubudur. Grupta isim-fiile bağlı unsurlar önde, isim-fiil sonda yer alır. İsimfiil grubu, cümle içinde isim görevindedir. Grubun vurgusu, isim-fiilden önceki unsur üzerinde bulunur.

Karahan (1999), isim-fiil grubunu şu şekilde tanımlar: (s.24) “Bir hareket ismi ile ona bağlı unsur veya unsurlardan kurulan kelime grubudur.”

Açıkgöz ve Yelten (2005), “Mastar Grubu” başlığı altında inceledikleri isimfiil grubu ile ilgili olarak “...fiil ismi grubu çekimli fiili olan cümleye en yakın bir kelime grubudur. ondan farkı fiil yerine unsurların bir fiil ismine bağlanmasıdır.”(s.64) diyerek isim-fiil grubunun cümle yapısına en yakın kelime grubu olduğunu söylerler.

4.5.1. “-mak” ekiyle yapılan isim fiil grubu

yerimden kalkmak, koşmak, toz toprak içinde yuvarlanmak gibi bir sürü lüzumsuz hareket yapmak (s.5)

Hayvan yavruları gibi ne yaptıklarını, ne istediklerini bilmiyen birtakım abuk sabuk mahluklara uyarak tatlı canımı sıkıntıya sokmak (s.5)

Sokak çocuklarının şerrinden korumak (s.6)

bir sürü tehlikeyi göze alarak ağaçlara tırmanmak, avuç ve tabanları berelemek, sincap gibi daldan dala atlamak (s.7)

kaymağa el sürmek (s.9)

yedisindekine benzemek (s.10)

bir fark tanımak (s.10)

bu mayanın az çok kabardığını ve yirmi yaşındaki delikanlıya çocuk ve ihtiyar insandan çok farklı bir çeşni verdiğini kabul etmek (s.11)

orada burada kanat çırpma (s.12)

konak ve bir miktarda Arap ve Çerkez halayık demek (s.15)

dilenci beslemek (s.17)

hak vermek (s.17)

komşu kadınlarını gözetliyen bir çapkın vaziyetinde görülmek (s.19)

başka bir çareye başvurmak (s.20)

ertesini yazıya kadar bir şeyler becermek ve Mesrureyi udunun sesine aşık etmek (s.20)

Kısık bir sesle laf atmak (s.22)

usuletle aşırarak kuyuya atıvermek (s.23)

aşçıyı hırsızlıkla töhmetlendirmek (s.23)

Doğrusunu söylemek (s.23)

Mektepten çıkan ve eli ekmek tutan çocuğu solutmadan evlendirmek (s.28)

bu saf çocuğu kafese koymak (s.28)

Mesrureye ispat etmek (s.28)

yüz yüze konuşurmak (s.29)

bazı uygunsuz muamelelere karşı surat asmak (s.33)

sakallı Talata neşeli demek (s.33)

etrafındaki herkesin her söylediğine kafa sallamak (s.35)

Onun cazibesine dayanmak (s.36)

vukuatın akışına kendini bırakmak (s.36)

bir kere daha elimi tutmak (s.37)

para almak (s.37)

ümit kesmemek (s.38)

hayvancılık etmek (s.38)

konağı enkaz fiyatına kapatmak (s.39)

Maarif Nezaretinde rastlamak (s.39)

Boş derslere girmek (s.41)

- teneffüs bahçesine gözcülük etmek (s.41)
- zaman kazanmak (s.42)
- Anadoluyu seyir ve tetkik etmek (s.44)
- Toros geçitlerini yürüyerek geçmek (s.44)
- Deponun arkasındaki bir eski Yahudi meşatlığında yatmak (s.47)
- birbirimize bakmak (s.48)
- devlete yük olmak (s.49)
- Kocabaşların son tarununna talihin garip bir ikramı saymak (s.52)
- Gündüzün ilahiler, dualarla gömülmüş bir ölünün gece mezarlık yolundan ağır ağır indiğini görmek (s.54)
- Ötekilerden daha az çetrefilli olmamak (s.55)
- İnsanda az çok bir surat ve vücut kalmış olmak (s.55)
- Bir eski Arap halifesinin heykeli yapılmak (s.56)
- Şeyhe yaklaşmak (s.57)
- Şeyhin Mesule kalfayı tutan mengenesine düşmek (s.57)
- hain bir soğukkanlılıkla vurmak (s.58)
- Boğazdaki yalıdan Topaltındaki kulübeye dönmek (s.59)
- yedi yaşında olmak (s.62)
- fazlasını sormak (s.62)
- bana düşeni söylemek (s.65)
- hızla gelip geçenler arasında daima geriye kalarak yürümek (s.70)
- kendilerini nikahla almak (s.70)
- kemküm etmemek, dilencililiği meslek olarak kabul etmek (s.71)
- başta ilahi merhameti söylemek (s.72)
- büyük şair olmak gibi büyük dilenci olmak (s.72)
- Benim alnında yıldızıyla doğmuş bir sanatkâr olduğumu kabul etmek (s.72)
- artık resmen kabul ettiğim mesleğime başlamak (s.73)
- yardım etmek (s.74)
- bir hayatın elemi keşfetmek (s.75)
- bizim eski dilencilerin de bir kiralı olmak (s.76)

bu kendi kendine söylenişlerin, bu ağır ve nereye gittiğini bilmiyen pençesi kalkmış kunduralarla yürüyüşlerin bu biçareleri er geç nereye götüreceğinden şüphe etmemek (s.77)

böyle tohumlarla uğraşmak (s.79)

dilenci ile ahbaplık etmek (s.79)

yeni bir çehre ile meydana çıkan yeni rakiplerle baş koşmak (s.82)

izinizi kaybetmek ve bir zaman sonra., bir eski hatıra tatlılığı ile geri dönerek, muhabbeti bir müddet daha devam ettirmek (s.82)

sokakta muhallebicileri çağırarak ve yedişer, sekizer yaşındaki fakir çocukları etrafına topluyarak onlara muhallebi yedirmek (s.83)

Tamaşalıkta barınmak (s.84)

İsmaili başımdan atmak (s.84)

büyük göç gününde yalnız kalmak (s.84)

Böyle olmak (s.87)

yumurcağı başımdan defetmek (s.87)

Bunu söylemek (s.91)

yemyeşil yaşamak (s.91)

dünya gözüyle bir kere daha görmek (s.92)

yaymacılardan ucuz kitap satın almak (s.94)

Geceleri denizi ve karşı kıyıları karanlıkta seyretmek (s.94)

babasında aramak (s.94)

kendimi sıkıntıya sokmak (s.95)

hikâyeyi biraz yukarıdan almak (s.97)

tekrar çalışmağa başlamak (s.97)

arasıra çarşı hamamlarına gitmek (s.98)

beni büsbütün de boş döndürmek (s.99)

şimdiden izimi kaybetmek (s.102)

İstanbuldan çıkmak (s.103)

seni her defa odacı ile çağirtmak (s.104)

zille çağırılmak (s.104)

Talâttan sakladığım sırrı söylemek (s.105)

Yağışlı, soğuk kış günlerini bu dairelerde geçirmek (s.107)

- Dikkat ve hürmetle dinlediklerini görmek (s.107)
- ilacını alamıyan bir hasta gibi göstermek (s.108)
- Yolu biraz çapraşık olmak (s.108)
- bu şekilde bir adalet vazifesi yapmak (s.110)
- ustalığını kabul etmek (s.111)
- dairelerde benden çok usta sanatkârlara rastlamak (s.111)
- saçını ve kırvatını düzelterek, göğsünü ilikliyerek zelzeleden kaçmak (s.111)
- yalnız görüşmek (s.112)
- kalabalığı görmek (s.112)
- tekrar sokağa çıkmak (s.113)
- “hacı modası” kalkmış olmak (s.117)
- Gözleyip tahkik etmek (s.117)
- kaldırım taşına sıvamak (s.118)
- Hepsine kader deyip geçmek (s.118)
- bizim âlemin küçük sayıları pek de çok olmıyan küçük şehzadeleri demek (s.119)
- onu yakalamak (s.119)
- onlardan bazılarını yalnız yakalamak (s.120)
- başıma yeni bir İsmail belası sarmak (s.120)
- bazı kullarından hesap sormak (s.121)
- Bu mekteplerde zarlar ve iskambillerle kumar oynamak, bıçak atmak (s.121)
- Bu sürülerin fazla çoğalmasından korkmamak (s.122)
- her şey uyanır ve yeniden yaşamağa hazırlanırken ölmek (s.122)
- kendinin henüz yaşadığını, biraz sonra Eyüp kebabçısında kebab yiyeceğini hissetmek (s.122,123)
- Aralarına yabancı sokmak (s.123)
- bu iskatçıları da unutmamak (s.123)
- Görünmemeye uğraşıyor gibi yaparak görünmek, hiçbir şey istemeksizin istemek (s.124)
- Büyük cemiyette tutunanlardan, büyük mevkilere yükselenlerden bir kısmının sırlarını bunda aramak (s.124)
- bir kazanç yeri olmak (s.124)

bir yığın hiçler uğruna birbirini kırıp incitmek (s.124,125)
daha ilerisini düşünmek (s.125)

yol boyunca yavaş yavaş şaşkınlığından kurtulan ihtiyara musallat olmuş bir düşünce ile izah etmek (s.127)

Dünyada kadından gayri de bir şeye âşık olmak (s.141)

bu bahsi kurcalamak (s.143)

çok görmemek (s.147)

orada dolaşmak (s.148)

Talatı buna alıştırmak (s.152)

nazari konuşmak (s.153)

sebebini aramak (s.156)

kendimin de bazı akşam vakitleri mektebin civarında dolaştığımı, alaca karanlıkta mektebin pencerelerini, bahçenin parmaklıklar arasından görünen bir parçasını gözetlediğimi itiraf etmek (s.157)

İsmaili eve alıp almamak (s.158)

sizin işinize karışmak (s.158)

babamın elini öpmek (s.159)

çocuğu mahzun etmek (s.159)

Sirkeciye bir sinemaya götürmek (s.159)

Büsbütün başka bir istikamete gitmek (s.159)

bu camiye arayıp bulmak (s.159)

çocuğu bir kere görmemek (s.160)

benim yanımda onun yüzüne karşı söylemek (s.161)

Hocalara, âmirilere, büyüklere kafa tutmak (s.161)

Ağızma bir pas acılığı veren bu fena duygu ile ayrılmak (s.165, 166)

doğrusunu söylemek (s.170)

neye çarparak nereye döküleceklerini bilmek (s.171)

çok okumuş olmak (s.172)

sirke ile sinek avlamak (s.178)

pencereyi kapatmak (s.178)

Sizin için şarkı söyleyen bir insanın yüzüne birdenbire pencere kapamak (s.179)

yanında ağız açmak (s.181)

Ona bir yerden borç para, yahut taksitle eşya almayı teklif etmek (s.182)

Kendilerini kordelalara, parlak cam kâğıtlarına sarılmış hediyelik şekerleme kutuları gibi göz alıcı boyalariyle bir yerde görüp canı çeken bir erkeği nişanlı namzedi olarak bu bodur evin tokmaklı bodur kapısından indirmek ve hele bu ak bıyıklı, kılıksız ve dilsiz adamı baba diye takdim etmek! (s.182)

insan içine çıkmak (s.184)

yüzünüzü bütün ışıkların odak noktasına çevirip herkese göstermek (s.186)

Mahallenin namusunu kirletenleri mahalleden kovmak, olmazsa fenerli baskın alayları tertibetmek (s.187)

zamana uymak (s.188)

bu teşebbüsün yürüyeceğine inanmak (s.189)

bir miktar boyalı bez ve tahta ile bir çalgılı gazino kurmak (s.189)

gayet ağır bir şey söylemek (s.195)

bu gülyüzlü, tostoparlak dışarılık kadını için fena düşünmek (s.195)

Kendisini sırf hastalığına baktırmak için İstanbulla gelmiş gibi göstermek (s.196)

dünürümüzdür diye ortaya çıkarmak (s.197)

anasının İstanbulla geldiğini ailesine bile haber vermiyerek onu şöyle kenar köşede tutulmuş bir odaya misafir etmek (s.197)

ailesinden saklamak (s.197)

zaten bakımsız olan kılık kıyafetini büsbütün süfli, gülünç pis bir şekle sokmak (s.200)

onu da sevincimize ortak etmek (s.203)

İsmailin ne yarın, ne hiçbir zaman gelmeyeceğini acı acı söylemek (s.203)

bütün gökyüzünü bu fenere çullandırıyor gibi tasavvur etmek (s.206)

bunu aşktan daha büyük şeye, gerçekten büyük olan bir fikrin daha küçük fikirler üzerindeki cazibesine vermek (s.207)

4.5.2. “-ma” ekiyle yapılan isim fiil grubu

şanlı dedelerimdeki Tanrı vergisinin ilerliye ilerliye bende tam kemal mertebesini bulmuş olması (s.10)

bir başkalaşma (s.11)

dadısının onu bahçenin bir başka köşesine götürüp oturtması (s.19)

fotoğrafçıların başlarını örtü altına sokarak fotoğraf çekmeleri (s.19)
inci ince sızlama (s.19)

Vapur ve şimendifer biletçilerini deliği gibi yalnız yüzümü gösterecek bir delikten Mesrure ili konuşma (s.20)

Bana ders vermeye (s.20)

Etrafıma toplama (s.21)

ahengi değiştirerek bağırmaya başlama (s.22)

o geldikten sonra da insanın yaptığı her hangi bir işi fena yapması (s.23)

hattatın cahil olması (s.23)

bilmem hangi kütüphaneden aldığı yazma bir divanın bir suretini çıkarma (s.24)

kendisinden sorma (s.24)

“Hazine-i Fünunda rastladığım bir manzumeyi kendime mal etmem (s.26)

şaşalamış gibi görünerek ortaya isimler atma (s.27)

birbirini tutmaz lakırdılar söyleme (s.27)

fukaralıktan korkma (s.28)

Komşu konağa damat olmak isteme (s.28)

bir papağan kadar cahil bir saraylı olan Hanımefendiyi düşünme (s.28)

ayak altında kalma (s.32)

herhangi bir rüzgara karşı mukavemetim sıfır olması (s.35)

arzuhal ve köylü mektupları yazma (s.36)

bana akıl danışma (s.36)

Aksaray taraflarında bir hususi mektepte üç yüz kuruş aylıkla hesap ve Farisi hocalığı yapma (s.37)

o Galatasaray denen batakhane de ziyan olma (s.38)

parayı köşedeki kasaya kilitleme (s.40)

surlar dışında avlanma (s.40)

mektepte temizlik yapma (s.41)

bu mektebin işlerinden daha başka kokular da alma (s.43)

sokakta iane toplama (s.43)

bazı dükkanlar ve ticarethanelerden iane toplama (s.43)

bir, iki yüz kuruş aylıkla İstanbula dönme (s.45)

yanımdaki yatakta ölmüş kimsesiz bir ihtiyarın eskilerini verme (s.46)

- canlanıp oynama (s.47)
- ufak tefek gezintiler yapma (s.47)
- kendime bir oda arama (s.49)
- taş taşıyan, odun yaran herhangi bir işçinin gündeliğini geçme (s.49)
- arasıra depoyu teftişe gelen kravatlı, bastonlu doktorlar ve büyük belediye memurlarının kazancına yaklaşma (s.49)
- kuruyup katılaşıma (s.50)
- aşağıya verme (s.50)
- mezattan satın alma (s.52)
- evin tamamını kiralama (s.52)
- kendimi gitgide çölde bir kabile reisi gibi görme (s.54)
- bunu sorup anlama (s.56)
- onu yaşatma (s.56)
- eski bir binek yahut musalla taşı olması (s.56)
- oldukları yerde topaç gibi dönme (s.57)
- etrafımda dolaşıma (s.59)
- şehrin kibar ölülerinden kalma (s.60)
- haykıra haykıra yerde debelenme (s.61)
- kapı aralarında öpüp okşama (s.63)
- kendini de, oğlunu da geçindirme (s.64)
- polise haber verme (s.65)
- değil polise haber vermek, hatta komşuların yanında bile bu işin üstüne pek düşmemesi (s.65)
- benim daha büyük ve sıcak olan odama bir yer yatağı yapma (s.65)
- kendi kendimle açık bir hesaplaşma (s.66)
- Aralarında ayan azası gibi sakallı ve redingotlu bir adamın gelip gitmesi (s.68)
- etrafımda şeytan gibi oyulgalanan yumurcaklar arasında öze görünme (s.69)
- masalar arasında yanlış istikametlere gidip gelme (s.69)
- tersine işlemeğe, kadıncağızın hamle hamle yüreğine doldurduğu fazileti boşaltarak yerine ikinci hayatın şusunu, busunu sokma (s.70)
- büsbütün yerleşme (s.76)
- benim için “bey baba, bey baba” deme (s.78)

- “dilenci beybabanın keyfi iyi mi?” diye sorma (s.78)
- her şeyi açık açık anlatma (s.79)
- Birkaç gün evvel kızını kaybeden Gani dedeyi ayan beyan görme (s.79)
- o cenaze dönüşünde olduğu gibi ağlayışını işitme (s.79)
- Mevlâna ile konuşma (s.83)
- benim de başıma böyle bir şey gelmesi (s.84)
- karakollara sürüklenme ve haraca bağlama (s.84)
- birtakım şüpheli gölgelerin dolaşmağa başlaması (s.84)
- onu da defetme (s.84)
- sırtındaki gömleğimi de verme (s.85)
- onu baştan çıkarma (s.85)
- Kadifekalesinde onu otlatma (s.86)
- Sevgiden olması (s.87)
- Ona yapma (s.87)
- İstanbul'a yerleşme (s.87)
- onları Tilkilik caddesinden geri çevirme (s.87)
- Tamaşalığın seslerini işitme (s.91)
- bacının yanında dinlenme (s.91)
- Böyle bir yer bulup yerleşme (s.92)
- kendine can yoldaşlığı edecek iyi birer insanlara kiralama (s.92)
- Büyük, küçük her mezarlıkta mutlaka durmamız ve taşların kitabelerini birbirimize yardım ederek okumamız (s.94)
- İkimizin de birbirimizi affetmemiz (s.95)
- zihnimde hazırladığım masalı okuma (s.95)
- gözyaşlarımı geri çevirme (s.96)
- Onu İstanbul'da arama (s.97)
- Galatadaki yazıhanede bir kahvesini içme (s.98)
- münasip bir yerde bir ufak tütüncü dükkânı açma (s.99)
- dairleri dolaşmağa ve işimi takibetme (s.99)
- insanı kurtarmağa yahut yıkmağa (s.100)
- tavanları seyretme (s.100)
- ikinci bir karşılaşmada sırrımı söyleme (s.102)

- Felekten bir yarım saat çalma (s.102)
- baş vurma (s.103)
- acı acı gülme (s.103)
- aylığını arttırma (s.103)
- on beş gün açıkta kalıp kafa tutma (s.103)
- seni sevmeme (s.103)
- yazı yazma (s.104)
- Dileniyorum deme (s.105)
- birbirimizi arama (s.105)
- sonu gelmez bir boğuşma (s.109)
- biraz kendisiyle beraber gelmemi (s.110)
- başka daireleri dolaşma (s.110)
- itişe kalkışa bir koşuşma (s.111)
- canları pahasına karşı koyma (s.111)
- kimse sokulmaması (s.112)
- mâna çıkarma (s.114)
- bu manzaralardan şikayet etme (s.115)
- korkunç insanlar meydana getirme (s.116)
- gayet iyi ayırt edebilme (s.117,108)
- ötekilerin hepsini hoş görme (s.118)
- şöyle bir kol gezme (s.120)
- Böyle yalnız yatanlardan kaç tanesini, hele karlı gecelerde, alıp evime götürme (s.120)
- eteklerini toplayıp toplu olarak çömelme (s.123)
- Nafile didişip boğuşma (s.124)
- Usul hilâfına tabutu duvar yıkıntısı falan gibi yüksekçe bir yere bırakarak soluk alma (s.127)
- kızkardeşi ile kendini çocuklara vasî tayin ettirme (s.127)
- dayanacak yeri kalmıyan babayı sokağa atma (s.127)
- zihnimize sokulma (s.129)
- bir ağızdan haykırışma (s.129)
- itişip kalkışma (s.130)

- arkadaki otomobillere binme (s.130)
- aralarında konuşma (s.133)
- ona meraklanma (134)
- bu kadar kendini hırpalama (134)
- yolculuklarımdan en büyüğüne hazırlanma (s.136)
- Bursaya yahut Yalovaya gitme (s.136)
- Ne boğuşma (s.138)
- akarsulara benzer bir belli belirsiz kaynaşma (s.141)
- bunların hangisi içinde bulunduğumu söyleme (s.141)
- pencereye vurma (s.141)
- kendiliğinden çıtırdama (s.142)
- en olmayacak şeylere çocukça neşelenme (s.143)
- cıllalı piyano kapaklarından çıkan piyano dişleri gibi bembeyaz dişleriyle çingir çingir kahkahalar atma (s.143)
- derece derece kararına (s.143)
- karşılıklı bir uyuma (s.145)
- gayet tatlı hikâye anlatma (s.145)
- okuyup yazma (s.146)
- iğneyle ve barutla kazılmış damgayı silme (s.146)
- Mesnevi okuma (s.147)
- fazla konuşurma (s.148)
- fazla övünmeğe kalkma (s.148)
- ellerindeki ufak bir para ile kelepirci düşürme (s.149)
- bir fakir kız çeyizleme (s.149)
- yüksek sesle bir gülüşme (s.149)
- kemençeyi bırakma (s.150)
- yüksek sesle pey sürme (s.150)
- benim sınıftan olmıyan insanların bazı yaptıklarını yapma (s.150)
- bu kemençeyi bana alması (s.150)
- bohçaya doldurduğu birkaç parça eşya ile havanı satma (s.150)
- tekrar bohçaya tıkma (s.151)
- Talatla barışmamız (s.151)

- Evimize, hele yemeğeve gece yatisına bir misafir gelmesi (s.151)
- Talatın pardesüsünün çamurlu eteğini yakalama (s.151)
- Talata ufak tefek para yardımlarında bulunma (s.152)
- Buna da sıra gelmesi (s.152)
- mendil, küpe gibi ufak tefek hediyelerle avlama (s.153)
- az çok yumuşatma (s.153)
- şöyle arkadaşça bir konuşma (s.153)
- “Yok canım, olacak iş mi bu” diye söylenme (s.153)
- kadının kollarına, bacaklarına dokunma (s.153)
- bu barışma (s.156)
- sokaklarda fazla dolaşma (s.156)
- zazavat alma (s.156)
- yeminlere başlama (s.156)
- bahçe duvarının parmaklıklarına tırmanma (s.157)
- böyle konuşmam (s.158)
- çocuğu çıkarma (s.159)
- bir meydan kahvesine oturma (s.160)
- usulcacık bir kitap veya lûgate göz atarak öğrendikleri şeyi kendilerinin diye satmaları (s.162)
- çocuğu şaşırtıp mat etme (s.162)
- bu doğruları, bu sesle ve bu çehre ile senin ağzından işitme (s.162)
- “zayıf derslerim var” demesi (s.165)
- Karşımda kapana kısılmış fare gibi sık sık gözlerini kırpmasından, burnunu oynatması (s.165)
- bekçiyi arama (s.167)
- bana anlatma (s.167)
- para vermiyeceğim diye sevinmeme (s.167)
- bu işe sevinmem (s.167)
- hiçbir şey anlatmama (s.168)
- onu bu yoldan yakalama ve yüreğine ufak bir yara açma (s.168)
- tekrar konuşma (s.168)
- uzun uzun anlatma (s.169)

- talebelerle haber gönderme (s.169)
- daha başka kitaplar da okuma (s.170)
- münakaşalara sürüklenme (s.171)
- başka şeylerle oynama (s.171)
- onu yatırma (s.172)
- sahifelerini karıştırma (s.172)
- rastgele bir yerinden sana okuma (s.172)
- yavaş yavaş anlatma (s.173)
- bir cansız resim olmaktan çıkma (s.174)
- akşam yemeklerini pişirme (s.175)
- küçük kızını giydirip tarama (s.175)
- bulaşık yıkama (s.175)
- saçlarını saman rengine boyama (s.178)
- ağzını dışarıya kıvrık dudaklarından taşan ıslak kırmızı boyalarla yavrularını yemiş bir vahşi kedi ağzına döndürme (s.178)
- hafiften hafife şarkı söyleme(s.178)
- bu gülümseme (s.178)
- ud çalarak kendimi birine beğendirme (s.178)
- kendisini çağırma (s.178)
- daha alçaktan alma (s.182)
- kendini müdafaa (s.182)
- karşıdan karşıya konuşma (s.184)
- cüzdanımda kaç lira kaldığına bakma (s.185)
- Boğaziçinde mehtap, yahut sabah seyretme (s.186)
- Sabahtan akşama kadar ter ve kömür tozuna bulanarak çalışmam (s.186)
- beni ve çocuklarımı idare etme (s.186)
- Bu, birdenbire yükselip alçalmalar (s.186)
- arabacılara satma (s.188)
- onu kendine karı yapma (s.190)
- onlarla beraber yaşama (s.191)
- postacının ince ruhlu kızları ve onlar vasıtasıyla tanıdığı daha başka yüksek aile kadın ve kazlariyle ahbaplık etmesi (s.194)

- birbirlerine gidip gelme (s.195)
 boynundaki beşibirlikleri ikişer üçer bozdurma (s.196)
 bu evde anasını görme (s.197)
 ona gösterme (s.197)
 geldiği trenle geri dönme (s.197)
 oğlunun dünyaya getirdiği günden beri düşündüğü gelinin yüzünü görmeden,
 onun için sakladığı ziynet altınlarını eliyle boynuna takmadan gitme (s.197)
 telefonla bir çatana ısmarlama (s.198)
 telefon arama (s.199)
 ne derin bir minnet gülümsemesi (s.199)
 tekaüdetme (s.200)
 bizim eve yerleşme (s.201)
 babası ve daha ziyade defterdar büyükbabası için ne biliyorsam yazmam (s.202)
 tekrar mektebe alma (s.202)
 taşlığın ortasında döndürme (s.203)
 kullanılmamış çatal bıçak takımları, çiçekli tabaklar, bembeyaz yemek havluları
 çıkarma (s.204)
 arayıp bulma (s.205)
 hiçbir noktasından utanma (s.206)
 büsbütün başka bir âlemin kızı yanında bunları söylemeğe cesaret etme (s.206)

4.5.3. “-ış” ekiyle yapılan isim fiil grubu

- bitip tükenmez yalvarış (s.10)
 iyi bir gidiş (s.17)
 her su içiş (s.25)
 şiiiri doğrudan doğruya kabullenemeyişim (s.27)
 geceli gündüzlü yürüyüş (s.45)
 öyle bir çöküş (s.45)
 bir zaman daha sürünüş (s.46)
 ikinci defa olarak hayata doğuşum (s.47)
 mesleğe ilk başlayış (s.48)
 bu irkiliş (s.65)

kendimde bu yıldızı keşfedişim (s.73)

her gecikiş (s.86)

Tamaşalıktan ayrılış (s.87)

inanılmaz bir bakış (s.93)

rahat ve hayretsiz bir bakış (s.93)

her çıkış (s.102)

İstanbulda çalışmağa karar veriş (s.106)

İlkbahara doğru dairelerden sokağa çıkış (s.122)

kıyafetim, çehrem ve hiç kimseden hiçbir şey kabul etmemeğe azmetmiş yalnız
ve mahzun duruşumla (s.124)

kısa ve sert silkiniş (s.127)

Arasına açık pencereler ve alçak tahtaboşlardan sarkan taze yüzlü çıplak kollu ve
bacaklı kadınlara –gözlerin bir tekiyle- şöyle yandan bir horoz bakışı atmaktan başka bir
değişikliği olmıyan bu yürüyüş (s.130)

bana sığımış (s.163)

bu sığımış (s.163)

biraz evvelki ağlayış (s.170)

“Rastgele” deyişim (s.172)

bu görünüş (s.174)

kısa kısa gülüş (s.205)

sert bir dönüş (s.205)

fakir sofamızda, Talâtla benim aramda bir süslü oyuncak gibi oturan bu genç
kadının onu bu kadar benimseyerek dinleyişi (s.206)

Tablo 4.5.

İsim-Fiil Gruplarının Dağılımı

YAPISI	SAYISI	ORANI
1. “-mak” Ekiyle Yapılan İsim-fiil Grupları	168	% 39.15
2. “-ma” Ekiyle Yapılan İsim-fiil Grupları	232	% 54.10
3. “-ış” Ekiyle Yapılan İsim-fiil Grupları	29	% 6.75
TOPLAM	429	%100.00

Çalışmada sırasıyla –mak, -ma, -ış ekleriyle yapılan isim fiil grupları incelendi ve en fazla –ma ekiyle yapılanlar olmak üzere 429 isim fiil grubu örneği verildi.

4.6. Tekrar Grubu

Eş görevli kelimelerin art arda getirilmesiyle oluşturulan kelime grubudur. “İkileme”, “ikizleme”, “hendiadyoin” olarak da adlandırılır. Grubu oluşturan unsurlardan her biri kendi vurgusunu üzerinde taşır. Unsurlar arasına virgül konmaz.

Ergin (1993), “Tekrarlar” başlığı altında değerlendirdiği bu kelime grubunun, (s.356, 357) “ 1- Kuvvetlendirme 2- Çokluk 3- Devamlılık” olmak üzere üç fonksiyonundan söz eder ve bunları dört grupta inceler: “Aynen tekrarlar, eş mânâlı tekrarlar, zıt mânâlı tekrarlar, ilâveli tekrarlar.”

“İkileme, anlatım gücünü artırmak, anlamı pekiştirmek, kavramı zenginleştirmek amacıyla, aynı sözcüğün tekrar edilmesi veya anlamları birbirine yakın yahut karşıt olan ya da sesleri birbirini andıran iki sözcüğün yan yana kullanılmasıdır.”(Hatiboğlu, 1971, s.9) Eserde ikilemenin değişik dillerdeki karşılıkları verilir: Osmanlıcada “atf-ı tefsir”; Fransızcada “redoublement, hendiadyoin”; İngilizcede “reduplication dual, hendiadyoin”; Almancada “Verdoppelung, Zwillingsformen, Hendiadyoin”

Hatiboğlu(1971), ikilemenin dilimizde nasıl bir öneme sahip olduğunu, dilimizin nasıl bir özelliği olduğunu da şu sözlerle dile getirir: (s.9-12)

İkileme, Türkçenin bilinenden çok daha önemli bir özelliğidir. İkileme, ünlü uyumları, ünsüz benzeşmeleri gibi Türkçenin kuralları arasında yer almalıdır. Türkçe, ikileme konusu ele alınmadan yapı bakımından aydınlatılamaz. Türkçede ikileme o kadar yaygın, örnekleri o kadar çoktur ki, başka dillere bakarak, olayın ayrıca ele alınmasından, inceden inceye bütün örnekleriyle saptanmasından vazgeçilemez. Çünkü ikileme olayı, yapı bakımından, Türkçenin temellerine kadar inen bir özelliktir. İkileme, aslında bir psikoloji ve müzik olayıdır. Türkçede ikileme, şiire, düzyazıya, anlatıma güç, aydınlık katan, güzellik, ahenk sağlayan ve ancak bazı ozanlarca, yazarlarca sezilmiş bir sırdır. Atasözlerinin, deyimlerin, hafızalarda yer etmesine yardım eden özelliklerin başında ikileme gelir. Türkçedeki deyimlerin hemen hepsinde ikileme türlerinden birine rastlanır. Deyimleri, uzun anlatımlardan çok daha etkili kılan yapılarındaki ikilemedir.

Hatiboğlu (1971), “...iyi kullanılan ikilemenin anlatıma kattığı güç, başka yollarla kolayca sağlanamaz.” (s.12) sözleriyle de ikilemenin anlatımı güçlü kılan çok önemli bir etken olduğunu vurgular.

Karahan (1999), tekrar grubunu “Bir nesneyi, bir hareketi karşılamak üzere eş görevli iki kelimenin meydana getirdiği kelime grubudur.”(s.26-28) şeklinde tanımladıktan sonra “Unsurları aynı olan tekrar grubu, Unsurları yakın anlamlı olan tekrar grubu, Unsurları zıt anlamlı olan tekrar grubu” başlıkları altında üç grupta inceler ve grubun özelliklerini verir.

“Türkçenin Gücü”nde ikilemelerle ilgili şunları söyler: “Türkçenin en eski ürünlerinden beri görülen ve bugün de güçlü bir eğilim olarak beliren bir özellik, anlatımda çeşitli ikileme’lere başvurmadır. Dilcilikte hendiadyoin adını alan ve günlük yaşamda ev bark, yol yordam, yarım yamalak gibi sık kullanılan örnekleri en başta hatırlanabilecek olan bu ikilemeler çeşitli türleriyle anlatıma güç kazandırma amacına yönelir (Aksan, 1987, s.62).

Açıkgöz ve Yelten(s.2005), tekrar gruplarını “Tam Tekrarlar” ve “Kısaltmalı Tekrarlar” (s.30-37) olmak üzere iki ana başlık altında incelerler.

4.6.1. Kelimenin aynen tekrarıyla yapılan tekrar grubu

vesaire vesaire (s.6)

tepe tepe (s.6)

ince ince (s.7)

amin amin (s.10)

avaz avaz (s.17)

hemen hemen (s.18)

ince ince (s.19)

lapa lapa (s.20)

yavaş yavaş (s.21)

ağır ağır (s.22)

gülimsiye gülimsiye (s.24)

kala kala (s.28)

günah, günah (s.29)

paldır paldır (s.29)

açık açık (s.29)

birer birer (s.33)

zaman zaman (s.33)

ayrı ayrı (s.33)

tüysüz tüysüz (s.34)

çeşit çeşit (s.34)

kucak kucağa (s.34)

dilim dilim (s.41)

kapış kapış (s.41)

bağıra bağıra (s.42)

yuvarlana yuvarlana (s.45)

yalıya yalıya (s.47)

uzun uzun (s.48)

öbek öbek (s.50)

yer yer (s.50)
yavaş yavaş (s.54)
Malun, malun, malun. (s.58)
kesik kesik (s.59)
gelip gelip (s.59)
sokak sokak (s.60)
parça parça (s.63)
katıla katıla (s.64)
koşa koşa (s.64)
çingır çingır (s.64)
sıkı sıkı (s.65)
tırıs tırıs (s.66)
dayana dayana (s.67)
hemen hemen (s.69)
kat kat (s.70)
hızlı hızlı (s.73)
Hayır, hayır (s.73)
istemiye ,istemiye (s.76)
için için (s.78)
sık sık (s.78)
dolup dolup (s.78)
tatlı tatlı (s.79)
hıçkıra hıçkıra (s.80)
sık sık (s.82)
mırıl mırıl (s.84)
uçup uçup (s.85)
ağır ağır (s.85)
paytak paytak (s.90)
ince ince (s.91)
hemen hemen (s.92)
pırıl pırıl (s.93)
bütün bütün (s.95)

parıl rarıl (s.100)
Acı acı (s.101)
tümen tümen (s.103)
avaz avaz (s.108)
yer yer (s.108)
ayrı ayrı (s.109)
zaman zaman (s.109)
açık açık (s.113)
sıra sıra (s.113)
katıla katıla (s.114)
niceleri, niceleri (s.121)
kanun kanun (s.121)
adalet adalet (s.121)
neler, neler (s.121)
korkak korkak (s.126)
adım adım (s.127)
böyle böyle (s.130)
geri geriye (s.132)
kat kat (s.136)
sıcağı sıcağına (s.137)
onar para onar para (s.139)
derece derece (s.143)
mazlum mazlum (s.144)
derin derin (s.145)
iri iri (s.152)
ayrı ayrı (s.152)
hafif hafif (s.153)
dolu dolu (s.155)
Hayır, hayır (s.155)
Kekeliye kekeliye (s.156)
acı acı (s.162)
telâşlı telâşlı (s.165)

sırta sırta (s.165)
 gecike gecike (s.166)
 yaşıya yaşıya (s.171)
 birike birike (s.174)
 araba araba (s.189)
 sık sık (s.190)
 tiril tiril (s.191)
 kalın kalın (s.199)
 yıllar, yıllar (s.200)
 top top (s.200)
 zaman zaman (s.200)
 dolu dolu (s.200)
 vesaire, vesaire (s.202)
 zıplıya zıplıya (s.204)
 koşa koşa (s.204)
 gülümsiye gülümsiye (s.204)
 pırıl pırıl (s.204)

4.6.2. Yakın anlamlı kelimelerin yan yana getirilmesiyle yapılan tekrar grubu

gücüm kuvvetim (s.5)
 evire çevire (s.5)
 kılık kıyafet (s.11)
 ağlaşa bağrışa (s.14)
 ses seda (s.16)
 yalvarıp yakarma (s.20)
 şöyle böyle (s.23)
 çoluk çocuk (s.33)
 silip süpürüyorlar (s.52)
 söve saya (s.62)
 ağlaya bağıra (s.62)
 kılık kıyafet (s.76)

süklüm püklüm (s.80)
 sessiz sedasız (s.86)
 konu komşu (s.87)
 şurada, burada (s.91)
 özene bezene (s.94)
 şöyle böyle (s.98)
 ak pak (s.100)
 allak bullak (s.111)
 artsız, arasız (s.115)
 derece derece (s.117)
 ayrı ayrı (s.141)
 sessiz sedasız (s.144)
 uzun uzadıya (s.161)
 evini, barkını (s.191)
 uzun uzadıya (s.195)
 ağılya inliye (s.200)

4.6.3. Zıt anlamlı kelimelerin yan yana getirilmesiyle yapılan tekrar grubu

ötede beride (s.10)
 öteden beriden (s.27)
 az çok (s.30)
 gelen giden (s.37)
 oraya, buraya (s.50)
 aşağı yukarı (s.53)
 ötesini, berisini (s.58)
 öteye, beriye (s.77)
 aşağı yukarı (s.77)
 orada, burada (s.131)
 şundan bundan (s.131)
 sağdan, soldan (s.179)
 uzaktan, yakından (s.204)

Tablo 4.6.

Tekrar Gruplarının Dağılımı

YAPISI	SAYISI	ORANI
1. Kelimenin Aynen Tekrarıyla Yapılan Tekrar Grupları	110	% 70.58
2. Yakın Anlamlı Kelimelerin Yan Yana Getirilmesiyle Yapılan Tekrar Grupları	28	% 20.17
3. Zıt Anlamlı Kelimelerin Yan Yana Getirilmesiyle Yapılan Tekrar Grupları	13	% 9.25
TOPLAM	151	%100.00

Çalışmadaki tekrar grupları Kelimenin Aynen Tekrarıyla Yapılanlar, Yakın Anlamlı Kelimelerin Yan Yana Getirilmesiyle Yapılanlar ve Zıt Anlamlı Kelimelerin Yan Yana Getirilmesiyle Yapılanlar olmak üzere üç başlıkta incelendi ve toplam 151 tekrar grubu tespit edildi.

4.7. Edat Grubu

“Arapça bir kelime olan edat ‘âlet’ ve ‘vasıta’ demektir. Onun gramerindeki mânâ ve yerini tesbit ederken de bu aslî mânâsını göz önünde bulundurmak gerekir. Nitekim, bir gramer unsuru olarak da ‘edatlar tek başlarına mânâları olmayıp, ancak cümledeki diğer kelime ve kelime grupları arasında çeşitli münasebetler kurmağa yarayan’ ‘âlet sözler’dir, ‘vasıtalar’dır. Daha müşahhas bir ifade ile anlatmak gerekirse, denilebilir ki edatlar dilin mantıkî kuruluşunu teşkil eden cümle yapısının ‘harcı’dır. Bu bakımdan vazife itibarı ile isim çekim eklerine benzerler” (Hacıeminoğlu, 1992, s.V).Hacıeminoğlu (1992), edatları mânâ ve vazifelerine göre on grupta inceler: (s. VIII) “1- Çekim edatları 2- Bağlama edatları 3- Kuvvetlendirme edatları 4- Karşılaştırma-Denkleştirme edatları 5- Soru edatları 6- Çağırma-Hitap edatları 7- Cevap edatları 8- Ünleme edatları (Ünlemler) 9- Gösterme edatları 10- Tekerrür edatları”

Çekim edatları “isimlerden sonra gelerek, bağlı olduğu isimle cümlenin diğer unsurları arasında zaman, mekân, cihet, tarz, benzerlik, başkalık vb. gibi bakımlardan çeşitli ilgiler kuran kelimelerdir” ki edat grubu son çekim edatı da denilen bu tür edatlarla oluşturulur (Hacıeminoğlu, 1992, s.1).

“Edat Grubu bir isim veya isim soylu kelimedenden sonra gelen edatın eklendiği kelime ile birlikte oluşturduğu gruptur” (Korkmaz, 2003, s, 51).

Edat gruplarında isim unsuru basta, çekim edatı da sonda yer alır. İsim unsuru, yalın hâlde ya da hâl eklerinden birini alarak edata bağlanır. Edat ise birleşimde ek almaz. İsim unsuru tek bir kelime olabileceği gibi kelime grubu da olabilir. Edat grubu, cümle içinde isim, sıfat veya zarf görevindedir. Grubun vurgusu, isim unsurundadır.

4.7.1. “başka” edatıyla yapılan edat grubu

bir hafif kızılıktan başka (s.13)

Küllü aybından başka (s.34)

Bundan başka (s.51)

çıplak ayaklarının yere vurup çekirge gibi birbirlerinin omzuna zıplıyan ve keyiflerinden birbirlerinin fesini kapıp atan bir sürü çocuktan başka (s.57)

benim yaptığımdan başka (s.66)

dersten başka (s.78)

Darülâcezededen başka (s.84)

Haftada iki defa hizmetini görmeğe gelen bir azatlı kalfadan başka (s.92)

sakallı Talattan başka (s.97)

birkaç leylekten başka (s.140)

tütünden başka (s.201)

4.7.2. “beri” edatıyla yapılan edat grubu

küçükten beri (s.24)

Ne iş gördüğümü öğrenerek ağladığı ve üzüldüğü geceden beri (s.96)

Birbirimizi görmiyeliberi (s.96)

Altı aydanberi (s.101)

uzun zamandan beri (s.101)

yirmi küsur yıldan beri (s.103)

yıllardan beri (s.107)

Deminden beri (s.109)

o günden beri (s.144)

bir zamandan beri (s.145)

yıllardan beri (s.171)

bir zamandan beri (s.178)

on beş yıldan beri (s.179)

babası yeni ölmüş bir kız olduğu zamandan beri (s.179)

otuz seneden beri (s.184)

epeyce zamandan beri (s.186)

ayrıldığıımızdan beri (s.201)

4.7.3. “dair” edatıyla yapılan edat grubu

kimseye gösterilmeyeceğine dair (s.29)

dilencilerin kralları olduğuna dair (s.76)

4.7.4. “diye” edatıyla yapılan edat grubu

Allah yolunuzu açık etsin diye (s.14)

Belki çakılır diye (s.27)

Papaz çıkarsa varmayacağım; oğlan çıkarsa varacağım, diye (s.28)

Koca diye (s.29)

-Aman kızım, günah, günah...Hiç Allahın yarattığı başa kusur bulunur mu? diye (s.29)

“Biz asalet ve zeka âşığı insanlarız...Hele şu ramazan geçsin.Bu meseleyi salim kafa ile bir kere daha görüşürüz.” diye (s.29)

“Kireçleri getirin, tuğlaları dizin, çivileri çakın” diye (s.31)

“paydoos” diye (s.31)

“Çocuklar bana bir şey oluyor galiba öleceğim “ diye (s.31)

Deniz tutmuş gibi elimizi gözlerimize götürerek “Aman Allah aşkına dur biraz” diye (s.32)

dinleyici diye (s.33)

- İttihatçılar ve Ahrar diye (s.35)
- “Darulfünun gidiyorum” diye (s.37)
- “Yarın sabah beş günlük yiyecekle beraber gelirsin” diye (s.40)
- vatan içindir diye (s.44)
- ‘Allah aşkına, peygamber aşkına, Padişah başı için yapmayın ayo!’ diye (s.56)
- ‘Müslüman yok mu, can kurtaran yok mu’ diye (s.56)
- “Su var mı? Çabuk kahvelerden biraz su bulup getirin!” diye (s.61)
- Sen ablası mısın bunun? diye (s.62)
- Çocuğu yiyecek miyiz? Cambazlara yahut Yahudilere mi satacağız? Yahut benim anada gözüm mü var? diye (s.63)
- “Ya benimki de ölürse” diye (s.64)
- “alacağız, malacağız” diye (s.64)
- vallahi, billahi bir şey yapmıyorum, diye (s.64)
- İçine iri taş yuvarlar, çıkan sesi dehşetle dinliyerek : ‘Nasıl cesaretin var mı? Ya bu, ya o!...Öyleyse kır boynunu’ diye (s.66)
- “Baba uyuma” diye (s.70)
- Beyefendi, diye (s.73)
- Afedersiniz; rahatsız ettim, diye (s.73)
- İdadiye diye (s.78)
- “Bak maskaraya: Yumurta kabuğundan çıkmış, kabuğunu beğenmemiş!” diye (s.78)
- “Bir türlü hazmedemedi yavrucağım” diye (s.80)
- “ne yapıyorsunuz?” diye (s.82)
- “Oldu. Anası gibi o da bir daha gelmiyecek.” diye (s.86)
- “Darulfünun; bizim en büyük mektebimiz” diye (s.90)
- “ Ban da gıdarım...Ban da gıdarım; onu matabında bulaşı yakarım...Bana da bir sokum ekma varıla..” diye (s.96)
- Allah aşkına otur , diye (s.102)
- “Allah belanı versin deyyus” diye söylenerek (s.104)
- Ne münasebet! Ne münasebet! diye (s.105)
- Olur, haydi uğurlar olsun, diye (s.105)
- zink diye (s.108)

- “Davanız mı var sizin de?” diye (s.110)
- hacı diye (s.117)
- ıskatçılar diye (s.123)
- “baba” diye (s.125)
- “Hepsinin sonu bu” diye (s.132)
- “Nasıl da yanıyor yüreğim” diye (s.133)
- “Vah kardeşim bunu da mı görecektik” diye (134)
- Bana bak; diye (134)
- “Allah daha da bete edece işalla, mamun yüslü kal ayâ” diye (s.144)
- “Uzulma Alla büyük! Alla o mamun yüslü kal ayâyı da sulum sulum sulunduraca” diye (s.145)
- “Gelsin gene döğmeciler!” diye (s.147)
- gene o sesle çalsın, diye (s.150)
- “Yahu çıldıracağım. Ben ne yaptım bu Araba. Benim ne kabahatim var?” diye (s.155)
- Alla Alla... Ben çocu muyum? Narda istaarsam gıdarım, diye (s.156)
- “Allah belânı versin fellâh, Allah belânı versin!” diye (s.157)
- “Mektep kapanıyor. Tatilde ailesinin yanına gidecek mi?” diye (s.158)
- “Babam beni aldırmayacak mı?” diye (s.158)
- “Allah hayvanları kızdırılmak için değil, yem yedirilmek için yaratmıştır” diye (s.161)
- İsmail, yaz tatili nasıl geçecek, diye (s.165)
- “İsmail pencereye gelsin; İsmail bahçede parmaklığın yanına gelsin!” diye (s.169)
- Sakı bana mı gülüyorsunuz ayo! diye (s.169)
- Ne oluyu?... Yüzümde mamun mu oynuyo? diye (s.170)
- “dur baba, okuyalım” diye (s.170)
- “Ahlak numaranı kırarız” diye (s.171)
- “Hadi sen sofrayı hazırla; tabakları koy, çatalları yıka, yalnız bıçakla ekmeği kesme!” diye (s.175)
- “Vallahi o iş sana anlattıkları gibi değil hanım. Ben doğru bir adam olmasam da eğri olsam ne yapabilirim diye düşünüyorum Damgalı posta pullarını temizliyerek

tekrar kullanmaktan başka bir yolunu göremiyorum ki, bu da, tehlikesine bakılınca, ne temin eder insana?” diye (s.182)

“Getirin bakalım şu benim bakkal korkutanı” diye (s.184)

“endişe buyurmayın, keyfinize bakın!” diye (s.189,190)

“hacı hanım” diye (s.195)

- Sakın bir şey unutmuş olmayasın ,diye (s.199)

“Ben Eyüp Peygamberi de geçtim kalfacığım. Ben melek oldum bu gece. Melekler yiyip içerler mi kalfacığım?” diye (s.201)

asi diye (s.202)

“Bugun mu gelece, yarın mı” diye (s.203)

“Yoo gelece.. ben biliyorum” diye (s.203)

Ben solamasımdım gelece, diye (s.204)

bu kadar çalıştım, diye (s.205)

“ben şuyum” diye (s.205)

4.7.5. “doğru” edatıyla yapılan edat grubu

kırka doğru (s.10)

on yediye doğru (s.10)

elliye doğru (s.11)

erkek olma yaşına doğru (s.11)

onlara doğru (s.13)

yaz ortasına doğru (s.14)

ay sonlarına doğru (s.17)

daha yukarıki dallara doğru (s.21)

bizim bulunduğumuz tarafa doğru (s.22)

Kızılçulluya doğru (s.49)

sahura doğru (s.54)

gün ortasına doğru (s.65)

akşama doğru (s.70)

İstanbula doğru (s.76)

Direklerarasına doğru (s.90)

Halice ve Okmeydanına doğru (s.93)

eylül sonlarına doğru (s.95)
 kapıya doğru (s.105)
 arkadaşlarına doğru (s.110)
 merdivene doğru (s.111)
 bahara doğru (s.113)
 Ayazpaşanın kol gezdiği gece yarılardan birine doğru (s.120)
 Mezara doğru (134)
 yaza doğru (s.136)
 akşama doğru (s.144)
 kendisine doğru(s.151)
 münakaşanın sonuna doğru (s.163)
 bize doğru (s.166)
 Eylül sonuna doğru (s.166)
 gündüzleri öğleye doğru (s.176)
 sabaha doğru (s.181)
 akşama doğru (s.181)
 konuşma sonuna doğru (s.184)
 geceyarısına doğru (s.194)
 gene bana doğru (s.205)

4.7.6. “evvel” edatıyla yapılan edat grubu

Her şeyden evvel (s.35)
 sabahtan evvel (s.40)
 ben gelmeden evvel (s.51)
 aylarca evvel (s.60)
 Kahvelerden evvel (s.61)
 biraz evvel (s.74)
 bir ayak evvel (s.87)
 biraz evvel (s.108)
 ben doğmadan çok evvel (s.129)
 daha evvel (s.145)
 ay başından evvel (s.152)

daha evvel (s.166)
 biraz evvel (s.175)
 bir sene evvel (s.176)
 birkaç sene evvel (s.190)
 vaktinden birkaç sene evvel (s.200)

4.7.7. “gibi” edatıyla yapılan edat grubu

Şimdi olduğu gibi (s.5)
 Gene şimdi olduğu gibi (s.5)
 Benim o zaman bana sataşan çocuklara yaptığım gibi (s.6)
 Burnu halkalı Arap köleler gibi (s.6)
 pıtrak gibi (s.6)
 kırmızı gelincikler gibi (s.6)
 hava kuşları gibi (s.6)
 Bebeklerle evcik oyunu oynayan kız çocuklar, teneke kılıçlarla muharebe oyunu oynayan oğlan çocuklar gibi (s.7)
 Karpuz muayene edenlerin yaptığı gibi (s.8)
 parmakla gösterilecek gibi (s.9)
 Amerikalı seyyah gibi (s.11)
 ayrı gayrı yok gibi (s.11)
 bir türlü kaynaşmamıza iman olmıyan bir akraba gibi (s.11)
 kozasından çıkan kelebek gibi (s.12)
 mart kedileri gibi (s.12)
 ihtiyar kadınlar arasında büyüyen birçok çocuklar gibi (s.12)
 eski şairin de dediği gibi (s.12)
 yukarı çıkmağa yeltenir gibi (s.13)
 Çamlıcada hava tebdiline gider gibi (s.14)
 çadıra çıkmış gibi (s.15)
 eski debdebenin devamı gibi (s.16)
 ben gibi (s.18)
 benim onu seyrettiğim gibi (s.19)
 Kabuğu kopmuş bir yara gibi (s.19)

herkes gibi (s.20)
 kuş sesleri gibi (s.21)
 oraya bakarken bir minare tamircisi gibi (s.22)
 belimden tutarak eşekten indiri gibi (s.22)
 dediğim gibi (s.22)
 yanan konakta olduğu gibi (s.24)
 yok gibiydi (s.24)
 camilerdeki mukabele hafızları gibi (s.25)
 musiki gibi (s.26)
 Safa-yı ömr gibi (s.26)
 bir meslektaşla, bir akranla konuşur gibi (s.27)
 asırlardan kalma bir hazinenin mahfazası gibi (s.27)
 Köroğlunun adı dağlarda gezdiği gibi (s.27)
 olduğu gibi (s.29)
 zavallı kızın önünden çekip arkasından iterek adeta katır gibi (s.30)
 yukarda bir parça anlattığım gibi (s.30)
 bir büyük sır anlatır gibi (s.32)
 iltifat gibi (s.33)
 ufak çocuklarda olduğu gibi (s.33)
 kuş sesi gibi (s.33)
 her yer gibi (s.34)
 Dediğim gibi (s.35)
 ağzı ve kılığı bozuk birini gördüğüm gibi (s.35)
 İstanbuldan beni kırmızı mühür mumlariyle davet edenler varmış gibi (s.36)
 Kaybedilmiş bir nezaret koltuğu gibi(s.36)
 bekçi gibi (s.38)
 kazanıyor gibiydi (s.39)
 çok çocuklu bir aile gibi (s.40)
 baba gibi (s.41)
 Daha evvel de anlattığım gibi (s.41)
 İhtiyarlar kendilerine saklıyormuş gibi (s.42)
 bir sel gibi (s.45)

- aksi gibi (s.45)
- taşa yapışmış bir kertenkele ölüsü gibi (s.47)
- köpeğin enciğini yalaması gibi (s.47)
- durgun bir bataktan kalkansu sinekleri gibi (s.47)
- nekahat gibi (s.47)
- dışarı atmış gibi (s.47)
- bir ayıp yapar gibi (s.48)
- dediğim gibi (s.48)
- ilk koynuna girilen kadın gibi (s.48)
- oynasın diye vermişler gibi (s.49)
- onun gibi (s.49)
- Afrikadaki zenci köylerinde gibi (s.53)
- benim gibi (s.56)
- Müslümanlar gibi (s.57)
- her zamanki gibi (s.57)
- bir eliyle bir zayıf Arap kadını yakalamış öbür elindeki asa kaside okur gibi (s.57)
- ince ve uzun bacaklarıyla süpürge önünden kaçan örümcek gibi (s.58)
- benim gibi (s.58)
- toprağına göz dikilmiş bir hükümdar gibi (s.58)
- küfreden külhanbeylerin ettiği gibi (s.59)
- yuvası süpürülmüş bir örümcek gibi (s.59)
- okşanmış bir kedi gibi (s.59)
- bir şey değil gibi (s.63)
- Yahudi karısı gibi (s.63)
- bir tarafını sıkışım gibi (s.64)
- Cüzama tutulduğunu öğrenenler gibi (s.66)
- Bütün ömürlerini ötekini, berikini vurmakla geçiren , fakat bir gün bunları ödemek hayalinde oldukları için bir türlü dolandırıcılığı üzerine konduramıyan kimseler gibi (s.66)
- Benim gibi, Tamaşalıktaki bacılar ve daha birçokları gibi (s.67)
- Her işte olduğu gibi (s.68)

her zamanki gibi (s.69)
 dediğim gibi (s.69)
 şikayet edilecek gibi (s.70)
 Dediğim gibi (s.72)
 büyük şairler vesairede olduğu gibi (s.72)
 Peygamberin buyurduğu gibi (s.72)
 Reddetmemden korkuyor gibi (s.74)
 Bana ilk sadakamı veren ihtiyar kadınınki gibi (s.74)
 Yağmur gibi (s.74)
 başka yerlerde olduğu gibi (s.74)
 Sokakta kaçmak ve utanmak suretiyle erkeği peşlerine takan kızlar gibi (s.75)
 Aşk gibi (s.75)
 aramızda dolaşan bir nevi yarım evliyalara gibi (s.76)
 ateş gibi (s.78)
 arı sokmuş gibi (s.78)
 kendine dadı adını taktığı gibi (s.78)
 kolundan tuttuğu gibi (s.78)
 her çocuk gibi (s.78)
 tey uzaklarda bir şeyler görür gibi (s.78)
 kayboluyor gibi (s.79)
 var gibi (s.79)
 Gani dede gibi (s.80)
 Gani dedenin kızı gibi (s.80)
 Gece unuttuğu bir şeyi arar gibi (s.80)
 Şair ve hânendesini gibi (s.82)
 politikada olduğu gibi (s.82)
 tatsızlığını ve boşluğunu gören insan gibi (s.85)
 ilişkilerinizi kesmiş bir mücerred ruh gibi (s.85)
 her sabah, her akşam efendisinin elini yalayan bir keçi yavrusu gibi (s.86)
 birer kanaldı gece böceği gibi (s.86)
 ağlıyacak gibi (s.86)
 Dediğim gibi (s.87)

- Mesule bacıyı aldığım gibi (s.87)
- bir büyük memur uğurlar gibi (s.87)
- kollarında çantalar ve kitaplarla kapısından girip çıkan kocaman adamların,
zannettiği gibi (s.90)
- gözbebekleri korkudan büyümüş gibi (s.91)
- bir zamanlar benim de onların arasında bulunduğumu söyleyecek gibi (s.91)
- Bir uçsuz bucaksız sarayın denizlerinden geçmiş gibi (s.91)
- Uslu uslu konuştuğu bir kadına birdenbire âşık olduğunu hisseden bir adam gibi
(s.93)
- bir şenlik gecesi gibi (s.93)
- bir sahici şehzade gibi (s.93)
- bütün ömrünce arabadan bıkmış gibi (s.93)
- tıpkı Tamaşalıktaki gibi (s.94)
- olduğu gibi (s.95)
- vücudunda bir ayıp hastalık şüphesinden kurtulmuş gibi (s.96)
- sevilmediği yüzüne söylenen bir ihtiyar aşık gibi (s.96)
- benim gibi (s.96)
- Evvelce de anlattığım gibi (s.97)
- Senelerce Anadolu'da çalışmış ve bir parça para yapmış izinli bir memur gibi
(s.97)
- Bir battal yelken gemisi gibi (s.97)
- İzmirdeki incir hanında olduğu gibi (s.98)
- Arafat hacısı gibi (s.98)
- denize bir olta atmak gibi (s.98)
- hamam gibi (s.99)
- eskisi gibi (s.100)
- ışık vurmuş gibi (s.100)
- yüzüne musallat olmuş bir sineği kovar gibi (s.101)
- tekrar kaçmamdan korkar gibi (s.102)
- paşa döküntüsü gibi (s.103)
- dediğim gibi (s.103)
- tıpkı sütlü ineği, yumurtalı tavuğu sevdikleri gibi (s.103)

- zaman zamam tahta eşyayı yiyen kurt gibi (s.105)
- kucaklamağa hazırlandığı adamın tehlikeli bir hastalığı olduğunu anlamış biri gibi (s.105)
- ilaç gibi (s.105)
- bir musiki gibi (s.105)
- bir arada görülmeyi pek istemiyen âşıklar gibi (s.105)
- İsmailin mektebe yazdırılmasında olduğu gibi (s.106)
- Uçsuz, bucaksız malikânelerim gibi (s.106)
- halkın niçin kendini tuttuğunu bilen bir tiyatro oyuncusu gibi (s.106)
- gölge gibi (s.108)
- bir küçük memleket içinde kaybolmuş gibi (s.108)
- Direklerarasında ramazan gecesi piyasasına çıkmış gibi (s.109)
- bir yüzük gibi (s.110)
- bir dalga gibi (s.112)
- ehemmiyetli bir memleket işi görmeğe gidiyor gibi (s.112)
- Sina dağında Tanrı ile konuşmuş Musa gibi (s.112)
- Turşucu gibi, kâğıt helvacı mezat malcı ve gibi (s.113)
- öteki esnaf gibi (s.113)
- simitçi gibi (s.113)
- meydan oyuncularını gibi (s.114)
- Yeni doğmuş bir çocuk gibi (s.114)
- kuklacının yalnız borazancı macuncunun ziyareti gibi (s.114)
- herkes gibi (s.115)
- duvardan sokağa düşmüş bir kertenkele gibi (s.115)
- eskisi gibi (s.115)
- zuhuri koluna çıkar gibi (s.115)
- seyir yerinde çarşafı kadınlarla name sıkıştıran eski zampara gibi (s.116)
- kibarlar âleminde olduğu gibi (s.116)
- saat kol düğmesi gibi (s.116)
- boncuk gibi (s.117)
- Daha evvel de anlattığım gibi (s.118)
- Bazı nereden indiği anlaşılmayan serçe sürüleri gibi (s.120)

- sepette kedi yavruları gibi (s.120)
- dedikleri gibi (s.121)
- bir mesele gibi (s.121)
- bir ormanda gibi (s.121)
- mal sandıklarının tekaüt üç aylıklarını dağıtır gibi (s.123)
- bir muamma gibi (s.124)
- bir türbeye bırakılan mum gibi (s.124)
- daireler gibi (s.124)
- memlekete yeni gelmiş bizim bazı muhacirler gibi (s.124)
- herkesten kaçıp saklanmak ister gibi (s.124)
- güzel kalpli şairin zannettiği gibi (s.125)
- bir tükenmez sermaye gibi (s.125)
- hamam kubbeleri gibi (s.125)
- mahşer gibi (s.127)
- önündeki bir uçuruma bakanlar gibi (s.127)
- parkta mehtap sefasına çıkmış âşıkların yaptıkları gibi (s.127)
- Yarasına dokunulmak istenen bir at gibi (s.127)
- çocuk gibi (s.128)
- dediğim gibi (s.128)
- geceleyin mezarlıklarda dolaşan sırtlan gibi (s.129)
- kaçar gibi (s.129)
- yukarıda da söylediğim gibi (s.129)
- kendi şahsi sefaletlerimden biri gibi (s.129)
- Babilin asma bahçeleri gibi (s.129)
- mayıs bayramına getirilmiş bir mektep alayı gibi (s.131)
- kısa kolları ve kısa bacakları âdeta kasılmış bir elbise içinde gibi (s.132)
- ağlar gibi (s.132)
- hep bir ağızdan Fatiha okur gibi (s.133)
- köpek mandırası gibi (s.133)
- her an yerinden oynamış bir sırık gibi (134)
- kendi malikânem içinde gibi (s.135)
- bir kere görülüp geçirilmiş bir rüyanın hâtıraları gibi (s.135)

- kuvvetle bana sinmiş gibi (s.135)
- bir Sakalîşerif bohçası gibi (s.136)
- bir büyük ölü dalga üzerinde gibi (s.140)
- bu semtte oldukça sert olan kış rüzgârını kesmekte az çok yardımı olduğu gibi (s.140)
- dışarıda bir yere vurulduğunu işiten çocuklar gibi (s.142)
- Tamaşalıkta olduğu gibi (s.142)
- anlattığım gibi (s.143)
- iskambil kâğıtları gibi (s.146)
- koyun kellesi gibi (s.146)
- dört yaşında bir çocuk dili gibi (s.148)
- kendimizi hususiyetleri olan bir meçhul Afrika memleketindeki saltanatından uzaklaşmış bir hükümdar ailesi sanacak gibi (s.148)
- Tamaşalıkta olduğu gibi (s.148)
- kumar oynayanlar gibi (s.149)
- oturduğu yerde hıfza çalışan bir çocuk gibi (s.152)
- ziyaret ettiği bir sarayın eşyasındaki hadden aşırı nisbetlere şaşan bir köylü gibi (s.152)
- zaruri gibiydi (s.152)
- büyük cemiyette olduğu gibi (s.153)
- bunun gibi (s.153)
- gecenin mahremiyeti içinde nasıl yavaş yavaş gevşetildiğini anlattığım fakir kadın gibi (s.153)
- sıcak bir maddeye elini alıştırır gibi (s.153)
- bu biçareden çıkarmak ister gibi (s.153)
- âmirlerinden biriyle arasında çıkmış bir tehlikeli anlaşmazlık gibi (s.155)
- şimşek gibi (s.155)
- bir dargın sevgiliden şikâyet eder gibi (s.156)
- rezaletle birbirlerinden ayrılmış iki âşık gibi (s.156)
- burnuna kızgın maşa ile vurulmuş bir kedi gibi (s.156)
- yaprak gibi (s.156)

çöplük çiçeğinin bizi hor gördüğü, gökteki Allaha ok atmağa kalkan Nemrut gibi küçük bacaklarının üzerinde kalkındığı ve çirkin bir inatla gözlerini burun kanadlarını kısıttığı zamanlardaki çehresini görür gibi (s.157)

Binmemeğe karar verdiği bir vapurun kalkmasını seyreden biri gibi (s.159)

kâbe gibi (s.159)

bizi bilinmez tehlikeye sürükliyecek gibi (s.161)

bazı zayıf ve pişmanlık zamanlarımda şüphe ettiğim gibi (s.162)

zemheri ayazında niçin çıplak gezdiğini soran birine “bir kere soyunmuş bulunduk” diyen meşhur Mahmut Paşa çıplağı gibi (s.162)

arkadaş gibi, akran gibi (s.162)

daha yukarıda söylediğim gibi (s.162)

o çocukluktan kalma emniyet, hürmet ve sevginin bir parça devamı gibi (s.163)

dediğim gibi (s.163)

başını kubbelerin ihtişamına kaldırdığı zaman yaptığı gibi (s.163)

boşlukta erişilmez mesafelere doğru bir uçuşu hayranlıkla seyreder gibi (s.163)

İsmailin dediği gibi (s.164)

Kendini fena bir vaziyete düşürüp sıkıldığı zamanlarda olduğu gibi (s.165)

Her şeyin büsbütün bittiğini gören bir dargın âşık gibi (s.166)

benden hesap soran varmış gibi (s.166)

Bu uzun yaz gününün ne güneşi, ne de rüzgârı hiç kâr etmemiş gibi (s.166)

eskisi gibi (s.167)

bir büyük insan gibi (s.168)

yılan girer gibi (s.169)

anlaşılmaz bir muamma gibi (s.170)

horoz gibi (s.171)

Talat gibi (s.171)

imtihanda bütün bildiklerini unutan çocuk gibi (s.172)

bir ruh gibi (s.175)

geldiğimden haberi yokmuş gibi (s.178)

tesadüfen gibi (s.178)

Mavi konak gibi (s.182)

onun gibi (s.182)

- sırtlarına buzlu su kaçmış gibi (s.182,183)
 onun öz kızları gibi (s.183)
 sakalını çekiyor gibi (s.183)
 yok gibi (s.184)
 Muallimle olduğu gibi (s.184)
 koleralı gibi (s.185)
 erkekli dişili yılcancık riyaları gibi (s.186)
 bir hasta çocuk gibi (s.186)
 düğünler, cenazeler, mevlûtlar hafız tehniyeleri gibi (s.187)
 meczup gibi (s.188)
 onlar gibi (s.188)
 misafirlerinin arasında dolaşmaktan ibaret gibi (s.189)
 fabrikada imiş gibi (s.194)
 kendisi gib (s.196)
 hafifler gibi (s.200)
 vaktiyle de bana olduğu gibi (s.201)
 aceleleri varmış gibi (s.203)
 tutuşmuş gibi (s.204)
 Benim hayretime cevap verir gibi (s.204)
 yanakları ateşlenmiş, hasta bir çocuk gibi (s.205)
 Bütün çocuklar gibi, hattâ bir akşam, onu alayla karakola götüreren polisler gibi
 (s.205)
 rastgele bir insan gibi (s.206)

4.7.8. “için” edatıyla yapılan edat grubu

- bunun için (s.5)
 bu neticeye varmak için (s.6)
 usul ve adabına göre yalvarmasını bilen insan için (s.6)
 Yanlarına varmak için (s.7)
 Taklidin benzemesi için (s.7)
 Tehlikeli haşarılıklarla yüreğini oynatmadığım için (s.7)
 Başını tutmak için (s.8)

- onların son torunlarıyla iftihar edebileceklerini ummadığım için (s.9)
- Bir nigah için (s.10)
- bir hande için (s.10)
- zülfi semenbudan bir tel için (s.10)
- kısa bir zaman için (s.11)
- hareket halinde dışarı çıkacak kadar cömert olmadığı için (s.12)
- Ben yaştaki çocuklar için (s.12)
- Karşımız kapalı olduğu için (s.13)
- Bunun için (s.13)
- Damın yağmurdan akmayan tarafı kalmadığı için (s.14)
- Kocabaşlar ailesi için (s.15)
- Birbirimiz için (s.18)
- çirkin kızları satmak için (s.20)
- Çok kere başkalarında ayıplıyor gibi yaptığımız şeyler için (s.21)
- Bahçedeki bütün vakalardan Kasım Ağayı mesul tuttuğu için (s.22)
- “Vuslat yine mi kaldı, güzel başka bahara” şarkısı için (s.23)
- Kendi hırgürümüzden göz açamadığımız için (s.24)
- Mesurenin babası benim gözümde Tanrı gibi bir şey olduğu için (s.24)
- hiç bakmamak için (s.24)
- Mesurenin babasına kendimi beğendirmek için (s.25)
- hileyi yutmadığımı anlatmak için (s.26)
- kızın en aptalı bile görüşlere karşı hassas olduğu için (s.28)
- kafasız olduğu için (s.29)
- Son yağmurlarda bahçedeki ara duvarını birazı çöktüğü için (s.29)
- Güveyin gelini koltuk merasiminde tanıdığı devirler çoktan geçmiş olduğu için (s.29)
- Benden utandığı için (s.30)
- Yolunun üstünde başka bir konağa tesadüf etmediği için (s.30)
- yıklamak için (s.30)
- Kazan kaynamadığı için (s.31)
- Geçmiş günlere ait muameleler için (s.33)
- “Ulan neye seviniyorsun “ diye avazım çıktığı kadar bağırılmamak için (s.33)

- Darulfünuna girmek için (s.33)
- başka elbisem bulunmadığı için (s.35)
- üç sene kadar bir zaman için (s.35)
- devamlı bir nezle sebebiyle başıma büyük bir yün takke giydiğim ve sakalımı uzattığım için (s.36)
- çarşıda oturduğum için (s.36)
- benim gibi bir insan için (s.36)
- yazın entari kışın aba ile oturduğum için (s.37)
- kıyafeti için (s.38)
- teller, soba parçaları ve temel çivileriyle, pek ustalıklı bir şekilde birbirine tutturulmuş olduğu için (s.39)
- burası için (s.40)
- bu mektep için (s.41)
- yemiş çalmak için (s.41)
- mektebin başına geçmek için (s.42)
- Şevkati Bey için (s.42)
- benim için (s.44)
- tütün tabakama, kayış kemerime varıncaya kadar nem varsa yollarda sattığım, sonra da boynumdaki muskaya kadar soyulduğum için (s.46)
- beni taburcu edebilmek için (s.46)
- Yaz geldiği için (s.47)
- beni bir başkasına benzettiği için (s.48)
- Arapçıklar için (s.50)
- Sağın, solun rüzgarları bu izbeye yol bulamadıkları için (s.50)
- Nur-i Nigah kalfanın kimsesi olmadığı için (s.52)
- azılarının öldükten sonra kesilmiş olmamaları için (s.52)
- Kadir gecesi olduğu için (s.54)
- Yeldirmesi çok kısaliş olduğu için (s.54-55)
- Yaşını belli etmek için (s.55)
- imdat aramak için (s.57)
- bir kaza çıkarıp başını belaya sokmak için (s.57)
- gözleri görmediği için (s.57)

sesimi iyi idare ettiğim için (s.58)
 Âdil adam olduğu için (s.58)
 dizlerime sürünmek için (s.59)
 seyirciler için (s.60)
 kendileri için (s.60)
 açlıktan kaburgaları çıkmış hayvan için (s.60)
 yeni çarşaflarını göstermek için (s.61)
 bu meraklı manzarayı seyretmek için (s.61)
 Bunun için (s.63)
 Memlekette bakacak kimsesi olmadığı için (s.63)
 çok namuslu bir adam olduğu için (s.63,64)
 Dilencilerin asılzade kısmı için (s.66)
 ötekiler, yani benim gibi sonradan mesleğe girenler için (s.66)
 Acemilkten başka parmaklarımda sakat olduğu için (s.68)
 Ağır hareket ettiğim ve bir şey yapmadığım için (s.70)
 Sesimi birdenbire ayar edemediğim için (s.73)
 bankalara kolay girip çıkamadıkları için (s.77)
 onun için (s.77)
 bunu kökünden kazımak için (s.78)
 Onun için (s.79)
 Zorla kendini sevdirdiği için (s.80)
 onun için (s.83)
 fikarının istiklâli için (s.84)
 buradan göçmek vacib olduğunu anlatmak için (s.84)
 Benim gibi zayıf insanlar için (s.84)
 uzun zaman uğraştığı için (s.85)
 küçük için (s.92)
 onun hatırı için (s.94)
 Benim için (s.97)
 Halime göre bir memuriyet veya iş tedariki için (s.98)
 Bunun için (s.99)
 birçokları için (s.100)

kıyafetlerimiz aşağı yukarı bir olduğu için (s.100,101)

öte tarafı için (s.101)

elenmek için (s.101)

gülmemek için (s.101)

İlerlemek için (s.103)

Daha iyi bir iş için (s.103)

ben halde bir adamı daha sıkı çalıştırmak için (s.103)

böyle mazkara mızızlıkları artık nefsim yediremediğim için (s.105)

ben halde fikiralar için (s.106)

Fakat kunduraları ıslanmamış olan için (s.106)

İş kovalıyanlardan ve hattâ dairenin küçük memurlarından çoğu aşağı yukarı ben kıyafette oldukları için (s.106)

fazla sırnaşıp beteldiği için (s.107)

kendi derdinde olduğu için (s.107)

ona yardım etmek için (s.107)

Onu hep başkasının kesesinden, gırtlağından sökmek için (s.109)

Kendine rastgele dolaşan bir adam hali vermek için (s.109)

Cebinden çıkardığı bir sigarayı yakmak için (s.110)

teşekkür etmek için (s.112)

bunun için (s.112)

o mertebeye ermek için (s.113)

bizim kardeşler için (s.113)

kaç bütün adam hatta para hatırı için (s.114)

Polisin gözünden kaçmak için (s.115)

diz dize yaşadığı bir arkadaşı için (s.116)

nizamı bilmedikleri için (s.117)

bazıları, buralara belediye ve polis ayağı basmadığımı bildikleri için (s.117)

kime teslim etmek için (s.119)

devlet takibinin durmadığını anlatmak için (s.119)

dövülen çocuk, işkence edilen çocuk için (s.121)

bizim meslektaşlar için (s.123)

benim için (s.124)

- dünya nimetlerini gözden çıkardığı için (s.124)
- benim gibi bu işi bir parça da ticaret haline getirenler, zaman ile tekbir ve mızıkaya sesine az çok kanıksıyanlar için (s.125)
- onun bıraktığı sandalyeye oturmak için (s.125)
- Gösterişsiz ve sessiz bir insan olduğu için (s.125)
- geride kalanlara nasıl geçineceklerini düşünmek için (s.126)
- caddeyi dolduran otomobiller, otobüsler birdenbire harekete gelerek şallıyı yetişilmez bir süratle kapıp götürdükleri için (s.127)
- yayan gittiğimiz için (s.127)
- kimseden bir şey öğrenmek imkânı olmadığı için (s.128)
- onların da hatırlarını hoş etmek için (s.131)
- bir zaman için (s.131)
- yürüyecek hali olmadığı için (s.132)
- merhuma yakınlığı kadar da yüksek mevki sahibi olduğu için (s.132)
- Boyu gayet uzun vücudu gayet ince olduğu için (134)
- kestanenin birdenbire fırlamaması için (134)
- Bütün o kalabalığı kendine bakmak, boyunbağındaki bir türlü düzelemiyen çarpıklıktan pantolonunun dikiş yerlerindeki parlaklığa varıncaya kadar bütün açık ve gizli ayıplarını aramak için (134,135)
- bu noktayı nasılsa bir kere anlamağa muvaffak olduğum için (s.135)
- Bir aynı mahalleye, bir aynı yere bağlanmıyan gezginci fıkara için (s.136)
- sanatını bilen fakir için (s.136)
- benim büyük hastalığımdan kalmış bazı bazı ağrıları sıcak su ile tedavi için (s.136)
- sıkı ve serin bir yıldız rüzgârı estiği için (s.137)
- buradan kalıp gitmek için (s.137)
- benim için (s.137)
- bu an için (s.138)
- sevdiğini yanımda öpmemek için (s.138)
- bir üçüncü lira için (s.138)
- onlar için (s.138)

Açıp kapaması güç olduğu ve rutubetten mantarlaşmış kanadları her zorlayışta orasından, burasından toz halinde döküldüğü için (s.140)

Dünyada hiçbir şeyin bu kanaati değiştiremeyeceğini bildiğim için (s.143)

alevin eksik olmaması için (s.144)

daha iyi anlamak için (s.145)

kelepir için (s.149)

Ne yapmak için (s.150)

sahibine vermek için (s.150)

beni aldatmak için (s.151)

Mesule bacı için (s.151)

bunu müdafaa için (s.151)

yeni bir ilaç için (s.152)

Bazı dostların acayip hallerinden şikâyet için (s.152)

bir kötülük için (s.153)

bütün yüzüne kâfi gelmediği için (s.153)

onun için (s.155)

ağladığını göstermemek için (s.156)

onu yeniden avucu içine almak için (s.157)

İsmaili görmesi için (s.157)

onun suçsuz olduğunu ispat için (s.157)

evde Mushaf bulunmadığı için (s.158)

benim için (s.159)

Mesule bacıyı güldürmek için (s.160)

bunları görmek için (s.160)

tenha ve yabancı bir yer olduğu için (s.160)

Kendisi sırf “vaziyeti idare” ederek âmirlerini hoşnudettiği için (s.161)

ceza defteri ve numara defteri ellerinde olduğu için (s.161)

bu dediklerini isbat için (s.161)

kendim için (s.163)

başkaları için (s.163)

kendine bir açık kapı bırakmak için (s.165)

böyle bir teklifi ağızından çıkmasına izin vermemek için (s.165)

- İsmailin kendine gülmesini imkansız gördüğü için (s.169)
- bu oyunlar tek başına oynanamıyacağı için (s.171)
- Bunları anlatabilmek için (s.172)
- ona kendimi beğendirmek için (s.172)
- karşımda uyumak üzere bir çocuğa bir mazbut düşüncenin hendesesini değil, bir rüyanın birbirine karışmış şekil ve boyalarını anlattığım için (s.173)
- ona daha fazla yedirmek için (s.175)
- şarkıdan fazla kocasıyla kavga etmek için (s.176)
- yıkanacak yer ve su bulunmadığı için (s.177)
- dışarı bakmak ve gülmek tehlikeli olacağı için (s.177)
- çocuğun gözüne vurmaması için (s.177)
- senin için (s.178)
- bir koca avlamak için (s.179)
- kızını otomobile bindirip götüren adam için (s.180)
- bu kapıdan girip çıkmak için (s.180)
- kendisi için (s.181)
- onlar çoktandır kendisiyle konuşmadıkları için (s.182)
- ihtiyar memuru kızdırmak için (s.182)
- benim ud çalan küçük küçük gönüllü komşudan daha fazla kendilerini satmasını bildikleri için (s.182)
- Posta memurunun karısı vaktiyle bu paşanın kızlarından birine bir iki gün süt vermiş olduğu için (s.183)
- Burada ne kadar kendi evlerinde olduklarını göstermek için (s.183)
- arkasındaki şal örneği entarinin pek görünmemesi için (s.184)
- penceresinde görülen tek ışık gamını defetmek için (s.184)
- Tapu onda olduğu için (s.185)
- bütün vüzerası, vükelâsiyle mevlûtlar, hâfız tenhiyeleri, sazı, hokkabazı, ortaoyunu ile hünkâr düğününe benziyen düğünler idare etmiş bir adam için (s.189)
- her şeyi kendisine borçlu olacağı için (s.191)
- bu tunç heykellere benziyen genç vücut ve çehre için (s.191)
- aşklarının tam tadını çıkarmak için (s.191)
- bunların hiçbirini beceremediği için (s.191)

- doğacak çocukları için (s.191)
- evin işlerine yardım etmek için (s.192)
- onun için (s.193)
- hangi romandan kaldığını hatırlıyamadığı için (s.193)
- mahallede kimseden yüz bulamadığı için (s.194)
- Hicazlıları Arap sandığı için (s.194, 195)
- Bu, “haccaanım”lığa daha ziyade hak kazanmak için (s.195)
- bu çok sevdiği kadın için (s.195)
- bu çirkin vesvesesi için (s.195)
- hali vakti yerinde bir çiftçi olan babanın işleri birdenbire bozulduğu için (s.196)
- onun bir an evvel hastalığından kurtularak selametle Karamana dönebilmesi için (s.197)
- bir an için (s.198)
- hep bir arada Altınkuma gitmek için (s.198)
- Ayağına bol paçalı bir mavi pantolon giydiği için (s.198)
- iskele memurunun odası kapalı olduğu için (s.199)
- bir defasında kavga büyüyecek gibi olduğu için (s.199)
- ihtiyaten, yahut da karısının sözünü hiçe saymış görünmemek için (s.199)
- bu çocuk için (s.201)
- adetimi öğrendiği için (s.201)
- onu hala on iki yaşında bir çocuk sandığı için (s.203)
- Haykırp ağlamalar faslı çoktan geçtiği için (s.203)
- birçokları için (s.205)
- Karanlıkta onun zayıf ışığı etrafına yağın karlardan başka bir şey görünmediği için (s.206)

4.7.9. “kadar” edatıyla yapılan edat grubu

- yeniden bir kadılık alıncaya kadar (s.16)
- duvarın yıkık yerine kadar (s.30)
- kepçe kadar (s.33)
- ardına kadar (s.33)
- keçeküllaktan papaz şapkasına kadar (s.35)

zavallı çocuklar, benim odadaki, bana bile hayrı dokunmıyan, göstermelik kasa gibi kendi tertiplerinden de ümit kesinceye kadar (s.42)

vücüdüm kadar (s.47)

o gün ortalık kararınca kadar (s.49)

geceye kadar (s.49)

sabaha kadar (s.50)

bir deri bir kemik denecek kadar (s.54)

inanılmayacak kadar (s.55)

çiftçi çocuğunun babadan kalma sabanla toprağı sürmesi kadar (s.66)

dua kadar (s.70)

bir büyük meydan dayağından çıkmış kadar (s.73)

dövüşmeğe kadar (s.77)

bacağından umulmıyacak kadar (s.78)

ölüme kadar (s.82)

şimdiye kadar (s.83)

dağın arka yamacındaki sinekli köyüne kadar (s.86)

kanatları büyümüş kuşun kaçması kadar (s.86)

vapura kadar (s.87)

o dakikaya kadar (s.92)

şimdiye kadar (s.93)

sur dışlarına kadar (s.93)

Mesule bacı İsmaili almağa gelinceye kadar (s.94)

Bugüne kadar (s.95)

Birkaç güne kadar (s.95)

umduğum kadar (s.97)

benim gibi gerçekten birinci sınıf bir meslek adamına ilhamlar verecek kadar (s.97)

hastaneden çıktığım güne kadar (s.101)

ayın on beşine kadar (s.101)

o kadar (s.102)

kapıya kadar (s.112)

akşama kadar (s.114)

- korktuğu kadar (s.114)
- canlarına tak deyip illallah diye bağıracakları güne kadar (s.118)
- kuşkulandığı zaman elindeki iki eski gazeteyi sallıyarak “piyangoyu yazıyor”
diye bağırmağa başılayacak kadar (s.119)
- elle kuş tutmak kadar (s.119)
- ne zamana kadar, nereye kadar (s.119)
- Ta şehir kapıları dışına kadar (s.120)
- sokaklarda köpek ve bu heybette süprüntü yığını bırakamıyacak kadar (s.120)
- Bu sakat dilencine gelinceye kadar (s.121)
- mezarlık dışına kadar (s.123)
- gençlik ve sıhhat kadar (s.127)
- Eyübe kadar (s.130)
- sonuna kadar (s.130)
- bir daha çıkmıyacak kadar (s.135)
- bedbaht kadar (s.139)
- benim bu evdeki köşem kadar (s.140)
- sabaha kadar (s.143)
- Tamaşalığın dana bayramı kadar (s.151)
- ilaca yetecek kadar (s.152)
- geç vakte kadar (s.160)
- aralarında merhamet verecek kadar (s.160)
- büyük caddenin ağzına kadar (s.160)
- yüksek devlet divanlarına, yüksek ilim heyetlerine, yüksek mahkeme heyetlerine
kadar (s.163, 164)
- o gece sabaha kadar (s.166)
- umduğum kadar (s.167)
- bu kadar (s.168)
- o güne kadar (s.169)
- kendini kovduruncaya kadar (s.169)
- geceyarısından çok sonralara kadar (s.175)
- akşama kadar (s.177)
- öğleye kadar (s.181)

- sabahtan akşama kadar (s.186)
 ev alım-satımından ev alma ve boşanma işlerine kadar (s.187)
 Şile taraflarında bir köyün imamlığına kadar (s.187)
 eskisi kadar (s.188)
 bir dereceye kadar (s.192)
 sabaha kadar (s.193)
 son güne kadar (s.197)
 kendini belki de sabaha kadar ölecek zannettiği bir gecenin yalnızlığı içinde
 sırrını Hacı Hanıma söylediği zamana kadar (s.197,198)
 benim kadar (s.201)
 Aylar, yıllar sonra yeni bir havadis çıkıncaya kadar (s.202)
 o kadar (s.203)
 sefil anasının hâtıralarına varıncaya kadar (s.206)

4.7.10. “karşı” edatıyla yapılan edat grubu

- Şahsına, onuruna, mal ve canına yapılan tecavüzlere karşı (s.5)
 Allaha, peygambere karşı (s.11)
 Güneşe karşı (s.18)
 Beni sevdiğimin yanında küçük düşüren ayıya karşı (s.22)
 Paşanın, işi haber alarak dadıları sıra dayağına çekmesi tehlikesine karşı (s.30)
 onlara karşı (s.58)
 ite, köpeğe karşı (s.64)
 kendi vücuduma, kendi etime karşı (s.66)
 kendine ve kızına şeref veren büyük insanlara karşı (s.80)
 bu saf kadıncağıza karşı (s.92)
 Bacının ciddi tehditlerime kulak asmiyarak bir rezalet çıkarması ihtimaline karşı
 (s.96)
 tekrar işe başlamak fikrine karşı (s.97)
 hamamdaki gazozuma karşı (s.99)
 çocuk milletine karşı (s.118)
 Rüzgâr ve yağmura karşı (s.120)
 zerzevatçının hareketine karşı (s.126)

kendisini adeta kucağında taşıyan bu genç adama karşı (s.128)

fikaraya karşı (s.139)

dünya nimetlerine karşı (s.142)

Talâtın sokakta benimle beraber görünmekten çekinmesi ihtimaline karşı (s.160)

gülmeye karşı (s.169)

bunlara karşı (s.174)

Utanılacak bir baba olan posta memuruna karşı (s.183)

4.7.11. “rağmen” edatıyla yapılan edat grubu

bütün bu ölçülü, biçili büyük adam tedbirlerime rağmen (s.21)

Selanik Hukuku mezunu olmasına rağmen (s.39)

buna rağmen (s.44)

Kıyafetinin bu gülünç hırpaniliğine rağmen (s.55)

yeniliğine ve kısalığına rağmen (s.71)

bütün bu ümit verici alametlere rağmen (s.74)

Buna rağmen (s.99)

buna rağmen (s.101)

kırk yaşına rağmen (s.128)

imkânsızlığa rağmen (s.141)

benim pek taraftar olmamama rağmen (s.142)

bu işe pek memnun olduğumu birçok defalar tekrar etmeme rağmen (s.167)

henüz daha eylül sonunda bulunmamıza rağmen (s.173)

bütün gayretine rağmen (s.175)

bütün dikkatine rağmen (s.176)

Havanın sıcak olmasına rağmen (s.177)

Yıllarca Avrupada kalmış olmasına rağmen (s.196)

4.7.12. “sonra” edatıyla yapılan edat grubu

Kirazlardan sonra (s.7)

Birbirini kovalayan bir sürü vakalardan sonra (s.8)

kırktan sonra (s.10)

Yangından sonra (s.14)
 Bir zaman sonra (s.15)
 Kalın çatık kaşlarımın üstünde hafif bir çıkıntı yaptıktan sonra (s.19,20)
 Uzun uzun düşündükten sonra (s.20)
 O zamandan sonra (s.25)
 bundan sonra (s.25)
 biraz sonra (s.25)
 bir kör kurdun nafakasına razı olduktan sonra (s.28)
 Benim için de konakta günden güne ciddileşen şakalar başladıktan sonra (s.28)
 Bizim dadılar onunkilerle elele verdikten sonra (s.28)
 biraz sonra (s.30)
 birkaç gün sonra (s.34)
 Otuz bir marttan sonra (s.35)
 az sonra (s.36)
 Hukuku bitirdikten sonra (s.37)
 bir müddet sonra(s.38)
 müdür odasından sonra (s.39)
 paraları mintanının içine yerleştirdikten sonra (s.40)
 Sarıkamıştan sonra (s.44)
 Pozantıdan sonra (s.44)
 Bir müddet sonra (s.45)
 o zamandan sonra (s.45)
 kaç hafta yahut kaç ay sonra (s.46)
 üç beş adım yürüdüktan sonra (s.48)
 camini kapısıyla benim aramda uzunca bir lametif çizdikten sonra (s.48)
 Bu vakadan sonra (s.48)
 Çulu düzelttikten sonra (s.49)
 Katipoğlunda geçirdiğim yazdan sonra (s.49)
 Şehrin her köşesinde birçok araştırmalardan sonra (s.51)
 benden sonra (s.51)
 Tamaşalığa taşınmamdan bir, bir buçuk ay sonra (s.51)
 Biraz sonra (s.51)

- ben çıktıktan biraz sonra (s.51)
- boynunda sıktıktan sonra (s.53)
- teravihten sonra (s.54)
- evimizin biraz aşağısındaki meydanda etrafını alan bacılarla bir parça konuşup sakalaştıktan sonra (s.55)
- Daha sonra (s.55)
- Bir iki hafta sonra (s.59)
- Biraz kendini topladıktan sonra (s.59)
- bu yaştan sonra (s.59)
- Bunlar bir parça yıkandıktan sonra (s.61)
- “sana dayanamadım” diye oğlunu öptükten sonra (s.64)
- Bir hafta bekledikten sonra (s.65)
- bütün gün uçtukten sonra (s.67)
- üstünden acele birkaç yudum içtikten sonra (s.68)
- günün birinde bir ağız dalaşından sonra (s.71)
- İncir hanından kendi ayağıyla çıktıktan sonra (s.71)
- “Ne yapalım bizim alın yazımızda buymuş” dedikten sonra (s.71)
- Ondan sonra (s.72)
- sarık ve cübbe yasak olduktan sonra (s.76)
- Biraz daha zenginleştikten sonra (s.76)
- bir zaman sonra (s.79)
- Biraz sonra (s.80)
- bir zaman onun sokaklarında dolaştıktan sonra (s.82)
- ortalık karardıktan sonra (s.83)
- ağızlarını bağliyerek sataştıktan sonra (s.83)
- kalabalığı dağıtıp kapıları kapadıktan sonra (s.83)
- Birkaç gün sonra (s.83)
- Bir gece sokakta yediğim bir sıkı yağmurdan sonra (s.86)
- Caddeden çıktıktan az sonra (s.91)
- İki küflü telden ibaren çardağı üzerinde sokağı geçtikten sonra (s.91)
- Sokakların güneşinden sonra (s.93,94)
- bir zaman bu vaziyette kitabını okuduktan sonra (s.94)

- onu yatmağa gönderdikten sonra (s.96)
- İsmailin tahsil masrafı da omzumuza bindikten sonra(s.97)
- bir zaman sonra (s.98)
- ısmarladığım gazozu yudum yudum içtikten sonra (s.98)
- Gözler, birbiriyle karşılaştıktan sonra (s.100)
- sekiz on gün sonra (s.102)
- Biraz sonra (s.102)
- gittiğim yerde mümeyyiz olarak çalışacak olduktan sonra (s.103)
- bu kadar açıldıktan sonra (s.104)
- Bir müddet bekledikten sonra (s.104)
- Bir zaman sonra (s.105)
- Aylarca bekledikten sonra (s.107)
- biraz sonra (s.108)
- o günden sonra (s.110)
- On dakika yahut daha fazla bir bekleyişten sonra (s.112)
- Heykel vücudiyle bir kere daha zıpladıktan sonra (s.112)
- Meslekteki tecrübelerimi böylece tamamladıktan sonra (s.113)
- Sakatlardan sonra (s.114)
- Delillerden sonra (s.114)
- pek az sonra (s.115)
- bir zaman gittikten sonra (s.119)
- ondan sonra (s.119)
- netice bu olduktan sonra (s.124)
- yüreğimizdeki bir tutam ateşimizi yakıp tükettikten sonra (s.129)
- uzun uzun baktıktan sonra (s.132)
- birkaç kelimededen sonra (s.132)
- sahifelerini açarak baktıktan sonra (s.133)
- gevrek kabuklarını parmakları arasında sıkarak çıtırdattıktan sonra (s.133)
- güçlkle başını çevirip mezar taşlarıyla meşgul arkadaşlarına baktıktan sonra (s.133)
- küçük bir tereddütten sonra (s.138)
- birkaç adım uzaklaştıktan sonra (s.138)

Mesule bacının merhametini maden gibi işleterek mutfağın yarasını yedikten sonra (s.144)

damgayı yedikten sonra (s.146)

biraz bekledikten sonra (s.149)

soframı şereflendirdikten sonra (s.152)

uzun müddet anlamamazlıktan geldikten sonra (s.156)

bir zaman sonra (s.156)

biraz sonra (s.158)

Bu kadar parlak bir imtihandan sonra (s.159)

daha sonra (s.160)

ondan sonra (s.160)

camiden çıktıktan sonra (s.160)

İnsan, karşısındakine birdenbire bu kadar ağır, bu kadar değişik bir sesle söyleyebildikten sonra (s.164)

tehlike atladıktan sonra (s.165)

İsmail için âdetâ ümitlere kapıldıktan sonra (s.165)

Önümüzdeki sıra dükkânları ağır ağır dolaştıktan sonra (s.166)

bundan sonra (s.166)

ne kadar sonra (s.168)

Gökte kandil kandil uçtukten sonra (s.171)

gözlüğünden sonra (s.176)

Bir günün türlü türlü yorgunluklarından hırçınlıklarından sonra (s.176)

küçük kızını sımsıkı örttükten sonra (s.177)

lâmbanın ışığını üst üste konmuş bir büyük ciltle sipere aldıktan sonra (s.177)

tellerini bir iki kere tıkırdattıktan sonra (s.178)

birbirimizi tanıyıp tecrübe ettikten sonra (s.179)

Çocuklar yetiştikten sonra (s.180)

Öğleden sonra (s.181)

iyice karanlık bastıktan sonra (s.184)

bir hastalık hali olduğu anlaşılan bu ilk sersemlikten sonra (s.188)

Bunca yıl türlü sefalet ve rezalet içinde, tavada balık gibi evrile çevrile kızardıktan sonra (s.188)

Büyük oğuldan sonra (s.189)
 ortalık karardıktan sonra (s.189)
 imamın tamir edilen evinden sonra (s.190)
 ben buraya terleştikten galiba iki sene sonra (s.190)
 evlendikten sonra (s.190)
 ustabaşı olduktan sonra (s.191)
 bütün bu anlattığım değişiklikler olduktan sonra (s.192)
 bir zaman karşıdan karşıya konuştuğuktan sonra (s.195)
 yatsıdan sonra (s.195)
 bunları işittikten sonra (s.197)
 bir baygınlık nöbetinden sonra (s.197)
 bekleme odasında bir kere daha kaybolduktan sonra (s.199)
 sahibi olan ihtiyar hanımefendi öldükten sonra (s.201)
 Bundan birkaç ay sonra (s.202)
 yıllardan sonra (s.203)
 pek de kısa olmıyan bir susmadan sonra (s.205)
 bu hikâyeden sonra (s.207)
 mevki, şeref, para itibariyle hiçbir eksiği olmıyan birçok kibar insanların, hattâ büyük insanların ufak bir geçim sıkıntısına düştükleri, kendilerinde olandan daha fazlasına göz diktikleri, başkalarının otomobilini, mevkiini kıskandıkları zaman gözlerini belirterek, “açız” diye ağladıklarını gördükten sonra (s.207)

4.7.13. “üzere” edatıyla yapılan edat grubu

iftar sofrasından kalkmak üzereydik (s.13)
 bir zaman sonra tabiata karşı uğraşmanın nafileliğini anlıyarak her şeyi hali üzere (s.15)
 zayıf iradeli kimselerde görüldüğü üzere (s.19)
 bir daha çıkmamak üzere (s.35)
 canım istedikçe kaydından da anlaşıldığı üzere (s.41)
 Talât olmak üzere (s.160)
 hali üzere (s.180)

vekil, kefil, şahit, evrak-ı müsbite vesaire tedariki de kendine ait olmak üzere (s.187)

Benim zavallı Gani dedenin daima tekrar ettiği bir tabir üzere (s.200)

4.7.14. “göre” edatıyla yapılan edat grubu

Tavanlardaki iki ayrı çeşit mimarîden anlaşıldığına göre (s.15)

Ondan para istemesine göre (s.17)

Kosti adında bir sarrafa gidilip gelindiğine göre (s.17)

Etrafımdaki kadınlardan öğrendiğime göre (s.20)

Kafamı herhangi bir vasıta ile küçültmek, yahut küçük göstermek mümkün olmayışına göre (s.20)

Dadılarının anlatışlarına göre (s.28)

Dadımın bana anlattığına göre (s.29)

O zamana göre (s.29)

İnsanın alacası içinde olduğuna göre (s.30)

Nümayiş yapanlar da bu meselede benden fazla bir şey bilmediklerine göre (s.30)

Bazı en zararsız kelime ve hareketlerden türlü akla gelmez manalar çıkarmasına göre (s.33)

bana izah ettiğine göre (s.37)

Bir rivayete göre (s.38)

yatılı büyük çocukların anlatışına göre (s.40)

Ön dişlerinden birkaçını düşürmüş olmasına göre (s.62)

Sadece başını arkaya atarak “Aah” diye cevap vermesine göre (s.62)

Bazı hallerine göre (s.64)

Hemen hiçbir esaslı ders ve tecrübe görmeden mesleğin en yüksek mertebelerinden birine varmış olmama göre (s.72)

Evvelden hazırladığım bir tertibe göre (s.93)

Halime göre (s.98)

Hamam dışındaki kılığıma göre (s.99)

keyfine göre (s.100)

kılık kıyafetine göre (s.103)

maksat ben oluşuma göre (s.110)

Muvaffak olduğuma, hatta bu nevi işler için çorak gibi görünen bir sahada kimsenin dikkatini çekmeden muvaffak olduğuma göre (s.111)

Anlaşıldığına göre (s.112)

ona göre (s.121)

yerine göre (s.123)

Etraftan kulağıma geldiğine göre (s.127)

Birinin “ kırk yaşında bir oğul kaybetmek kolay değil” demesinden anlaşıldığına göre (s.127)

başka bir sebep görünmeyişine göre (s.128)

etraftan kulağıma çalınanlara göre (s.132)

Bu nutuklara göre (134)

dalganın attığı yerler göre (s.135)

kendine göre (s.136)

en küçük bir hareket imkânını kaybetmemiş bulunmasına göre (s.141)

herkesin mizacına göre (s.146)

Gani Dede'nin tasvirine göre (s.146)

bana çekinmeden de söylediğine göre (s.170)

Mektep memurlarından birinden öğrendiğime göre (s.202)

4.7.15. “dolayı” edatıyla yapılan edat grubu

başımın kocamanlığından dolayı (s.9)

fikirlerinden huysuzluklarından dolayı (s.11)

velisi bulunmam dolayisiyle (s.158)

Tablo 4.7.

Edat Gruplarının Dağılımı

YAPISI	SAYISI	ORANI
1. “başka” edatıyla yapılan edat grupları	11	% 1.15
2. “beri” edatıyla yapılan edat grupları	18	% 1.85
3. “dair” edatıyla yapılan edat grupları	2	% 0.20
4. “diye” edatıyla yapılan edat grupları	76	% 7.65
5. “doğru” edatıyla yapılan edat grupları	35	% 3.50
6. ”evvel” edatıyla yapılan edat grupları	16	% 1.65
7. ”gibi” edatıyla yapılan edat grupları	286	% 28.85
8. ”için” edatıyla yapılan edat grupları	233	% 23.50
9. ”kadar” edatıyla yapılan edat grupları	77	% 7.75
10. ”karşı” edatıyla yapılan edat grupları	23	% 2.35
11. “rağmen” edatıyla yapılan edat grupları	18	% 1.80
12. ”sonra” edatıyla yapılan edat grupları	144	% 14.50
13. ”üzere” edatıyla yapılan edat grupları	9	% 0.90
14. ”göre” edatıyla yapılan edat grupları	40	% 4.05
15. .”dolayı” edatıyla yapılan edat grupları	3	% 0.30
TOPLAM	991	%100.00

Çalışmada sırasıyla *başka, beri, dair, diye, doğru, evvel, gibi, için, kadar, karşı, rağmen, sonra, üzere, göre, dolayı* ile yapılanlar olmak üzere toplam 714 edat grubu incelenmiştir. İncelememizde en fazla gibi edatıyla yapılan edat grubu örneğine rastlandı. Bu da yazarın benzetme sanatına sıkça başvurduğunun bir göstergesi olabilir.

4.8. Bağlama Grubu

İki veya daha fazla isim unsurunun bağlama edatlarından biriyle birbirine bağlanması sonucu meydana gelen kelime grubudur. Grupta bağlama edatları isim unsurlarının arasında bulunur. Grup, “hem... hem...”, “ne... ne...”, “ya... ya...”, “da... da...” gibi bağlama edatlarıyla oluşturulmuşsa bu bağlama edatları isim unsurlarının başında veya sonunda yer alır.

Bağlama gruplarında her iki isim unsuru da kendi vurgusunu taşır. Grubun isim unsuru bir kelime olabileceği gibi kelime grubu da olabilir.

Korkmaz (2005), bir makalesinde bağlama edatlarının (bağlaçların) fonksiyonunu şu şekilde açıklar: (s.118) “Türkçede çok geniş bir yer tutan bağlaçlar; kelimeleri, kelime gruplarını, cümleleri ve kimi zaman da paragrafları şekil ve anlam bakımından birbirine bağlayan ve yükledikleri işlevler ile, bağlandıkları sözler arasında türlü anlam ilişkileri kuran gramer öğeleridir.”

“Bağlama grubu en zayıf, birliği ve yapısı en iğreti olan kelime grubudur diyebiliriz.”(Ergin, 1993, s.358).

Banguoğlu (1998), bağlama gruplarına “bağlam alan bağlama öbekleri” (s.511) diyerek bunların işlevini şöyle belirtir: “Bağladıkları kelimelerin cinsine göre nitelik alır ve türlü cümle üyelerinin yerini tutarlar.”

4.8.1. “ile” bağlama edatıyla yapılan bağlama grubu

Yedide cadıdan, elli yedide hırsız veya polisten korkan insanla yirmiyedide karanlık sokaklarda ıslık çalarak dolaşan genç adam (s.10)

Gülfidan bacı ile ben (s.13)

Mesrure ile dadıları (s.22)

Sağ bileğimle kolum (s.45)

Guçubeyle Mesule dadısı (s.55)

Eski belediye reislerinden bir paşa ile büyük üzüm tüccarlarından biri ve pos bıyıklı bir miralay (s.80)

İsmaille ben (s.86)

Mesule bacı ile ben (s.97)

Bir kız ile bir delikanlı (s.136)

Uyku ile uyanıklık (s.141)

kedisiyle ben (s.173)

ihtiyarlamış bir posta katibi ile karısı ve üç çocuğu (s.180)

genç bir işçi ile karısı (s.190)

birtakım çarşafli ihtiyar kadınlarla Feshane kumaşından yeldirme biçimi
mantolar giymiş başı örtülü genç kadınlar (s.190)

4.8.2. “ve” bağlama edatıyla yapılan bağlama grubu

rica ve niyaz (s.6)

cennet ve cehennem (s.10)

cesur ve cömert (s.12)

nazarî ve hayalî (s.12)

ayıp ve günah (s.12)

gençler ve çocuklar (s.13)

peçiç ve yüzük (s.14)

arasıra kaza ile elimizden düşen onluk ve kuruşlar (s.15)

demirbaşlardan sayılmak lazım gelen bacı ve dadılar (s.16)

birkaç kadın ve çocuk (s.16)

bacılar ve dadılar (s.17)

Ben büyük annem ve Gülfidan bacı (s.31)

Para ve erzak (s.43)

Peynir ve kuru üzüm (s.49)

İhtiyarlar ve sakatlar (s.50)

evi ve eşyası (s.52)

muamele ve teşrifat (s.55)

gözler ve bembeyaz dişler (s.55)

Mesule bacı, polis ve ben (s.62)

yorgunluk ve ümitsizlik (s.67)

zarif ve mümkün olduğu kadar da güleryüzlü (s.80)

hürmet ve muhabbet (s.80)

Ben, Mesule bacı ve İsmail (s.93)

deliler ve aptallar (s.114)

kokular ve sesler (s.135)

Karanlık ve sıcak (s.185)

evi ve eşyayı (s.191)

4.8.3. “...da...da” bağlama edatıyla yapılan bağlama grubu

Udun da, yazının da beni Mesrureye yaklaştırmakta çok büyük faydaları (s.24)

ana da, kız da (s.180)

karı koca da, çocuk da, kaynana da (s.193)

4.8.4. “ha...ha” bağlama edatıyla yapılan bağlama grubu

ha var, ha yok (s.100)

4.8.5. “hem...hem” bağlama edatıyla yapılan bağlama grubu

hem ısınıyor , hem sanatımı yapıyordum (s.111)

4.8.6. “ne...ne (de)” bağlama edatıyla yapılan bağlama grubu

Ne tehlike, ne yorgunluk (s.12)

Ne büyük annem; ne de saraydan artan zamanlarını Naima tarihi okumak ve kendinde vehmettiği hastalıkları birtakım uydurma ilaçlar ve fosfatın muhallebileriyle tedaviye uğraşmakla geçiren büyük dayım (s.17)

Ne derste, ne de imtihanda (s.24)

Ne olur ne olmaz (s.26)

Ne tehdit, ne dayak (s.45)

ne bir ses, ne bir dua ve hareket (s.57)

ne vücudunda, ne yüzünde (s.57)

ne olur, ne olmaz (s.58)

Ben senin ne babanım ne hiçbir şeyinim...(s.95)

ne bir şeref gelir, ne de bir leke (s.95)

Ne Farisîsini, ne yüksek fikirlerini anladığım (s.142)

ne pek kısa, ne de pek uzun (s.146)

ne mutfaktan gelerek evi tutmağa başlayan baharlı dolma kokuları, ne hiçbir şey (s.155, 156)

Ne benim tarafımdan, ne onun tarafından (s.168)

4.8.7. “kâh...kâh” bağlama edatıyla yapılan bağlama grubu

kâh uyuyup kâh uyanmakla (s.44)

kâh gülüp, kâh ağlıyarak (s.139)

kâh hırçın, kâh alaycı (s.163)

4.8.8. “ya...ya” bağlama edatıyla yapılan bağlama grubu

ya güler, ya ağlar, ya şarkı söyler (s.176)

Tablo 4.8.

Bağlama Gruplarının Dağılımı

YAPISI	SAYISI	ORANI
1. “ile” bağlama edatıyla yapılan bağlama grupları	14	% 21.55
2. “ve” bağlama edatıyla yapılan bağlama grupları	28	% 43.05
3. “da... da” bağlama edatıyla yapılan bağlama grupları	3	% 4.60
4. “ha... ha” bağlama edatıyla yapılan bağlama grupları	1	% 1.55
5. “hem... hem” bağlama edatıyla yapılan bağlama grupları	1	% 1.55
6. “ne... ne(de) bağlama edatıyla yapılan bağlama grupları	14	% 21.55
7. “kâh... kâh” bağlama edatıyla yapılan bağlama grupları	3	% 4.60
8. ya...ya” bağlama edatıyla kurulan bağlama grupları	1	% 1.55
TOPLAM	65	% 100.00

Çalışmada sırasıyla ile, ve, da...da, ha...ha, hem...hem, ne...ne, kâh... kâh, ya...ya bağlama edatlarıyla yapılanlar olmak üzere toplam 65 bağlama grubu incelendi.

4.9. Unvan Grubu

Bir şahıs ismiyle bir unvanın ya da akrabalık bildiren bir ismin yan yana gelerek oluşturdukları kelime grubudur. Grupta şahıs ismi başta, akrabalık ismi veya unvan sonda bulunur. Unsurlar eksiz olarak bir araya gelirler. Şahıs ismi, grubun vurgusunu üzerinde taşır.

Banguoğlu (1998) , bu kelime grubunu “Yanaşma Takımları” içinde “San Öbekleri”(s.513) başlığı altında ele alır.

Gencan (2001), unvan sıfatlarıyla ilgili “San (Unvan) Sıfatları”(s.179,180) başlığını atar ve bunları “insanların -rütbe, derece, görev ve sosyal durumlarına göre-adlarına takılan saygı ve tanıtma sözleridir. Bunlar da bir çeşit niteleme sıfatıdır.” Şeklinde tanımlar. Unvan sıfatlarının adlara takılışını da;

“1- Bütün sıfatlar gibi adlardan önce gelir: Bay Turgut, Bayan Sevim, Şehzade Cem, Aksak Timur, Yıldırım Beyazıt, Deli Pedro, Doktor Baykal, Mareşal Çakmak...

2- San sıfatlarının birçoğu adlardan sonra gelir: Namık Kemal Bey, Nigar Hanım, Ali Dayı, Zeynep Hatun, Ziya Paşa, Ahmet Mithat Efendi, Dursun Onbaşı, Mehmet Ağa, Elif Bacı...

3- San sıfatlarının birçoğu da, yerine göre, hem addan önce hem addan sonra gelir; Sultan Murat, Kösem Sultan, Fatih Sultan Mehmet, Valide Sultan, Oğuz Han, Han Ahmet, Çelebi Mehmet, Evliya Çelebi, Osman Gazi, Gazi Osman Pasa, Ali Hoca, Hoca Ali...” şeklinde üç madde halinde değerlendirir.

Unvan gruplarında şahıs isminin başta veya sonda yer alması hususuyla ilgili olarak değişik görüşler vardır.

Ergin (1993), unvan veya akrabalık isimlerinin başa getirildiği grupları, vurguya göre birleşik isim ve sıfat tamlaması (s.368) olarak değerlendirir.

Bilgegil (1982), unvan gruplarını “şahıs isimleri ile o isim sahiplerinin lâkap, künye, rütbe sıfat ve mevkilerini ifade eden kelimelerin teşkil ettiği gruplardır.” (s.160) şeklinde tanımlar.

Korkmaz (2003), unvan grubunu “Bir şahıs adı ile bir ünvan veya akrabalık gösteren ismin eksiz olarak yan yana gelerek oluşturduğu kelime grubu”(s.163) olarak tanımladıktan sonra “Ünvan gösteren isim şahıs adından önce de sonra da gelebilir.” açıklamasını yaparak bu tür grupların şahıs ismi başta da olsa sonda da olsa unvan grubu olduğunu dile getirir.

Karahan (1999), konuyla ilgili “Birinci unsuru ünvan veya akrabalık ismi olan ‘Sultan Orhan, Dede Korkut, Hoca Nasrettin, Doktor Murat, Hemşire Selma, Albay Turgut’ gibi kelime grupları, ünvan grubu değil, birleşik isimdir.” (s.30) Açıklamasını yapar.

Doğan (2000), “Birinci unsuru unvan veya akrabalık ismi olan ‘Hoca Nasreddin’, ‘Doktor Ali’, ‘Albay Hüseyin’ gibi kelime grupları unvan grubu değil birleşik isimdir.” (s.121) diyerek Karahan’ın görüşüne katılır.

Sev (2006), bir makalesinde unvan grubunu “bünyesinde unvan veya akrabalık ismi taşıyıp beraberinde kullanıldığı ismin hem önünde hem sonunda yer alabilen kelime grubu” (s.172) olarak tanımlar.

Biz de unvan veya akrabalık isminin başta, şahıs isminin sonda bulunduğu grupları “birleşik isim” olarak ele aldık.

4.9.1. “Bey” unvanıyla yapılan unvan grubu

Abuvada Müsellimi Tahir Bey (s.9)

Şevkati Bey (s.37)

Binbaşı Ferhat Bey (s.42)

küçük bey (s.59)

müdür bey (s.104)

Talât Bey (s.153)

4.9.2. “Hanım” unvanıyla yapılan unvan grubu

Zeynep Hanım (s.33)

4.9.3. “Efendi” unvanıyla yapılan unvan grubu

Kakidecibaşı Osman Melali Efendi (s.9)

Kadı Rasim Efendi (s.16)

Emrullah Efendi (s.34)

Hacı Efendiler (s.60)

Talat efendi (s.104)

4.9.4. “Paşa” unvanıyla yapılan unvan grubu

Kaputan-ı Derya Rukneddin Paşa (s.9)

Rüstem Paşa (s.16)

komşumuz Mesut Paşa (s.24)

Sururi Paşa (s.56)

Mahmut Paşa (s.162)

Paşa baba (s.183)

4.9.5. “Ağa” Unvanıyla Yapılan Unvan Grubu

Konağın aşçısı Kasım Ağa (s.22)

4.9.6. “Hoca” unvanıyla yapılan unvan grubu

Farisi hoca (s.25)

4.9.7. “Molla” unvanıyla yapılan unvan grubu

Şemsettin Molla (s.8)

Sudur-i izamdan Hacı Nasır Molla

4.9.8. “Sultan” unvanıyla yapılan unvan grubu

Sultan Mahmud (s.9)

4.9.9. Akrabalık veya meslek isimleriyle yapılan unvan grubu

Sudanlı Gülfidan dadımız (s.7)

Ruhi dayılar (s.16)

Afrikalı Arab bacı (s.17,18)

Kafkasyalı Çerkez kalfa (s.18)

Hüsniye yenge (s.20)

Nur-i Nigah kalfa (s.51)

Mesule kalfa (s.54)

Şeyh Abdu (s.57)

Seyyid Ahmet (s.60)

bu Gani dede (s.79)

Polis amca (s.119)

Tablo 4.9.

Unvan Gruplarının Dağılımı

YAPISI	SAYISI	ORANI
1. “Bey”, “Hanım”, “Paşa”, “Efendi” gibi unvanlarla yapılan unvan grupları	23	% 67.65
2. Akrabalık veya meslek isimleriyle yapılan unvan grupları	11	% 32.35
TOPLAM	34	% 100.00

Çalışmada, “bey”, “hanım”, “efendi”, “paşa” gibi unvanlarla yapılan unvan grupları ayrı, akrabalık veya meslek isimleriyle yapılanlar ayrı incelendi ve toplam 34 unvan grubu örneği verildi.

4.10. Birleşik İsim Grubu

“Birleşik isim, bir nesnenin ismi olmak üzere yan yana gelen birden fazla ismin meydana getirdiği kelime grubudur. Birleşik isimler Türkçede hep has isimlerdir. Birleşik isim bahsinde birleşik kelime ile birleşik ismi birbirine karıştırmamak lâzımdır. Birleşik kelime her hangi bir kelime grubunun kelimelerinin tek bir kelime halinde birleşmesiyle ortaya çıkan unsurdur.” (Ergin, 1993, s.363, 364).

Korkmaz (2003), birleşik kelime kapsamında ele aldığı birleşik ismi “En az iki kelimedenden oluşan ve bu kelimelerin kendi kavramları dışında yeni bir kavramı karşılamak üzere, birleşik kelime kalıbına göre biraraya gelerek meydana getirdikleri isim”(s.27) olarak tanımlar.

Konuyla ilgili Ergin’le aynı görüşü paylaşan Karahan (1999), “Bir nesnenin özel adı olmak üzere bir araya gelen kelimeler topluluğudur.” (s.32) şeklinde tanımladığı birleşik isim grubu ile ilgili dipnot düşerek şu açıklamayı yapar: “Birleşik isim ile birleşik kelime birbirine karıştırılmamalıdır. Keçiören, Ulukısla, binbası, cumartesi gibi birleşik kelimeler, herhangi bir kelime grubunun unsurlarının birleşmesiyle ortaya çıkmıştır. Halbuki birleşik isimler, yan yana sıralanan özel isimlerle kurulur.” (Karahan, s.33)

Biz de birleşik isim grubunu, en az iki şahıs isminin yan yana gelerek oluşturduğu kelime grubu olarak ele aldık. Karahan’ın parantez içinde “özel isim grubu” da dediği birleşik isim grubunda unsurlar ek almadan birleşir. Grubun vurgusu, son isim üzerindedir.

4.10.1. İki şahıs ismiyle yapılan birleşik isim grubu

Ahmet Mithat (s.34)

Fahri Razi (s.147)

Fahri Razi (s.164)

4.10.2. Unvan veya meslek bildiren ismin başa getirilmesiyle yapılan birleşik isim grubu

Derviş Vahdet (s.34)

Kör Lütvi Bey (s.34)

Tablo 4.10.

Birleşik İsim Gruplarının Dağılımı

YAPISI	SAYISI	ORANI
1. İki şahıs ismiyle yapılan birleşik isim grupları	3	% 60.00
2. Unvan veya meslek bildiren ismin başa getirilmesiyle yapılan birleşik isim grupları	2	% 40.00
TOPLAM	5	% 100.00

Çalışmada birleşik isim grupları, iki şahıs ismiyle ve unvan veya meslek bildiren ismin başa getirilmesiyle yapılanlar olmak üzere iki bölümde incelendi. Toplam 5 birleşik isim grubu tespit edildi.

4.11. Ünlem Grubu

Bir ünlem (seslenme) edatı ile bir isim unsurunun birleşerek oluşturdukları kelime grubudur. Grupta ünlem edatı başta, isim unsuru sondadır. Unsurlar ek almadan birleşir. İsim unsuru bir kelime grubu olabilir. Grupta birden fazla isim unsuru da yer alabilir. Bu grubun vurgusu ünlem edatı üzerindedir.

Ünlem grupları, cümlenin bir ögesi değil cümle dışı unsurdur. Konuyu “Ünlem ve Hitap Grubu” başlığı altında ele alan Açıkgöz ve Yelten (2005), bu durumu şu şekilde açıklarlar: (s.45) “Hitap grubu yapı bakımından cümle içinde, sonunda, önünde bulunabilir. Fakat meramı tek başına tamamlamadığı için gramer yapısı bakımından içinde, önünde veya sonunda bulunduğu cümle ile bir ilgisi yoktur. Onun için cümle

analizlerinde hitap grubu, cümle dışı unsur şeklinde cümleden köşeli parantez ile ayrı gösterilir.”

ne mümkün! (s.22)

Fakat hürriyet! (s.36)

Yarabbi! (s.46)

kendini bu hale sokabilmek için nasıl bir yiyiş! (s.55)

“Ya şeyh...Alla, Peygamber, Padişa başı için...Bir daha gelirse ayaklarım kırılırsın! (s.57)

hele kazancımın bir memur kazancını geçmeğe başladığı bir zamanda! (s.65)

İnsana secde etmemek için Tanrıya baş kaldırmış şeytanın melun gururundan bir ufak sızıntı! (s.66)

Sabahtan akşama kadar ayakta durmak ve iki elimde iki kutu ile, saat rakkası gibi, bir masadan öbür masaya gidip gelmek! (s.68)

Sabaha karşı alacakaranlıkta tekrar sokağa çıkmak, tekrara işe gitmek ve üstelik de öteki işin getirdiği paranın dörtte birini bile alamamak! (s.69)

Garip, çok garip şey! (s.70)

Çıkış, o çıkış! (s.70)

“Tanrı kör kurdundan bile geçmez! (s.71)

Yani layık olmadığın bir şerefe hak iddia et! (s.71)

-Emredin efendim! (s.73)

Bunların hepsinin üstünde, hiçbir şeyle açılmıyacak mahzun ve muammalı sükûtum! (s.75)

dilencinin kralı! (s.76)

Saklamağa ne hacet! (s.78)

Hay, Allah belâsını versin! (s.78)

karın doydukça ve okuma yazma arttıkça! (s.79)

Nereden bu derdi başıma satın almıştım, yarabbi! (s.80)

Fakat İstanbul! (s.84)

izimi kaybetmek ve yapayalnız büyük göçe hazırlanmak! (s.84)

Fakat ben olarak asla!...(s.95)

Bir parça askerlik, bir parça memurluk yapmış işte öyle bir adam!(s.97)

Bir köşebaşında bir tütüncü dükkânı! (s.98)

bitip tükenmez bekleyişler içinde zaman denen şeyin, hesabını kitabını çoktan unutmuş adam! (s.99)

Anlıyorsun ya hali! (s.101)

Neyle geçinebilir bu adam!... (s.103)

Aman beyefendi! (s.104)

Ooooh, dünya varmış! (s.113)

Eczahane camekânlarında gördüğümüz ceninlerden az daha farklı çocuklar ve daha neler! (s.113)

ne hacıydı yarabbi! (s.117)

Küçük eliyle size şeker ikram eden, gülümsüyerek yakanıza çiçek iğnelemeğe uğraşan şipşirin bir çocuk! (s.119)

“Azat buzat cennet kapısında gözet!” (s.119)

gürültü yaparsam uyanarak İsmailin gözleriyle bana bakacağını zannettiğim çocuk! (s.122)

o kadar da çabuk yetişirler biçareler! (s.122)

Bizim güzel kalpli eski şairlerimize ne ruhanî ilhamları vardır mezarlıkların! (s.124)

Ölü, bazan ne tükenmez hazinedir Yarabbi (s.126)

arkadaşlarından ayrılıp uzaklara giderek ve yüzlerini insan bulunmıyan taraflara çevirerek tek başlarına karşı ufukları seyredenler!... (s.131)

Ah, zalim! (s.132)

Çocuk değilsin! (134)

Bu büyük adamın yalnız kendin değil, yedi göbek evvelden başlamak üzere bütün soy sopunun – hırsızlık, arsızlık, yalancılık, iftiracılık, ahlaksızlık vesaire, vesaire vesairesiyle- tekml seyiyatını nereden, kimden öğrenmiştim yarabbi! (134)

Gerçekten ne kâinattır o İstanbul ! (s.135)

Ahiretle dünya arasında ne acayip bir kitaptır bu Mesnevi! (s.142)

Başını gökyüzüne kaldırmış ayçiçekleri gibi bir çiçek! (s.142)

bu kadar ilahî bir şeyi istemek için değil! (s.142)

Gûya kel ayının sürünmekten başka bir şey yaptığı varmış gibi! (s.145)

Fakat hayret! (s.146)

- Bak ben gülmüyorum ama! (s.156)

- Gunah; gunah; solamam diye yemin de etti ayo! (s.157)

Fakat garip çocuk! (s.159)

Birdenbire ne kadar değişiyor, ne kadar başka bir âleme geçiyordu bu ses

Yarabbi! (s.163)

- Sakı bana mı gülüyorsunuz ayo! (s.169)

Ah, bu çocuklar! (s.171)

endişe buyurmayın, keyfinize bakın! (s.190)

Hasır pabuçlariyle, beyaz pantolonu ve beyaz ipek gömleğiyle ne uşaktı yarabbi, ne uşak! (s.200)

Çalışmada çeşitli kelime ve kelime grupları ya da cümlelerle yapılan 55 ünlem grubu tespit edildi.

4.12. Sayı Grubu

Açıkgöz ve Yelten (2005), bu konuya, dilimizde sayıların kaç şekilde karşılandığını söyleyerek başlarlar: (s.41) “Türkçe’de sayılar üç şekilde karşılanmaktadır: 1. Tek kelime ile, 2. Sıfat tamlaması ile, 3. Sayı grubu ile.”

Sayı grubu, büyükten küçüğe doğru sıralanmış sayı isimleri topluluğudur. Dolayısıyla bu grupta büyük sayı başta, küçük sayı sonda yer alır. Tam aksi olan gruplar sıfat tamlaması olur. Yani “beş yüz” bir sıfat tamlaması iken “seksen yedi” bir sayı grubudur.

Sayı grubu cümle içinde isim veya sıfat görevindedir. Grubu oluşturan her bir sayı ismi ayrı yazılır. Grupta vurgu, küçük sayı ismi üzerindedir.

yedisinde neyse yetmişinde de (s.10)

yirmi yedisinde (s.10)

elli yedide (s.10)

yirmi yedide (s.10)

henüz üç yüz elli (s.32)

otuz bir mart (s.34)

yirmiyedisinde (s.62)

birden ikiye (s.65)

ikiden üçe (s.65)

bir iki (s.80)

yirmi dört saatlik yer (s.87)

Elli,yahut yüz elli, yahut iki yüz elli...(s.103)

bir iki de (s.131)

on, on iki gün (s.168)

otuz beş, otuz altıdır (s.175)

on altı, on yedi yaşında (s.179)

ikişer ikişer (s.186)

otuz beşi (s.188)

Çalışmada isim ya da sıfat görevinde kullanılan 19 adet sayı grubu tespit edildi.

4.13. Birleşik Fiil Grubu

Birleşik fiil, bir isimle veya isim soylu bir ya da birden fazla kelimeyle bir yardımcı fiilin yahut iki ayrı fiilin birleşmesiyle oluşan ve tek bir hareketi karşılayan kelime grubudur.

Mansuroğlu (1958), belli başlı üç çeşit fiil birleşiminden söz eder: “1. ismi bildirici yapan veya bir fiili geçmiş zaman veya başka kipine geçiren yardımcı fiillerle meydana getirilenler. 2. ismi fiil yapan fiillerle meydana gelen birleşik fiiller. 3. Aslında çekimli bir fiilin zarfı olan zarf-fiillerin belirli bir fiille sık sık beraber kullanılmaları Türkçede anlamca kaynaşık birleşik fiiller meydana getirmiş ve çekilen yardımcı fiiller a) tasvirici ve b) anlam değiştirici olmak üzere başlıca iki ayrı fonksiyon almışlardır.” (s.35-38)

Gencan (1979), “iki veya daha çok sözcükten bileşmiş fiiller” (s.210) olarak bahsettiği birleşik fiilleri, yapılarına ve kuralla bağlanıp bağlanmadıklarına göre iki grupta inceler: “1) Kurallı Bileşik Fiiller 2) Anlamca Kaynaşmış Bileşik Fiiller”

Timurtaş (1977), birleşik fiillerin oluşumunu “Birleşik fiiller, bir fiille ondan önce gelen başka bir fiilin yahut isim, sıfat, zarf cinsinden bir kelimenin birlikte kullanılmasından meydana gelirler.” (s.140) şeklinde açıklayarak bunları dört bölümde inceler: “1- Birleşik sıgalar (Her zaman ve sıganın hikâye, rivayet, sart şekilleri) 2-

Yardımcı fiillerle yapılan birleşik şekiller (it-, kıl-, eyle-, ol- fiilleri ile) 3- Tasvirî (Descriptif) fiiller 4- isim, sıfat ve zarflarla meydana getirilenler” Timurtaş, ayrıca birleşik fiillerle ilgili şu tespitlere yer verir: “Her fiil eskiden beri daima bir isimle kullanılır. (msl. Yazı yazmak, su içmek gibi) Bu kullanışta isim mef’ul durumundadır ve ortada bir birleşik fiil mevcut değildir. İsim ve sıfatlarla yapılan birleşik fiillerde ise, artık kelimelerin ayrı ayrı mâna taşımalarından bahsedilemez. Diğer birleşik kelimelerde olduğu gibi iki kelimenin kaynaşarak yeni bir mâna kazanması bahis konusudur. Fakat bu yeni mâna kazanmak hususu mutlak değildir. Bazan kelimeler mânalarını büsbütün kaybettikleri gibi, bazan da sadece birinin mânası ortadan kalkar.” (s.141)

Birleşik fiili “bir yardımcı fiille bir ismin veya bir fiil seklinin meydana getirdiği kelime grubu” olarak tanımlayan Ergin (s.1993), birleşik fiil yapan yardımcı fiilleri “İsimle birleşik fiil yapan yardımcı fiiller” ve “Fiille birleşik fiil yapan yardımcı fiiller” (s.365) olmak üzere iki grupta ele alır.

Hengirmen (1998), birleşik fiillerden yeterlik, tezlik ve sürerlik fiillerine “ulaçlı birleşik eylemler” (s.268) adını verir.

Sev (2004), birleşik fiillerin dilimizdeki yeri ve önemini “Türkçede çok sayıda birleşik fiil vardır. Birleşik fiiller, dilimize, zengin ifade gücü ve söyleyiş güzelliği imkânı sağlayan Türk dilinin önemli gramer yapılarından.” (s.1) şeklinde dile getirir.

Birleşik fiillerin vurgusu birinci unsur üzerinde bulunur.

4.13.1. Ad + yardımcı fiille kurulan birleşik fiiller

4.13.1.1. “ol-” yardımcı fiil ile yapılan birleşik fiiller

kaybolurdu (s.15)

ahbab olmuşum (s.31)

kaydolmuştu (s.37)

kaybolurlardı (s.42)

mani olmamıştı (s.44)

ahbab olurlar (s.62)
 kayboldu (s.66)
 garip oluyordu (s.68)
 müsavi olur mu? (s.72,73)
 kahroluyordu (s.80)
 hallolundu (s.80)
 vacip olmuştu (s.93)
 ahbabolduk (s.98)
 meşgul oluyordu (s.101)
 mecbur olacaktım (s.102)
 razı olmadı (s.102)
 farkında olmuşsundur (s.104)
 memnun oluyor (s.104)
 âdet olmamıştır (s.111)
 mâni oldular (s.112)
 mümkün olaydı (s.121)
 mecbur olduk(s.127)
 mâni oluyordu (s.127)
 sebeboluyor (s.131)
 peyda oldu (s.133)
 razı olmuyor (s.149)
 ayağa kalktı (s.150)
 peyda olmuştur (s.150)
 muvaffak olur (s.153)
 garaz oldu (s.155)
 mecbur oldu (s.156)
 tıraş olmuş (s.158)
 ihtiyatlı da olmuş (s.158)
 memnun olmuyorum (s.159)
 vacibolmuştur (s.159)
 razı oluyorlar (s.179)
 rivayet olunur (s.185)

damat olmuştur (s.187)
 sarhoş olur (s.190)
 memnun oluyor (s.191)
 vaciboluyor (s.196)
 razı olamıyor (s.197)
 sebep olmuştu (s.198)

4.13.1.2. “et-” yardımcı fiil ile yapılan birleşik fiiller

icadetmişim (s.7)
 teslim ediyordum (s.12)
 fark edemiyorduk (s.13)
 seyrediyorduk (s.14)
 yadetmesin (s.16)
 nasibeder (s.18)
 razı ettim (s.20)
 kaybetmemişti (s.21)
 devam ediyordu (s.22)
 tesir etmişti (s.22)
 devam ettim (s.25)
 ağzımda hissettim (s.30)
 zaptetmişimdir (s.33)
 bahsederler (s.45)
 seyreder (s.47)
 zannetmem (s.48)
 merak etmedim (s.56)
 devam ediyordu (s.56)
 hareket ediyor (s.57)
 devam ediyordu (s.58)
 emrediyoruz (s.58)
 itiraf etti (s.58)
 muhafaza edilir mi? (s.58)
 kaybetmişti (s.59)

ifade etmezdi (s.59)
 seyretmiştim (s.61)
 aldırış etmemiştim (s.61)
 sükün ediyordu (s.62)
 şikayet etti (s.63)
 yeminler ediyordu (s.64)
 tembih ettim (s.65)
 rahatsız etmiştir (s.66)
 inadediyordum (s.66)
 dikkat ediyorlar (s.68)
 istif ediyor (s.68)
 ilave edersem (s.68)
 hissediyor (s.69)
 hitabetmesindedir (s.72)
 idare edelim (s.72)
 bahsetmiştim (s.72)
 kavga etmek (s.73)
 devam etti (s.73)
 hissettim (s.73)
 yoluma devam ettim (s.73)
 tahrik etmişti (s.73)
 Affediniz (s.73)
 zannedecekler (s.75)
 zannettirmektir (s.76)
 menettim (s.77)
 zannetseydim (s.78)
 davet ederler (s.79)
 kusur etmezdi (s.80)
 izah etmeli (s.83)
 küfrederler (s.83)
 devam ediyordu (s.83)
 tekrar etti (s.84)

hissediyordum (s.86)
 devam ediyor (s.91)
 rahat edersiniz (s.92)
 merak edecek (s.93)
 affedecektir (s.95)
 emanet ettiler (s.95)
 kabul etti (s.95)
 va'dediyordu (s.96)
 kaybedecektim (s.96)
 mukabele etti (s.98)
 Teşerrüf ederdi (s.98)
 bahsetmiyordu (s.99)
 devam ediyorum (s.99)
 tekaüdetlik (s.101)
 tasavvur edilebilir miydi (s.102)
 va'detsinler (s.103)
 inkâr edersem (s.103)
 hürmet etseler (s.103,104)
 -Farketmedim (s.104)
 farketmemiştim (s.104)
 devam etti (s.104)
 emretti (s.104)
 istirham ederim (s.104)
 itiraz edilmemeli (s.104)
 tesir etmişti (s.105)
 istifade ediyorum (s.106)
 merak etmezler (s.107)
 farkettim (s.109)
 hissediyordum (s.109)
 rica etti (s.110)
 teklif ediyordu (s.110)
 devam edeydi (s.110)

reddettim (s.110)
 hissediyorum (s.111)
 izah edebilir miydi (s.111)
 zannettim (s.111)
 emretmişti (s.112)
 seyretmekteydim (s.112)
 taklidediyorlar (s.115)
 tahkik ediyorlar (s.116)
 dua eder (s.118)
 seyrederim (s.121)
 farkedirdim (s.124)
 hakaret ederdi (s.125)
 tasavvur ettim (s.128)
 dikkat etmiştim (s.129)
 razı edebiliyorlar (s.130)
 ilave ediyordu (s.133)
 himmet etse (s.133)
 teşekkür ederim (s.133)
 hulûl etmişti (s.135)
 âdet etmişimdir (s.136)
 tasavvur edemiyorum (s.137)
 hissediyorum (s.137)
 tertibetmişlerdi (s.138)
 kulak asmamışlar (s.138)
 temin edilmişti (s.138)
 devam ederdi (s.140)
 aksederdi (s.141)
 takibeder (s.142)
 iddia etmiyeceğim(s.142)
 zannetmiyorum (s.142)
 yarenlik eder (s.142)
 beddua ederdi (s.144)

hakettiriyor (s.146)
 ilave ediyorlar (s.147)
 zannetmiyorum (s.147)
 tasavvur ederim (s.147)
 âdet etmiş (s.147)
 hissediyordum (s.148)
 dikkat ettim (s.150)
 rica edecektim (s.150)
 tesadüf etmişimdir (s.152)
 hayret ediyorum (s.153)
 zannediyorum ki (s.155)
 verem edecek (s.156)
 hissettim (s.156)
 yemin ettirdik (s.158)
 zannettim (s.158)
 haksızlık etmiş (s.158)
 izah ediyor (s.160)
 ilâve ettim (s.160)
 teklif etti (s.160)
 methetti (s.161)
 şikâyet ediyordu (s.161)
 ısrar ediyor (s.162)
 haksızlık etmiş (s.163)
 hakaret etmişim (s.164)
 yemin etmiş (s.167)
 kabul edeceksin (s.167)
 izah edeceğiz (s.167)
 haketmişti (s.168)
 hissediyor (s.168)
 seyretmişim (s.170)
 iktifa etse (s.171)
 teklif eder (s.172)

takibetmişti (s.173)
 seyrediyorum (s.175)
 muayene ediyor (s.176)
 şehadet ederim (s.176)
 kavga ederdi (s.176)
 farkediyor (s.178)
 para kabul ettirmiyor (s.178)
 devam ediyorum (s.180)
 muayene ederler (s.181)
 tehtidederdi (s.182)
 kaybedilmiş (s.183)
 hizmet ederler (s.183)
 tedavi etti (s.186)
 tamir edilmiş (s.189)
 tamir ederdi (s.191)
 yardım ederdi (s.191)
 methediyordu (s.195)
 temin etmiştir (s.197)
 vadediyor (s.197)
 yemin ederse (s.197)
 memnun edecektir (s.197)
 devam ediyor (s.200)
 seyredirdim (s.201)
 vaat etmiş (s.202)
 ilâve etti (s.204)
 izah etmeli (s.207)

4.13.2. “sıfat-fil + başla- yardımcı fiili” biçiminde oluşturulan birleşik fiiller

yalvarmağa başladı (s.57)
 koşmağa başladı (s.61)
 ağlamağa başladı (s.80)
 rahatsız etmeğe başlamıştı (s.84)

göndermeğe başladım (s.86)
 konuşmağa başladı (s.102)
 işlemeğe başlamış (s.102)
 ağlamağa başladı (134)
 akmağa başlamıştı (134)
 gülmeğe başladılar (s.149)
 esip savrulmağa başlar (s.151)
 gülmeğe başladı (s.156)
 çarpmağa başlamıştı (s.159)
 kendini müdafaaya başladı (s.163)
 ağlayıp bağırmağa başladı (s.166)
 işitilmeğe başlamıştı (s.169)
 kır düşmeğe başlamıştır (s.175)
 kararmağa başlıyor (s.187)
 yanmağa başlamış (s.190)

4.13.3. “sıfat-fiil + kalk- yardımcı fiili” biçiminde oluşturulan birleşik fiiller

inip kalkıyor (s.57)
 yapışmağa kalkarsa (s.84)
 aramağa kalkıyor (s.203)

4.13.4. “sıfat fiil + ol- yardımcı fiili” biçiminde oluşturulan birleşik fiiller

karşılamaz olmuşum (s.12)
 çıkmış olaydık (s.15)
 kırdırılmış olacaktı (s.17)
 aldırış etmez olmuşum (s.19)
 gösterecek olursam (s.20)
 geçirmiş olmalıdırlar (s.33)
 anlamış olanlardandı (s.56)
 durduğum olmuştur (s.66)
 sona ermiş oldu (s.99)

rastgelinez olmuştur (s.118)
 pek görünmez olmuştur (s.119)
 geveletmemiş olaydı (s.165)
 haber gönderecek oldum (s.169)
 ürkeklik gösterecek olursa (s.189)
 görecektir olursa (s.194)
 okumuş olsa (s.196)
 sesi yükselecek olursa (s.199)
 bir melamet zevki duyar olmuştur (s.200)

4.13.5. “sıfat fiil + bulun- yardımcı fiili” biçiminde oluşturulan birleşik fiiller

Mesrureye dinletilecek bir hale gelmiş bulunuyordu (s.21)
 karışmış bulunuyordum (s.34)
 kapanmış bulunurdu (s.43)
 başlamış bulunuyordu (S.54)
 akıp gelmiş bulunacaktır (s.66)
 soracağını unutmuş bulunuyordu (s.101)
 girişmiş bulunuyordu (s.162)

4.13.6. “sıfat fiil + gör- yardımcı fiili” biçiminde oluşturulan birleşik fiiller

küçülmüş görecektik (s.15)
 afallamış görünüyordu (s.80)
 karar vermiş görünüyorlardı (s.130)
 acımış görünüyor (s.149)

4.13.7. Bir fiil unsuru ile bir yardımcı fiilden oluşturulan birleşik fiiller

4.13.7.1. “bil-” yardımcı fiili ile yapılan ve olumlu olan birleşik fiiller

tepeleyebilirdim (s.5)

yarabilirsin (s.6)
kurtarılabildi (s.15)
diyebilirim (s.20)
duyabilmiş midir (s.22)
görebiliyorduk (s.29)
söyliye bildim (s.30)
anlıyabiliyordum (s.36)
diyebilirim ki (s.47)
denebilirdi (s.55)
yapabilirlerdi (s.66)
diyebiliriz (s.71)
olabilir (s.74)
götürebilir (s.82)
denilebilir ki (s.98)
yapabilirdim (s.98)
gidilebilirdi (s.98)
bulabilirdin (s.103)
sıyrılabildim mi (s.103)
saklıyabilirdi (s.104)
söyliyebilir (s.111)
edebilir miydi (s.111)
kestirebilse (s.119)
olabilirdi (s.128)
edebiliyorlar (s.130)
inanabilir (s.136)
görebiliyoruz (s.137)
seyredebiliyordu (s.138)
olabilirdi (s.140)
olabilir (s.147)
konuşabilirdik (s.153)
yapabilirdik (s.160)
anlaşabilirdi (s.162)

diyebilirler (s.163)
 oturabiliriz (s.165)
 yıkabilirdi (s.191)
 değiştirebiliyor (s.193)
 gidebilirdim (s.205)

4.13.7.2. “bil-” yardımcı fiili ile yapılan ve olumsuz olan birleşik fiiller

olmıyabilir (s.35)
 dönmeyebilirdim de (s.85)
 inanmıyabilir (s.136)

4.13.7.3. “ver-” yardımcı fiil ile yapılan birleşik fiiller

atıvermek (s.23)
 ölüverdi (s.31)
 koyuvereyim (s.32)
 salıveriyorlardı (s.35)
 karar veremiyordu (s.74)
 karar vermiş değildim (s.87)
 cevap veriyorum (s.90)
 karar vermişti (s.92)
 izin veriyordum (s.94)
 salıverirsin (s.105)
 cevap verdim (s.105)
 salıverirlerdi (s.114)
 unutuverdi (s.131)
 cevap vermedik (s.133)
 kararını vermişti (s.133)
 uyduruvermişti (s.150)
 salıveriyorlar (s.157)
 uyuyuverdi (s.175)
 kapılıvermiyorlar (s.182)

salıveriyormuş (s.195)
oluverdi (s.198)

4.13.7.4. “koy-” yardımcı fiil ile yapılan birleşik fiiller

alıkoydular (s.59)
alıkoruz (s.151)
alıkoymuyordu (s.156)
alıkoymadı (s.195)

4.13.7.5. “gel-” yardımcı fiil ile yapılan birleşik fiiller

Çıkageliyor (s.128)

4.13.8. Anlamca kaynaşmış birleşik fiiller

işime gelmezdi (s.5)
başa çıkabilir miyim (s.6)
Ağzından yel alsın (s.8)
Gözlerim dolar (s.8)
göğsüm iftiharla kabarır (s.9)
yıkılmasından korkarım (s.9)
kanı kaynar (s.10)
burnunu gösterir (s.10)
çarpıntılar uyanıyor (s.12)
gözlerim yaşıyor (s.12)
üzerine saldırıyor (s.12)
ahretlik kovalıyor (s.12)
imdadıma yetişti (s.13)
münakaşa ediyorlar (s.14)
kullanılmaz hale gelmişti (s.15)
başına bela etmişti (s.15)
hava tebdiline geliyor (s.16)

aşık olmuşum (s.18)
 hepsini üzerine tüy dikiyordu (s.20)
 bir şey keşfeder gibi oldum (s.20)
 ud çalardı (s.20)
 sevinçten ağlıyacak gibi oluyordum (s.21)
 çöreklenip yatar (s.21)
 gözlerim kararıyordu (s.22)
 can evimden vuruyor (s.22)
 tuz biber ekiyordu (s.22)
 fırıl fırıl dönmeğe başlamıştı (s.22)
 canavarca silkeliyor (s.22)
 yüze yüze kuyruğuna getirdik (s.23)
 imdadıma yetişiyordu (s.24)
 cesaret edemiyecedir (s.24)
 gözlerini benden kaçırmadı (s.25)
 şiir meraklısı geçinirdi (s.25)
 kabahati yaşına yüklerdi (s.25)
 cedd-i valasına çekmiş (s.26)
 tashihini rica ediyor (s.26)
 kaş, göz işaretleri yapıyordu (s.26)
 iftihar edilmeli (s.27)
 Turnayı gözünden vurmuşum (s.27)
 lehime dönmüştü (s.27)
 ayak basmamıştım (s.27)
 acayip bulmadı (s.28)
 yumuşar gibi oluyor (s.28)
 kararsızlıklar içinde yanıyordu (s.28)
 heyecana kapılıyordum (s.28)
 müdafaa edermiş (s.29)
 Paşaya açıldılar (s.29)
 cevap vermiş (s.29)
 mesud oluruz (s.29)

daha kestirme yoldan yürümüştü (s.29)
 bizimkine çarpıp kırılmıştı (s.30)
 çulu düzmeğe muvaffak olmuşlar (s.30)
 bir bahane arıyordu (s.30)
 can veremez (s.31)
 ruh teslim etmiş (s.31)
 ümitlere kapılmıştım (s.31)
 Mülkiyenin kapısına dayanmış (s.32)
 kaştan, gözden yakındır (s.32)
 musallat olur (s.32)
 Talata yamar (s.32)
 sükün etmeye başlar (s.32)
 hırpaniye dönüyorum (s.32)
 içini boşaltırdı (s.33)
 soğuk muamelelere uğrardı (s.33)
 kapı dışarı etmediler (s.33)
 postu sudan kurtarmam (s.34)
 kendimi toparlardım (s.35)
 belimi doğrultmaya başlamıştım (s.36)
 sirayet etti (s.36)
 kafese koyuyor (s.37)
 merasimle buraya sokulurdu (s.39)
 emin olamıyordum (s.43)
 aklım çıkıyordu (s.43)
 gözlerine kestiremiyorlar (s.44)
 sineye çektik (s.44)
 iflah olmadım (s.45)
 imdadıma yetişiyordu (s.45)
 aşık oldu (s.45)
 gediğini bulmuştu (s.45)
 işlemez olmuştur (s.45)
 düldül oluyor (s.46)

mecbur olmuştu (s.46)
bereket versin (s.46)
tavsiye etmişti (s.47)
tesadüf ediyordu (s.48)
ehemmiyet verirler (s.49)
uğurlu gelmiştir (s.49)
hasıl olmuştur (s.50)
hüküm sürer (s.50)
yoluna girer (s.50)
merhum olmuş (s.51)
hayret etmiştim (s.51)
lazım gelirdi (s.52)
etrafına üşüşürler (s.52)
tava ederlerdi (s.52)
hak verdim (s.55)
ayaklarım suya erdi (s.55)
lazım gelir (s.55)
rüzgar atmıştı (s.56)
gündeliğe gidiyor (s.56)
vacip olmuştu (s.57)
dehşete düşmüştüm (s.57)
nağmeyi değiştirdi (s.57)
meydana çıkarıyordu (s.58)
kan davası güdermiş (s.58)
tedbir almak (s.58)
cezasını vermiş (s.58)
kendini zor tutuyordu (s.59)
akın eder (s.60)
görünmez hale getirmişti (s.61)
meydana çıkıyordu (s.61)
sopalı rakısları seyre dönüyordu (s.62)
ortaya atarlar (s.62)

onun canını alırdı (s.63)
 yol açardı (s.63)
 kızın aklına uğramadı (s.63)
 evlatlık vermişler (s.63)
 sokağa atmış (s.64)
 sefaletin asla farkında görünmezdi (s.64)
 ortadan kaybolurdu (s.64)
 başını belaya sokmasınlar (s.64)
 ayağını denk al (s.64)
 kum gibi kaynıyor (s.64)
 yolu tutmuştur (s.65)
 geri durmuyordum (s.65)
 ataş, bacayı sarmış (s.65)
 rahmetli Guçubeyin pabuçları bir daha dönmek üzere dama atılmıştır (s.65)
 dişlerimi birbirine çarptırdı (s.66)
 deponun yolunu tutardım (s.66)
 yaralarını dağlıyorlardı (s.68)
 birbirine geçmiş (s.69)
 kendimden geçiyordum (s.69)
 araya derimi yoklayıp geçen zararsız nöbetlerden ibaret kalmıştır (s.69)
 bir kazaya uğrarlar (s.70)
 başta geliyor (s.72)
 zevk duyarlar (s.75)
 peşime takıyordum (s.75)
 para yapmıştım (s.76)
 nevrime döndürüyordu (s.77)
 başıma ekşiyecek (s.78)elden geleni yapardım (s.78)
 burnunu gösterecektir (s.79)
 uyku tutmadı (s.79)
 akla gelebilirdi (s.79)
 misal getirecek (s.79)
 vehim bastırmak (s.79)

gözlerini benden kaçıyordu (s.80)
 bir hırs bastı (s.80)
 sert bir emir verdim (s.81)
 ölmeğe kalksan (s.82)
 başımı önüme indirdim (s.84)
 adım zengine çıkmıştı (s.84)
 içimi çürüttü (s.84)
 tehlikeli olmuştu (s.84)
 adını anmayacaktım (s.84)
 göze almıştım (s.84)
 dehşet duyarlar (s.84)
 rahatımı kaçırmıştı (s.85)
 yakamı sıyırayım (s.85)
 bir karar vermiştim (s.85)
 sıkı duruyordum (s.85)
 haşır neşir olur giderdi (s.85)
 kâfi gelmişti (s.85)
 bir parça kafa tutsa(s.86)
 için için bir şeyler kaynıyor (s.86)
 imkân veremiyordum (s.87)
 kolaçan ederim (s.87)
 hazin olmuştu (s.87)
 yollara dökülmüşlerdi (s.87)
 söz geçiremezdi (s.88)
 kendimi toparlıyorum (s.91)
 yüreğimi çarpıtıyordu (s.92)
 kadının kalbini kazandı (s.92)
 kulak asmıyor (s.93)
 bir tahtada sayıyorum (s.93)
 kendinden geçiyordu (s.94)
 uyuyup kalıyordu (s.94)
 adam olursun (s.95)

göz göze geliyoruz (s.96)
 saçını, başını yoldu (s.96)
 birbirimizin kucağına attı (s.97)
 başımdan atacaktım (s.97)
 para yiyecektim (s.97)
 birer kuru düşünceden ibaret kalıyor (s.97)
 cesaret vermişti (s.98)
 geçinip gidiyorum (s.98)
 yol gösterdi (s.99)
 yakasını bırakmıyordu (s.101)
 üstünden atmışsın (s.101)
 benim başıma ekşirler (s.101)
 eşeklik ettim (s.103)
 paha biçerler (s.103)
 suyu mu çıktı (s.103)
 yerin dibine geçtim (s.104)
 bir tereddüt geçirdi (s.104)
 ellerini uğuşturuyordu (s.104)
 akıl sorar (s.104)
 sineye çekeriz (s.104)
 tepem attı (s.104)
 işime gelmezdi (s.104)
 hikmetine nasıl akıl erdirmeli (s.105)
 birçok cihetlerden vacip oluyordu (s.105)
 dilim varmamıştı (s.105)
 dehşetler içinde kalıyordu (s.105)
 sona ermişti (s.106)
 kendimi nasıl hafif buldum (s.106)
 akın etti (s.106)
 kendi derdine düşmüştür (s.106)
 pek zevkime gidiyor (s.107)
 teselli ediyorum (s.108)

ince elemiyeceğiz (s.108)
 ortaya seriliyor (s.109)
 başı belaya girmişmiş (s.110)
 hak yerini bulacakmış (s.110)
 ağır geldi (s.110)
 kendimden geçmiştim (s.111)
 yerimden fırladım (s.111)
 yol açarlardı (s.112)
 nurlar içinde yürüyordu (s.112)
 sanatlarını yaparlardı (s.113)
 yolunu beklerdik (s.114)
 iki misline çıkarırdı (s.114)
 aklından geçirmez (s.115)
 dehşete düşmüştüm (s.115)
 damarına giriyorlar (s.116)
 satın alıyorlardı (s.116)
 alıp yürümüştü (s.116)
 tüyelerimi ürpertir (s.117)
 baygınlıklar geçirirler (s.117)
 sinirlenmeğe kalkacak olursa (s.117)
 haraca bağlar (s.118)
 bir yol tutturmuş (s.118)
 göze alacaksınız (s.120)
 toprak olmuşlardır (s.120)
 üstümden atabilmiş değilim (s.120)
 suç mu işledim (s.120)
 emin olamayacağım (s.122)
 pes ederler (s.122)
 cemaat arasına karışmış görürlerse (s.123)
 dar kaçırırlardı (s.123)
 aklıma geliyor (s.124)
 baştan çıkaracaklar (s.125)

tesadüf ederdim (s.125)
 musallat olmuş (s.126,127)
 yakamı bırakmamıştır (s.127)
 başbaşa kaldım (s.127)
 yüz vermemiştir (s.128)
 dizginleri ele alıyor (s.128)
 kulağıma çalınmıştır ki(s.129)
 dehşet vermiştir(s.129)
 yola koyuluyor (s.130)
 bereket versin (s.130)
 vakit bulur (s.131)
 hayran oldum (s.131)
 nihayet buluyor (s.133)
 düşünceleriyle yalnız bırakmışlardı (s.133)
 devrilecek korkusunu veriyordu (s.134)
 yüz yüze geldiler (s.134)
 nefes aldı (s.134)
 sona ermiş (s.134)
 kendimi kaybediyor (s.135)
 bir serseri derviş vehmine kaptırırım (s.136)
 akıl etmiyorlar (s.137)
 meydan açacaktır (s.138)
 tesadüf etmiştim (s.138)
 mürüvvet görüyor (s.139)
 cevap verir (s.143)
 üstüne varmam (s.143)
 dertleri depreşir (s.143)
 alınının derilerini yüzdürsün (s.146)
 tamir olunacak (s.147)
 kendimi kaybetmelerim (s.148)
 cesaret edemem (s.150)
 gözüne kestirir (s.153)

dehşete düşüyor (s.155)
kendini yiyordu (s.155)
tepesinden vurmaşa döndürüyordu (s.155)
zihninden geçiriyor (s.155)
yerinden fırlatıyordu (s.155)
aklıma gelmedi (s.156)
kafa tuttu (s.156)
haber verdiler (s.156)
ele verdi (s.157)
başvurmuştu (s.157)
işi tadında bırakmıyor (s.157)
izin alıyor (s.157)
ikiye, üçe çıkarmağa kalkıyor (s.157)
kafa tutuyor (s.158)
cevap veremiyordum (s.159)
söz verdim (s.159)
sıkıntı çekerdi (s.161)
adam olmuş (s.161)
sözünü bağladı (s.161)
içim eriyor (s.163)
başımı döndürdü(s.163)
beni sattı (s.165)
çene yarışı yapıyor (s.165)
kan kusturur (s.169)
alaya başlarsa (s.169)
şaka yapıyordu (s.169)
gözlerini belirtir (s.170)
eza verdi ki (s.170)
şüpheyeye düşüyor (s.170)
dehşete düşüyorum (s.171)
tüylerimi ürpertmişti (s.171)
başından savuyordu (s.175)

evhamını arttırıyor (s.176)
delicesine sevmesin (s.176)
başını alıp gitmiştir (s.176)
muradına ermiş (s.176)
selam veriyormuş (s.177)
safa sürsek (s.179)
yelkenleri suya indiriyor (s.179)
güçlük çekerler (s.180)
koyun koyuna uyurlar (s.181)
doğruluk diye bir şey tutturmuştur (s.181)
kendini limon gibi sıktırmaktadır (s.181)
karısını haşlar (s.182)
gözleri dönüyor (s.182)
bereket versin (s.183)
imdatlarına yetişir (s.183)
babalık eder (s.183)
aradan kaynatırlar (s.183)
ortadan kaybedilmiş (s.183)
ticaret yaptım (s.185)
kapı dışarı etti (s.185)
cesaret edemiyorum (s.185)
göz önüne getirin (s.186)
aklım ermiyecek (s.186)
üzerine alır (s.187)
çil yavrusu gibi dağılıyor (s.187)
haciz konuyor (s.187)
canını kurtarıyor (s.187)
aklı başına gelmektedir (s.188)
uğur getiriyor (s.188)
misal gösteriyor (s.188)
aklını başına almıştır (s.188)
altüst oluyor (s.189)

teminat verir (s.190)
kavga çıkarırmış (s.190)
hapis yatmış (s.190)
âşık olmuş (s.190)
karar vermişti (s.190)
kanaat getirdi (s.192)
hep aynı adam kalıyor (s.193)
kendini o kadar veriyor ki (s.193)
içini çekiyor (s.194)
yazık ettik (s.194)
hoş görmüyor (s.194)
ağzını bozuyor (s.194)
yumruklarını sıkıyor (s.194)
kendimizi inandıramıyorum (s.194)
karar kılmıştı (s.194)
Mesule bacının pek hoşuna gidiyordu (s.195)
içim çürümedi (s.195)
elimden gelmiyordu (s.195)
hükümümü veremedim (s.195)
adam etmiş (s.196)
tamama ermiş (s.196)
gizli tutuluyor (s.196)
hak veriyor (s.197)
ciddiyetini bir parça kaybetti (s.198)
araya girdi (s.199)
peyda olmuştu (s.199)
ona çullanıyordu (s.200)
onun başına çöktü (s.200)
hartayı, puslayı iyice şaşırtmıştı (s.200)
işe güce bakamıyor (s.200)
mecbur oldu (s.200)
yer yarıldı takımıyla yerin içine geçti (s.201)

İsmailden haber vermiştir (s.201)
 Bursanın yolunu tutuyorum (s.202)
 özür dilerse (s.202)
 zevk duyardım (s.206)
 aklından geçirmiyor (s.206)
 bedbaht olmandan (s.207)
 kendimi topladım (s.207)

Tablo 4.11.

Birleşik Fiil Gruplarının Dağılımı

YAPISI	SAYISI	ORANI
1. Bir isim unsuru ile bir yardımcı fiilden oluşturulan birleşik fiiller	275	% 38.60
2. Bir fiil unsuru ile bir yardımcı fiilden oluşturulan birleşik fiiller	67	% 9.40
3. Anlamca kaynaşmış birleşik fiiller	370	% 52.00
TOPLAM	712	% 100.00

Çalışmada birleşik fiiller, bir isim unsuru ile bir yardımcı fiilden oluşturulanlar, bir fiil unsuru ile bir yardımcı fiilden oluşturulanlar ve anlamca kaynaşmış olanlar olmak üzere üç bölümde incelendi. incelemede toplam 712 birleşik fiil örneği verildi.

4.14. Kısaltma Grupları

“Kelime gruplarının ve cümlelerin kısalması, yıpranması neticesinde ortaya çıkan kelime gruplarıdır” (Ergin, 1993, s.375).

Karahan (1999), bunlarla ilgili “Bu gruplar genellikle isim fiil, sıfat fiil veya zarf fiil gruplarından kısalmış ve bunların bir kısmı kalıplaşmıştır.” (s.39-44) Açıklamasını

yapar ve bunları “İsnat, yükleme, yaklaşma, bulunma, uzaklaşma ve vasıta grupları” olmak üzere altı başlık altında ele alır.

Kısaltma gruplarında unsurların her ikisi de isimdir. Grubun vurgusu ikinci unsur üzerindedir.

4.14.1. İsnat grubu

kolalı yaka (s.11)
 gözleri kapalı (s.31)
 Yar-ı can (s.33)
 başı dargın (s.57)
 anası orospu (s.62)
 bazı soyu buzuklar (s.65)
 yarı uyanık (s.86,87)
 eli açık (s.139)
 yüzü daha zayıf (s.176)

4.14.2. Yükleme grubu

mülazemet-i aşıkane
 ustalığı seyr (s.12)
 kendinde vehmettiği hastalık (s.17)
 Saye-i resûlullah (s.189)
 aşk u şevk (s.191)

4.14.3. Yaklaşma grubu

hayra alamet (s.8)
 onlara dair (s.9)
 yangının büyüdüğüne dair (s.14)
 aşk ve alakadan bahse cesaret (s.29)
 denize girmeğe taraftar (s.35)

muşamba üzerine toptan muska siparişi (s.36)
 bahçeye ilk giriş (s.37)
 komşuma yardım (s.57)
 Buna mukabil (s.71)
 yaldıza muhtaç (s.106)
 Cuma ve bayramlara mahsus (s.158)
 Abdulhamide ait hatıra (s.184)
 bu kalktıktan sonra düşen biçareye mukabil (s.186)
 bazı eski borçlara mukabil (s.187)
 ona yardımcı (s.188)
 hiçbir şeye ihtiyacım (s.202)
 imtihana üç ay kala (s.202)

4.14.4. Bulunma grubu

arada bir (s.5)
 ayağında terlik (s.11)
 ikide bir (s.11)
 sırtımda şal örneği hırkam (s.20)
 göğsümde udum (s.20)
 yüzde beş (s.22)
 yüzde elli (s.22)
 başımda bir dert (s.23)
 parmaklarımın arasında bir şamalı kibrit (s.25)
 yüreğimde tatlı bir ezinti (s.30)
 yapılarda kalfaların bağırdıkları ses (s.31)
 deveye kulak (s.31)
 Kalemlerde kayıt, kuyut (s.33)
 Sinopta sürgüne (s.35)
 İki senede bir (s.37)
 Çıplak ayaklarında yırtık postal (s.37)
 İç tarafta bir yer (s.38)
 On beş günde bir (s.41)

günde bir öğün (s.46)
 beş on adımda bir (s.47)
 sırtımda redingotum (s.49)
 bacağımda çizgili pantolon (s.53)
 sırtında kadife yakalı kaputla (s.53)
 boynunda ve boğazlarında kırmızı gaz bombalarıyla (s.60)
 ağzında köpüklerle (s.61)
 avcumda sadakalarımla (s.66)
 elinde bir yüzük (s.70)
 yüzdeyüz (s.87)
 ömrümde bir defa (s.93)
 elinde kâğıtlar (s.101)
 on beş yirmi günde bir (s.157)
 ileride bir gün (s.159)
 ayağımda terlikler (s.160)
 sağında bir bekçi, solunda bir polis (s.177)
 elimde şemsiyem ve bavulum (s.185)
 yeni biçimde masa (s.191)
 elinde bir küçük sepet (s.194)
 ayağımda bir beyaz pantolon (s.199)
 kuyruklarında çifte çifte kabak (s.200)
 elinde kepçeler, bıçaklar (s.204)

4.14.5. Uzaklaşma grubu

mektuplarla sevişmekten ibaret (s.12)
 ikinci kattan yukarısı (s.13)
 başından korkmak (s.22)
 hayalden ibaret (s.23)
 onunkinden aşağı (s. 26)
 içinden pazarlıklı (s.33)
 dükkandan bozma (s.36)
 kurnazlıktan ibaret (s.37)

- sizden iyisi (s.42)
- bir mecazdan ibaret (s.71)
- yalvarıp yakarmaktan ibaret (s.75)
- odacı ile çağrılmamdan ibaret (s.104)
- odacıdan bir fark (s.104)
- sokak dilencisinden farkım (s.104)
- öfke ve isyandan daha korkunç (s.162)
- on iki günden fazla (s.170)
- dar ve eğri büğrü bir sokağın bozuk kaldırımları kenarına dizilmiş irili ufaklı iki sıra evden ibaret (s.174)
- içi ve arkası olmıyan tek yüzlü bir resimden ibaret (s.174)
- bundan ibaret (s.178)
- erkeklerinkinden daha güç (s.180)
- pazardan alışveriş (s.194)
- ertesini sabahtan tez (s.198)
- babamdan bir alacağımız (s.204)
- faziletli büyük babamdan haber (s.205)

4.14.6. Vasıta grubu

- ilk yağmurlarla beraber (s.23)
- nafile suallerle rahatsız etme (s.24)
- komşularla meşgul (s.24)
- mahalleli ile hiçbir münasebet (s.24)
- iki yüz kuruş aylıkla bir katiplik (s.32)
- namusumla bir sakal (s.32)
- bununla beraber (s.35)
- kırmızı mumla mühürlü (s.51)
- bizimle beraber (s.63)
- Efendileriyle beraber (s.63)
- çocuğuyla beraber (s.64)
- başımızla beraber (s.64)
- bununla beraber (s.73)

- başını çevirmemekle beraber (s.73)
- imkansız görünmekle beraber (s.79)
- İsmaille son günlerimiz (s.93)
- seninle beraber (s.95)
- kovmakla tehdit (s.103)
- bir hakikatin tezahürüne hizmet şerefiyle beraber (s.110)
- gelini ve torunlariyle beraber (s.128)
- Ağaçların arasından aşır sesleri gelmeğe başlamakla beraber (s.133)
- akşamla beraber (s.143)
- eşyasiyle beraber (s.143)
- İsmaille kavlimiz (s.158)
- çocukla kavil (s.158)
- gülümsemeyi bırakmakla beraber (s.161)
- çirkin bir kelime kullanmamakla beraber (s.162)
- birbirimizle kavga (s.164)
- ona artık çocuk olmadığını söylemekle beraber (s.167)
- böyle olmakla beraber (s.174)
- sırtı iyice eğilmiş olmakla beraber (s.180)
- paşanın kızları ve oğullariyle beraber (s.183)
- elinde iki çocuğu ile beraber (s.186)
- çakırpençeliği ile meşhur (s.187)
- mahallenin bazı ileri gelenleriyle beraber (s.187)
- Yaşı, artık evlenmeği düşünmek zamanının geldiğine karar veren bazı kibar ile kızlarının yaşını pek fazla geçmemiş olmakla beraber (s.191)
- Birbirlerinin dilini pek anlamamakla beraber (s.195)
- sekiz on kadın ve erkekle beraber (s.198)
- bizimle beraber (s.200)

4.14.7. Çeşitli kelime grupları ve cümlelerden kısaltılmış kısaltma grupları

4.14.7.1. “+dan...+a” yapısındaki kısaltma grubu

eninde sonunda (s.7)

uzaktan uzağa (s.12)

birdenbire (s.21)

doğrudan doğruya (s.27)

boydan boya (s.69)

günden güne (s.76)

bir yandan bir yana (s.79)

bir yerden bir yere (s.87)

daireden daireye, kalemde kaleme (s.99)

Anadoludan İstanbula (s.113)

günden güne (s.116)

pencereden pencereye (s.142)

karşıdan karşıya (s.184)

4.14.7.2. “+ı...+ına” yapısındaki kısaltma grubu

kendi kendine (s.11)

yarı yarıya (s.63)

Tablo 4.12.
Kısaltma Gruplarının Dağılımı

YAPISI	SAYISI	ORANI
1. İsnat Grupları	9	% 6.00
2. Yükleme Grupları	5	% 3.33
3. Yaklaşma Grupları	18	% 12.00
4. Bulunma Grupları	40	% 26.67
5. Uzaklaşma Grupları	24	% 16.00
6. Vasıta Grupları	39	% 26.00
7. Çeşitli kelime grupları ve cümlelerden kısalmış kısaltma grupları	15	% 10.00
TOPLAM	150	% 100.00

Çalışmada, Karahan'ın tasnifi doğrultusunda 7 kısaltma grubu incelendi. İncelenen eserde en fazla bulunma grubuna rastlandı. İncelemede toplam 150 kısaltma grubu örneği tespit edildi.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın sonunda tespit edilen kelime gruplarına ait çizelge aşağıdaki gibidir:

Tablo 5.1.

Kelime Gruplarının Genel Dağılımı

ADI	SAYISI	ORANI
İsim Tamlaması	1342	% 18.00
Sıfat Tamlaması	2430	% 32.40
Sıfat-fiil Grubu	333	% 4.45
Zarf-fiil Grubu	775	% 10.35
İsim-fiil Grubu	429	% 5.70
Tekrar Grubu	151	% 2.00
Edat Grubu	991	% 13.20
Bağlama Grubu	65	% 0.90
Unvan Grubu	34	% 0.45
Birleşik İsim Grubu	5	% 0.05
Ünlem Grubu	55	% 0.75
Sayı Grubu	19	% 0.25
Birleşik Fiil Grubu	712	% 9.50
Kısaltma Grupları	150	% 2.00
TOPLAM	7491	% 100.00

Reşat Nuri'nin incelenen eserinde en çok kullandığı kelime grubu 2430 âdet olan sıfat tamlamalarıdır . Reşat Nuri'nin anlatımında sıfatların özel bir yeri vardır. Sıfatlar adeta yazarın eli ayağıdır. Burada kastedilen yazarın anlatım zayıflığı değil bilakis sıfatları doğal kullanımındaki anlatım gücüdür. Yazar eserinde kullandığı varlıkları, yerleri, eşyaları hayalde canlandırılabilir kılmak için ayrıntılara çok önem vermiştir. Bu da hikâyelerine tabiiyet ve hareketlilik katmıştır.

Sıfatlardan sonra yazarın en fazla kullandığı kelime grubu 1342 âdet olan isim tamlamalarıdır. Bunları 991 âdetle dilin yardımcı unsurları olarak kabul edilen edat grupları takip etti. Yine fazla yer tutan gruplardan olan fiilimsiler, özellikle de sıfat ve zarf görevi yapan fiilimsiler, anlatımı uzatmadan ve bağlaç kullanmadan, tek cümle içinde birkaç eylemin bildirilmesini sağlayarak Türkçenin gücünü ve kıvraklığını arttırmaktadır.

Karma tamlamaların da bir hayli fazla olması yazarın ifade gücünün sağlam olduğunun bir göstergesidir.

Türkçemizin önemli zenginliklerinden olan ve halk dilinin sıradan anlatımını yansıtan tekrar gruplarından da yazar yeterince yararlanmışır.

Sonuçta incelemeye alınan eserde her bir kelime grubuyla ilgili örnek cümleye rastlanıldığı görülmektedir. Bu da Reşat Nuri Güntekin'in güçlü anlatımının, ifade zenginliğinin bir göstergesidir.

Çalışma için bu eserin seçilmesinde Millî Eğitim Bakanlığının ilköğretim okulları için belirlemiş olduğu yüz temel eser arasında Miskinler Tekesinin de bulunması, ayrıca şimdiye kadar kelime grupları bakımından incelenenler arasında Reşat Nuri'nin eserlerine rastlanmamasının etkili olduğu söylenebilir.

Roman üzerinde inceleme yapılırken “Taklidin benzemesi için kâh gözkapaklarıma sigara kâğıdı yapıştırarak kör, kâh bir kolumu tersine çevrilmiş hırkamın içine salkıyarak çolak, kâh dolaptaki dedemden kalma bastonları koltuk değneği gibi kullanarak topal olurum.” (s.7) gibi uzun ve bir hayli kelime grubu ihtiva eden cümlelerin bile son derece anlaşılır ve bir müzik parçasının ritimleri gibi ahenkli olmaları okuyucuyu hiç sıkmamaktadır.

Çalışmada “İnsan yedisinde neyse yetmişinde de odur.” (s.10), “Ädeme kendi ayağı ile devlet gelmez.” (s.12), “içinde at koştur.” (s.14) örneklerinde olduğu gibi Reşat Nuri'nin mecazlara, süslü ve sanatlı sözlere, yapmacık ifadelere pek yer vermediği; açık bir üslubunun olduğu; atasözlerini deyimleri halk deyişlerini sıkça kullandığı görüldü.

Örnek metin olarak 1 ve 2. baskıların değil de 3. baskının alınmış olmasının sebebi kütüphaneler ve yayınevleri araştırılmasına rağmen bu baskılara ulaşamamasıdır.

Eserin 1960 yılına ait olan üçüncü baskısı ile yakınlarda basılmış olan yeni baskısını karşılaştırdığımız zaman çeşitli benzerlik ve farklılıklar göze çarpmaktadır.

Türkçe eğitimi bakımından değerlendirildiğinde gerek dili gerekse anlatım özellikleri bakımından sözcük gruplarının hepsinin kullanılmış olması eseri okuyana ayrı bir sürükleyicilik vermiş olup bu çeşitlilik, akıcılık, duruluk neticesinde ilköğretim öğrencilerine hitap edebileceği düşünülen “Miskinler Tekkesi”nin çalışmada örnek olarak seçilmesinin isabetli bir karar olduğu kabul edilebilir.

Türkçe dersi için kelime gruplarının cümle içindeki görevlerinin kavranması bakımından hem öğretmen , hem de öğrenciler için bir yardımcı kaynak olarak da kullanılabilir.

ÖNERİLER

1- Dil bilgisini sadece bir dilin yapısını ortaya koyan ve o dilin sağlıklı bir şekilde öğrenilmesini sağlayan kurallar bütünü olarak değerlendirmek doğru değildir. Dil bilgisi aynı zamanda dilin kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlayan bir araçtır.

2- Kelime grupları dil bilgisinde önemli bir yere sahiptir. Türkçe eğitimi ve öğretiminde öğrenciye kelime grupları kavratılarak soyutlama yeteneği kazandırılıp dilin teknik acıdan bilincine varması sağlanır. Her alanda olduğu gibi dil bilgisi öğretiminde de uygulama yapmadan verilen bilgiler zamanla unutulur. Bol örneklerle desteklenen bir eğitim-öğretim olumlu sonuçlar verir.

3- Miskinler Tekkesi adlı kitapta tespit edilen örneklerin Türkçe eğitiminde örnek eksikliğini giderebileceği kanaati oluşmuştur.

4- Türkçe derslerindeki ana araç gereçlerden biri olan metinlerin çözümlenip buna bağlı olarak yorumlanması bir yandan kavrama gücünün geliştirilmesini sağlayacak bir yandan da dilimizin anlatım olanaklarının kavranmasını sağlayacaktır.

5- Yapılan çözümlmelerden hareketle öğrenciler gerek gündelik kullanımlarda cümle analizi yaparken gerekse girdikleri yarışma niteliğindeki sınavlarda ulaşacakları çözümlerle çalışmadan kazanım elde etmiş olacaklardır.

6- Öğrenciler yapacakları çalışmalardan hareketle kelimeleri bilinçli kullanabildiklerini gördükçe dilin anlamlı ve bilinçli kullanılmasının avantajlarından faydalandıkça dili daha da sevecek ve sahipleneceklerdir.

7- Okullarda kelime gurupları konusu anlatılırken yararlanılabilecek çok sayıda ve değişik yapıda örnek verilmek istenildiğinde bu çalışmadan faydalanılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, H-Yelten M. (2005). *Kelime grupları*. İstanbul: Doğu Kütüphanesi.
- Akbayır, S. (2006). *Cümle ve metin bilgisi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Aksan, D., Atabay, N., Kutluk, İ., ve Özel, S. (2003), *Sözcük türleri*. İstanbul: Papatya Yayınları.
- Aksan, D. (1987). *Türkçenin gücü*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yay.
- Aksan, D. (2000). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Aktaş, Ş. (2005). *Lise dil ve anlatım 9*. Ankara: Bilge Ders Kitapları Yay.
- Atabay, N.- Özel, S.- Çam, A. (2003). *Türkiye Türkçesinin sözdizimi*. (2.Baskı). İstanbul: Papatya Yayıncılık,
- Banguoğlu, T. (2004). *Türkçenin grameri*. (7.Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Baydar, T. (2001). *Ahmet Hamdi TANPINAR'ın "Huzur" isimli Romanında Kelime Grupları*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bayraktar, N. (2004). *Türkçede fiilimsiler*. Ankara: TDK Yay.
- Bayraktar, N. (2006). *Cümle ve metin bilgisi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Beserek, A. (1991), *Türkçede cümle yapısı*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yay.,
- Bilgegil, K. (1963). *Türkçe dil bilgisi*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Bloom, Benjamin,S.(1998). *İnsan nitelikleri ve okulda öğrenme*. (Çev. D. A. Özçelik) İstanbul:Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları,
- Bozkurt, F. (2004). *Türkiye Türkçesi (Türkçe öğretiminde yeni bir yöntem)*. İstanbul: Kapı yayınları.
- Calp, M. (2005). *Özel öğretim alanı olarak Türkçe öğretimi* Konya: Eğitim Kitabevi,

- Chomsky, N. (2009), *Bilgi sorunları ve dil-managua dersleri*. (Çeviren: Veysi Kılıç), BGST Yayınları,
- Delice. H. İ. (2003). *Türkçede sözdizimi*. (2. Baskı). İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Deny, J. (1943). *Türk dili grameri*. (Çev. Ali Ulvi Elöve), İstanbul: TDK Yay.
- Doğan, İ. (2000). *Türk dili*. Rize: Akademi Yay.
- Ediskun, H. (2005). *Türk dil bilgisi*. (10. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Eker, S. (2005). *Çağdaş Türk dili*. Ankara: Grafiker Yay.
- Emil, B. (1989). *Reşat Nuri Güntekin*. Ankara, Kültür Bakanlığı Yay.
- Erdoğan, M. (2006). *Kelime grupları ve cümle bilgisi*. Ankara: Nobel Basımevi.
- Ergin, M. (1999). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayımevi.
- Gemalmaz, E. (1996). *Türkçede isim tamlamalarının derin yapısı*. (4.Sayı). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi.
- Gencan, T. N. (1979). *Dil bilgisi*. (4. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Güneş, S. (2004). *Türk Dil bilgisi*. (8. Baskı). İzmir: Çağlayan Matbaası.
- Hacıeminoğlu, N. (1992). *Türk dilinde edatlar*. İstanbul: MEB Yay.
- Hacıeminoğlu, N. (1991). *Türk dilinde yapı bakımından fiiller*. İstanbul: Kültür Bak. Yay.
- Halliday, M. (1970). *Language structure and language function*. London: Penguin Books.
- Hatioğlu, V. (1972). *Türkçenin sözdizimi*. Ankara: TDK Yayınları.
- Hengirmen, M. (1998). *Türkçe dil bilgisi*. Ankara: Engin Yay.
- Kahraman, T. (1996). *Çağdaş Türkiye Türkçesi dil bilgisi*. Ankara: DuMat Basımevi.
- Kahraman, T. (2005). *Çağdaş Türkiye Türkçesi dil bilgisi*, Ankara: DuMat Basımevi.
- Karahan, L. (1999). *Türkçede sözdizimi*. (6. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.

- Kavcar, C. ve diğeri. (1997). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Kıran, Z. (2002). *Dilbilime giriş*. (2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Kırkkılıç, A. ve diğeri. (1999). *İlk okuma-yazma ve Türkçe öğretimi*. Erzurum: Bakanlar Matbaacılık.
- Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi grameri*. (Şekil Bilgisi), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2005). *Bağlaçlar ve Türkiye Türkçesindeki oluşumları*”. *Türk Dili*, S: 638, Şubat, s. 118-125.
- Kükey, M. (1975), *Türkçe'nin sözdizimi*. Ankara:
- Mansuroğlu, M. (1958). *Türkiye Türkçesinde birleşim ve yazılışları üzerine*”. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, s.28-43.
- Martinet, A. (1960). *XX. Yüzyılda dilbilim ve göstergebilim kuramları*. (Çev: Mehmet Rifat, Sema Rifat), Yapı Kredi Yayınları.
- Özcan, A. (2006). *Refik Halit Karay'ın gurbet hikâyelerindeki kelime gruplarının tespiti ve Türkçe öğretimi bakımından değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sapir, E. (1921), *Language*, Newyork: harcourt brace.
- Saussure, De, F. (1980) *Genel dilbilim dersleri I*. Ankara: TDK Yayınları,
- Sev, G. (2004). *Türkiye Türkçesinde /-ma/ olumsuzluk ekiyle kalıplaşmış birleşik fiiller*. İstanbul: Beta Basım A.Ş.
- Sev, G. (2006).Dede Korkut Hikâyelerinde Unvan Grupları”, *İlmî araştırmalar*, 21, 167-182.
- Süer, E. (2005). *Çağdaş Türk dili*. Ankara: Grafiker Yayınları
- Şimşek, R. (1987), *Türkçe sözdizimi*. Trabzon.
- Timurtaş, F.K. (1977). *Eski Türkiye Türkçesi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.
- Üstüner, A. (2000). *Anadolu ağızlarında sıfat-fiil ekleri*. Ankara: TDK Yay.

Üstünova, K. (2005). *Ad tamlaması- iyelik öbeği ayırım.*, *Türk dili* 64. s.419-424.

Yüce, Y. (2007). *Ömer Seyfettin'in hikâyelerinde kelime grupları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu.

ÖZGEÇMİŞ

14 Nisan 1977 yılında Erzurum'un Şenkaya ilçesinde doğdu. İlköğretimini aynı ilçede ortaöğretimini Ankara'da tamamladı. 1998 yılında Atatürk Üniversitesi Türkçe öğretmeliği bölümünü kazandı. 2002 yılında Türkçe öğretmenliğinden mezun oldu. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yüksek lisans yapmaktadır. 2002 yılında Şenkaya Atyolu İlköğretim Okulunda öğretmenlik görevine başladı. 2005 yılına kadar bu ilçede görevine devam etti. 2005-2008 yılları arasında Erzurum Merkez Aziziye İlköğretim okulunda görev yaptı. 2008 yılında müdür yardımcısı olarak Kandilli Güvenç YİBO'da çalıştı. 2010 yılında Pasinler öğretnenevinde müdürlük yaptı. 2010 yılı Ekim ayından beri Erzurum Yakutiye Kocatepe ilköğretim okulunda müdür yardımcılığı görevine devam etmektedir. Evli ve iki çocuk babasıdır.